EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

VUOSIKERTOMUS
2008

Katsaus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen,
Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen
ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg 2009

www.curia.europa.eu

Dimensions: 1210.0 x 1297.00 mm | Date/Hour: 22, 2009 - 11:46:54 | Output Profile: ORPC 180 Coated v2 (ECI) | Inkform: 2841 (Tint) | Gdrv: Pallet

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. (352) 43 03-1

Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. (352) 43 03-1

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin
L-2925 Luxembourg
Puh. (352) 43 03-1

Tuomioistuimen internetosoite: http://www.curia.europa.eu

Vuosikertomus on saatavana myös CD-ROM-versiona
yhteisöjen tuomioistuimen viestintäyksiköstä
Puh. (352) 4303-2035

Toimitustyö päättynyt 31.12.2008

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan. Valokuvia saa käyttää vain lainattaessa tätä julkaisua. Muuta käyttöä varten on pyydettävä lupa Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistolta.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (http://europa.eu).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2009

ISBN 978-92-829-0909-6

doi: 10.2862/58932

© Euroopan yhteisöt, 2009

Printed in Luxembourg

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

Sisällys

Sivu

johdanto,
yhteisöjen tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris 5

I luku

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

A – Yhteisöjen tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2008 9

B – Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpano 57

1. Yhteisöjen tuomioistuimen jäsenet 59
2. Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2008 73
3. Protokollajärjestys 75
4. Yhteisöjen tuomioistuimen entiset jäsenet 77

C – Yhteisöjen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot 81

II luku

Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

A – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminta vuonna 2008 113

B – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpano 157

1. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet 159
2. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2008 169
3. Protokollajärjestys 171
4. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entiset jäsenet 173

C – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot ... 175

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2008 199

B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano 211

1. Virkamiestuomioistuimen jäsenet 213

2. Protokollajärjestys 217

C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot 219

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

A – Viralliset vierailut yhteisöjen tuomioistuimeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen sekä niissä järjestetyt tapahtumat 233

B – Opintomatkat 237

C – Juhlalliset istunnot 241

D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin 243

Suppea organisaatiokaavio 249

Yhteisöjen tuomioistuimen yhteystiedot 253

Johdanto

Vuoden 2008 päättymiseen liittyy Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa ripaus symboliikkaa: uusi rakennuskompleksi on nyt otettu käyttöön. Yhteisöjen tuomioistuimella on vastedes keskitetty infrastruktuuri, joka täyttää sen omasta kasvusta, riita-asioiden määrän jatkuvasta lisääntymisestä, uusien menettelyjen käyttöönotosta ja Euroopan unionin viimeaikaisista laajentumisista seuranneet tarpeet. Tilanne on optimaalinen vaikka tietoa nykyään kyetään siirtämään sähköisestikin.

Yhteisöjen tuomioistuimen uuden rakennuskompleksin avajaiset olivat historiallinen tapahtuma, johon osallistui arvovaltaisia vieraita, mutta kuluneeseen vuoteen sisältyi muitakin merkittäviä tapahtumia. Yksi tärkeimmistä oli kiireellisen ennakkoratkaisumenettelyn käyttöönotto, jonka ansiosta yhteisöjen tuomioistuin on voinut käsitellä äärimmäisen nopeasti ensimmäiset kiireelliset vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen liittyvät ennakkoratkaisupyynnöt.

Vuosi 2008 jää historiaan myös toimielimen tuomioistuintoiminnan erityisen tehokkuuden ja nopeuden johdosta. Tässä yhteydessä on syytä mainita menettelyjen keston yleinen lyheneminen, joka on ollut erityisen selkeää ennakkoratkaisuasioissa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella taas on takanaan yksi historiansa tuotteliaimmista vuosista.

Lopuksi huomautettakoon, että kuluneena vuonna Euroopan yhteisöjen tuomioistuimet muodostavissa kolmessa tuomioistuimessa pantiin vireille yhteensä 1 332 asiaa, mikä on jo toisena perättäisenä vuonna suurin määrä toimielimen historian aikana ja osoittaa yhteisön oikeutta koskevien oikeusriitojen määrän kasvavan jatkuvasti.

Vuosikertomuksessa esitellään toimielimen muodostavien kolmen tuomioistuimen: yhteisöjen tuomioistuimen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja virkamiestuomioistuimen kehitystä ja toimintaa pääpiirteissään. Kuluneen vuoden tuomioistuintoiminnan analyysia on täydennetty ja havainnollistettu kutakin tuomioistuinta koskevilla tilastotiedoilla.

V. Skouris
Yhteisöjen tuomioistuimen
presidentti

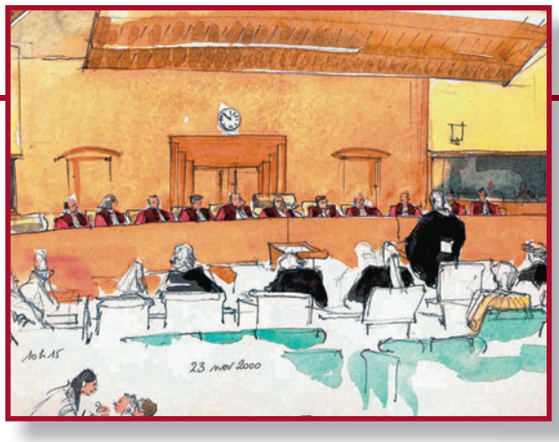

I luku

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

A. Yhteisöjen tuomioistuimen kehitys ja toiminta vuonna 2008

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti Vassilios Skouris

Vuosikertomuksen rakenne on sama kuin edellisinä vuosina. Ensimmäisessä osassa esitetään tiivistetysti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toiminta vuonna 2008. Siinä kuvataan ensiksi yhteisöjen tuomioistuimen kehitystä kyseisenä vuonna siten, että painopiste on yhteisöjen tuomioistuinta koskeneissa institutionaalisissa muutoksissa sekä yhteisöjen tuomioistuimen sisäisen organisaation ja työmenetelmien muutoksissa (1 kohta). Toiseksi analysoidaan tilastoja, jotka koskevat yhteisöjen tuomioistuimen työmäärän kehitystä ja oikeudenkäyntien keskimääräistä kestoa (2 kohta). Kolmanneksi tässä osassa esitetään edellisvuosien tapaan yhteisöjen tuomioistuimen tärkeimmät ratkaisut alakohtaisesti jaoteltuina (3 kohta).

1. Vuoden 2008 merkittävin tapahtuma yhteisöjen tuomioistuimelle oli sen rakennuksia yhdistävän ja laajentavan uuden päärakennuksen – Oikeuspalatsin – käyttöönotto. Uusi Oikeuspalatsi on arkkitehtuuriltaan innovatiivinen, ja sen toteuttamisessa on kunnioitettu ja noudatettu alkuperäisen Oikeuspalatsin rakennetta. Uuden Oikeuspalatsin muodostavat vanha Oikeuspalatsi, joka on uudistettu kattamaan istuntosalit; kaksikerroksinen ja suorakaiteen muotoinen lisärakennus, joka ympyröi Oikeuspalatsia ja jossa sijaitsevat yhteisöjen tuomioistuimen jäsenten ja heidän avustajiensa työhuoneet; kaksi tornirakennusta, joissa toimivat käännösyksiköt; ja Galleria, pitkä valoisa käytävä, joka arkkitehtonisen yhdysviivan tavoin yhdistää paitsi vanhat ja uudet rakennukset myös toimielimen eri toiminnot.

Luxemburgin suurherttua ja suurherttuatar osallistuivat uuden Oikeuspalatsin 4.12.2008 pidettyihin juhlallisiin avajaisiin, joissa puheita pitivät muun muassa Euroopan parlamentin varapuhemies Diana Wallis, Ranskan oikeusministeri Rachida Dati, Euroopan komission puheenjohtaja José Manuel Barroso ja Luxemburgin pääministeri Jean-Claude Juncker.

Toimielimen toimintaa sääntelevien asiakirjojen alalla yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestykseen lisättiin 8.7.2008 tehdyllä muutoksella IV a osasto, jossa käsitellään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätösten uudelleenkäsittelyä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 62 artiklan mukaisesti. Uusien määräysten (123 a ja 123 d artikla) merkittävin anti on siinä, että niissä perustetaan uusi erityisjaosto, jonka tehtävänä on päättää ensimmäisen julkisasiamiehen ehdotuksesta, onko yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös aiheellista käsitellä uudelleen. Jaostoon kuuluu yhteisöjen tuomioistuimen presidentti ja neljä puheenjohtajaa viiden tuomarin jaostoista.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen vuoden 2008 oikeudenkäyntitilastoista ilmenee, että ennakkoratkaisumenettelyjen kesto on lyhentynyt merkittävästi edellisistä vuosista ja että riitaasioiden määrä kasvaa jatkuvasti.

Yhteisöjen tuomioistuin saattoi vuonna 2008 päätökseen 495 asiaa (nettoluku, jossa on otettu huomioon asioiden yhdistämiset). Näistä asioista 333:ssa annettiin tuomio ja 161 ratkaistiin määräyksellä. Tuomioiden ja määräysten määrä on pienempi kuin edellisenä vuonna (379 tuomiota ja 172 määräystä). On kuitenkin syytä tuoda esiin, että pää-

tökseen saatujen ennakkoratkaisuasioiden määrä oli vuonna 2008 (238 nettoluku, 301 bruttoluku) selkeästi korkeampi kuin vuonna 2007 (218 nettoluku, 235 bruttoluku).

Yhteisöjen tuomioistuimessa pantiin vireille 592 uutta asiaa, mikä on vielä enemmän kuin vuonna 2007, jolloin määrä oli yhteisöjen tuomioistuimen siihenastisen historian suurin.[1] Vuoden 2008 lopulla ei kuitenkaan ollut vireillä merkittävästi enempää asioita (767 asiaa, nettoluku) kuin vuoden 2007 lopulla (741 asiaa, nettoluku).

Menettelyjen kestossa tapahtui vuonna 2008 huomattavaa kehitystä. Ennakkoratkaisuasioiden kesto oli keskimäärin 16,8 kuukautta, kun vuonna 2007 se oli 19,3 kuukautta ja vuonna 2006 se oli 19,8 kuukautta. Vertailevassa analyysissa tulee esiin, että ennakkoratkaisuasioiden kesto oli vuonna 2008 lyhyempi kuin koskaan koko sinä aikana, jolta yhteisöjen tuomioistuimella on luotettavia tietoja. Kanteiden käsittelyt kestivät keskimäärin 16,9 kuukautta (18,2 kuukautta vuonna 2007) ja valitusten käsittelyt 18,4 kuukautta (17,8 kuukautta vuonna 2007).

Viime vuosina käynnistettyjen työmenetelmäuudistusten lisäksi asioiden tehostettuun käsittelyyn toimielimessämme on vaikuttanut se, että tiettyjen asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi käytössä olevien menettelyllisten välineiden käyttö on lisääntynyt. Tällaisia välineitä ovat erityisesti kiireellinen ennakkoratkaisumenettely, etusijan antaminen jonkin asian käsittelylle, nopeutettu menettely, yksinkertaistettu menettely ja mahdollisuus ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Vuonna 2008 kiireellistä ennakkoratkaisumenettelyä pyydettiin kuudessa asiassa, ja nimetty jaosto katsoi, että työjärjestyksen 104 b artiklassa asetetut edellytykset täyttyivät niistä kolmessa asiassa. Näiden kiireelliseen ennakkoratkaisumenettelyyn liittyvien uusien määräysten ansiosta yhteisöjen tuomioistuin saattoi vuonna 2008 nämä asiat päätökseen keskimäärin 2,1 kuukaudessa.

Nopeutettua menettelyä pyydettiin kahdeksan kertaa, mutta työjärjestyksessä vaaditut edellytykset täyttyivät vain kahdessa asiassa. Näiden asioiden käsittely saatettiin päätökseen keskimäärin 4,5 kuukaudessa. Vuonna 2004 sovitun käytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyy tai hylkää nopeutettua menettelyä koskevat hakemukset perustellulla määräyksellä. Lisäksi yhdessä asiassa myönnettiin etusija asian käsittelylle.

Yhteisöjen tuomioistuin jatkoi työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdassa määrätyn yksinkertaistetun menettelyn käyttöä tiettyjen ennakkoratkaisukysymysten käsittelyssä. Mainitun määräyksen nojalla annetulla määräyksellä saatettiin päätökseen yhteensä 39 asiaa, mikä on kaksi kertaa enemmän kuin vuonna 2007.

Yhteisöjen tuomioistuin käytti myös useasti perussäännön 20 artiklassa annettua mahdollisuutta ratkaista asia ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta silloin, kun asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä. Noin 41 prosenttia vuonna 2008 annetuista tuomiosta annettiin ilman ratkaisuehdotusta (vuonna 2007 vastaava luku oli 43 prosenttia).

[1] Lukuun ottamatta vuotta 1979, jolloin pantiin vireille 1 324 asiaa. Tämä poikkeuksellinen luku selittyy kuitenkin sillä, että kyseisenä vuotena nostettiin valtava määrä kumoamiskanteita, joilla oli sama kohde.

Asioiden jakautumisesta yhteisöjen tuomioistuimen eri kokoonpanoille voidaan todeta, että suuri jaosto käsitteli vuonna 2008 ratkaistuista asioista noin 14 prosenttia, viiden tuomarin kokoonpanossa niistä käsiteltiin 58 prosenttia ja kolmen tuomarin kokoonpanossa hieman yli 26 prosenttia. Suuren jaoston käsittelemien asioiden osuus kasvoi hieman edellisestä vuodesta (11 prosenttia vuonna 2007) samoin kuin viiden tuomarin jaostojen käsittelemien asioiden osuus (55 prosenttia vuonna 2007), kun taas kolmen tuomarin jaostojen käsittelemien asioiden osuus pieneni (33 prosenttia vuonna 2007).

Toimintakauden 2008 tilastoja koskevien muiden tietojen osalta viitataan vuosikertomuksen tämän luvun C kohtaan.

Konstitutionaaliset tai institutionaaliset kysymykset

Yhteisön oikeuden perusperiaatteista yhdenvertaisuusperiaate oli jälleen näkyvästi esillä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

Seuraavassa esitellään kolme tuomiota, joissa kyseistä periaatetta tulkittiin kolmella eri alalla.

Asiassa *Feryn* (C-54/07, tuomio 10.7.2008) kysyttiin, onko se, että työnantaja ilmoittaa julkisesti, ettei hän ota palvelukseensa tiettyä etnistä alkuperää tai rotua olevia työntekijöitä, direktiivin 2000/43[2] 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua välitöntä syrjintää työhönotossa.
Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että se on välitöntä syrjintää, koska se on ilmeisen selvästi omiaan heikentämään merkittävästi tiettyjen hakijoiden halukkuutta hakea kyseistä paikkaa ja täten omiaan estämään heidän pääsynsä työmarkkinoille. Tällaisen välittömän syrjinnän olemassaolo ei edellytä, että asiassa voidaan yksilöidä henkilö, joka väittää joutuneensa tällaisen syrjinnän kohteeksi.
Yhteisöjen tuomioistuin otti seuraavaksi kantaa syrjinnän todistamiseen. Se totesi, että kyseiset julkiset lausumat riittävät luomaan direktiivin 2000/43 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun olettaman välittömästi syrjivästä työhönottopolitiikasta. Tämän työnantajan on siis esitettävä näyttö siitä, ettei asiassa ole loukattu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Hän voi tehdä sen osoittamalla, että yrityksen todellinen työhönottokäytäntö ei vastaa näitä lausumia. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on varmistua siitä, että tosiseikat, joista kyseistä työnantajaa moititaan, on näytetty toteen, ja arvioida niiden seikkojen riittävyyttä, joilla työnantaja tukee väitteitään, joiden mukaan hän ei ole loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.
Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraamuksista, joita sovelletaan syrjintään työhönotossa, että direktiivin 2000/43 15 artiklan mukaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sovellettavien seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia myös niissä tilanteissa, joissa ei ole olemassa yksilöitävissä olevaa uhria.

2 Rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29.6.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/43/EY (EYVL L 180, s. 22).

Asiassa *Bartsch* (C-427/06, tuomio 23.9.2008) käsiteltiin yhdenvertaista kohtelua ikään perustuvan syrjinnän kieltämisen näkökulmasta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että yhteisön oikeuteen ei sisälly sellaista ikään perustuvan syrjinnän kieltoa, jonka antama suoja jäsenvaltioiden tuomioistuinten olisi taattava silloin, kun mahdollisella syrjivällä kohtelulla ei ole mitään liittymäkohtaa yhteisön oikeuteen. Tällainen liittymäkohta ei synny EY 13 artiklan kautta eikä sellaisen ammatillisen lisäeläkejärjestelmän tapauksessa, jonka mukaan leskelle ei myönnetä leskeneläkettä, jos hän on yli 15 vuotta nuorempi kuin kuollut entinen työntekijä, myöskään direktiivin 2000/78[3] kautta ennen sen määräajan päättymistä, jossa kyseessä olevan jäsenvaltion oli pantava tämä direktiivi täytäntöön.

Asiassa *Wood* (C-164/07, tuomio 5.6.2008) yhteisöjen tuomioistuimelta kysyttiin ennakkoratkaisukysymyksessä, että kun otetaan huomioon kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskeva yleinen periaate, onko Ranskan laki yhteensopiva yhteisön oikeuden kanssa siltä osin kuin Euroopan yhteisön kansalaisella, joka asuu Ranskassa ja joka on sellaisen lapsen isä, joka oli Ranskan kansalainen ja on kuollut Ranskan alueen ulkopuolella, ei ole oikeutta Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions -rahastosta suoritettavaan korvaukseen pelkästään kansalaisuutensa vuoksi. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tällainen laki on yhteisön oikeuden vastainen.

Yhteisön oikeuden perusperiaatteista ja siitä, miten kansalliset viranomaiset kunnioittavat niitä, kun ne panevat kyseistä oikeutta täytäntöön, voidaan tuoda esiin asia *Heemskerk ja Schaap* (C-455/06, tuomio 25.11.2008). Kyseisessä vientitukia ja nautaeläinten suojelua kuljetuksen aikana koskevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuin pääsi ottamaan kantaa kansalliseen reformatio in peius -sääntöön. Se päätti, että yhteisön oikeus ei voi velvoittaa kansallista tuomioistuinta soveltamaan viran puolesta yhteisön säännöstä, jos tästä soveltamisesta aiheutuisi sen kansalliseen prosessioikeuteen kirjatun, reformatio in peiusin kieltävän periaatteen soveltamatta jättäminen. Tällainen velvollisuus ei nimittäin olisi vain kyseisen kiellon taustalla olevien puolustautumisoikeuksien noudattamista, oikeusvarmuutta ja luottamuksensuojaa koskevien periaatteiden vastainen, vaan se altistaisi yksityishenkilön, joka on tehnyt valituksen hänelle vastaisesta päätöksestä, sille vaaralle, että tuo valitus asettaisi hänet epäedullisempaan asemaan kuin missä hän olisi, jos hän ei olisi hakenut muutosta.

Yhteisöjen tuomioistuimissa käsiteltävien riita-asioiden alalla useilla tuomioilla on erityinen merkitys. Yksi tällainen tuomio koskee itse yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa.

Yhdistetyissä asioissa *Kadi ja Al Barakaat International Foundation vastaan neuvosto ja komissio* (C-402/05 P ja C- 415/05 P, tuomio 3.9.2008) yhteisöjen tuomioistuin vahvisti riidanalaiset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiot (21.9.2005 annetut tuomiot asioissa T-315/01, Kok., s. II-3649, ja T-306/01, Kok., s. II-3533) siltä osin kuin ne koskivat neuvoston toimivaltaa antaa asetus sellaisten henkilöiden ja yhteisöjen varojen ja muiden taloudellisten resurssien jäädyttämisestä, joiden nimi mainitaan kyseisen asetuk-

3 Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/78/EY (EYVL L 303, s. 16).

sen[4] liitteessä, Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston antamien päätöslauselmien panemiseksi täytäntöön Euroopan yhteisössä. Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi, ettei yhteisöjen tuomioistuimilla ole toimivaltaa valvoa asetuksen sisäistä laillisuutta. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan sitä, että yhteisöjen tuomioistuin valvoo kaikkien yhteisön toimien pätevyyttä perusoikeuksien kannalta, on pidettävä oikeusyhteisössä sellaisen perustuslaillisen takeen ilmaisuna, joka johtuu EY:n perustamissopimuksesta itsenäisenä oikeudellisena järjestelmänä ja jota kansainvälisellä sopimuksella ei voida loukata. Laillisuusvalvonta, jota yhteisöjen tuomioistuimet harjoittavat, koskee yhteisön toimea, jolla on tarkoitus panna täytäntöön kyseessä oleva kansainvälinen sopimus, eikä viimeksi mainittua sopimusta sellaisenaan. Yhteisöjen tuomioistuinten on valvottava, pääsääntöisesti täysimääräisesti, kaikkien yhteisön toimien laillisuutta niiden perusoikeuksien kannalta, jotka kuuluvat yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin, sellaiset yhteisön toimet mukaan lukien, joilla riidanalaisen asetuksen tavoin on tarkoitus panna täytäntöön turvallisuusneuvoston antamia päätöslauselmia.

Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että kun otetaan huomioon ne konkreettiset olosuhteet, joissa Kadin ja Al Barakaatin nimet lisättiin varojen jäädyttämisen kohteena olevien henkilöiden ja yhteisöjen luetteloon, on ilmeistä, että puolustautumisoikeuksia, erityisesti oikeutta tulla kuulluksi, ja oikeutta näiden oikeuksien tehokkaaseen tuomioistuinvalvontaan, ei ole kunnioitettu. Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin muistutti tuomioistuinvalvonnan tehokkuuden merkitsevän, että yhteisön viranomainen on velvollinen ilmoittamaan henkilölle tai yhteisölle, jota asia koskee, toimenpiteen perusteet mahdollisuuksiensa mukaan joko sinä ajankohtana, jona toimenpiteestä päätetään, tai ainakin niin pian kuin mahdollista päätöksen tekemisen jälkeen, jotta nämä adressaatit voivat käyttää kanneoikeuttaan ennen määräajan päättymistä.

Samalla kun yhteisöjen tuomioistuin kumosi kyseisen neuvoston asetuksen siltä osin, kuin sillä jäädytettiin Kadin ja Al Barakaatin varat, se myönsi, että asetuksen kumoamisesta välittömin vaikutuksin voi aiheutua vakavaa ja peruuttamatonta vahinkoa rajoittavien toimenpiteiden tehokkuuden kannalta, koska ennen kuin tämä asetus mahdollisesti korvataan uudella asetuksella, Kadi ja Al Barakaat voisivat ryhtyä toimenpiteisiin välttääkseen sen, että varojen jäädyttämistä koskevia toimenpiteitä voidaan jatkossa soveltaa niihin, eikä voida sulkea pois sitä, että tällaisten toimenpiteiden kohdistaminen valittajiin saattoi kuitenkin pohjimmiltaan olla perusteltua. Edellä esitettyjen seikkojen valossa yhteisöjen tuomioistuin päätti pitää kyseisen asetuksen vaikutukset voimassa enintään kolme kuukautta tuomion julistamispäivästä alkaen, jotta neuvosto voisi korjata todetut loukkaukset.

Toinen tuomio asiassa *Masdar (UK) vastaan komissio* (C-47/07 P, tuomio 16.12.2008) liittyy menettelyihin, joilla asiat saatetaan käsiteltäväksi yhteisöjen tuomioistuimiin.

Kyseinen asia koskee perusteetonta etua. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten periaatteiden mukaan henkilöllä, joka on menettänyt edun, joka hyödyttää toista taloudellisesti ilman, että tälle edun saamiselle on mitään oikeudellista perustetta, on lähtökohtaisesti oikeus saada takaisin tämän menetetyn edun määrä edun saaneelta henkilöltä. Perusteettomaan etuun perustuva kanne, sellaisena kuin siitä

4 Tiettyihin Osama bin Ladenia, al-Qaida-verkostoa ja Talebania lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EY) N:o 467/2001 kumoamisesta 27.5.2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 881/2002 (EYVL L 139, s. 9).

on säädetty useimmissa kansallisissa oikeusjärjestyksissä, ei sisällä edellytystä, joka koskisi vastaajan toiminnan lainvastaisuutta tai tuottamuksellisuutta. Sen sijaan on olennaista, että edulle ei ole mitään pätevää oikeudellista perustetta. Koska perusteeton etu muodostaa jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteisen sopimussuhteen ulkopuolisen velvoitteen perusteen, yhteisö ei voi välttyä samojen periaatteiden soveltamiselta itseensä, kun luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö väittää, että yhteisö on saanut perusteetonta etua tämän henkilön kustannuksella.
Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, että perusteettomaan etuun perustuva kanne ei kuulu suppeasti tulkitun sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun järjestelmän soveltamisalaan; tämän vastuun syntyminen edellyttää kaikkien niiden edellytysten täyttymistä, jotka koskevat yhteisön moititun toiminnan lainvastaisuutta, vahingon syntymistä ja sitä, että tämän toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys. Se erottuu kyseisen järjestelmän nojalla nostetuista kanteista siltä osin kuin siinä ei edellytetä näyttöä vastaajan lainvastaisesta toiminnasta eikä edes minkäänlaista toimintaa vaan ainoastaan näyttöä siitä, että vastaaja on saanut etua ilman pätevää laillista perustetta ja että kantaja on vastaavasti menettänyt edun. Näistä ominaispiirteistä huolimatta oikeussubjektin mahdollisuutta nostaa perusteettomaan etuun perustuva kanne yhteisöä vastaan ei voida kieltää pelkästään sillä perusteella, että EY:n perustamissopimuksessa ei määrätä nimenomaisesti mahdollisuudesta nostaa tällaista kannetta. EY 235 artiklan ja EY 288 artiklan toisen kohdan tulkinta, jossa suljettaisiin pois tämä mahdollisuus, johtaisi tulokseen, joka olisi tehokasta oikeussuojaa koskevan periaatteen vastainen; tämä periaate on vahvistettu yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa.

Tällä sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien kanteiden alalla on syytä tuoda esiin yhdistetyt asiat *FIAMM ja FIAMM Technologies vastaan neuvosto ja komissio* (C-120/06 P ja C-121/06 P, tuomio 9.9.2008), jotka koskevat lainsäädäntötoimesta johtuvaa yhteisön vastuuta. Maailman kauppajärjestön (WTO) riitojenratkaisuelin (DSB) oli todennut, että yhteisössä sovellettu banaanien tuontijärjestelmä oli WTO:n sopimusten vastainen ja sallinut Yhdysvaltojen soveltaa lisätullia tiettyihin yhteisöstä tuotaviin tuotteisiin. Kuusi Euroopan unioniin sijoittautunutta yhtiötä vaati, että komissio ja neuvosto määrätään korvaamaan vahinko, joka yhtiöille oli aiheutunut Yhdysvaltojen niiden viemiin tuotteisiin kohdistamista vastatoimista.
Yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että yhteisö voi olla vastuussa talouspoliittisia valintoja edellyttävästä lainsäädäntötoimesta ainoastaan, jos kyseessä on ylemmäntasoisen, yksityisiä suojaavan ja heille oikeuksia antavan oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen. Lisäksi se toi esiin, että vaikka periaate, joka koskee yhteisön vastuuta toimielimen lainvastaisesta toimesta, on ilmaisu jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksessä tunnustetusta yleisestä periaatteesta, jonka mukaan lainvastaisesta toiminnasta seuraa velvollisuus korvata aiheutunut vahinko, tällaista oikeusjärjestysten keskinäistä lähentymistä ei ole osoitettu sellaisen periaatteen alalla, joka koskee vastuuta viranomaisen lainvastaisesta toiminnasta erityisesti, kun kyse on lainsäädäntötoiminnasta. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että nykyisessä yhteisön oikeudessa ei ole järjestelmää, jonka nojalla yhteisö voisi joutua vastuuseen lainsäädäntötoiminnastaan, kun yhteisöjen tuomioistuimissa ei voida vedota siihen, että tällainen toiminta saattaa olla vastoin WTO-sopimuksia. Lisäksi se tarkensi, että yhteisön lainsäädäntötoimi, jonka soveltaminen johtaa omaisuudensuojan ja ammatinharjoittamisen vapauden rajoituksiin, voisi synnyttää sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun, silloin kun oikeuksien keskeistä sisältöä loukataan suhteettomasti ja tavalla,

jota ei voida hyväksyä, mahdollisesti juuri siksi, ettei ole säädetty kyseisen loukkauksen välttämiseksi tai korjaamiseksi tarvittavasta korvauksesta.

Runsasta perinteistä oikeuskäytäntöä, joka liittyy kumoamiskanteen ottamiseen tutkittavaksi yhteisöjen tuomioistuimessa, on täydennetty lukuisilla tuomioilla.

Täten asiassa *komissio vastaan Infront WM* (C-125/06 P, tuomio 13.3.2008) yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että komission päätös, jolla se hyväksyi yhteiskunnallisesti erityisen merkittävien tapahtumien televisiointia koskevien yksinoikeuksien sääntelytoimenpiteitä, joita jäsenvaltio oli toteuttanut direktiivin 89/552[5] 3 a artiklan nojalla, vaikuttaa välittömästi tällaisten oikeuksien haltijan oikeusasemaan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksissä tarkoitetulla tavalla. Sikäli kuin nämä rajoitukset koskevat edellytyksiä, joilla nämä lähetystoiminnan harjoittajat hankkivat merkittävänä pidettyjen tapahtumien televisiointioikeuksia televisiointia koskevien yksinoikeuksien haltijalta, tämän jäsenvaltion toteuttamien toimenpiteiden ja päätöksen, jolla ne hyväksytään, seurauksena on se, että yhtiölle, joka on hankkinut televisiointioikeuksia, asetetaan uusia rajoituksia, joita ei ollut silloin, kun yhtiö hankki mainitut televisiointioikeudet, ja joilla tehdään näiden oikeuksien käyttö vaikeammaksi. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikutukset mainitun haltijan oikeusasemaan johtuvat vain näillä toimenpiteillä ja komission päätöksellä määritetyn tuloksen saavuttamista koskevasta vaatimuksesta, eikä kansallisilla viranomaisilla ole harkintavaltaa päätöksen, joka voi vaikuttaa tähän asemaan, täytäntöönpanossa.
Edellytyksestä, jonka mukaan päätöksen on koskettava kantajaa erikseen, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kun päätös vaikuttaa sellaiseen henkilöryhmään, jonka jäsenet olivat tiedossa tai yksilöitävissä toimen tekoajankohtana tämän ryhmän jäsenille ominaisten kriteerien perusteella, kyseisen toimen voidaan katsoa koskevan niitä erikseen taloudellisten toimijoiden rajoitettuun piiriin kuuluvina henkilöinä. Näin voi olla muun muassa, jos päätöksellä muutetaan kyseisen oikeussubjektin ennen toimen antamista hankkimia oikeuksia.

Asiassa *Athinaïki Techniki vastaan komissio* (C-521/06 P, tuomio 17.7.2008) tarkennettiin EY 230 artiklassa tarkoitettua käsitettä ”kannekelpoinen toimi”.

Yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin valitus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksestä, jolla komission päätöksestä, jolla lopetettiin sellaisen kantelun käsittely, joka koski väitettyä valtiontukea julkista hankintaa koskevan sopimuksentekomenettelyn yhteydessä ja josta valittaja sai tiedon kirjeellä, nostettu kumoamiskanne jätettiin tutkimatta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että sen määrittelemiseksi, onko valtiontukien alalla toteutettu toimi asetuksen N:o 659/1999[6] 4 artiklassa tarkoitettu päätös, on aiheellista tarkastaa, vahvistiko komissio – toimen asiasisältö ja tämän toimielimen aikomus huomioon ottaen – tutkinnan kohteena olevalla toimella, alustavan tutkinnan päättyessä, lopullisen kantansa kantelun kohteena olevasta toimesta, ja näin ollen, totesiko komissio, että kyseessä

5 Televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3.10.1989 annettu direktiivi 89/552/ETY (EYVL L 298, s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, s. 60).

6 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen [88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1).

on tuki vai että kyseessä ei ole tuki ja että tuen yhteensopivuudesta yhteismarkkinoille ei ole epäilyjä vai että tällaisia epäilyjä on.
Kirje, jolla komissio ilmoitti EY 87 ja EY 88 artiklan rikkomista koskevan valituksen tekijälle, että "koska sellaisia lisätietoja ei ole, joiden perusteella tutkimusta voitaisiin jatkaa, komissio päätti – – hallinnollisesti asian käsittelyn", osoitti, että komissio oli todellakin päättänyt hallinnollisesti asian käsittelyn. Tämän toimen asiasisällöstä ja komission aikomuksesta ilmeni, että komissio oli päättänyt lopettaa valituksen tekijän käynnistämän alustavan tutkintamenettelyn. Komissio totesi kyseisellä toimella, että aloitetun tutkinnan perusteella ei voitu päätellä, että kyseessä olisi EY 87 artiklassa tarkoitettu tuki, ja että se kieltäytyi implisiittisesti aloittamasta EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyä muodollista tutkintamenettelyä. Tällaisessa tilanteessa niillä, joiden hyväksi kyseisessä määräyksessä määrätyt menettelylliset takeet on annettu, on mahdollisuus varmistua näiden takeiden kunnioittamisesta vain, jos ne voivat saattaa tämän päätöksen yhteisöjen tuomioistuinten tutkittavaksi EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaisesti. Tätä periaatetta sovelletaan yhtä lailla silloin, kun päätös tehdään siitä syystä, että komissio katsoo tuen soveltuvan yhteismarkkinoille, kuin silloin, kun se katsoo, että kyseessä ei ole tuki.
Tällaista toimea ei voida määritellä alustavaksi tai valmistelevaksi toimeksi, koska aloitetun hallinnollisen menettelyn yhteydessä sen jälkeen ei toteuteta mitään muuta toimea, joka voi olla kumoamiskanteen kohteena. Tältä osin ei ole merkitystä sillä, että asianomainen osapuoli voi vielä toimittaa komissiolle lisätietoja, jotka voivat velvoittaa tämän viimeksi mainitun tarkastamaan kantaansa kyseessä olevasta jäsenvaltion toimesta, koska alustavan tutkintamenettelyn päätteeksi tehdyn päätöksen lainmukaisuutta arvioidaan vain niiden tietojen mukaan, jotka komissiolla saattoi olla hallussaan päätöksen tekemisen ajankohtana, eli esillä olevassa asiassa silloin, kun asian käsittely päätettiin hallinnollisesti. Jos asianomainen osapuoli toimittaa lisätietoja sen jälkeen, kun asian käsittely on päätetty, komissio voi tarvittaessa olla velvollinen aloittamaan uuden hallinnollisen menettelyn. Nämä tiedot eivät sen sijaan vaikuta siihen seikkaan, että ensimmäinen alustava tutkintamenettely on jo päätetty. Tästä seuraa, että komissio oli ottanut lopullisesti kantaa valituksen tekijän vaatimukseen. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että koska toimi esti valituksen tekijää esittämästä huomautuksiaan EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun muodollisen tutkintamenettelyn yhteydessä, sillä oli sitovia oikeusvaikutuksia, jotka vaikuttivat sen etuihin, ja näin olleen se oli EY 230 artiklassa tarkoitettu kannekelpoinen toimi.

Myös tuoreempaa ja siksi vähemmän perinteistä oikeuskäytäntöä, joka liittyy jäsenvaltion toimettomuuden seurauksiin silloin, kun sen on todettu tuomiossa jättäneen noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on täydennetty tuomioilla.

Asiassa *komissio vastaan Ranska* (C-121/07, tuomio 9.12.2008) yhteisöjen tuomioistuin ensin muistutti, että yhteisön oikeuden välittömään ja yhtenäiseen soveltamiseen liittyvä intressi edellyttää, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteavan tuomion täytäntöönpano aloitetaan välittömästi ja saatetaan loppuun niin pian kuin mahdollista. Tämän jälkeen tuomioistuin totesi, että kun uhkasakon määrääminen tuntuu erityisen soveliaalta EY 228 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä jäsenvaltion kannustamiseksi lopettamaan mahdollisimman pian sellainen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen, jolla olisi taipumus jatkua ilman tällaista toimenpidettä, kiinteämääräisen hyvityksen määrääminen puolestaan riippuu enemmän niiden seurausten arvioinnista, joita asianomaisen jäsenvaltion velvoitteiden täytäntöönpanon laiminlyönnistä aiheutuu yksi-

tyisille ja julkisille eduille, erityisesti silloin, kun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on jatkunut pitkään sen tuomion jälkeen, jossa se alun perin todettiin.
Yhteisöjen tuomioistuin jatkoi, että tässä yhteydessä sen on määrättävä kussakin asiassa sen käsiteltäväksi saatettuun tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella ja sen mukaisesti, minkä verran sen mielestä tarvitaan taivuttelua ja ennaltaehkäisevyyttä, ne rahamääräiset seuraamukset, jotka ovat asianmukaisia jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen aikaisemmin todenneen tuomion mahdollisimman pikaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi ja vastaavien yhteisön oikeuden rikkomisten toistumisen ehkäisemiseksi.
Yhteisöjen tuomioistuin pani myös merkille, että se seikka, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuin ei ole tähän päivään mennessä määrännyt suoritettavaksi kiinteämääräistä hyvitystä tilanteissa, joissa alkuperäisen tuomion täysimääräinen täytäntöönpano on varmistettu ennen EY 228 artiklan perusteella aloitetun menettelyn päättymistä, ei voi olla esteenä sille, että kiinteämääräisestä hyvityksestä päätetään määrätä jossakin toisessa asiassa, jos tämä on tarpeen, kun otetaan huomioon asian ominaispiirteet ja se, minkä verran taivuttelua ja ennaltaehkäisevyyttä tarvitaan.
Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaikka komission tiedonantoihin sisältyvät suuntaviivat voivat todellakin myötävaikuttaa komission toiminnan avoimuuden, ennustettavuuden ja oikeusvarmuuden turvaamiseen, tällaiset säännöt eivät kuitenkaan voi sitoa yhteisöjen tuomioistuinta sen käyttäessä sille EY 228 artiklan 2 kohdassa annettua toimivaltaa.

Oikeusriitojen alalla on syytä palauttaa mieliin, että yhteisöjen tuomioistuin pääsi vuonna 2008 ottamaan käyttöön uuden kiireellisen ennakkoratkaisumenettelyn, joka tuli voimaan 1.3.2008. Menettelyä käytettiin kolmessa asiassa: asiassa *Santesteban Goicoechea* (C-296/08 PPU, tuomio 12.8.2008), asiassa *Leymann ja Pustovarov* (C-388/08 PPU, tuomio 1.12.2008), joka liittyi eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn puitepäätöksen 2002/584[7] tulkintaan, ja asiassa *Rinau* (C-195/08 PPU, tuomio 11.7.2008), joka liittyi yhteisön sääntöihin toisesta jäsenvaltiosta luvattomasti palauttamatta jätetyn lapsen palauttamisen alalla.

Edellä mainitussa asiassa *Rinau* yhteisöjen tuomioistuin pääsi tarkentamaan kiireellisen ennakkoratkaisumenettelyn soveltamisen edellytyksiä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kun ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää soveltamaan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 b artiklassa määrättyä kiireellistä menettelyä ennakkoratkaisupyyntöön, joka koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen N:o 1347/2000 kumoamisesta annetun asetuksen N:o 2201/2003[8] tulkintaa, pyyntö on oikeutettu, jos se perustuu tarpeeseen toimia kiireellisesti. Näin on silloin, kun viipeet olisivat erittäin haitallisia lapsen suhteelle vanhempaan, jonka luona hän ei asu, ja kun tämän suhteen heikentyminen ei ehkä olisi korjattavissa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tämä tarve tulee esiin sekä mainitun asetuksen johdanto-osan 17 perustelukappaleessa, joka koskee poisviedyn lapsen palauttamista viipymättä, että saman asetuksen 11 artiklan

7 Neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS, tehty 13.6.2002 (EYVL L 190, s. 1).

8 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003, sellaisena kuin se on muutettuna 2.12.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2116/2004 (EUVL L 367, s. 1).

3 kohdassa, jossa vahvistetaan palauttamispyyntöä käsittelevälle tuomioistuimelle kuuden viikon määräaika ratkaisun antamista varten. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että kiireellisen ennakkoratkaisumenettelyn soveltamista tukee myös se, että lasta on suojattava mahdolliselta vahingolta ja että on välttämätöntä saavuttaa oikea tasapaino lapsen edun ja hänen vanhempiensa etujen välillä.

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä yhteisöjen tuomioistuimelle sääntelevien periaatteiden alalla yhteisöjen tuomioistuin sai asiassa *Cartesio* (C-210/06, tuomio 16.12.2008) tilaisuuden tarkentaa kansallisen valitustuomioistuimen mahdollisuutta muuttaa alemman oikeusasteen tuomioistuimen päätöstä esittää ennakkoratkaisupyyntö. Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kun kyseessä ovat kansallisen oikeuden säännöt, jotka koskevat valitusoikeutta ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ja joille on ominaista se, että pääasia pysyy kokonaisuudessaan vireillä ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa niin, että ainoastaan ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä tehdään rajoitettu valitus, EY 234 artiklan toista kohtaa on tulkittava niin, että tällä perustamissopimuksen määräyksellä kaikille kansallisille tuomioistuimille annettua toimivaltaa määrätä ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle ei voida kyseenalaistaa soveltamalla tällaisia sääntöjä, joilla sallitaan valitusta käsittelevän tuomioistuimen muotoilla uudelleen ennakkoratkaisupyynnön esittämistä yhteisöjen tuomioistuimelle koskeva päätös, sivuuttaa tämä päätös ja velvoittaa kyseisen päätöksen tehnyt tuomioistuin jatkamaan kansallisen lainsäädännön mukaista menettelyä, jota oli lykätty. Silloin kun kyseessä on tuomioistuin, jonka päätöksiin saadaan kansallisen lainsäädännön mukaan hakea muutosta, EY 234 artikla ei toki estä sitä, että tällaisen yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen esittäneen tuomioistuimen päätöksiin voidaan edelleen hakea muutosta kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä tavanomaisia muutoksenhakukeinoja käyttäen. Tällainen muutoksenhaku ei kuitenkaan voi rajoittaa EY 234 artiklan mukaista kyseisen tuomioistuimen toimivaltaa saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että siinä vireillä oleva asia tuo esiin yhteisön oikeuden tulkintaan liittyviä kysymyksiä, jotka sen on ratkaistava.

Myös yhteisön oikeuden vaikutuksia kansallisiin oikeusjärjestyksiin tarkennettiin.

Yhdistetyissä asioissa *Viamex Agrar Handel* (C-37/06 ja C-58/06, tuomio 17.1.2008, Kok., s. I-69) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka direktiivillä ei sellaisenaan voida luoda velvoitteita yksityisille oikeussubjekteille, lähtökohtaisesti ei voida sulkea pois sitä, että mikäli yleisten oikeusperiaatteiden ja erityisesti oikeusvarmuuden periaatteen noudattamisesta ei muuta johdu, jonkin direktiivin säännöksiä voidaan soveltaa sen nojalla, että asetuksessa on nimenomainen viittaus näihin direktiivin säännöksiin.

Asiassa *Kempter* (C-2/06, tuomio 12.2.2008) yhteisöjen tuomioistuin otti kantaa siihen, edellyttääkö lopulliseksi tulleen hallintopäätöksen uudelleen tutkiminen ja oikaisu yhteisöjen tuomioistuimen tällä välin esittämän, sovellettavaa yhteisön oikeutta koskevan tulkinnan huomioon ottamiseksi, että se, jota asia koskee, on riitauttanut hallintopäätöksen tuomioistuimessa yhteisön oikeuteen vedoten. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan näin ei ole.
Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaikka yhteisön oikeudessa ei edellytetä, että hallintoelimellä olisi lähtökohtaisesti velvollisuus muuttaa hallintopäätöstä, josta on tullut lopullinen, erityiset seikat voivat EY 10 artiklaan perustuvan yhteistyön periaatteen nojalla edel-

lyttää, että kyseinen elin tutkii uudelleen lopulliseksi tulleen hallintopäätöksen, jotta yhteisöjen tuomioistuimen asian kannalta merkityksellisestä yhteisön oikeussäännöksestä myöhemmin esittämä tulkinta voidaan ottaa huomioon. Edellytyksistä, joihin tällainen uudelleen tutkimista koskeva velvollisuus voi perustua, sitä edellytystä, jonka mukaan viimeisenä oikeusasteena asiaa käsitelleen tuomioistuimen tuomio, jonka nojalla riitautetusta hallintopäätöksestä on tullut lopullinen, perustui yhteisöjen tuomioistuimen myöhempi oikeuskäytäntö huomioon ottaen virheelliseen yhteisön oikeuden tulkintaan, johon päädyttiin esittämättä yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymystä, ei voida tulkita siten, että sillä asetetaan asianosaisille velvollisuus tuoda kansallisessa tuomioistuimessa esiin kyseinen yhteisön oikeuden kysymys. Tältä osin riittää, että joko asiaa viimeisenä oikeusasteena käsittelevä kansallinen tuomioistuin on tutkinut mainitun yhteisön oikeuden kysymyksen, jonka tulkinta on yhteisöjen tuomioistuimen myöhemmin antaman tuomion valossa osoittautunut virheelliseksi, tai että kyseinen tuomioistuin olisi voinut tutkia sen viran puolesta. Vaikka yhteisön oikeus ei velvoita kansallisia tuomioistuimia ottamaan viran puolesta esille yhteisön säännösten rikkomista koskevaa perustetta silloin, kun niiden olisi tällaisen perusteen tutkimisessa ylitettävä asianosaisten rajaaman riita-asian kohde, näiden tuomioistuinten on nimittäin viran puolesta tutkittava pakottavaa yhteisön oikeussääntöä koskevat perusteet, jos näillä tuomioistuimilla on kansallisen oikeuden nojalla velvollisuus tai oikeus tehdä se pakottavaan kansalliseen oikeussääntöön nähden.
Mahdollisuus hakea lainvoimaisen ja yhteisön oikeuden vastaisen hallintopäätöksen poistamista ja uudelleen tutkimista on ajallisesti rajoittamaton, mutta jäsenvaltioilla on kuitenkin edelleen vapaus yhdenmukaisesti yhteisön tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteiden kanssa vahvistaa kohtuulliset muutoksenhakua koskevat määräajat.

Toimielinten asiakirjojen julkisuuteen liittyvät oikeusriidat jatkuvat edelleen. Täten yhdistetyissä asioissa *Ruotsi ja Turco vastaan neuvosto* (C-39/05 P ja C-52/05 P, tuomio 1.7.2008) yhteisöjen tuomioistuin tarkensi tarkastelua, joka neuvoston on suoritettava, kun sitä pyydetään antamaan tietoja asiakirjan sisällöstä.
Asiakirjojen julkisuutta koskevassa yhteisön asetuksessa[9] säädetään, että jokaisella unionin kansalaisella ja jokaisella henkilöllä, joka asuu jossain jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin. Tästä yleisestä periaatteesta voidaan poiketa muun muassa, jos asiakirjan sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi tuomioistuinkäsittelyn ja oikeudellisen neuvonannon suojaa, jollei ylivoimainen yleinen etu edellytä ilmaisemista.
Oikeudelliseen neuvonantoon liittyvän poikkeuksen alalla toimielimen, jolta asiakirjan ilmaisemista pyydetään, on varmistettava, että kyseisessä asiakirjassa on kysymys oikeudellisesta neuvonannosta, ja, jos asia on näin, sen on määritettävä, missä asiakirjan osissa tosiasiallisesti on neuvonantoa ja mitkä asiakirjan osat saattavat näin ollen kuulua kyseisen poikkeuksen soveltamisalaan. Asiakirjaan ei pidä automaattisesti soveltaa oikeudelliselle neuvonannolle edellä mainitulla asetuksella taattua suojaa, sillä perusteella, että sen otsikko on ”oikeudellinen lausunto”. Asiakirjan nimen lisäksi toimielimen on varmistettava, että asiakirja todellakin koskee tällaista neuvonantoa. Tämän jälkeen neuvoston on tutkittava, vahingoittaisiko kyseessä olevan asiakirjan osien ilmaiseminen oikeudelliselle neuvonannolle taattua suojaa. Tässä yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee oikeudellista neuvonantoa varten säädettyä poikkeusta siten, että sillä pyritään suojaamaan toimielimen intressiä pyytää oikeudellista

9 Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

neuvonantoa ja saada rehellisiä, objektiivisia ja kattavia lausuntoja. Jotta tämän intressin loukatuksi joutumisen vaaraan voidaan vedota, vaaran on oltava kohtuullisesti ennakoitavissa eikä se saa olla täysin hypoteettinen.
Se, että vedotaan yleisesti ja abstraktisti vaaraan, että lainsäädäntömenettelyitä koskevien oikeudellisten lausuntojen ilmaiseminen saattaa aiheuttaa epäilyjä lainsäädäntötoimien laillisuuden osalta, ei ole riittävä osoitus asianomaisessa säännöksessä tarkoitetusta oikeudellisen neuvonannon suojan vahingoittamisesta, eikä sillä voida näin ollen perustella näiden lausuntojen sisältämien tietojen ilmaisemisesta kieltäytymistä. Nimenomaan avoimuus, joka mahdollistaa sen, että useiden näkökantojen eroavuuksista voidaan keskustella avoimesti, myötävaikuttaa toimielinten suurempaan legitimiteettiin suhteessa kansalaisiin ja lisää kansalaisten luottamusta.
Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että on neuvoston tehtävä varmistaa, että tietojen ilmaiseminen ei ole jonkin ylivoimaisen yleisen edun vuoksi perusteltua. Tässä yhteydessä sen on vertailtava sitä erityistä intressiä, jota on suojattava sillä, että kyseessä olevan asiakirjan sisältämiä tietoja ei ilmaista, ja muun muassa yleistä intressiä siihen, että tähän asiakirjaan voidaan tutustua, ottaen huomioon ne edut, joita laajemman avoimuuden avulla voidaan saavuttaa ja joita ovat se, että parannetaan kansalaisten mahdollisuuksia osallistua päätöksentekomenettelyihin, ja se, että hallinnolla on demokraattisessa järjestelmässä suurempi legitimiteetti suhteessa kansalaisiin ja että hallinto on tehokkaampaa ja vastuullisempaa.
Yhteisöjen tuomioistuin huomautti, että näillä toteamuksilla on aivan erityistä merkitystä silloin, kun neuvosto toimii lainsäätäjänä. Tältä osin avoimuus vahvistaa demokratiaa tarjoamalla kansalaisille mahdollisuuden valvoa kaikkia tietoja, jotka muodostavat lainsäädäntötoimen perustan. Kansalaisten mahdollisuus tietää lainsäädäntötoimien perustana olevat seikat on edellytys sille, että he voivat tehokkaasti käyttää demokraattisia oikeuksiaan.
Yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että asetuksessa N:o 1049/2001 asetetaan lähtökohtaisesti velvollisuus ilmaista neuvoston oikeudellisen yksikön lainsäädäntömenettelyitä koskevien lausuntojen sisältämät tiedot, mutta se myönsi samalla, että oikeus tutustua sellaiseen erityiseen oikeudelliseen lausuntoon, joka on annettu lainsäädäntömenettelyn yhteydessä mutta joka on erityisen arkaluonteinen tai jonka ulottuvuus on erityisen laaja ja ylittää kyseessä olevan lainsäädäntömenettelyn, voidaan evätä oikeudellisen neuvonannon suojan nojalla. Tällaisessa tapauksessa asianomaisen toimielimen on perusteltava epäämistä yksityiskohtaisesti.
Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin kumosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion, siltä osin kuin se koskee päätöstä evätä oikeus tutustua asianomaiseen neuvoston oikeudellisen yksikön lausuntoon.

Yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli yhdistetyissä asioissa *Marra* (C-200/07 ja C-201/07, tuomio 21.10.2008) Euroopan parlamentin jäsenille tietyissä tapauksissa ja tietyin edellytyksin myönnettyä koskemattomuutta ja tarkemmin ottaen yksityiskohtaisia sääntöjä, joilla säännellään parlamentin jäsenen koskemattomuuden täytäntöönpanoa, kun häntä syytetään herjauksia sisältävän lentolehtisen levittämisestä.
Yhteisöjen tuomioistuin muistutti ensin, että Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan[10] 9 artiklassa määrätään Euroopan parlamentin jäsenten tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiaan mielipiteitä ja suorittamiaan äänestyksiä koskevan koskematto-

[10] Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehty pöytäkirja (EYVL 1967, 152, s. 13).

muuden periaatteesta. Tällaista koskemattomuutta on pidettävä, koska sen tarkoituksena on suojata Euroopan parlamentin jäsenten ilmaisunvapautta ja riippumattomuutta, absoluuttisena koskemattomuutena, joka on esteenä oikeudenkäynneille. Näin ollen parlamentin jäsentä vastaan hänen ilmaisemiensa mielipiteiden johdosta nostetun kanteen yhteydessä kansallisen tuomioistuimen on hylättävä kyseistä parlamentin jäsentä vastaan nostettu kanne, kun hänellä katsotaan olevan parlamentaarinen koskemattomuus. Kansallisen tuomioistuimen ja Euroopan parlamentin on todellakin kunnioitettava kyseistä määräystä. Kun Euroopan parlamentti ei voi pidättää koskemattomuutta, kansallisen tuomioistuimen on hylättävä tällainen kanne.
Toiseksi yhteisöjen tuomioistuin vahvisti, että sen arviointi, täyttyvätkö koskemattomuuden täytäntöönpanon edellytykset, kuuluu kansallisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, eikä arvioinnissa tarvitse kuulla Euroopan parlamenttia, jolla ei ole mitään toimivaltaa alalla. Jos Euroopan parlamentti on tehnyt kyseessä olevan jäsenensä pyynnöstä päätöksen koskemattomuuden puolustamisesta, tällaisessa päätöksessä on kyse lausunnosta, jolla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia kansallisiin tuomioistuimiin nähden.
Kun parlamentin jäsen on pyytänyt Euroopan parlamenttia puolustamaan hänen koskemattomuuttaan ja kun kansallinen tuomioistuin on saanut tästä tiedon, kansallisen tuomioistuimen on yhteisön toimielinten ja kansallisten viranomaisten välisen lojaalin yhteistyön velvoitteen[11] nojalla lykättävä oikeudenkäyntiä ja pyydettävä Euroopan parlamenttia antamaan lausuntonsa mahdollisimman nopeasti. Yhteistyötä tarvitaan kaiken ristiriidan välttämiseksi pöytäkirjan määräysten tulkinnassa ja soveltamisessa.

Konstitutionaalisia ja institutionaalisia kysymyksiä käsittelevään oikeuskäytäntöön luodun katsauksen päätteeksi voidaan vielä tuoda esiin asia *Payir ym.* (C-294/06, tuomio 24.1.2008), jossa yhteisöjen tuomioistuin otti kantaa siihen, onko Turkin kansalaista, joka on saapunut jäsenvaltion alueelle au pairina tai opiskelijana ja joka kuuluu laillisille työmarkkinoille, pidettävä työntekijänä ETY–Turkki-assosiaatiosopimuksen nojalla. Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi asian siten, että assosiaation kehittämisestä 19.9.1980 tehdyn assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti se seikka, että Turkin kansalaiselle on myönnetty lupa saapua jäsenvaltion alueelle au pairina tai opiskelijana, ei johda siihen, ettei häntä voida pitää ”työntekijänä” eikä hän voi kuulua asianomaisen jäsenvaltion ”laillisille työmarkkinoille”. Tämä seikka ei näin ollen estä asianomaista henkilöä vetoamasta kyseiseen määräykseen, jotta hän saisi työlupansa uusittua ja hänelle myönnettäisiin työlupaa vastaava oleskeluoikeus.

Euroopan unionin kansalaisuus

Yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli useissa asioissa kansallisia säännöksiä, jotka voivat aiheettomasti rajoittaa unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta.

Asiassa *Grunkin ja Paul* (C-353/06, tuomio 14.10.2008) oli kyse sukunimen tunnustamisesta tapauksessa, jossa Tanskassa syntyneen ja siellä asuvan lapsen, joka on Saksan kansalainen, sukunimi oli rekisteröity lapsen syntymän jälkeen kaksiosaisena siten, että se muodostui isän ja äidin sukunimestä. Lapsen vanhemmat pyysivät kaksiosaisen nimen merkit-

[11] Velvoite vahvistetaan EY 10 artiklassa.

semistä Saksassa pidettävään perherekisteriin, mutta rekisteröintiä ei suostuttu tekemään, koska Saksan kansalaisten sukunimiä sääntelevän Saksan lain mukaan lapsella ei voi olla kaksiosaista sukunimeä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka säännöt, jotka koskevat henkilön sukunimeä, kuuluvatkin jäsenvaltioiden toimivaltaan, niiden on kuitenkin tätä toimivaltaa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että se, että asianomainen on jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, pakotettu käyttämään eri nimeä kuin sitä, joka hänelle on jo annettu ja joka on jo rekisteröity jäsenvaltiossa, jossa hän on syntynyt ja jossa hän asuu, voi rajoittaa unionin kansalaisten vapaata liikkuvuutta. Tilanne, jossa henkilöllä on eri sukunimiä erilaisissa saksalaisissa ja tanskalaisissa asiakirjoissa, on omiaan aiheuttamaan asianomaiselle henkilölle tuntuvaa haittaa sekä työelämässä että yksityiselämässä. Kun otetaan huomioon, että Saksan rajoittavia säännöksiä ei ole perusteltu asianmukaisesti, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että asianomainen lainsäädäntö rikkoo Euroopan unionin kansalaisten oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella.

Seuraavaksi on syytä tuoda esiin asiat *Metock ym.* (C-127/08, tuomio 25.7.2008) ja *Jipa* (C-33/07, tuomio 10.7.2008), jotka koskevat Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella annetun direktiivin 2004/38/EY[12] tulkintaa.

Edellä mainitussa asiassa *Metock ym.,* yhteisöjen tuomioistuin totesi, että direktiivi 2004/38 on esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa edellytetään, että kolmannen maan kansalainen, joka on sellaisen unionin kansalaisen aviopuoliso, joka oleskelee tässä jäsenvaltiossa mutta ei ole sen kansalainen, on ennen vastaanottavaan jäsenvaltioon saapumistaan oleskellut laillisesti toisessa jäsenvaltiossa, jotta häneen voidaan soveltaa mainitun direktiivin säännöksiä. Missään mainitun direktiivin säännöksessä ei aseteta unionin kansalaisen perheenjäsenten osalta tällaista edellytystä direktiivin soveltamiselle. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että sen asiassa *Akrich*[13] antamaa tuomiota oli syytä tarkistaa siltä osin, kuin siinä asetettiin tällainen edellytys asetuksessa (ETY) N:o 1612/68[14] säädetylle oikeudelle tulla jäsenvaltioon ja oleskella siellä. Se, että unionin kansalaisen perhe ei voi tulla hänen mukanaan tai seurata häntä vastaanottavaan jäsenvaltioon, voisi saada hänet luopumaan käyttämästä oikeuttaan tulla tähän jäsenvaltioon ja oleskella siellä. Yhteisöjen tuomioistuin myös tarkensi, että kolmannen maan kansalaiseen, joka on unionin kansalaisen aviopuoliso ja joka tulee tämän mukana tai seuraa tätä myöhemmin, voidaan soveltaa mainittua direktiiviä riippumatta siitä, milloin ja missä avioliitto on solmittu, ja riippumatta niistä olosuhteista, joissa hän on tullut vastaanottavaan jäsenvaltioon, eikä unionin kansalaisen ole tarvinnut perustaa perhettä ennen kuin hän siirtyy, jotta hänen perheenjäseniinsä, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, voitaisiin soveltaa mainitussa direktiivissä vahvistettuja oikeuksia. Lopuksi ilmausta ”[unionin kansalaisten] perheenjäseniin – –, jotka

12 Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77, ja oikaisu EUVL L 229, s. 35).

13 Asia C-109/01, tuomio 23.9.2003, Kok., s. I-9607.

14 Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2004/38.

tulevat heidän mukanaan"[15] on tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan samalla sekä niitä unionin kansalaisen perheenjäseniä, jotka ovat tulleet vastaanottavaan jäsenvaltioon hänen kanssaan, että niitä, jotka oleskelevat hänen kanssaan tässä jäsenvaltiossa, eikä tässä toisessa tapauksessa ole tarpeen tehdä eroa sen mukaan, ovatko kolmannen maan kansalaiset tulleet kyseiseen jäsenvaltioon ennen unionin kansalaista vai hänen jälkeensä, tai ennen kuin heistä on tullut hänen perheenjäseniään vai sen jälkeen.

Edellä mainitussa asiassa *Jipa* yhteisöjen tuomioistuimelta kysyttiin, onko sellainen kansallinen lainsäädäntö yhteisön oikeuden ja erityisesti direktiivin 2004/38 vastainen, jonka mukaan jäsenvaltion kansalaisen oikeutta matkustaa toisen jäsenvaltion alueelle voidaan rajoittaa erityisesti sillä perusteella, että hänet on aikaisemmin karkotettu tuosta valtiosta, koska hän "oleskeli siellä laittomasti". Yhteisöjen tuomioistuin toi esiin, että tällaisella kansalaisella on unionin kansalaisen asema, joten hän voi näin ollen vedota, myös sitä jäsenvaltiota vastaan, josta hän on lähtöisin, oikeuteen liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella. Tähän oikeuteen sisältyy sekä unionin kansalaisten oikeus saapua toiseen jäsenvaltioon kuin siihen, josta he ovat lähtöisin, että oikeus poistua viimeksi mainitusta jäsenvaltiosta. Kyseiseen oikeuteen voi kuitenkin liittyä perustamissopimuksessa määrättyjä rajoituksia ja ehtoja, erityisesti yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä, jotka jäsenvaltiot voivat itse määritellä. Yhteisön oikeuteen liittyvissä asioissa tällaisia vaatimuksia on tulkittava suppeasti. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että poikkeusten rajaamisessa edellytetään erityisesti, että ollakseen oikeutettuja yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vuoksi toteutettujen toimenpiteiden on perustuttava yksinomaan asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen, eivätkä ne voi johtua yleistävistä näkökohdista. Toimenpide, jolla rajoitetaan vapaata liikkuvuutta, on toteutettava sen jäsenvaltion, joka hyväksyy toimenpiteen, yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden suojeluun liittyvien seikkojen perusteella: jos ei voida sulkea pois sitä, että kyseisen jäsenvaltion viranomaiset voivat ottaa huomioon perusteita, joihin toinen jäsenvaltio on vedonnut päättäessään karkottaa yhteisön kansalaisen alueeltaan, rajoittava toimenpide ei voi nojautua pelkästään näihin perusteisiin. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli, ettei kyseinen kansallinen lainsäädäntö ollut yhteisön oikeuden vastainen, jos tietyt edellytykset täyttyivät. Yhtäältä kansalaisen oman käyttäytymisen on muodostettava todellinen, välitön ja riittävän vakava uhka, joka vaikuttaa johonkin yhteiskunnan olennaiseen etuun, ja toisaalta suunnitellun rajoittavan toimenpiteen on oltava välttämätön ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.

Asiassa *Nerkowska* (C-499/06, tuomio 22.5.2008) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kaikkien Euroopan unionin kansalaisten oikeutta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla tämä viimeksi mainittu kieltäytyy yleisesti ja kaikissa tilanteissa maksamasta omille kansalaisilleen etuutta, joka myönnetään sodan tai sortotoimien siviiliuhreille, vain siitä syystä, että he eivät asu koko sitä aikaa, jolta tätä etuutta maksetaan, tämän valtion alueella vaan toisen jäsenvaltion alueella. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että kyseinen etuus kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan mutta jäsenvaltioiden on noudatettava tämän toimivallan harjoittamisessa yhteisön oikeutta ja erityisesti unionin kansalaisten oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen. Edellytys, jonka mukaan etuus voidaan myöntää vain henkilölle, jonka asuin-

15 Direktiivin 2004/38 3 artiklan 1 kohta.

paikka on kyseisen valtion alueella, rajoittaa vapaata liikkuvuutta. Yhteisöjen tuomioistuin piti yleisen edun mukaisina objektiivisina syinä, joilla tällainen rajoitus voidaan perustella, sekä halua taata, että asianomaisen jäsenvaltion yhteiskunnan ja edunsaajan välillä on jokin sidos, että tarvetta tarkastaa, että tämä viimeksi mainittu täyttää edelleen tämän etuuden myöntämiselle asetetut edellytykset. Se, että henkilö on sen jäsenvaltion kansalainen, joka myöntää pääasiassa kyseessä olevan etuuden, ja se, että hän on asunut tässä maassa yli 20 vuotta, voi kuitenkin olla riittävä osoitus kyseisen valtion ja tämän etuuden saajan välisestä sidoksesta. Näin ollen asuinpaikkaa koskevaa edellytystä, jota sovelletaan koko sen ajan, jolta tätä etuutta maksetaan, on pidettävä suhteettomana. Lisäksi se, että etuuden saaja täyttää edelleen etuuden myöntämiselle asetetut edellytykset, voidaan tarkistaa muilla keinoilla, jotka ovat vähemmän rajoittavia mutta yhtä tehokkaita.

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Tavaroiden vapaan liikkuvuuden alalla yhteisöjen tuomioistuin on antanut useita tuomioita, jotka ovat koskeneet sellaisten kansallisten säännösten yhdenmukaisuutta yhteisön lainsäädännön kanssa, jotka ovat määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä.

Ensinnäkin asiassa *Dynamic Medien* (C-244/06, tuomio 14.2.2008, Kok., s. I-505) yhteisöjen tuomioistuin otti kantaa kansalliseen lainsäädäntöön, jossa kielletään sellaisten kuvatallenteiden myynti ja luovuttaminen postimyynnissä, joita toimivaltainen kansallinen viranomainen tai kansallinen vapaaehtoinen itsesääntelyelin ei ole alaikäisten suojelemiseksi tarkastanut ja luokitellut ja joissa ei ole kyseisen viranomaisen tai elimen mainintaa niiden alimmasta sallitusta katseluiästä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei tällainen lainsäädäntö ole myyntijärjestely, jolla saatetaan tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa jäsenvaltioiden välistä kauppaa suoraan tai välillisesti, vaan EY 28 artiklassa tarkoitettu määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide, joka on lähtökohtaisesti ristiriidassa kyseiseen artiklaan perustuvien velvoitteiden kanssa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tällainen lainsäädäntö voi kuitenkin olla oikeutettu, jos se on oikeassa suhteessa lastensuojelupäämäärän saavuttamiseen, kuten tilanne on silloin, kun lainsäädännössä ei kielletä tarkastamattomien kuvatallenteiden kaikkia myyntitapoja ja kun tällaisten kuvatallenteiden tuonti ja myynti aikuisille on sallittua, jos huolehditaan siitä, ettei lapsilla ole pääsyä niihin. Tilanne on päinvastainen vain, jos ilmenee, ettei kyseessä olevalla lainsäädännöllä luotu tarkastus-, luokittelu- ja merkintäjärjestelmä ole helposti käytettävissä, ettei sitä voida saattaa loppuun kohtuullisessa ajassa tai ettei hylkäävää päätöstä voida saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Seuraavaksi yhteisöjen tuomioistuin käsitteli asiassa *komissio vastaan Saksa* (C-141/07, tuomio 11.9.2008) Saksan lainsäädäntöä, joka koskee niitä vaatimuksia, jotka ulkopuolisten apteekkien on täytettävä, jotta ne voivat pyrkiä toimittamaan lääkkeitä Saksan sairaaloihin, ja joilla tosiasiallisesti edellytetään, että lääkkeet toimittava apteekki ja sairaala ovat maantieteellisesti suhteellisen lähellä toisiaan. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka tällaisten säännösten, jotka eivät koske lääkkeiden ominaisuuksia vaan ainoastaan niitä järjestelyjä, joiden mukaan niitä voidaan myydä, on katsottava koskevan myyntijärjestelyjä, ne ovat omiaan rajoittamaan yhteisön sisäistä kauppaa ja siten ne muodostavat EY 28 artiklassa kielletyn tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavan toimen-

piteen. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ne voidaan kuitenkin oikeuttaa kansanterveyden suojeluun liittyvillä syillä. Tällaisella lainsäädännöllä voidaan toteuttaa sillä tavoiteltu tavoite, eli kyseisen jäsenvaltion sairaaloiden varmojen ja laadukkaiden hankintojen turvaaminen. Sillä saadaan näin ollen tosiasiassa aikaan se, että sairaaloiden ulkoista hankintajärjestelmää koskevat samat vaatimukset kuin ne vaatimukset, jotka ovat ominaisia sisäiselle hankintajärjestelmälle, eli sellaista proviisoria koskeva vaatimus, joka yhtäältä vastaa lääkehankinnoista ja jonka on toisaalta oltava laajamittaisesti ja pikaisesti käytettävissä paikan päällä. Asianomaisella lainsäädännöllä varmistetaan näin vastaavuus ja yhteensopivuus kaikkien sellaisten osatekijöiden välillä, jotka liittyvät kyseisen jäsenvaltion sairaaloiden lääkehankintoihin, ja taataan kyseisen järjestelmän yhtenäisyys ja tasapaino.

Lopuksi on syytä tuoda esiin asia *Gysbrechts ja Santurel Inter* (C-205/07, tuomio 16.12.2008), joka liittyy etämyyntisopimuksia koskevan Belgian lainsäädännön yhdenmukaisuuteen EY:n perustamissopimuksen kanssa. Kyseisen lainsäädännön mukaan myyjä ei saa vaatia kuluttajalta ennakkomaksua tai muuta maksua tai Belgian viranomaisten mukaan edes maksukortin numeroa ennen kuin peruuttamisoikeuden käyttämiselle varattu seitsemän arkipäivän pituinen määräaika on päättynyt. Todettuaan tällaiset kiellot viennin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaaviksi toimenpiteiksi yhteisöjen tuomioistuin päätti, että vaikka kielto, joka koskee ennakkomaksun tai muun maksun vaatimista kuluttajalta, voidaankin perustella tarpeella suojella kuluttajaa, niin sitä vastoin elinkeinonharjoittajalle asetettu kielto, joka koskee maksukortin numeron vaatimista kuluttajalta, ylittää sen, mikä on tarpeen kuluttajan peruuttamisoikeuden tehokkaan käyttämisen takaamiseksi. Tällaisesta kiellosta on ainoastaan se hyöty, että sillä vältetään se riski, että elinkeinonharjoittaja veloittaa tavaran hinnan ennen peruuttamisoikeuden käyttämiselle varatun määräajan päättymistä. Mutta jos kyseinen riski toteutuu, elinkeinonharjoittajan toiminta sinällään rikkoo ennakkomaksun tai muun maksun vaatimista koskevaa kieltoa, joka on asianmukainen ja oikeasuhteinen toimenpide asetetun tavoitteen saavuttamiseksi. Näin ollen EY 29 artikla ei ole esteenä sille, että elinkeinonharjoittaja ei voi rajojen yli tapahtuvan etämyynnin yhteydessä vaatia kuluttajalta ennakkomaksua tai muuta maksua ennen peruuttamisoikeuden käyttämiselle varatun määräajan päättymistä, mutta sama määräys on esteenä sille, että kielletään vaatimasta kuluttajalta maksukortin numeroa ennen mainitun määräajan päättymistä.

Maatalous

Asiassa *komissio vastaan Saksa* (C-132/05, tuomio 26.2.2008, Kok., s. I-957) yhteisöjen tuomioistuin otti kantaa siihen, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, kun se on kieltäytynyt määräämästä alueellaan seuraamuksia siitä, että nimitystä ”parmesan” käytetään sellaisten tuotteiden merkinnöissä, jotka eivät vastaa suojatun alkuperänimityksen ”Parmigiano Reggiano” eritelmässä tarkoitettuja vaatimuksia, ja edistänyt aidon, yhteisön laajuisesti suojatun tuotteen maineen väärinkäyttöä.[16]
Yhteisöjen tuomioistuin toi ensin esiin, ettei alkuperänimitys saa suojaa yhteisön oikeuden nojalla vain juuri siinä muodossa, jossa se on rekisteröity, ja totesi sen jälkeen, että

16 Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14.7.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/92 (EYVL L 208, s. 1).

koska kyseisten nimitysten lausuntatapa ja ulkoasu ovat samankaltaiset ja tuotteet vastaavat ulkoiselta muodolta toisiaan, nimityksen ”parmesan” käyttämisen on katsottava luovan mielleyhtymän suojattuun alkuperänimitykseen ”Parmigiano Reggiano”. Jos valtio ei voi osoittaa, että nimitys ”parmesan” olisi luonteeltaan yleisnimi, se ei voi vedota asetuksessa N:o 2081/92 myönnettyyn poikkeukseen.
Valtion velvoitteesta määrätä seuraamuksia suojattuja alkuperänimityksiä loukkaavasta toiminnasta yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että pelkkä oikeus vedota tietyn asetuksen säännöksiin kansallisissa tuomioistuimissa ei vapauta jäsenvaltioita toteuttamasta kansallisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan asetuksen täysimääräinen ja kattava soveltaminen, kun näiden kansallisten toimenpiteiden toteuttaminen osoittautuu tarpeelliseksi. Lisäksi se totesi, että kyseisessä oikeusjärjestyksessä on välineitä, joilla voidaan taata sekä tuottajien että kuluttajien edut. Sen sijaan jäsenvaltioilla ei ole velvollisuutta toteuttaa omasta aloitteestaan toimenpiteitä seuraamusten määräämiseksi alueellaan muista jäsenvaltioista peräisin olevien alkuperänimitysten loukkaamisista. Tarkastuksen rakenteet, joiden on huolehdittava suojattujen alkuperänimitysten noudattamisen takaamisesta, ovat sen jäsenvaltion tarkastuksen rakenteet, josta kyseinen suojattu alkuperänimitys on peräisin, eivätkä ne siis kuulu asianomaisen jäsenvaltion valvontaviranomaisille.

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

Sijoittautumisvapauden alalla yhteisöjen tuomioistuin pääsi asiassa *Cartesio* (C-210/06, tuomio 16.12.2008) tarkentamaan oikeuskäytäntöään, joka koskee yhtiöiden oikeutta siirtää kotipaikkaansa unionin sisällä. Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetty ennakkoratkaisukysymys koski sitä, onko sellainen Unkarin lainsäädäntö, jolla estetään kansallisen oikeuden mukaan perustettua yhtiötä siirtämästä kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon niin, että se säilyttää luonteensa yhtiönä, joka kuuluu sen jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan, jonka lainsäädännön mukaan se on perustettu, yhdenmukainen EY 43 ja EY 48 artiklan kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi, että yhteisön oikeuden nykytilassa tällainen lainsäädäntö ei riko mainittuja artikloja. EY 48 artiklan mukaisesti silloin, kun yhteisön oikeudesta puuttuu yhdenmukainen määritelmä yhtiöistä, joilla on sijoittautumisoikeus sellaisen yhdenmukaisen liityntäkriteerin perusteella, jolla määritellään yhtiöön sovellettava kansallinen oikeus, kysymys siitä, sovelletaanko EY 43 artiklaa yhtiöön, joka vetoaa tässä artiklassa vahvistettuun perusvapauteen, on ennakkokysymys, johon yhteisön oikeuden nykytilassa voidaan löytää vastaus vain asiassa sovellettavasta kansallisesta oikeudesta. Vain, jos todetaan, että tällä yhtiöllä on tosiasiallisesti sijoittautumisvapaus EY 48 artiklassa mainittujen edellytysten perusteella, herää kysymys siitä, kohdistuuko tähän yhtiöön EY 43 artiklassa tarkoitettu sijoittautumisvapauden rajoitus. Jäsenvaltiolla on näin ollen mahdollisuus määritellä sekä se liityntä, joka yhtiöltä vaaditaan, jotta sitä voidaan pitää jäsenvaltion kansallisen oikeuden mukaan perustettuna yhtiönä, jolla näin ollen voi olla sijoittautumisoikeus, että se liityntä, jota vaaditaan tämän aseman ylläpitämiseksi myöhemmin. Tämä mahdollisuus sisältää sen, että tämä jäsenvaltio voi evätä sen kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvalta yhtiöltä tämän aseman säilyttämisen, jos yhtiö aikoo organisoitua uudelleen toisessa jäsenvaltiossa siirtämällä kotipaikkansa tämän toisen jäsenvaltion alueelle katkaisten siten sen liityntän, jota sen perustamisjäsenvaltion kansallisen oikeuden mukaan edellytetään.

Edelleen sijoittautumisvapauden alalla on syytä mainita asia *Lidl Belgium* (C-414/06, tuomio 15.5.2008), jossa yhteisöjen tuomioistuimelta pyydettiin ennakkoratkaisua siitä, oliko Saksan verojärjestelmä, jonka mukaan maassa asuva yhtiö ei voi verotuksessa vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan ja sille kuuluvan kiinteän toimipaikan tappioita, yhdenmukainen EY 43 artiklan kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi ensin, että EY 43 artiklan soveltamisala kattaa tilanteet, joissa jäsenvaltiossa asuva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö perustaa tai omistaa kokonaan kiinteän toimipaikan, joka sijaitsee toisessa jäsenvaltiossa, ja tilanteet, joissa yhtiö toimii toisessa jäsenvaltiossa sellaisen kiinteän toimipaikan välityksellä, joka on määritelty asiaan sovellettavassa kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyssä verosopimuksessa ja joka muodostaa verosopimusoikeuden kannalta itsenäisen yksikön. Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei EY 43 artikla ole esteenä sille, että jäsenvaltioon sijoittautunut yhtiö ei voi vähentää veron määräytymisperusteestaan sille kuuluvan ja toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan kiinteän toimipaikan tappioita sikäli kuin kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen nojalla kyseisen toimipaikan tuloja verotetaan tässä toisessa jäsenvaltiossa, jossa kyseessä olevat tappiot voidaan ottaa huomioon samaisen kiinteän toimipaikan tuloverotuksessa tulevina tilikausina. Toki tällainen verojärjestelmä sisältää erilaisen verokohtelun, jonka johdosta maassa asuva yhtiö voidaan saada luopumaan toimintansa harjoittamisesta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan kiinteän toimipaikan välityksellä. Yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin katsoi, että tällainen järjestelmä voidaan oikeuttaa tarpeella varmistaa verotusvallan jakautuminen eri jäsenvaltioiden välillä ja tarpeella välttää vaara tappioiden kaksinkertaisesta käytöstä, ja näillä kahdella tarpeella yhdessä tarkasteltuina pyritään perustamissopimuksen mukaisiin sallittuihin tavoitteisiin, ja ne muodostivat täten yleistä etua koskevia pakottavia syitä, kunhan ne ovat oikeassa suhteessa mainittuihin tavoitteisiin nähden.

Palvelujen vapaan liikkuvuuden alalla on syytä kiinnittää huomiota kolmeen asiaan.

Ensimmäinen on asia *Centro Europa 7* (C-380/05, tuomio 31.1.2008, Kok., s. I-349), joka koskee televisiolähetystoiminnan alalla toimivaa italialaista lähetysluvan haltijaa, joka ei voinut suorittaa lähetyksiä, koska sille ei ollut jaettu lähetystaajuuksia. Yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi radiotaajuuksien myöntämisperusteisiin liittyvän yhteisön oikeuden[17] säännöksiä. Se pani merkille, että Italian lainsäädännöllä olemassa olevien kanavien hyväksi käyttöön otettujen siirtymäjärjestelmien peräkkäinen soveltaminen on vaikuttanut siten, että radiotaajuuksia vailla olevien toimijoiden pääsy kyseisille markkinoille on estynyt. Vain olemassa oleviin kanaviin sovellettava yleisvaltuutus toimia televisiopalvelujen markkinoilla on vakauttanut tätä rajoittavaa vaikutusta. Tämä on jähmettänyt kansallisten markkinoiden rakennetta ja suojannut kyseisten kanavien asemaa. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että lupajärjestelmää, jolla rajoitetaan toimijoiden lukumäärää jäsenvaltion alueella, voidaan perustella yleisen edun mukaisilla tavoitteilla, mutta siinä tapauksessa sen on perustuttava puolueettomiin, selkeisiin, syrjimättömiin ja oikeasuhteisiin perusteisiin. Näin ei ole silloin kun järjestelmässä varataan lähetysten radiotaajuudet yksinoikeudella ilman aikarajaa tietyille olemassa oleville toimijoille ottamatta huomioon

17 Sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL L 108, s. 33), sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) (EYVL L 108, s. 21) ja kilpailusta sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinoilla 16.9.2002 annettu komission direktiivi 2002/77/EY (EYVL L 249, s. 21).

edellä mainittuja perusteita. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli, että kansallinen lainsäädäntö, jonka soveltaminen johtaa siihen, että toimijan, joka on konsessionhaltija, on mahdotonta suorittaa lähetyksiä sen vuoksi, ettei sillä ole edellä mainittujen perusteiden nojalla myönnettyjä lähetystaajuuksia, loukkaa perustamissopimuksen periaatteita palvelujen vapaan liikkuvuuden alalla ja periaatteita, jotka vahvistetaan sähköisiä viestintäpalveluja ja viestintäverkkoja koskevassa uudessa yhteisessä lainsäädäntökehyksessä.[18]

Toinen on asia *Rüffert* (C-346/06, tuomio 3.4.2008), jossa yhteisöjen tuomioistuin pohti, onko palvelujen vapaa liikkuvuus esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan julkiseen rakennusurakkaan valitun tarjoajan on sitouduttava kirjallisesti maksamaan työntekijöilleen vähintään sovellettavassa työehtosopimuksessa määrätty palkka ja vaatimaan tätä ulkomaisilta aliurakoitsijoiltaan, jotka lähettävät työntekijöitä kyseiseen jäsenvaltioon, sillä uhalla, että sitoumuksen noudattamatta jättämisestä seuraa sopimussakko. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71[19] säännösten nojalla jäsenvaltio voi määrätä muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yrityksille vähimmäispalkan, joka niiden on maksettava tarjotessaan valtioiden välisiä palveluja. Sen sijaan se ei voi määrätä tällaisia yrityksiä maksamaan sovellettavan työehtosopimuksen mukaista palkkaa, vaikka jälkimmäinen ylittäisi lain mukaisen vähimmäispalkan palvelujen suorittamispaikassa, kun työehtosopimus ei ole yleisesti sovellettava, antamalla lainsäädäntötoimenpiteen, jonka mukaan hankintaviranomainen voi tehdä sopimuksia rakennusalan palvelujen suorittamisesta ainoastaan sellaisten yritysten kanssa, jotka tarjousta tehdessään sitoutuvat kirjallisesti maksamaan työntekijöilleen näiden palvelujen suorittamisesta vähintään voimassa olevassa työehtosopimuksessa määrätyn palkan. Tällainen lainsäädäntö on EY 49 artiklassa tarkoitettu palvelujen vapaan liikkuvuuden rajoitus, koska sillä saatetaan asettaa toiseen jäsenvaltioon, jossa vähimmäispalkat ovat pienempiä, sijoittautuneille palvelujen tarjoajille sellainen ylimääräinen taloudellinen rasitus, joka voi estää niitä tarjoamasta palvelujaan vastaanottavassa valtiossa tai haitata niiden tarjoamista tai tehdä sen vähemmän houkuttelevaksi.

Kolmas asia on *komissio vastaan Luxemburg* (C-319/06, tuomio 19.6.2008), jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71 3 artiklan 10 kohdan ensimmäinen luetelmakohta on poikkeus periaatteesta, jonka mukaan ne alat, joilla vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia työntekijöitä lähettäviä yrityksiä noudattamaan sen lainsäädäntöä, on tyhjentävästi lueteltu kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa. Mainitussa artiklassa vastaanottavalle valtiolle myönnetty mahdollisuus ketään syrjimättä määrätä, että sen alueelle työntekijöitä lähettävien yritysten on noudatettava muita kuin kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa mainittuja seikkoja koskevia työehtoja ja -oloja siltä osin kuin kyse on yleiseen järjestykseen liittyvistä säännöksistä, on poikkeus kyseisellä direktiivillä käyttöön otetusta järjestelmästä ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevasta perusperiaatteesta, ja sitä on näin ollen tul-

18 Tästä lainsäädäntökehyksestä käytetään lyhennettä (UYL), ja se koostuu puitedirektiivistä ja neljästä erityisdirektiivistä, joihin kuuluu valtuutusdirektiivi ja joita täydennetään direktiivillä 2002/77.

19 Palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16.12.1996 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY (EYVL 1997, L 18, s. 1).

kittava suppeasti. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jäsenvaltio, joka julistaa, että kansalliseen yleiseen järjestykseen liittyviä pakottavia säännöksiä ovat ensinnäkin yleisesti sovellettaviksi julistettujen työehtosopimusten määräykset ja toiseksi direktiivin 96/71 täytäntöönpanomääräykset, joilla asianomaiset yritykset velvoitetaan lähettämään vain sellaista henkilöstöä, jonka kanssa yritys on tehnyt kirjallisen työsopimuksen tai laatinut direktiivin 91/533[20] mukaisena pidettävän muun asiakirjan, ja noudattamaan sen osa-aikatyötä ja määräaikaisia työsopimuksia koskevaa lainsäädäntöä, jättää noudattamatta direktiivin 96/71 3 artiklan 10 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaiset jäsenyysvelvoitteensa. Yhteisöjen tuomioistuin myös totesi, että jäsenvaltio, joka yhtäältä velvoittaa sen alueen ulkopuolelle sijoittautuneet ja tähän jäsenvaltioon työntekijöitä lähettävät yritykset ennen lähettämistä jättämään tässä jäsenvaltiossa asuvalle, tätä varten valitulle valtuutetulle asiakirjat, joita tarvitaan valvottaessa yrityksille kansallisen lain nojalla kuuluvien velvollisuuksien noudattamista, ja jättämään ne sinne määräämättömäksi ajaksi palvelujen suorittamisen jälkeen, ja toisaalta joka työntekijöiden lähettämiseen liittyvää ennakkoilmoitusmenettelyä koskevassa kansallisessa lainsäädännössään säätää toimivaltaisten kansallisten viranomaisten oikeudelle saada suorittamansa valvonnan kannalta välttämättömät tiedot sillä tavoin puutteellisia edellytyksiä, etteivät ne ole riittävän selviä varmistamaan sellaisten yritysten oikeusvarmuutta, jotka haluavat lähettää työntekijöitä kyseiseen jäsenvaltioon, jättää noudattamatta EY 49 artiklan mukaiset jäsenyysvelvoitteensa.

Sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden alalla käsiteltiin asiaa *ASM Brescia* (C-347/06, tuomio 17.7.2008), joka koski Italian lainsäädäntöä, jolla maakaasunjakelukonsessiot, jotka on myönnetty ilman tarjouskilpailumenettelyä, päätetään siirtymäajan jälkeen aikaistetusti maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30 kumoamisesta annetun direktiivin 2003/55[21] mukaisesti. Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskivat tarkemmin ottaen sitä, onko kyseisen siirtymäajan pidentäminen tietyin edellytyksin yhdenmukaista mainitun direktiivin sekä EY 43 ja EY 49 artiklan ja EY 86 artiklan 1 kohdan kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei tällainen lainsäädäntö ole ristiriidassa direktiivin 2003/55 tai EY 43 ja EY 49 artiklan ja EY 86 artiklan 1 kohdan kanssa, jos edellä mainittujen EY:n perustamissopimuksen artiklojen osalta tällaista pidentämistä voidaan pitää tarpeellisena, jotta sopimuskumppanit voisivat päättää sopimussuhteensa olosuhteissa, jotka ovat hyväksyttävissä niin julkisen palvelun asettamien edellytysten kannalta kuin taloudelliseltakin kannalta. Viimeksi mainitusta näkökohdasta yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jos Italian lainsäädännöstä seuraa erilaista kohtelua, joka on kansalaisuuteen perustuvaa välillistä syrjintää, tällainen erilainen kohtelu voidaan oikeuttaa tarpeella noudattaa oikeusvarmuuden periaatetta, joka edellyttää muun muassa, että oikeussäännöt ovat selviä ja täsmällisiä ja että niiden soveltaminen on ennakoitavissa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tämä periaate ei ainoastaan salli velvollisuutta vaan siitä myös johtuu velvollisuus siihen, että tällaisen konsession päättämiseen liitetään siirtymäaika, joka mahdollistaa sen, että sopimuskumppanit voivat päättää sopimussuhteensa olosuhteissa, jotka ovat hyväksyttävissä niin julkisen palvelun asettamien edellytysten kannalta kuin taloudelliseltakin kannalta katsoen.

20 Työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa työntekijöille työsopimuksessa tai työsuhteessa sovellettavista ehdoista 14.10.1991 annettu neuvoston direktiivi 91/533/ETY (EYVL L 288, s. 32).

21 Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta 26.6.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/55 (EUVL L 176, s. 57).

Pääomien vapaan liikkuvuuden alalla on syytä tuoda esiin asia *Arens-Sikken* (C-43/07, tuomio 11.9.2008), jossa oli kyse jäsenvaltion lainsäädännöstä, joka koskee tässä jäsenvaltiossa sijaitsevasta kiinteästä omaisuudesta maksettavan perintö- ja varainsiirtoveron laskemista. Kyseisen lainsäädännön mukaan jäljelle jääneen puolison hyväksi suoritetusta testamentilla määrätystä perinnönjaosta johtuvaan perintöosuutta suurempaan perintöön liittyvät velat eivät ole edellä mainittujen verojen laskemisen yhteydessä vähennyskelpoisia silloin, kun perinnönjättäjä ei kuolinhetkellään asunut valtiossa, jossa tämä kiinteä omaisuus sijaitsee, vaan jossain toisessa jäsenvaltiossa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tällainen lainsäädäntö rikkoo pääomien vapaaseen liikkuvuuteen liittyviä EY:n perustamissopimuksen määräyksiä, koska tällaisessa lainsäädännössä sovelletaan progressiivista verokantaa ja koska mainittujen velkojen huomioon ottamatta jättäminen yhdistettynä tähän progressiiviseen verokantaan saattaa aiheuttaa suuremman verotaakan perillisille, jotka eivät voi vedota tällaiseen vähennyskelpoisuuteen. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi väitteen, jonka mukaan tämä erilainen kohtelu koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti katsoen toisiinsa rinnastettavissa, koska kyseisessä lainsäädännössä kohdellaan valtion asukkaiden ja muiden henkilöiden perintöjä perintöveron osalta samalla tavalla velkojen vähennyskelpoisuutta lukuun ottamatta. Yhteisöjen tuomioistuin myös tarkensi, että ilman kaksinkertaisen verotuksen estävää sopimusta jäsenvaltio, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee, ei voi sen lainsäädännöstä johtuvan pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan rajoituksen perustelemiseksi vedota sellaiseen sen tahdosta riippumattomaan mahdollisuuteen, että jäsenvaltio, jossa perinnönjättäjä asui kuolinhetkellään, myöntää veronhyvityksen, joka voisi kokonaan tai osittain kompensoida viimeksi mainitun perillisten kärsimän vahingon, joka aiheutuu siitä, että jäsenvaltio, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee, ei ota varainsiirtoverojen laskemisessa huomioon jäljelle jääneen puolison hyväksi suoritetusta testamentilla määrätystä perinnönjaosta johtuvaan perintöosuutta suurempaan perintöön liittyviä velkoja.

Lisäksi on syytä mainita asia *Truck Center* (C-282/07, tuomio 22.12.2008), jossa yhteisöjen tuomioistuinta pyydettiin tulkitsemaan pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia EY:n perustamissopimuksen määräyksiä yhtiöverotusta koskevaa Belgian lainsäädäntöä vasten. Kyseisen lainsäädännön mukaan koroista, jotka tässä jäsenvaltiossa asuva yhtiö maksaa toisessa jäsenvaltiossa asuvalle koronsaajayhtiölle, kannetaan lähdeveroa (pidätys irtaimen omaisuuden tuotosta), mutta ensin mainitussa jäsenvaltiossa asuva koronsaajayhtiö vapautetaan tästä lähdeverosta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että sijoittautumisvapauteen ja pääomien vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät perustamissopimuksen määräykset eivät ole esteenä tällaiselle jäsenvaltion verosäännöstölle. Muistutettuaan, että maassa asuvien verovelvollisten ja ulkomailla asuvien verovelvollisten tilanteet eivät yleisesti ottaen ole samanlaisia välittömien verojen alalla, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kyseessä oleva yhtiöiden erilainen kohtelu, joka johtuu siitä, että niitä verotetaan eri menetelmiä soveltamalla sen mukaan, onko niiden kotipaikka Belgiassa vai jossakin muussa jäsenvaltiossa, koskee tilanteita, joita ei voida objektiivisesti rinnastaa toisiinsa. Yhteisöjen tuomioistuin todellakin katsoi, että Belgian valtion asema, korkojen verotustavat, joilla on erilaiset oikeusperustat, ja koronsaajayhtiöiden tilanteet veron kantamisen alalla eroavat sen mukaan, ovatko koronsaajayhtiöt kotimaisia vai ulkomaisia. Yhteisöjen tuomioistuin myös totesi, että asianomaisesta verolainsäädännöstä johtuva erilainen kohtelu ei välttämättä tuota etua kotimaisille koronsaajayhtiöille, koska niiden on maksettava yhtiöveroa ennakkoon ja koska pidätys irtaimen omaisuuden tuotosta, joka tehdään ulkomaiselle yhtiölle maksetuista koroista, on verokannaltaan huomattavasti alhaisempi kuin kotimais-

ten koronsaajayhtiöiden tuloista kannettu yhtiövero. Näin ollen tämä erilainen kohtelu ei ole sijoittautumisvapauden ja pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus.

Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden alalla yhteisöjen tuomioistuin otti kantaa vastaavuuden tunnustamista koskevan sopimuksen mukaisesti myönnetyn tutkintotodistuksen tunnustamiseen.

Asiassa *komissio vastaan Kreikka* (C-274/05, tuomio 23.10.2008) komissio moitti Kreikkaa siitä, että se ei tunnustanut tutkintotodistuksia, jotka muiden jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset olivat myöntäneet yksityisen oppilaitoksen Kreikassa antaman koulutuksen vastaavuuden tunnustamista koskevan sopimuksen mukaisesti, ja että se oli antanut korkeammasta koulutuksesta annettavien tutkintotodistusten ammatillisen vastaavuuden tunnustamisesta vastaavalle neuvostolle toimivallan tarkistaa, täyttyivätkö tutkintotodistusten myöntämisen edellytykset ja millaisessa laitoksessa tutkintotodistuksen haltija on suorittanut koulutuksensa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi direktiivin 89/48,[22] sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2001/19,[23] säännösten nojalla ensinnäkin, että kyseisen direktiivin 1 artiklan a alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan ilmaus ”pääosin yhteisössä” kattaa sekä kokonaan koulutusta osoittavan asiakirjan myöntäneessä jäsenvaltiossa suoritetun koulutuksen että osittain tai kokonaan toisessa jäsenvaltiossa suoritetun koulutuksen. Toiseksi, vaikka mainitulla direktiivillä käyttöön otettu tunnustamismenetelmä ei johda tutkintotodistusten ja kyseessä olevan ammattipätevyyden automaattiseen ja ehdottomaan tunnustamiseen, erityisesti kun otetaan huomioon saman direktiivin 4 artiklassa jäsenvaltioille säädetty mahdollisuus ottaa käyttöön korvaavia toimenpiteitä, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että korvaavien toimenpiteiden lajia koskeva valinta kuuluu tutkintotodistuksen tunnustamisen hakijalle paitsi niiden ammattien osalta, jotka edellyttävät kansallisen oikeuden tuntemusta, myös muiden ammattien osalta, joita koskevat erilaiset erityissäännökset. Kolmanneksi yhteisöjen tuomioistuin vahvisti, että mainitun direktiivin 8 artiklan 1 kohdan nojalla yksinomaan tutkintotodistuksen myöntävä viranomainen voi arvioida oman jäsenvaltionsa ammatillista koulutusta koskevassa järjestelmässä sovellettavien säädösten perusteella, täyttyvätkö tutkintotodistusten myöntämisen edellytykset ja millaisessa laitoksessa tutkintotodistuksen haltija on suorittanut koulutuksensa. Sen sijaan vastaanottava jäsenvaltio ei voi tutkia tällaisten asiakirjojen myöntämisperusteita. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että mainitun direktiivin 3 artiklan nojalla vastaanottavan jäsenvaltion on julkisella sektorilla sallittava sellaisten henkilöiden, jotka on otettu palvelukseen alempaan virka-asteeseen kuin mihin he olisivat voineet hakea, jos toimivaltainen viranomainen olisi tunnustanut heidän tutkintotodistuksensa, virka-aseman uudelleen määrittäminen ylempään virka-asteeseen.

22 Vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annettu neuvoston direktiivi 89/48/ETY (EYVL L 19, s. 16).

23 Ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä annettujen neuvoston direktiivien 89/48/ETY ja 92/51/ETY sekä yleissairaanhoidosta vastaavien sairaanhoitajien, hammaslääkäreiden, eläinlääkäreiden, kätilöiden, arkkitehtien, farmasian alan ja lääkäreiden toimintaa koskevien direktiivien 77/452/ETY, 77/453/ETY, 78/686/ETY, 78/687/ETY, 78/1026/ETY, 78/1027/ETY, 80/154/ETY, 80/155/ETY, 85/384/ETY, 85/432/ETY, 85/433/ETY ja 93/16/ETY muuttamisesta 14.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/19/EY (EYVL L 206, s. 1).

Yhteisöjen tuomioistuin jatkoi siirtotyöläisten sosiaaliturvaa koskevan oikeuskäytäntönsä kehittämistä kahdessa asiassa, jotka liittyivät asetuksen N:o 1408/71[24] säännösten tulkintaan. Asiassa *Gouvernement de la Communauté française ja Gouvernement wallon* (C-212/06, tuomio 1.4.2008) oli kyse hoitovakuutusjärjestelmästä, jonka Belgian Flanderin hallitus oli ottanut käyttöön flaaminkielisellä kielialueella ja Brysselin pääkaupunkiseudun kaksikielisellä kielialueella. Järjestelmässä vakuutuslaitos korvasi tietyillä ehdoilla ja tiettyyn enimmäismäärään saakka tiettyjä kuluja, joita aiheutui terveyssyistä johtuvasta avun tarpeesta. Järjestelmään saivat liittyä vain henkilöt, jotka asuivat kahdella edellä mainitulla alueella, ja henkilöt, jotka tekivät työtä kyseisellä alueella ja asuivat jossakin toisessa jäsenvaltiossa. Henkilöt, jotka työskentelivät flaaminkielisellä kielialueella tai Brysselin pääkaupunkiseudun kaksikielisellä kielialueella ja asuivat muussa osassa Belgiaa, eivät siis voineet kuulua kyseisen järjestelmän piiriin. Vahvistettuaan, että asetuksen N:o 1408/71 asiallinen soveltamisala kattaa kyseisen hoitovakuutusjärjestelmän kaltaisen järjestelmän nojalla maksetut etuudet, yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että EY 39 ja EY 43 artikla ovat esteenä sellaisille kansallisille toimenpiteille, jotka – vaikka niitä sovelletaan ilman kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää – voivat haitata sitä, että yhteisön kansalaiset käyttävät perustamissopimuksessa taattuja perusvapauksia, tai jotka tekevät niiden käytöstä vähemmän houkuttelevaa. Näin ollen EY 39 ja EY 43 artiklaa on tulkittava niin, että ne ovat esteenä hoitovakuutusta säätelevän kaltaiselle jäsenvaltion liittovaltiorakenteeseen kuuluvan alayksikön antamalle säännöstölle, jolla rajataan oikeus liittyä sosiaaliturvajärjestelmään ja saada siinä määrättyjä etuuksia koskemaan sellaisia henkilöitä, jotka joko asuvat mainitun yksikön toimivaltaan kuuluvalla alueella tai tekevät työtä kyseisellä alueella ja asuvat jossakin toisessa jäsenvaltiossa, siltä osin kuin mainittu rajoitus vaikuttaa muiden jäsenvaltioiden kansalaisiin tai sellaisiin Belgian kansalaisiin, jotka ovat käyttäneet oikeuttaan liikkua vapaasti Euroopan yhteisön alueella.

Asetuksen N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 647/2005,[25] 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään, että jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella. Asiassa *Bosmann* (C-352/06, tuomio 20.5.2008) yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli sellaisen työntekijän tilannetta, jolta asuinvaltio eväsi perhe-etuudet sen perusteella, että hän oli siirtynyt työskentelemään toisessa jäsenvaltioissa. Yhteisöjen tuomioistuin korosti, että 13 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava EY 42 artiklan valossa; tällä määräyksellä pyritään helpottamaan työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, mikä merkitsee erityisesti sitä, että siirtotyöläiset eivät saa menettää oikeuksia sosiaaliturvaetuuksiin ja että näiden etuuksien määrä ei saa vähentyä sen vuoksi, että he ovat käyttäneet heille perustamissopimuksessa myönnettyä oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli tästä, että asuinjäsenvaltiolta ei voida evätä mahdollisuutta myöntää perheavustuksia alueellaan asuville henkilöille ja että mainittu säännös ei ole esteenä sille, että siirtotyöläinen, joka kuuluu työskentelyjäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, saa

24 Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14.6.1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, s. 2).

25 Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta 13.4.2005 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 647/2005 (EUVL L 117, s. 1).

asuinjäsenvaltion lainsäädännön nojalla perhe-etuuksia tässä viimeksi mainitussa valtiossa. Ennakkoratkaisua pyytäneen kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on selvittää, onko asian olosuhteilla merkitystä arvioitaessa, täyttääkö tällainen työntekijä tuossa valtiossa kyseisen perhe-etuuden myöntämiselle kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä asetetut edellytykset.

Liikenne

Liikenteen alalla on syytä tuoda esiin neljä asiaa.

Maantieliikenteen alalla yhteisöjen tuomioistuin otti yhdistetyissä asioissa *Wiedemann ja Funk* (C-329/06 ja C-343/06, tuomio 28.5.2008) kantaa siihen, että Saksan liittotasavalta kieltäytyi tunnustamasta ajokortteja, jotka kuljettajille oli myönnetty Tšekissä sen jälkeen, kun hallintoviranomainen oli peruuttanut heille Saksassa myönnetyn ajo-oikeuden huumeiden ja alkoholin käytön vuoksi. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan ajokorttiin liittyvää direktiiviä 91/439[26] on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy tunnustamasta alueellaan toisen jäsenvaltion myöhemmin myöntämää ajokorttia, niin kauan kun asianomainen kortinhaltija ei ole täyttänyt tässä ensin mainitussa jäsenvaltiossa siellä aiemmin peruutetun ajo-oikeuden uudelleen hankkimiselle asetettuja edellytyksiä, joihin kuuluu ajoneuvon kuljettamiseen soveltuvuuden tutkiminen sen osoittamiseksi, että ajo-oikeuden peruuttamisen perusteena olleet syyt ovat lakanneet. Mainittu direktiivi ei kuitenkaan ole esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy tunnustamasta alueellaan toisen jäsenvaltion myöhemmin myöntämän ajokortin mukaista ajo-oikeutta, jos ajokortissa olevien merkintöjen tai muiden ajokortin myöntäneen jäsenvaltion antamien kiistämättömien tietojen perusteella voidaan osoittaa, että kortinhaltijalla, jonka aiempi ajo-oikeus on tässä ensin mainitussa jäsenvaltiossa peruutettu, ei ollut kyseisen ajokortin myöntämishetkellä vakinaista asuinpaikkaa ajokortin myöntäneessä jäsenvaltiossa. Lisäksi mainittu direktiivi on esteenä sille, että jäsenvaltio päättää väliaikaisesti kieltää toisen jäsenvaltion myöntämän ajokortin mukaisen ajo-oikeuden käyttämisen siksi aikaa, kun ajokortin myöntänyt jäsenvaltio tutkii kyseisen ajokortin myöntämismenettelyn.

Lentoliikenteen alalla yhteisöjen tuomioistuin käsitteli asiassa *Emirates Airlines* (C-173/07, tuomio 10.7.2008) riita-asiaa, jossa olivat vastakkain matkustaja ja lentoyhtiö, joka kieltäytyi maksamasta tälle korvausta Manilasta (Filippiinit) lähteväksi tarkoitetun lennon peruuttamisen johdosta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että edestakaista matkaa ei voida pitää matkustajille annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä annetussa asetuksessa 261/2004[27] tarkoitettuna yhtenä ja samana lentona. Näin ollen mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan asetusta sovelletaan matkustajiin, jotka lähtevät jäsenvaltion alueella sijaitsevalta ja EY:n perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalta lentoasemalta, on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta sellaisen edestakaisen

26 Yhteisön ajokortista 29.7.1991 annettu neuvoston direktiivi 91/439/ETY (EYVL L 237, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 29.9.2003 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1882/2003 (EUVL L 284, s. 1).

27 Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004 (EUVL L 46, s. 1).

matkan tilanteessa, jossa perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaan kuuluvalla jäsenvaltion alueella sijaitsevalta lentoasemalta alun perin lähteneet matkustajat palaavat tälle lentoasemalle lennolla, joka lähtee kolmannessa maassa sijaitsevalta lentoasemalta. Tämän säännöksen tulkintaan ei vaikuta se seikka, että meno- ja paluulennosta on tehty yksi ainoa varaus.

Edelleen lentoliikenteen alalla yhteisöjen tuomioistuin joutui asiassa *Wallentin-Hermann* (C-549/07, tuomio 22.12.2008) tulkitsemaan asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 3 kohtaa, joka koskee lennon peruuttamisen johdosta matkustajille annettavaa korvausta ja poikkeuksellisten olosuhteiden käsitettä. Yhteisöjen tuomioistuin päätti, että lentokoneessa ilmennyt tekninen vika, josta seuraa lennon peruuttaminen, ei kuulu tässä säännöksessä tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteen alaan, jollei tämä vika johdu tapahtumista, jotka eivät luonteensa tai alkuperänsä perusteella liity asianomaisen lentoliikenteen harjoittajan tavanomaiseen toiminnan harjoittamiseen ja jotka eivät ole tämän tosiasiallisesti hallittavissa. Vaikka lentokoneessa ilmennyt tekninen vika voidaan lukea odottamattomiin lentoturvallisuuteen vaikuttaviin puutteisiin, tällaisia olosuhteita ei voida pitää poikkeuksellisina, kun lentokoneen huoltoon liittyvästä puutteesta johtuvan teknisen vian katsotaan kuuluvan lentoliikenteen harjoittajan toiminnan tavanomaiseen harjoittamiseen. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että Montrealin yleissopimus ei määritä käsitteen tulkintaa. Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, että lentoliikenteen harjoittajan toteamien teknisten vikojen yleisyys ei itsessään ole seikka, jonka perusteella voitaisiin päätellä, ovatko kysymyksessä asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut poikkeukselliset olosuhteet. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että se, että lentoliikenteen harjoittaja on täyttänyt lentokoneen huoltotöiden vähimmäisvaatimukset, ei voi yksinään riittää osoittamaan, että kyseinen lentoliikenteen harjoittaja on toteuttanut kaikki kohtuudella edellytettävät toimenpiteet asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuin tavoin, eikä näin ollen vapauttamaan sitä sille tämän asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 7 artiklan 1 kohdan mukaan kuuluvasta korvausvelvollisuudesta. Koska kaikki poikkeukselliset olosuhteet eivät vapauta vastuusta, vaan ainoastaan ne, joita ei olisi voitu välttää, vaikka kaikki kohtuudella edellytettävät toimenpiteet olisi toteutettu, on sen, joka aikoo vedota niihin, osoitettava, että niitä ei olisi missään tapauksessa voitu välttää tilanteeseen soveltuvilla toimenpiteillä tekemättä kestämättömiä uhrauksia yrityksen kapasiteettiin nähden.

Meriliikenteen alalla yhteisöjen tuomioistuin esitti asiassa *The International Association of Independent Tanker Owners ym.* (C-308/06, tuomio 3.6.2008), että kun alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta annetun direktiivin 2005/35[28] 4 artiklassa, tarkasteltuna yhdessä sen 8 artiklan kanssa, jäsenvaltiot velvoitetaan määräämään seuraamuksia aluksista peräisin olevista ympäristöä pilaavista päästöistä, jos ne on aiheutettu "tahallaan, piittaamattomuudella tai törkeällä huolimattomuudella", näitä käsitteitä kuitenkaan määrittelemättä, tällä ei loukata oikeusvarmuuden yleistä periaatetta siltä osin kuin jäsenvaltiot velvoitetaan määräämään seuraamuksia aluksista peräisin olevien ympäristöä pilaavien aineiden päästöistä, jotka on aiheutettu "törkeällä huolimattomuudella". Nämä eri käsitteet ja erityisesti törkeän huolimattomuuden käsite vastaavat vastuun syntymisedellytyksiä, joita on voitava soveltaa rajoittamattomaan määrään tilanteita, joita on mahdoton ennakoida, eikä nimenomaiseen toimintaan, joka voidaan yksilöidä yhteisön oikeuden

28 Alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista 7.9.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/35/EY (EUVL L 255, s. 11).

tai kansallisen oikeuden säädöksessä. Lisäksi nämä käsitteet on integroitu täysimääräisesti jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksiin ja niitä käytetään näissä täysimääräisesti. Tämän osalta kyseisessä 4 artiklassa tarkoitetun törkeän huolimattomuuden käsitteen on ymmärrettävä merkitsevän tahatonta toimea tai laiminlyöntiä, jolla siitä vastuussa oleva henkilö loukkaa ilmeisellä tavalla huolellisuusvelvoitetta, jota hänen olisi pitänyt ja jota hän olisi voinut noudattaa, kun otetaan huomioon hänen ominaisuutensa, tietämyksensä, kykynsä ja henkilökohtainen tilanteensa. Lopuksi jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi 2005/35 osaksi kansallisia oikeusjärjestyksiään EY 249 artiklan mukaisesti. Näin ollen tämän direktiivin 4 artiklassa tarkoitettujen rikkomisten määritelmä ja sovellettavat seuraamukset perustuvat jäsenvaltioiden laatimiin sääntöihin.

Kilpailusäännöt

Yrityksiin sovellettavien kilpailusääntöjen alalla neljä tuomiota ansaitsee erityistä huomiota.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteistä asiassa *MOTOE* (C-49/07, tuomio 1.7.2008), että oikeushenkilöä, joka toimintansa puitteissa järjestää urheilukilpailuja ja tekee tässä yhteydessä sponsorointi-, mainos- ja vakuutussopimuksia, joilla pyritään hyötymään kyseisistä kilpailuista kaupallisesti ja jotka muodostavat tulolähteen, on pidettävä yhteisön kilpailuoikeudessa tarkoitettuna yrityksenä. Tähän luokitukseen ei vaikuta se, että tällainen yksikkö ei tavoittele voittoa, eikä se, että sillä on toimivalta antaa puoltavia lausuntoja julkisille viranomaisille esitettävistä kilpailujen järjestämistä koskevista lupahakemuksista, koska yksikön osallistuminen viranomaisten päätöksentekomenettelyyn ja sen itsensä harjoittamat taloudelliset toiminnat, kuten kilpailujen järjestäminen ja kaupallinen hyödyntäminen, on erotettava toisistaan. Yhteisöjen tuomioistuin myös muistutti, että se seikka, että taloudellinen toiminta liittyy urheiluun, ei estä perustamissopimuksen määräysten soveltamista. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin totesi tässä tuomiossa, että EY 82 ja EY 86 artikla ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa myönnetään oikeushenkilölle, joka järjestää moottoripyöräkilpailuja ja tekee tässä yhteydessä sponsorointi-, mainos- ja vakuutussopimuksia, toimivalta antaa puoltava lausunto tällaisten kilpailujen järjestämistä koskevista lupahakemuksista, ilman että tähän toimivaltaan liittyy mitään rajoituksia, velvoitteita tai valvontaa.

Asiassa *CEPSA* (C-279/06, tuomio 11.9.2008) yhteisöjen tuomioistuin pohti öljytuotteiden yksinostosopimusten poikkeusedellytyksiä (ks. asia C-217/05, *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, tuomio 14.12.2006, Kok., s. I-11987). Tällainen sopimus voi kuulua EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos huoltamoyrittäjä vastaa öljytuotteiden myyntiin kolmansille liittyvästä taloudellisesta tai kaupallisesta riskistä sellaisessa määrin, että sitä ei voida pitää merkityksettömänä, ja jos kyseinen sopimus sisältää lausekkeita, joilla voidaan rajoittaa kilpailua. Mikäli huoltamoyrittäjä ei vastaa näistä riskeistä tai vastaa niistä ainoastaan merkityksettömässä määrin, EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan voivat kuulua ainoastaan velvoitteet, jotka huoltamoyrittäjälle on asetettu hänen päämiehelleen suorittamiensa edustajanpalvelujen puitteissa, kuten esimerkiksi yksinoikeus- ja kilpailukieltolauseke. Yhteisöjen tuomioistuin totesi poikkeusedelly-

tysten osalta, että tällaiseen sopimukseen voidaan soveltaa asetuksessa N:o 1984/83[29] säädettyä ryhmäpoikkeusta, jos sopimus täyttää kymmenen vuoden enimmäiskestoa koskevan edellytyksen ja jos tavarantoimittaja myöntää huoltamoyrittäjälle yksinoikeuden vastikkeena merkittäviä taloudellisia etuja, jotka edesauttavat jakelun parantamista, helpottavat huoltamon perustamista tai ajanmukaistamista ja alentavat jakelukustannuksia. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi vielä sääntöjä, joita sovelletaan asetuksen N:o 1984/83 nojalla tehtyihin sopimuksiin, joiden täytäntöönpano jatkuu asetuksen voimassaolon päätyttyä. Kun otetaan huomioon, että asetuksen N:o 2790/1999[30] mukaisten sopimusten alalla 2 artiklassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta vertikaalisiin sopimuksiin, joilla pyritään rajoittamaan ostajan mahdollisuutta asettaa oma jälleenmyyntihinta, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että on kansallisen tuomioistuimen tehtävä selvittää, onko vähittäismyyjällä todellista mahdollisuutta alentaa tätä myyntihintaa. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että EY 81 artiklan 2 kohdassa määrätty automaattinen mitättömyys vaikuttaa sopimukseen kokonaisuudessaan vain tilanteessa, jossa mainitun artiklan 1 kohdan vastaisia lausekkeita ei voida erottaa itse sopimuksesta. Päinvastaisessa tapauksessa mitättömyyden vaikutukset sopimuksen muihin osiin eivät kuulu yhteisön oikeuden alaan.

Määräävän markkina-aseman väärinkäytön alalla on syytä tuoda esiin yhdistetyt asiat *Sot. Lélos kai Sia E. E. ym.* (C-468/06–C-478/06, tuomio 16.9.2008), joka on jatkoa asialle *Syfait ym.* (C-53/03, tuomio 31.5.2005). Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että se, että lääkeyritys, jolla on määräävä markkina-asema tiettyjen lääkkeiden markkinoilla, kieltäytyy toimittamasta tukkukauppiaiden sille osoittamia ”tavanomaisia” tilauksia, jotta nämä eivät voisi viedä kyseisiä lääkkeitä yhdestä jäsenvaltiosta toiseen, on määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä. Yhteisöjen tuomioistuin päätyi tähän ratkaisuun tarkasteltuaan, oliko farmaseuttisten tuotteiden alalla erityisolosuhteita, joiden vuoksi kieltäytyminen ei olisi väärinkäyttöä. Se katsoi ensinnäkin, ettei määräävässä markkina-asemassa oleva lääkeyritys voi tukeutua lähtökohtaan, jonka mukaan lääkkeiden rinnakkaisvienti jäsenvaltiosta, jossa hinnat ovat alhaiset, muihin jäsenvaltioihin, joissa hinnat ovat korkeammat, tuottaisi vain hyvin vähän hyötyä loppukuluttajille. Tällainen vienti on vaihtoehtoinen toimituslähde, josta on väistämättä tiettyä hyötyä näiden lääkkeiden loppukuluttajalle. Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin totesi, että lääkkeiden hintoja koskeva valtion sääntely ei sekään sulje pois kieltäytymisen luonnehdintaa väärinkäytöksi. Se kuitenkin muistutti, että määräävässä markkina-asemassa olevan yrityksen on kyettävä toteuttamaan toimenpiteitä, jotka ovat kohtuullisia ja oikeassa suhteessa sen tarpeeseen suojella sen omia kaupallisia intressejä. Näin ollen sen arvioimiseksi, onko se, että määräävässä markkina-asemassa oleva lääkeyritys kieltäytyy toimittamasta tukkukauppiaille, jotka toimivat rinnakkaisviennin alalla, kohtuullinen ja oikeasuhteinen toimenpide suhteessa uhkaan, jonka tämä vienti muodostaa sen oikeutetuille kaupallisille intresseille, on määritettävä, ovatko kyseisten tukkukauppiaiden esittämät tilaukset luonteeltaan epätavallisia, kun otetaan huomioon yrityksen ja asianomaisten tukkukauppiaiden aikaisemmat liikesuhteet sekä tilausten suuruus suhteessa asianomaisen jäsenvaltion markkinoiden tarpeisiin. Yhteisöjen tuomiois-

29 Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta yksinostosopimusten ryhmiin 22.6.1983 annettu komission asetus (ETY) N:o 1984/83 (EYVL L 173, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna 30.7.1997 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1582/97 (EYVL L 214, s. 27).

30 EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 22.12.1999 annettu komission asetus (EY) N:o 2790/1999 (EYVL L 336, s. 21).

tuin tarkensi, että on ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävä määritellä kyseisten tilausten tavanomaisuus näitä kahta perustetta vasten.

Seuraavaksi on syytä kiinnittää huomiota asiassa *Bertelsmann ja Sony Corporation of America vastaan Impala* (C-413/06 P, tuomio 10.7.2008) annettuun tuomioon, jolla yhteisöjen tuomioistuin kumosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion asiassa *Impala vastaan komissio* (T-464/04, tuomio 13.7.2006, Kok., s. II-2289) ja tarkensi monelta osin näyttövaatimuksia ja tuomioistuinvalvontaa yrityskeskittymien alalla. Yhteisöjen tuomioistuin totesi ensinnäkin, ettei ole yleistä olettamaa, jonka mukaan ilmoitettu yrityskeskittymä olisi yhteismarkkinoille soveltuva, ja että yrityskeskittymien hyväksymisestä tehtävien päätösten yhteydessä ei sovelleta erilaisia näyttövaatimuksia kuin niiden kieltämisen yhteydessä. Toiseksi yhteisöjen tuomioistuin muistutti, että komissio voi päätöksessään poiketa väitetiedoksiantoon sisältyvistä alustavista päätelmistä. Eli vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tarkistaa päätöksen perustana olevien tosiseikkojen oikeellisuuden, täydellisyyden ja luotettavuuden väitetiedoksiannon valossa, se ei voi todeta väitetiedoksiannon päätelmiä toteennäytetyiksi. Kolmanneksi yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, ettei ilmoituksen tehneitä osapuolia voida lähtökohtaisesti arvostella siitä, että ne ovat esittäneet tiettyjä seikkoja vasta vastatessaan väitetiedoksiantoon, eikä tällaisiin seikkoihin voida soveltaa tiukempia todistusarvoa koskevia vaatimuksia kuin kolmansien osapuolten perusteluihin tai muihin ilmoituksen tehneiden yritysten esittämiin seikkoihin. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että silloin kun komissio tutkii päätöksessään ilmoituksen tehneiden yritysten vastauksia väitetiedoksiantoon, se voi poiketa väitetiedoksiantoon sisältyvistä alustavista päätelmistä pyytämättä tietoja ja tekemättä uusia markkinatutkimuksia. Neljänneksi yhteisöjen tuomioistuin tarkensi hiljaisesta yhteensovittamisesta johtuvaan yhteiseen määräävään asemaan sovellettavia oikeudellisia perusteita, ja se totesi, ettei näitä perusteita, markkinoiden läpinäkyvyys mukaan luettuna, pitäisi arvioida erikseen ja abstraktisti vaan se pitäisi tehdä mahdollisen hiljaisen yhteensovittamisen perusteella. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin päätti, että yrityskeskittymän hyväksyvä komission päätös voidaan kumota perustelujen riittämättömyyden vuoksi.

Valtiontukien alalla on syytä kiinnittää erityistä huomiota kahteen tuomioon. Niistä yksi koskee valtiontuen käsitettä ja tarkemmin ottaen toimenpiteen valikoivuusedellytystä ja toinen koskee sääntöjenvastaisten mutta yhteismarkkinoille soveltuvien tukien ongelmaa.

Yhdistetyissä asioissa *Unión General de Trabajadores de La Rioja ym.* (C-428/06–C-434/06, tuomio 11.9.2008) yhteisöjen tuomioistuimelta kysyttiin, onko alueyhteisöjen toteuttamien verotuksellisten toimenpiteiden, joissa vahvistetaan verokanta, joka on Espanjan valtion lainsäädännössä säädettyä yleisesti sovellettavaa verokantaa alempi, ja säädetään verovähennyksistä, joista ei ole säädetty valtion verolainsäädännössä, katsottava olevan yhteismarkkinoille soveltumattomia valtiontukia pelkästään sillä perusteella, että niitä sovelletaan vain kyseisten alueyhteisöjen alueella. Yhteisöjen tuomioistuin toi esiin, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka on yksin toimivaltainen yksilöimään sovellettavat kansalliset säännökset ja tulkitsemaan niitä sekä soveltamaan yhteisön oikeutta sen käsiteltävinä olevissa riita-asioissa, tehtävänä on tarkistaa asiassa *Portugali vastaan komissio* (C-88/03, Kok., s. I-7115) 6.9.2006 annetun tuomion mukaisesti, onko asianomaisilla alueyhteisöillä – eli tässä tapauksessa historiallisilla alueilla ja Baskimaan itsehallintoalueella – riittävä institutionaalinen, menettelyllinen ja taloudellinen autonomia, mistä seuraisi se, etteivät vuoden 1978 Espanjan perustuslailla ja Espanjan oikeuden muilla

määräyksillä ja säännöksillä näille alueyhteisöille myönnettyjen toimivaltuuksien rajoissa annetut lait ole EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa valtiontuen käsitteessä tarkoitetulla tavalla valikoivia. Yhteisöjen tuomioistuin sai tässä yhteydessä tilaisuuden tarkentaa suhteessa edellä mainittuun tuomioon, että tämä autonomia edellyttää, että alueyhteisöt vastaavat veronalennuksen poliittisista ja taloudellisista seurauksista. Tilanne ei ole tällainen, kun yksikkö ei hallinnoi talousarviota eli se ei valvo sekä tuloja että menoja. Lisäksi kansallisen verokannan alentamisesta aiheutuvia taloudellisia seuraamuksia ei saa hyvittää muilta alueilta tai keskushallinnolta peräisin olevilla suorituksilla tai avustuksilla, jotka on ilmoitettu tai jotka ainoastaan ilmenevät varainsiirtojen tutkinnassa.

Asiassa *Centre d'exploitation du livre français* (C-199/06, tuomio 12.2.2008, Kok., s. I-469) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka yhteisön oikeuden mukaan kansallisen tuomioistuimen on määrättävä asianmukaisista toimenpiteistä, joilla sääntöjenvastaisuuden vaikutukset voidaan tehokkaasti korjata, sille ei kuitenkaan aseteta edes silloin, kun kyse ei ole poikkeuksellisista olosuhteista, velvollisuutta periä sääntöjenvastainen tuki takaisin kokonaisuudessaan. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan EY 88 artiklan 3 kohdan viimeinen virke perustuu näet turvaamistavoitteeseen eli sen takaamiseen, että pelkästään yhteismarkkinoille soveltuvat tuet toteutetaan. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tukisuunnitelman toteuttamista lykätään siihen saakka, kunnes epäilys sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille poistetaan komission lopullisella päätöksellä. Kun komissio tekee myönteisen päätöksen, on siis ilmeistä, että tuen ennenaikainen maksaminen ei ole ristiriidassa kyseisen tavoitteen kanssa. Tässä tapauksessa tällaisen tuen sääntöjenvastaisuus on muiden toimijoiden kuin kyseisen tuen saajan kannalta katsoen johtanut siihen, että yhtäältä ne joutuvat ottamaan riskin – joka lopulta ei toteudu – siitä, että yhteismarkkinoille soveltumaton tuki toteutetaan, ja että toisaalta ne joutuvat mahdollisesti kestämään kilpailun kannalta – aikaisemmin kuin niiden olisi pitänyt – yhteismarkkinoille soveltuvan tuen vaikutukset. Tuensaajan kannalta katsoen perusteeton etu on muodostunut yhtäältä niiden korkojen maksamatta jäämisestä, jotka tuensaaja olisi suorittanut yhteismarkkinoille soveltuvan tuen kyseessä olevasta määrästä, jos sen olisi pitänyt lainata tämä määrä markkinoilta komission päätöstä odotettaessa, ja toisaalta sen kilpailuaseman parantumisesta markkinoiden muihin toimijoihin nähden sääntöjenvastaisuuden keston ajan. Tästä syystä kansallisen tuomioistuimen on yhteisön oikeuden perusteella määrättävä tuensaaja maksamaan korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi vielä, että kansallinen tuomioistuin voi kansallisen oikeutensa mukaisesti tarvittaessa määrätä lisäksi sääntöjenvastaisen tuen takaisin perimisestä, tämän kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltion oikeutta toteuttaa kyseinen tuki uudestaan myöhemmin. Se saattaa samoin joutua hyväksymään vaatimuksia, jotka koskevat tuen sääntöjenvastaisuudesta aiheutuneiden vahinkojen korvaamista.

Tämän tuomion yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin toi esiin, että kun yhteisöjen tuomioistuimet kumoavat komission päätöksen, jolla todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi tuet, jotka on toteutettu EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä määrätyn kiellon vastaisesti odottamatta komission lopullista päätöstä, yhteisön toimielinten toimien laillisuutta koskevaa olettamaa ja kumoamisen taannehtivuutta koskevaa sääntöä sovelletaan peräkkäin. Komission myönteisen päätöksen jälkeen toteutetut tuet oletetaan siten laillisiksi yhteisöjen tuomioistuimien kumoamisesta tekemään päätökseen saakka, ja tämän jälkeen viimeksi mainitun päätöksen tekemisen päivänä kyseisten tukien osalta katsotaan EY 231 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella, ettei niitä ole todettu kumotulla päätök-

sellä yhteismarkkinoille soveltuviksi, joten niiden toteuttamista on pidettävä sääntöjenvastaisena. Näin ollen tässä tapauksessa EY 231 artiklan ensimmäisestä kohdasta seuraavalla säännöllä päätetään taannehtivasti laillisuusolettaman soveltaminen. Näin ollen EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisestä virkkeestä johtuva velvollisuus korjata tuen sääntöjenvastaisuuden vaikutukset koskee – laskettaessa niitä summia, jotka tuensaajan on maksettava, ja jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista – myös sitä ajanjaksoa, joka on kulunut komission tekemän myönteisen päätöksen ja sen välillä, kun yhteisöjen tuomioistuimet kumoavat mainitun päätöksen.

Verotus

Arvonlisäverotuksen alalla on syytä tuoda esiin asia *Isle of Wight Council ym.* (C-288/07, tuomio 16.9.2008), jossa yhteisöjen tuomioistuin tarkensi jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 77/388[31] 4 artiklan 5 kohdan toisessa alakohdassa mainittujen termien merkitystä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että huomattavaa kilpailun vääristymistä, johon viranomaisen ominaisuudessa toimivien julkisoikeudellisten yhteisöjen jättäminen verovelvollisuuden ulkopuolelle johtaisi, on arvioitava suhteessa kyseessä olevaan toimintaan sellaisenaan, eikä tämä arviointi saa koskea tiettyjä paikallisia markkinoita. Yhteisöjen tuomioistuin myös tarkensi, että mainitussa artiklassa ilmaisua ”johtaisi” on tulkittava siten, että siinä otetaan huomioon paitsi tämänhetkinen kilpailu myös potentiaalinen kilpailu siltä osin kuin yksityisen toimijan mahdollisuus tulla merkityksellisille markkinoille on todellinen eikä täysin hypoteettinen. Samassa artiklassa käytetty ilmaisu ”huomattava” taas on ymmärrettävä siten, että tämänhetkisen tai potentiaalisen kilpailun vääristymisen on oltava merkitykseltään enemmän kuin vähäistä.

Lainsäädäntöjen lähentäminen ja yhtenäinen lainsäädäntö

Oikeuskäytäntö vahvistui jälleen tällä alalla, jolla Euroopan unionilla on paljon toimintaa. Aluksi on syytä tuoda esiin sarja tuomioita, joilla täydennettiin valmiiksi runsasta oikeuskäytäntöä julkisten hankintojen alalla.

Asiassa *Michaniki* (C-213/07, tuomio 16.12.2008) yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi kysymyksen siitä, voivatko jäsenvaltiot lisätä kansalliseen lainsäädäntöönsä muita perusteita, joilla tarjoajat jätetään hankintojen ulkopuolelle, kuin ne, joista säädetään asiaa koskevissa yhteisön direktiiveissä. Yhteisöjen tuomioistuin päätti, että direktiivin 93/37[32] 24 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava siten, että siinä luetellaan tyhjentävästi ammatillista ominaisuutta koskeviin objektiivisiin seikkoihin perustuvat syyt, joilla voidaan perustella urakoitsijan jättäminen julkisia rakennusurakoita koskeviin hankintoihin osallistumisen ulkopuolelle. Sen sijaan direktiivillä ei estetä sitä, että jäsenvaltio säätää muista ulkopuolelle jättämistä koskevista toimenpiteistä, joilla pyritään varmistamaan tarjoajien yhden-

31 Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta – yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste – 17.5.1977 annettu neuvoston direktiivi 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1).

32 Julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14.6.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/37/ETY (EYVL L 199, s. 54).

vertaisen kohtelun periaatteen ja avoimuusperiaatteen noudattaminen, kunhan tällaisilla toimenpiteillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Jäsenvaltioilla on tiettyä harkintavaltaa, joten yhteisön oikeuden vastaista ei ole toteuttaa kansallisia toimenpiteitä, joilla yhtäältä on tarkoitus poistaa sellaisten käytäntöjen ilmenemistä, jotka voivat uhata avoimuutta ja vääristää kilpailua, koskeva vaara, joka voisi syntyä, jos tarjoajien joukossa on urakoitsija, joka harjoittaa toimintaa joukkoviestintäalalla tai joka on sidoksissa tällä alalla mukana olevaan henkilöön, ja joilla toisaalta täten on tarkoitus estää petoksia ja korruptiota tai rangaista niistä. Sen sijaan kansallisen säännöksen, jossa säädetään julkisten rakennusurakoiden alan ja joukkoviestintäalan välisestä yleisestä ristiriidasta, seurauksena julkisia hankintoja ei voida antaa julkisia rakennusurakoita suorittaville urakoitsijoille, jotka ovat mukana myös joukkoviestintäalalla omistussuhteen, tärkeimmän osakkeenomistajan asemaa tai yhtiömiehen asemaa koskevan suhteen tai johtamista koskevan suhteen perusteella, ilman, että heille jätettäisiin mitään mahdollisuutta osoittaa, että kyseisten urakoitsijoiden tapauksessa ei ole olemassa mainitun kaltaista todellista varaa. Näin ollen, kun säännöksellä jätetään hankintoihin osallistumisen ulkopuolelle kokonainen ryhmä julkisia rakennusurakoita suorittavia urakoitsijoita sellaisen olettaman perusteella, joka ei ole kumottavissa, tällainen säännös ylittää sen, mikä on tarpeen tavoitelluiksi väitettyjen päämäärien saavuttamiseksi.

Asiassa *Coditel Brabant* (C-324/07, tuomio 13.11.2008) yhteisöjen tuomioistuin päätti, että EY 43 ja EY 49 artikla, yhdenvertaisen kohtelun ja kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteet ja niistä seuraava avoimuusvelvollisuus eivät ole esteenä sille, että viranomainen luovuttaa julkisia palveluja koskevan käyttöoikeuden sitä kilpailuttamatta kuntienväliselle osuuskunnalle, jonka jäsenet ovat kaikki viranomaisia, jos näillä viranomaisilla on tässä osuuskunnassa vastaava määräysvalta kuin niillä on omissa yksiköissään ja jos kyseinen osuuskunta toteuttaa pääosan toiminnastaan näiden viranomaisten kanssa. Kyseessä on oltava mahdollisuus vaikuttaa ratkaisevasti sekä konsession saajana olevan yksikön strategisiin tavoitteisiin että sen tärkeisiin päätöksiin. Tästä seuraa, että tilanteessa, jossa kuntienvälisen osuuskunnan, jonka kaikki jäsenet ovat viranomaisia, sääntömääräiset elimet, jotka koostuvat jäseninä olevien viranomaisten edustajista, tekevät tämän osuuskunnan toimintaa koskevat päätökset, määräysvallan voidaan katsoa antavan näille viranomaisille vastaavan määräysvallan osuuskunnassa kuin niillä on omissa yksiköissään.

Silloin, kun viranomainen liittyy kuntienväliseen osuuskuntaan, jonka kaikki jäsenet ovat viranomaisia, luovuttaakseen osuuskunnalle julkisen palvelun hoitamisen, tämän osuuskunnan jäsenenä olevat viranomaiset voivat käyttää määräysvaltaa yhdessä ja tehdä tarvittaessa päätöksiä enemmistöllä, jotta määräysvallan voitaisiin katsoa vastaavan määräysvaltaa, joka niillä on omissa yksiköissään. Määräysvallan, joka käyttöoikeuden luovuttavalla viranomaisella on konsession saajana olevassa yksikössä, on todellakin vastattava määräysvaltaa, joka viranomaisella on omissa yksiköissään, mutta määräysvallan ei tarvitse olla kaikilta osiltaan täysin sama. Konsession saajana olevassa yksikössä käytettävän vallan on oltava todellinen, mutta viranomaisen ei ole välttämättä käytettävä sitä yksin. On siis hyväksyttävä, että silloin, kun useat viranomaiset omistavat konsession saajana olevan yksikön, jolle ne luovuttavat jonkin julkista palvelua koskevan tehtävänsä hoitamisen, ne voivat käyttää yhdessä määräysvaltaa, joka niillä on tässä yksikössä. Sillä, minkälaista menettelyä kollegiaalisen elimen päätöksenteossa noudatetaan, esimerkiksi enemmistöpäätösten tekemistä, ei ole merkitystä.

Yhdessä asiassa, *komissio vastaan Italia* (C-412/04, tuomio 21.2.2008), yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jäsenvaltio, joka soveltaa julkisista rakennusurakoista annettua kansallista lainsäädäntöä rakennusurakoita, tavaranhankintoja ja palveluhankintoja koskeviin sekamuotoisiin sopimuksiin sekä tavaranhankinta- tai palveluhankintasopimuksiin, joihin kuuluu toissijaisia rakennustöitä, jos kyseisten töiden arvo on yli 50 prosenttia asianomaisen sopimuksen kokonaishinnasta, ei noudata direktiivien 92/50,[33] 93/36[34] ja 93/37[35] mukaisia velvoitteitaan. Jos sopimukseen sisältyy sekä julkisia rakennusurakoita koskevaa sopimusta koskevia seikkoja että toisentyyppistä hankintasopimusta koskevia seikkoja, sopimuksen pääasiallinen kohde näet ratkaisee, mitä julkisia hankintoja koskevaa yhteisön direktiiviä asiaan on sovellettava. Tämä määrittäminen on tehtävä niiden olennaisten velvoitteiden perusteella, jotka ovat ensisijaisia ja jotka kuvaavat sellaisinaan kyseistä hankintaa, eikä niiden velvoitteiden perusteella, jotka ovat ainoastaan toissijaisia tai täydentäviä ja jotka seuraavat välttämättä itse sopimuksen kohteesta, kun kunkin kyseessä olevan eri suorituksen arvo muodostaa tältä osin vain yhden niistä arviointiperusteista, jotka on otettava huomioon mainitussa määrittämisessä. Yhteisöjen tuomioistuin myös totesi, että silloin, kun yksityishenkilön, joka on rakennuspaikkasuunnitelman kohteena olevien maa-alueiden omistaja, ja kunnallisviranomaisen välillä tehty sopimus täyttää direktiivin 93/37 1 artiklan a alakohdassa tarkoitetun "julkista rakennusurakkaa koskevan sopimuksen" käsitteen määrittelyperusteet, se ennakoitu arvo, joka on lähtökohtaisesti otettava huomioon tarkastettaessa sitä, onko kyseisessä direktiivissä vahvistettu kynnysarvo ylitetty ja onko tämän johdosta sopimusta tehtäessä noudatettava direktiivissä asetettuja julkistamista koskevia sääntöjä, voidaan ymmärtää vain eri rakennustöiden ja -urakoiden kokonaisarvon kannalta, joka saadaan laskemalla yhteen eri osien arvot. Direktiivejä 92/50 ja 93/38[36] on mahdollista jättää soveltamatta ainoastaan, kun on kyse kyseisissä direktiiveissä tyhjentävästi ja nimenomaisesti mainituista poikkeuksista.

Toisessa asiassa *komissio vastaan Italia* (C-337/05, tuomio 8.4.2008) yhteisöjen tuomioistuin pohti kysymystä siitä, voiko jäsenvaltio tehdä suoraan, noudattamatta direktiivissä 93/36[37] säädettyjä menettelyjä, yrityksen kanssa eri sotilaallisten joukkojen ja siviilijoukkojen tarpeiden täyttämiseen tarkoitettujen helikoptereiden hankintasopimukset. Yhteisöjen tuomioistuin totesi aluksi, että tällaista käytäntöä ei voida perustella "in house" -suhteen olemassaololla, kun yksityisellä yrityksellä on osakkuus – vaikkakin vähemmistöosakkuus – mainittujen helikoptereiden tuotantoyhtiössä, jossa myös kyseinen hankintaviranomainen on mukana, siten, että tällä hankintaviranomaisella ei voi olla kyseiseen yhtiöön vastaavaa määräysvaltaa kuin sillä on omiin yksikköihinsä.
Siltä osin kuin on kyse EY 296 artiklassa ja direktiivin 93/36 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetetuista kansallista etua koskevista oikeutetuista edellytyksistä sillä perusteella,

33 Julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 18.6.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/50/ETY (EYVL L 209, s. 1).

34 Julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14.6.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/36/ETY (EYVL L 199, s. 1).

35 Julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14.6.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/37/ETY (EYVL L 199, s. 54).

36 Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alan hankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 14.6.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/38/ETY (EYVL L 199, s. 84).

37 Ks. alaviite 35.

että kyseiset helikopterit ovat kaksikäyttötuotteita, yhteisöjen tuomioistuin muistuttaa, että jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan, edellyttäen, että nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan heikennä sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön. Ostettaessa varusteita, joiden käyttö sotilaallisiin tarkoituksiin on epävarmaa, on siis välttämättä noudatettava julkisten hankintasopimusten tekomenettelyjä koskevia sääntöjä. Tämä koskee helikopterien hankintaa sotilaallisille joukoille siviilikäyttöä varten, eikä edes salassapitovelvollisuus voi estää sääntöjen noudattamista. Näin ollen neuvottelumenettely on luonteeltaan poikkeuksellinen ja sitä voidaan soveltaa vain tyhjentävästi luetelluissa tilanteissa. Koska direktiiviä 93/36 on tulkittava suppeasti, jottei se menettäisi tehokasta vaikutustaan, jäsenvaltiot eivät siis voi säätää sellaisista neuvottelumenettelyn käyttötilanteista, joista ei ole säädetty tässä direktiivissä, tai lisätä käyttötilanteisiin, joista on nimenomaisesti säädetty, uusia edellytyksiä, joiden vaikutuksesta voi olla helpompaa käyttää tätä menettelyä. Lisäksi sillä, joka haluaa vedota johonkin poikkeukseen, on todistustaakka siitä, että poikkeukselliset olosuhteet, joiden johdosta kyseinen poikkeus on perusteltu, ovat todella olemassa.

Seuraavassa esitellään ”sekalaisia” tuomioita, joilla on erityistä merkitystä.

Asiassa *Synthon* (C-452/06, tuomio 16.10.2008) yhteisöjen tuomioistuinta pyydettiin tulkitsemaan direktiivin 2001/83[38] 28 artiklaa, ja se totesi, että kyseinen säännös estää sen, että jäsenvaltio, jolle on tehty hakemus, joka koskee toisen jäsenvaltion tämän saman direktiivin 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan iii alakohdan mukaisessa lyhennetyssä menettelyssä myöntämän, ihmisille tarkoitetun lääkkeen markkinoille saattamista koskevan luvan vastavuoroista tunnustamista, hylkää tämän hakemuksen sillä perusteella, että kyseessä oleva lääke ei ole olennaisilta osiltaan samanlainen kuin vertailulääke. Kansanterveydellinen vaara on todellakin ainoa peruste, johon jäsenvaltiolla on oikeus vedota vastustaakseen toisen jäsenvaltion myöntämän markkinoille saattamista koskevan luvan tunnustamista. Lisäksi jäsenvaltion, joka haluaa vedota tällaiseen perusteeseen, on noudatettava erikseen säädettyä tietojenanto-, yhteistoiminta- ja sovittelumenettelyä.
Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, että siinä tapauksessa, että jäsenvaltio ei joutunut tekemään lainsäädäntöön liittyviä valintoja ja että sen harkintavalta oli oleellisesti vähentynyt tai sitä ei ollut ollenkaan, pelkkä yhteisön oikeuden noudattamatta jättäminen voi kuitenkin riittää yhteisön oikeuden ilmeisen rikkomisen toteamiseen. Kun siis kyseisen direktiivin 28 artiklassa annetaan jäsenvaltiolle, jolle on tehty vastavuoroista tunnustamista koskeva hakemus, vain hyvin rajoitettu harkintavalta niiden syiden osalta, joiden perusteella tällä jäsenvaltiolla on oikeus jättää tunnustamatta kyseessä oleva markkinoille saattamista koskeva lupa, se, että jäsenvaltio jättää tunnustamatta tällaisen luvan sillä perusteella, että kyseessä oleva lääke ei ole olennaisilta osiltaan samanlainen kuin vertailulääke tai että se kuuluu sellaisten lääkkeiden ryhmään, joiden osalta asianomaisen jäsenvaltion yleisessä käytännössä on suljettu pois se, että lääkkeen voitaisiin katsoa olevan olennaisilta osiltaan samanlainen kuin vertailulääke, muodostaa yhteisön oikeuden riittävän ilmeisen rikkomisen, jonka perusteella kyseinen jäsenvaltio voi joutua vastuuseen.

38 Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä 6.11.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/83/EY (EYVL L 311, s. 67).

Yhdistetyissä asioissa *Arcor ym.* (C-152/07–C-154/07, tuomio 17.7.2008), jotka liittyvät televiestintään, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että direktiivin 97/33[39] 12 artiklan 7 kohtaa ja direktiivin 90/388[40] 4 c artiklaa on tulkittava niin, että kansallinen sääntelyviranomainen ei voi velvoittaa yleisen verkon kanssa yhteenliitetyn verkon operaattoria maksamaan määräävässä asemassa olevalle yleisen verkon operaattorille yhteenliittämismaksun lisäksi liittymäkustannusmaksua, jonka tarkoituksena on kattaa alijäämä, joka yleisen verkon operaattorille aiheutui tilaajaliittymän tarjoamisesta. Direktiivin 97/33 12 artiklan 7 kohdassa ei näet anneta kansalliselle sääntelyviranomaiselle oikeutta hyväksyä sellaista liittymäkustannusmaksua, jonka tariffia ei ole vahvistettu kustannusten perusteella, silloin kun sillä on samat ominaispiirteet kuin yhteenliittämismaksulla ja sitä peritään yhteenliittämismaksun lisäksi. Tällaisen liittymäkustannusmaksun tarkoituksena on lisäksi vain suojata määräävässä markkina-asemassa olevaa yleisen verkon operaattoria ja se johtaa siihen, että kyseinen operaattori voi rahoittaa omaa alijäämäänsä yhteenliitettyjen verkkojen muiden operaattoreiden tilaajilla, mikä ei tapahdu yleispalvelun velvoitteiden rahoittamisen puitteissa ja on vapaan kilpailun periaatteen vastaista. Mainituilla artikloilla on välitön oikeusvaikutus ja yksityiset oikeussubjektit voivat vedota niihin suoraan kansallisessa tuomioistuimessa riitauttaakseen kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksen.

Asiassa *Tele2 Telecommunication* (C-426/05, tuomio 21.2.2008, Kok., s. I-685), joka liittyy direktiivissä 2002/21/EY[41] tarkoitettuihin sähköisiin viestintäverkkoihin ja -palveluihin, yhteisöjen tuomioistuin otti kantaa kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa[42] käytettyyn käsitteeseen käyttäjä tai yritys, johon päätös ”vaikuttaa”, ja 16 artiklan 3 kohdassa[43] käytettyyn käsitteeseen osapuoli, jota asia ”koskee”. Näitä käsitteitä on tulkittava siten, että sen lisäksi, että niillä voidaan tarkoittaa yritystä, jolla on (aikaisemmin ollut) merkityksellisillä markkinoilla huomattava markkinavoima, jonka osalta kansallinen sääntelyviranomainen on tehnyt päätöksen markkina-analyysimenettelyn yhteydessä ja joka on kyseisen päätöksen adressaatti, niillä voidaan tarkoittaa myös niitä käyttäjiä ja tällaisen yrityksen kilpailijoina olevia yrityksiä, jotka eivät itse ole päätöksen adressaatteja mutta joiden oikeuksiin se vaikuttaa epäedullisesti. Tällaisen menettelyn yhteydessä kansallisen oikeuden säännös, jonka mukaan asianosaisasema tunnustetaan ainoastaan yrityksille, joilla on (aikaisemmin ollut) merkityksellisillä markkinoilla huomattava markkinavoima, joille on asetettu erityisiä sääntelyvelvollisuuksia tai joiden velvollisuuksia on muutettu tai ne on poistettu, ei lähtökohtaisesti ole ristiriidassa kyseisen 4 artiklan kanssa. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkastettava, että kansallisessa prosessioikeudessa turva-

39 Televiestinnän yhteenliittämisestä soveltaen avoimen verkon tarjoamisen (ONP) periaatteita yleispalvelun ja yhteentoimivuuden varmistamiseksi 30.6.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/33/EY (EYVL L 199, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna 24.9.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/61/EY (EYVL L 268, s. 37).

40 Kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28.6.1990 annettu komission direktiivi 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13).

41 Sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL L 108, s. 33).

42 Kyseissä säännöksessä annetaan jokaiselle käyttäjälle tai tällaisia sähköisiä verkkoja ja/tai -palveluja tarjoavalle yritykselle oikeus hakea muutosta kansallisen sääntelyviranomaisen päätökseen, joka vaikuttaa siihen.

43 Kyseisessä säännöksessä myönnetään viimeksi mainitulle oikeus saada hyvissä ajoin tieto sille asetettujen velvollisuuksien poistamisesta.

taan mainituilla käyttäjillä ja yrityksen kilpailijoina olevilla yrityksillä yhteisön oikeusjärjestyksen perusteella olevat oikeudet tavalla, joka ei ole epäedullisempi kuin se tapa, jolla vastaavat kansalliset oikeudet turvataan, ja jolla ei haitata asianomaisille kyseisen direktiivin 4 artiklassa taatun oikeussuojan tehokkuutta.

Asiassa *Sabatauskas ym*. (C-239/07, tuomio 9.10.2008), joka koskee sähkön sisämarkkinoita, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että direktiivin 2003/54[44] 20 artiklaa on tulkittava siten, että siinä määritellään jäsenvaltioiden velvollisuudet ainoastaan sikäli kuin kyse on kolmansien osapuolten pääsystä sähkön siirto- ja jakeluverkkoon muttei niiden liittämisestä näihin verkkoihin ja ettei siinä säädetä, että verkkoon pääsyä koskevan järjestelmän, joka jäsenvaltioiden on toteutettava, on mahdollistettava se, että vaatimukset täyttävät asiakkaat voivat vapaasti valita, minkä tyyppiseen verkkoon ne haluavat tulla liitetyiksi. Kyseinen artikla ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään, että vaatimukset täyttävän asiakkaan laitteet voidaan liittää siirtoverkkoon ainoastaan, jos jakeluverkonhaltija kieltäytyy sille asetettujen teknisten tai toimintaa koskevien vaatimusten vuoksi liittämästä verkkoonsa toimiluvassaan osoitetulla alueella olevia vaatimukset täyttävän asiakkaan laitteita. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin varmistuttava siitä, että tämän järjestelmän täytäntöönpanossa ja soveltamisessa noudatetaan kriteereitä, jotka ovat verkon käyttäjiin nähden objektiivisia ja näiden välillä syrjimättömiä.

Henkilötietojen suojan alalla on syytä tuoda esiin asia *Huber* (C-524/06, tuomio 16.12.2008), joka koskee Saksan henkilötietojen käsittelyjärjestelmää, jota sovelletaan unionin kansalaisiin, jotka eivät ole Saksan kansalaisia, ja jonka mukaan näiden muiden maiden kansalaisten tiedot tallennetaan erityiseen rekisteriin, jossa on enemmän tietoja kuin kunnallisissa rekistereissä, joihin Saksan kansalaisten tiedot tallennetaan. Yhteisöjen tuomioistuimelta kysyttiin tällaisen järjestelmän yhdenmukaisuudesta yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun direktiivin 95/46[45] 7 artiklan e alakohdan kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tällainen järjestelmä, jonka tavoitteena on tukea oleskeluoikeutta koskevan lainsäädännön soveltamisesta vastaavia kansallisia viranomaisia, täyttää mainitussa artiklassa esitetyn tarpeellisuusvaatimuksen, jota tulkitaan kansalaisuuden perusteella tapahtuvan syrjinnän kiellon valossa, ainoastaan, jos se sisältää yksinomaan tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta kyseiset viranomaiset voivat soveltaa tätä lainsäädäntöä, ja jos sen keskitetyn luonteen avulla tätä lainsäädäntöä voidaan soveltaa tehokkaammin sellaisten unionin kansalaisten oleskeluoikeuden osalta, jotka eivät ole tämän jäsenvaltion kansalaisia. Tämän tarkistaminen kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle. Direktiivin 95/46 7 artiklan e alakohdassa tarkoitetulla tavalla tarpeellisina ei missään tapauksessa voida pitää nimellisten henkilötietojen tallentamista ja käsittelyä tällaisen rekisterin puitteissa tilastotieteellisiin tarkoituksiin. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että EY 12 artiklan ensimmäistä kohtaa on tulkittava siten, että on sen vastaista, että jäsenvaltio ottaa rikollisuuden torjumiseksi käyttöön henkilötietojen käsittelyjärjestelmän, joka koskee ainoastaan unionin kansalaisia, jotka eivät ole tämän jäsenvaltion kansalaisia, koska jäsenvaltion kannalta sen kansalaisten tilanne ei voi rikollisuuden

44 Sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta 26.6.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY (EUVL L 176, s. 37).

45 Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31).

torjunnan tavoitteen valossa olla erilainen kuin sellaisten unionin kansalaisten asema, jotka eivät ole tämän jäsenvaltion kansalaisia ja jotka oleskelevat tämän jäsenvaltion alueella. Asiassa *Promusicae* (C-275/06, tuomio 29.1.2008, Kok., s. I-271) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että yhteisön oikeudessa jäsenvaltioita ei edellytetä säätämään velvollisuudesta paljastaa henkilötietoja siviiliprosessin yhteydessä tekijänoikeuden tehokkaan suojan varmistamiseksi. Tilanteessa, jossa voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka jäsenet ovat musiikkitallenteiden ja audiovisuaalisten tallenteiden tuottajia ja julkaisijoita, on esittänyt vaatimuksen siitä, että internetyhteyspalvelun tarjoaja määrätään paljastamaan sille tiettyjen tilaajaliittymien haltijoiden henkilöllisyys ja kotiosoite, jotta se voisi panna vireille siviiliprosessit tekijänoikeuksien loukkaamisen johdosta, sen enempää direktiiveissä, jotka liittyvät tietoyhteiskuntaan ja teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamiseen,[46] kuin direktiiveissä, jotka liittyvät henkilötietojen suojaamiseen,[47] jäsenvaltioita ei edellytetä säätämään velvollisuudesta luovuttaa henkilötietoja tekijänoikeuden tehokkaan suojan varmistamiseksi siviiliprosessin yhteydessä. Teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehty sopimus (TRIPS-sopimus) ei sisällä määräyksiä, joiden mukaan edellä mainittujen direktiivien on tulkittava velvoittavan jäsenvaltiot säätämään tällaisesta velvollisuudesta. Yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin korosti, että yhteisön oikeuden mukaan jäsenvaltioiden on pannessaan täytäntöön kyseisiä direktiivejä huolehdittava siitä, että ne nojautuvat sellaiseen kyseisten direktiivien tulkintaan, jolla voidaan varmistaa yhteisön oikeusjärjestyksessä suojattujen eri perusoikeuksien välinen asianmukainen tasapaino. Jäsenvaltioiden viranomaisten ja tuomioistuinten on pannessaan täytäntöön mainittujen direktiivien noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä tulkittava kansallista oikeuttaan näiden samojen direktiivien mukaisesti, ja tämän lisäksi ne eivät myöskään saa nojautua sellaiseen kyseisten direktiivien tulkintaan, joka johtaisi ristiriitaan mainittujen perusoikeuksien kanssa tai muiden yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden, kuten suhteellisuusperiaatteen, kanssa.

Yhteisöjen tuomioistuin joutui kahdessa asiassa tarkastelemaan kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettua direktiiviä 2000/35.[48]

Asiassa *01051 Telecom* (C-306/06, tuomio 3.4.2008), joka koski viivästyskorkojen maksamista laskujen väitetyn viivästyneen maksamisen vuoksi, yhteisöjen tuomioistuin totesi, että mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii alakohtaa on tulkittava niin, että siinä vaaditaan, että erääntyneen summan on oltava kirjattu eräpäivänä velkojan tilille, jotta viivästyskorkojen periminen pankkisiirtona suoritetusta maksusta estyy tai lakkaa.

46 Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY (EYVL L 178, s. 1), tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY (EYVL L 167, s. 10), ja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/48/EY (EUVL L 157, s. 45).

47 Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY (EYVL L 281, s. 31), ja henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/58/EY (EYVL L 201, s. 37).

48 Kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta 29.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/35/EY (EYVL L 200, s. 35).

Asiassa *Caffaro* (C-265/07, tuomio 11.9.2008) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kyseistä direktiiviä on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle säännökselle, jonka mukaan velkoja, jolla on täytäntöönpanoasiakirja, joka koskee kaupalliseen toimeen perustuvaa riitauttamatonta saatavaa viranomaiselta, ei voi vaatia pakkotäytäntöönpanon kohdistamista tähän viranomaiseen ennen kuin on kulunut 120 päivää siitä, kun täytäntöönpanoasiakirja annettiin tiedoksi mainitulle viranomaiselle. Kyseisellä direktiivillä yhdenmukaistetaan näet riidattomien saatavien perintämenettelyjen osalta ainoastaan mainitun täytäntöönpanoasiakirjan saamista koskeva määräaika, eikä sillä säännellä pakkotäytäntöönpanomenettelyjä, joihin sovelletaan edelleen jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä.

Myös kuluttajasuojan alalla on syytä tuoda esiin kaksi asiaa.

Asiassa *Hamilton* (C-412/06, tuomio 10.4.2008) yhteisöjen tuomioistuin esitti, että muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta annettua direktiiviä 85/577[49] on tulkittava siten, että siinä ei estetä kansallista lainsäätäjää säätämästä, että tämän direktiivin 5 artiklan 1 kohdalla käyttöön otettua peruuttamisoikeutta, jonka mukaan kuluttajalla on oikeus peruuttaa sitoumuksensa antamalla peruuttamisilmoitus määräajassa, joka on vähintään seitsemän päivää siitä, kun elinkeinonharjoittaja on antanut hänelle tiedon tästä oikeudesta, voidaan käyttää enintään yhden kuukauden kuluessa siitä lukien, kun sopijapuolet ovat suorittaneet kaikki pitkäaikaisen luottosopimuksen mukaiset suorituksensa, jos kuluttaja on saanut virheellisen tiedon kyseisen oikeuden käyttämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

Asiassa *Quelle* (C-404/06, tuomio 17.4.2008) Bundesgerichtshof kääntyi yhteisöjen tuomioistuimen puoleen riita-asiassa, jossa olivat asianosaisina kuluttajajärjestö ja Quelle-yritys, joka oli Saksan lainsäädännön mukaisesti vaatinut ja saanut eräältä kuluttajalta maksun viallisen ja uudella korvatun laitteen käytöstä. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että kulutustavaroihin liittyvä direktiivi 1999/44[50] on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan myyjä voi silloin, kun hän on myynyt kulutustavaran, jossa on virhe, vaatia kuluttajalta korvausta virheellisen tavaran käytöstä siihen saakka, kunnes se on vaihdettu uuteen tavaraan. Sillä, että myyjä saattaa tavaran sopimuksen mukaiseksi vastikkeetta, pyritään suojaamaan kuluttajaa sellaisten kustannusten vaaralta, jotka saattaisivat tällaisen suojan puuttuessa saada kuluttajan luopumaan vetoamasta oikeuksiinsa. Sopimuksen mukaiseksi saattamisen vastikkeettomuus vastaa lisäksi direktiivin tavoitetta, joka on korkeatasoisen kuluttajansuojan takaaminen. Myyjän, joka – toisin kuin kuluttaja, joka on omalta osaltaan suorittanut kauppahinnan – ei täytä asianmukaisesti sopimusvelvoitettaan, kun hän luovuttaa virheellisen tavaran, on kannettava vastuu tämän velvoitteen virheellisen täyttämisen seurauksista. Myyjän taloudellisia intressejä suojataan kuitenkin yhtäältä kahden vuoden vanhentumisajalla ja toisaalta myyjän mahdollisuudella kieltäytyä vaihtamasta tavara, jos tällainen oikaisu on epäsuhtainen, koska siitä aiheutuu myyjälle kohtuuttomia kustannuksia.

49 Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20.12.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/577/ETY (EYVL L 372, s. 31).

50 Kulutustavaroiden kauppaa ja niihin liittyviä takuita koskevista tietyistä seikoista 25.5.1999 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/44/EY (EYVL L 171, s. 12).

Tavaramerkit

Tavaramerkkeihin liittyvän oikeuskäytännön alalla huomio kiinnittyy kahteen asiaan, joissa käsitellään direktiivin 89/104[51] 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista tavaramerkin haltijan mahdollisuutta kieltää sellaisen merkin käyttö, joka on samankaltainen kuin tavaramerkki.

Asiassa *O2 Holdings ja O2 (UK)* (C-533/06, tuomio 12.6.2008) O2, joka on kahden sellaisen brittiläisen kuviomerkin haltija, joissa on staattinen kuva kuplista, käytti palvelujensa myynninedistämisessä kyseistä kuvaa sekä staattisena että liikkuvana. Hutchison 3G käytti mainoksessa, jossa se vertasi palvelujaan O2:n palveluihin, liikkuvia mustavalkoisia kuvia kuplista. O2:n tavaramerkin loukkauksesta nostaman ja High Courtin ensimmäisessä oikeusasteessa hylkäämän kanteen yhteydessä Court of Appeal kysyi yhteisöjen tuomioistuimelta, voiko tavaramerkin haltija kieltää sellaisen merkin käytön vertailevassa mainonnassa, joka on sama tai samankaltainen kuin tavaramerkki. Yhteisöjen tuomioistuin palautti ensin mieliin direktiivin 84/450,[52] sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/55,[53] 3 a artiklassa asetetut sallittavuuden edellytykset, joiden nojalla tavaramerkin haltija voi kieltää mainitun käytön, ja sen jälkeen se ratkaisi asian siten, että direktiivin 89/104 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava niin, että rekisteröidyn tavaramerkin haltijalla ei ole oikeutta kieltää muita käyttämästä vertailevassa mainonnassa merkkiä, joka on samankaltainen kuin kyseinen tavaramerkki, sellaisia tavaroita tai palveluita varten, jotka ovat samoja tai samankaltaisia kuin ne tavarat tai palvelut, joita varten kyseinen tavaramerkki on rekisteröity, jos kyseinen käyttö ei aiheuta yleisön keskuudessa sekaannusvaaraa, riippumatta siitä, täyttääkö mainittu vertaileva mainonta kaikki sallittavuuden edellytykset vai ei.

Asiassa *adidas ja adidas Benelux* (C-102/07, tuomio 10.4.2008) adidas AG, joka on sellaisten kuviomerkkien haltija, jotka muodostuvat kolmesta pystysuorasta, samansuuntaisesta ja samanlevyisestä raidasta urheilu- ja vapaa-ajanvaatteiden sivusaumoissa ja joiden värin ja näiden vaatteiden perusvärin välillä on kontrasti, vastusti sitä, että yhtiöt Marca Mode, C&A, H&M ja Vendex käyttävät samankaltaista merkkiä, joka muodostuu kahdesta raidasta. Kyseiset yhtiöt vetosivat raitojen vapaana pitämisen tarpeeseen käyttääkseen niitä ilman adidaksen suostumusta. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi Hoge Raad der Nederlandenin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen, että vapaana pitämisen tarve ei missään tapauksessa muodosta tavaramerkkiin kohdistuvaa itsenäistä rajoitusta niiden rajoitusten lisäksi, joista on nimenomaisesti säädetty direktiivin 89/104 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa. Tavaramerkin haltija ei kuitenkaan voi kieltää kolmansia osapuolia käyttämästä kuvailevia merkintöjä hyvää liiketapaa noudattaen. Jotta kolmas osapuoli voisi vedota kyseiseen direktiiviin

51 Jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21.12.1988 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 89/104/ETY (EYVL L 40, s. 1).

52 Harhaanjohtavaa mainontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 10.9.1984 annettu neuvoston direktiivi 84/450/ETY (EYVL L 250, s. 17).

53 Harhaanjohtavaa mainontaa koskevan direktiivin 84/450/ETY muuttamisesta sisällyttämällä siihen vertaileva mainonta 6.10.1997 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 97/55/EY (EYVL L 290, s. 18).

sisältyviin tavaramerkkiin kohdistuviin rajoituksiin ja vapaana pitämisen tarpeeseen, sen käyttämän merkinnän on liityttävä johonkin tavaran ominaisuuksista.

Sosiaalipolitiikka

Sosiaalipolitiikkaan liittyvän oikeuskäytännön alalla on syytä tuoda esiin useita asioita, joissa on käsitelty yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanoa ja työntekijöiden suojelun varmistamiseen tarkoitettuja säännöksiä, sekä yksi toimielimiin liittyvien näkökohtien johdosta erityisen kiinnostava asia.

Yhteisöjen tuomioistuin on ensinnäkin syventänyt kahden ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä oikeuskäytäntöään yhdenvertaiseen kohteluun työssä ja ammatissa liittyvän direktiivin 2000/78/EY[54] tulkinnan alalla. Asiassa *Coleman* (C-303/06, tuomio 17.7.2008) yhteisöjen tuomioistuin esitti, että kyseisessä direktiivissä vahvistettua yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei sovelleta määrättyyn henkilöluokkaan vaan direktiivin 1 artiklassa tarkoitettujen seikkojen perusteella, eikä välittömän syrjinnän kielto siis rajoitu yksinomaan henkilöihin, jotka itse ovat vammaisia. Näin ollen, kun työnantaja kohtelee työntekijää, joka ei itse ole vammainen, epäsuotuisammin kuin jotakin toista työntekijää kohdellaan vertailukelpoisessa tilanteessa, ja kun on näytetty toteen, että tämän työntekijän epäsuotuisa kohtelu perustuu hänen lapsensa, jonka tarvitsemasta hoidosta hän pääasiallisesti vastaa, vammaisuuteen, tällainen kohtelu on kyseisen 2 artiklassa tarkoitetun välittömän syrjinnän kiellon vastaista. Muunlainen tulkinta riistäisi merkittävän osan kyseisen direktiivin tehokkaasta vaikutuksesta ja heikentäisi suojaa, joka direktiivillä pyritään takaamaan. Sama perustelu pätee häirinnän alalla, koska häirintää pidetään direktiivissä tarkoitettuna syrjinnän muotona. Häirinnän kielto ei siis rajoitu yksinomaan henkilöihin, jotka itse ovat vammaisia, vaan se koskee myös henkilöitä, jotka kärsivät häirintänä pidettävästä käytöksestä heidän lapsensa vammaisuuden johdosta.

Asiassa *Maruko* (C-267/06, tuomio 1.4.2008) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tietyn työntekijäryhmän eläkekassan hoitamassa ammatillisessa eläkejärjestelmässä myönnetty perhe-eläke kuuluu direktiivin 2000/78/EY soveltamisalaan. Tällainen eläke on nimittäin luokiteltava EY 141 artiklassa tarkoitetuksi ”palkaksi”, koska se perustuu edesmenneen työsuhteeseen. Lisäksi kyseisen direktiivin 1 ja 2 artikla ovat esteenä säännöstölle, jonka nojalla rekisteröidyn parisuhteen osapuoli ei saa toisen osapuolen kuoleman jälkeen sellaista perhe-eläkettä, jota jälkeen jäänyt aviopuoliso saa, vaikka kansallisessa oikeudessa rekisteröidyllä parisuhteella asetetaan samaa sukupuolta olevat henkilöt vertailukelpoiseen tilanteeseen aviopuolisojen kanssa mainitun perhe-eläkkeen kannalta. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan perhe-eläkkeen epääminen rekisteröidyn parisuhteen osapuolelta on sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa välitöntä syrjintää. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen asiana on tutkia, onko jälkeen jäänyt rekisteröidyn parisuhteen osapuoli vertailukelpoisessa tilanteessa kyseisen eläkekassan hoitamassa ammatillisessa eläkejärjestelmässä säädettyä perhe-eläkettä saavan aviopuolison kanssa.

54 Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/78/EY (EYVL L 303, s. 16).

Yhteisöjen tuomioistuin on täydentänyt raskaana olevien naisten suojaan sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvää oikeuskäytäntöään asiassa *Mayr* (C-506/06, tuomio 26.2.2008, Kok., s. I-1017), joka koski koeputkihedelmöityshoitoon turvautunutta naista. Tuomiossa tarkennetaan, että direktiiviä 92/85/ETY,[55] jossa säädetään muun muassa raskaana olevien työntekijöiden irtisanomissuojasta, on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta työntekijään, joka turvautuu koeputkihedelmöitykseen, kun hänen kumppaninsa siittiöt ovat irtisanomisajankohtana jo hedelmöittäneet hänen munasolunsa eli on olemassa koeputkessa hedelmöityneitä munasoluja, joita ei ole kuitenkaan vielä siirretty työntekijän kohtuun. Kun otetaan huomioon, kuinka pitkään hedelmöityneitä munasoluja voidaan säilyttää, kyseisen direktiivin 10 artiklassa säädettyä suojaa ei voida oikeusvarmuuden periaatteeseen liittyvistä syistä ulottaa tällaiseen työntekijään. Sen sijaan yhteisöjen tuomioistuin toi esiin, että miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta annetun direktiivin 76/207[56] säännösten vastaista on sellaisen työntekijän irtisanominen, joka on pääasian olosuhteiden kaltaisissa olosuhteissa koeputkihedelmöityshoidon myöhemmässä vaiheessa, eli hänelle on tehty follikkelipunktio mutta ei vielä koeputkessa hedelmöityneiden munasolujen välitöntä siirtoa kohtuun, edellyttäen, että osoitetaan, että irtisanominen perustuu pääasiassa siihen, että asianosainen turvautui tällaiseen hoitoon. Kun otetaan huomioon, että tällainen lääketieteellinen hoito koskee välittömästi vain naisia, työntekijän irtisanominen pääasiassa sillä perusteella, että hän osallistuu tähän olennaiseen koeputkihedelmöityksen vaiheeseen, merkitsee välitöntä sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

Asiassa *Juuri* (C-396/07, tuomio 27.11.2008) yhteisöjen tuomioistuin sai tilaisuuden tarkentaa työntekijöiden oikeuksista yrityksen luovutuksen yhteydessä annetun direktiivin 2001/23[57] 3 ja 4 artiklan soveltamisalaa. Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään, että jos työsopimus päätetään sen vuoksi, että yrityksen luovutuksesta seuraa olennainen työehtojen muutos, työnantajan katsotaan olevan vastuussa työsopimuksen päättämisestä. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jos luovutuksensaaja ei ole jättänyt noudattamatta kyseisestä direktiivistä johtuvia velvoitteitaan, mainitussa säännöksessä ei velvoiteta jäsenvaltioita takaamaan työntekijälle oikeutta rahalliseen korvaukseen, joka luovutuksensaajan olisi maksettava, edellytyksillä, jotka koskevat oikeutta, johon työntekijä voi vedota silloin, kun hänen työnantajansa päättää lainvastaisesti hänen työsopimuksensa tai työsuhteensa. Kansallinen tuomioistuin on kuitenkin velvollinen takaamaan toimivaltansa rajoissa sen, että luovutuksensaaja vastaa tällaisessa tilanteessa ainakin seurauksista, jotka työnantajan vastuulla olevalla työsopimuksen tai työsuhteen päättämisellä on sovellettavan kansallisen oikeuden mukaan, kuten palkan ja muiden etujen maksamisesta. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi lisäksi, että direktiivin 2001/23 3 artiklan 3 kohdassa, jonka mukaan liikkeen luovutuksen jälkeen luovutuksensaajan on noudatettava työehtosopi-

55 Toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä 19.10.1992 annettu neuvoston direktiivi 92/85/ETY (EYVL L 348, s. 1).

56 Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9.2.1976 annettu direktiivi 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40).

57 Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annettu neuvoston direktiivi 2001/23/EY (EYVL L 82, s. 16).

muksen määräyksiä ja ehtoja, kunnes tämä sopimus kumotaan tai sen voimassaolo päättyy, ei velvoiteta luovutuksensaajaa turvaamaan työehtoja työehtosopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen, vaikka tämä päivä olisikin sama kuin päivä, jona liike luovutetaan.

Asiassa *Impact* (C-268/06, tuomio 15.4.2008) yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli valtioiden menettelyllistä itsemääräämisoikeutta ja yhteisön lainsäädännön välitöntä oikeusvaikutusta julkishallinnon määräaikaisten työsuhteiden alalla.
Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että yhteisön oikeus ja erityisesti tehokkuusperiaate edellyttää, että erityistuomioistuin, jota on pyydetty sellaisen toimivallan puitteissa, joka sille on myönnetty, vaikkakin valinnaisesti, Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta annetun direktiivin 1999/70 täytäntöönpanolailla, tutkimaan tämän lain rikkomiseen perustuva valitus, toteaa olevansa toimivaltainen tutkimaan myös tähän direktiiviin välittömästi perustuvat valittajan vaatimukset sen ajanjakson osalta, joka alkaa kyseisen direktiivin täytäntöönpanon määräajan päättymispäivästä ja päättyy kyseisen täytäntöönpanolain voimaantulopäivään, jos ilmenee, että tälle valittajalle asetettu velvoite saattaa samanaikaisesti yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi erillinen, välittömästi kyseiseen direktiiviin perustuva vaatimus aiheuttaisi prosessuaalisia hankaluuksia, joiden vuoksi yhteisön oikeusjärjestyksessä hänelle myönnettyjen oikeuksien käyttäminen olisi suhteettoman vaikeaa. Tältä osin kyseisen puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohta, jossa kielletään määräaikaisten työntekijöiden erilaiset työehdot, joille ei ole asiallisia syitä, on ehdoton ja riittävän täsmällinen, jotta yksityiset oikeussubjektit voivat vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa, toisin kuin 5 lausekkeen 1 kohta, jossa asetetaan jäsenvaltioille yleinen tavoite estää perättäisten määräaikaisten työsopimusten tai työsuhteiden väärinkäytökset mutta annetaan niiden valita keinot tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
Jäsenvaltion viranomainen ei siis julkishallinnon työnantajana toimiessaan saa toteuttaa toimenpiteitä, joilla uudistetaan määräaikaisia työsopimuksia epätavallisen pitkäksi ajaksi ajanjaksolla, joka alkaa tämän direktiivin täytäntöönpanon määräajan päättymispäivästä ja päättyy tämän direktiivin täytäntöönpanolain voimaantulopäivään. Näissä olosuhteissa ja koska sovellettava kansallinen oikeus sisältää säännön, jossa suljetaan pois lain taannehtiva soveltaminen, ellei päinvastaisesta ole selvää ja yksiselitteistä osoitusta, kansallinen tuomioistuin, jolle on tehty direktiivin 1999/70 kansallisen täytäntöönpanolain säännöksen rikkomiseen perustuva valitus, on yhteisön oikeuden nojalla velvollinen soveltamaan kyseistä säännöstä taannehtivasti tämän direktiivin täytäntöönpanon määräajan päättymispäivästä alkaen ainoastaan, jos tämä kansallinen lainsäädäntö sisältää tällaisen osoituksen, jonka nojalla tätä säännöstä on sovellettava taannehtivasti.

Ympäristö

Asiassa *Commune de Mesquer* (C-188/07, tuomio 24.6.2008) Mesquerin kunta oli sen seurauksena, että Total International Ltd:n vuokralle ottama öljysäiliöalus Erika oli uponnut Atlantin Ranskalle kuuluvan rannikon edustalle, määrännyt Total-yhtymän yritykset korvaamaan ranta-alueen puhdistamisesta ja saasteiden poistamisesta aiheutuneet kulut

jätedirektiivin[58] nojalla. Ranskan Cour de cassationin pyydettyä yhteisöjen tuomioistuinta tulkitsemaan kyseisen direktiivin säännöksiä jälkimmäinen katsoi, että aluksen kuljettama raskas polttoaine ei ole ”jätettä” silloin, kun sitä käytetään tai hyödynnetään kaupallisesti tavalla, joka on taloudellisesti kannattavaa, ja kun sitä voidaan tosiasiassa käyttää polttoaineena ilman, että siihen on tarpeen kohdistaa edeltäviä muuntamistoimia. Tällaista haaksirikon seurauksena mereen valunutta öljyä, joka on sekoittunut veteen ja sedimentteihin ja joka on ajelehtinut pitkin jäsenvaltion rannikkoa ja kulkeutunut rantaan saakka, on kuitenkin pidettävä aineena, jota sen haltija ei aikonut tuottaa ja jonka haltija hävittää, vaikkakin tahattomasti, sen kuljetuksen yhteydessä, joten se on luokiteltava kyseisessä direktiivissä tarkoitetuksi jätteeksi. Määritellessään, kuka oli velvollinen vastaamaan kustannuksista, jotka Mesquerin kunnalle aiheutui jätteistä huolehtimisesta, yhteisöjen tuomioistuin toi esiin yhtäältä, että öljyn kuljetukseen käytetyn aluksen omistajan, jonka hallussa öljy oli välittömästi ennen kuin siitä tuli jätettä, voidaan katsoa tuottaneen jätteen, joten aluksen omistajaa voidaan pitää direktiivissä tarkoitettuna jätteen ”haltijana”, ja toisaalta, että öljyn myyjän ja öljyn kuljetukseen käytetyn aluksen rahtaajan voidaan katsoa ”tuottaneen jätteen”, jos kansallinen tuomioistuin katsoo, että tämä myyjä-rahtaaja on myötävaikuttanut siihen riskiin, että haaksirikosta aiheutuu pilaantumista, erityisesti jättämällä toteuttamatta toimet tällaisen tapahtuman ehkäisemiseksi, kuten toimet, jotka koskevat aluksen valintaa. Lopuksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jos öljyn aiheuttamien pilaantumisvahinkojen kansainvälinen korvausrahasto ei vastaa tai voi vastata jätteestä huolehtimiseen liittyvistä kustannuksista ja jos vastuun osalta säädettyjen rajoitusten ja/tai vapautusten mukaisesti jäsenvaltion kansallinen oikeus, mukaan lukien kansainvälisistä yleissopimuksista johtuva oikeus, on esteenä sille, että kustannukset ovat aluksen omistajan ja aluksen rahtaajan vastuulla, vaikka näitä on pidettävä jätteen haltijoina, tällaisessa kansallisessa oikeudessa on sallittava, että valmistaja, jonka tuotteesta näin levinnyt jäte on peräisin, vastaa kustannuksista. Saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti tällainen valmistaja voidaan kuitenkin katsoa velvolliseksi vastaamaan kustannuksista vain, jos valmistaja on toiminnallaan myötävaikuttanut siihen riskiin, että aluksen haaksirikosta aiheutuu pilaantumista.

Direktiivin 85/337,[59] sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/11,[60] soveltamisalaa tarkennettiin kahdessa sen tulkintaan liittyneessä asiassa.

Asiassa *Ecologistas en Acción-CODA* (C-142/07, tuomio 25.7.2008) Ecologistas en Acción-CODA -yhdistys riitautti Madridin kaupunginvaltuuston tekemän arvioinnin Madridin kiertävää kaupunkialueen kehätietä koskevien uudistus- ja parannushankkeiden ympäristövaikutuksista, joka rikkoi muutetun direktiivin 85/337 säännöksiä. Asiassa *Abraham ym.* (C-2/07, tuomio 28.2.2008) taas Liège-Bierset’n lentokentän lähialueen asukkaat valittivat Belgian Cour de cassationissa nostetun vahingonkorvauskanteen yhteydessä meluhaitoista, joita aiheutui entisen sotilaslentokentän uudistamisesta. Molemmissa asioissa

58 Jätteistä 15.7.1975 annettu neuvoston direktiivi 75/442/ETY (EYVL L 194, s. 39), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 75/442/ETY liitteiden II A ja II B mukauttamisesta 24.5.1996 tehdyllä komission päätöksellä (EYVL L 135, s. 32).

59 Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40).

60 Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 85/337/ETY muuttamisesta 3.3.1997 annettu neuvoston direktiivi 97/11/EY (EYVL L 73, s. 5).

kysyttiin, kattoiko mainitussa direktiivissä tarkoitettu hankkeen käsite kyseisten infrastruktuurien muutos-, uudistus-, parannus- ja laajennushankkeet. Asiassa *Ecologistas en Acción-CODA* yhteisöjen tuomioistuin totesi, että muutettua direktiiviä on tulkittava siten, että sen mukaan kaupunkialueiden teitä koskevien uudistus- ja parannushankkeiden ympäristövaikutukset on arvioitava joko silloin, kun kyse on tämän direktiivin liitteessä I olevan 7 kohdan b tai c alakohdassa tarkoitetuista hankkeista, eli ”moottoriteiden ja moottoriliikenneteiden rakentamisesta”, tai silloin, kun kyse on tämän direktiivin liitteessä II olevan 10 kohdan e alakohdassa tai 13 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetuista hankkeista, joilla laatunsa, kokonsa tai sijaintinsa vuoksi sekä sen vuorovaikutuksen takia, joka niillä mahdollisesti on muiden hankkeiden kanssa, todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että tien uudistushanke, joka laajuudeltaan ja luonteeltaan vastaa tien rakentamista, voidaan katsoa kyseisessä liitteessä tarkoitetuksi rakentamiseksi ja että olisi muutetun direktiivin varsinaisen tarkoituksen vastaista jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle kaikki kaupunkialueiden teitä koskevat hankkeet yksinomaan sillä perusteella, että kyseisen direktiivin liitteissä I ja II mainittujen hankkeiden joukossa ei nimenomaisesti mainita tämäntyyppisiä teitä koskevia hankkeita. Edellä mainitussa asiassa *Abraham ym.* yhteisöjen tuomioistuin totesi, että direktiivin 85/337 alkuperäisversion liitteessä II olevan 12 kohdan säännökset, kun niitä luetaan yhdessä kyseisen direktiivin liitteessä I olevan 7 kohdan säännösten kanssa, koskevat myös muutostöitä, jotka kohdistuvat jo olemassa olevan lentokentän infrastruktuuriin ilman, että nousu- ja laskukiitorataa pidennetään, koska niitä voidaan erityisesti niiden luonteen, merkityksen ja ominaispiirteiden vuoksi pitää itse lentokentän muuttamisena. Yhteisöjen tuomioistuin tarkensi, että olisi kyseisen direktiivin tarkoituksen vastaista jättää direktiivin liitteen II soveltamisalan ulkopuolelle jo rakennetun lentokentän infrastruktuurin parannus- tai laajennustyöt sillä perusteella, että direktiivin liitteessä I mainitaan ”lentokenttien rakentaminen” eikä ”lentokenttiä” sellaisenaan.

Asiassa *Janecek* (C-237/07, tuomio 25.7.2008) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että ilmanlaadun arvioinnista ja hallinnasta annetun neuvoston direktiivin 96/62[61] sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1882/2003,[62] 7 artiklan 3 kohtaa on tulkittava niin, että raja-arvojen tai varoituskynnysten ylittymisen uhatessa yksityisten oikeussubjektien, joita ylittymisen uhka koskee suoraan, on voitava saada toimivaltaiset kansalliset viranomaiset laatimaan toimintasuunnitelma, vaikka heillä olisi kansallisen oikeuden mukaan muita menettelymahdollisuuksia saada kyseiset viranomaiset toteuttamaan ilmansaasteiden torjumista koskevia toimenpiteitä. Jäsenvaltioilla on – kansallisen tuomioistuimen valvonnan alaisena – vain velvollisuus toteuttaa toimintasuunnitelmassa lyhyellä aikavälillä toimenpiteet, joilla raja-arvojen tai varoituskynnysten ylittymisen uhka voidaan vähentää mahdollisimman pieneksi ja jotka mahdollistavat asteittaisen palaamisen näiden arvojen tai kynnysten alapuolella olevalle tasolle, kun otetaan huomioon tosiasiallinen tilanne ja kaikki käsillä olevat intressit.

61 Ilmanlaadun arvioinnista ja hallinnasta 27.9.1996 annettu neuvoston direktiivi 96/62/EY (EYVL L 296, s. 55).

62 EY:n perustamissopimuksen 251 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisissa säädöksissä säädetyn täytäntöönpanovallan käytössä komissiota avustavia komiteoita koskevien sääntöjen mukauttamisesta neuvoston päätökseen 1999/468/EY 29.9.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1882/2003 (EUVL L 284, s. 1).

Yksityisoikeuden alalla tehtävä oikeudellinen yhteistyö

Yhteisöjen tuomioistuimessa käsitellyistä asioista, jotka ovat liittyneet yksityisoikeuden alalla tehtävään oikeudelliseen yhteistyöhön, on syytä tuoda esiin asia *Rinau* (C-195/08 PPU, tuomio 11.7.2008), jossa yhteisöjen tuomioistuin antoi ensimmäisen tuomion 1.3.2008 lähtien käytössä olleen kiireellisen ennakkoratkaisumenettelyn tuloksena. Liettuan ylimmälle tuomioistuimelle oli esitetty hakemus saksalaisen tuomioistuimen sellaisen tuomion tunnustamatta jättämisestä, jossa lapsen huoltajuus myönnettiin Saksassa asuvalle isälle ja lapsen Liettuassa asuva äiti velvoitettiin palauttamaan lapsi isälleen. Liettuan ylin tuomioistuin pohti missä määrin saatettiin kyseenalaistaa sellaisen Saksan tuomioistuinten antaman tuomion täytäntöönpanokelpoisuus, jossa edellytettiin lapsen palauttamista ja joka perustui tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa annetun asetuksen N:o 2201/2003[63] nojalla annettuun todistukseen, kun otetaan huomioon, että Liettuan tuomioistuimet olivat lopulta määränneet lapsen palautettavaksi Saksaan. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että sen jälkeen kun palauttamatta jättämistä koskeva tuomio on annettu ja annettu tiedoksi tuomion antaneelle tuomioistuimelle, on asetuksen N:o 2201/2003 42 artiklassa tarkoitetun todistuksen antamisen kannalta merkityksetöntä, onko ensin mainitun tuomion täytäntöönpanoa lykätty, onko tuomiota muutettu, onko se kumottu tai onko se joka tapauksessa jäänyt tulematta lainvoimaiseksi tai onko se korvattu palauttamisesta annetulla tuomiolla, jos lasta ei ole todellisuudessa palautettu. Kun minkäänlaisia epäilyksiä ei ole esitetty kyseisen todistuksen aitoudesta ja se on laadittu sen lomakkeen mukaisesti, jota koskeva malli on asetuksen liitteessä IV, palauttamista edellyttävän tuomion tunnustamisen vastustaminen on kiellettyä, ja pyynnön vastaanottaneen tuomioistuimen tehtävänä on ainoastaan todeta todistuksen saaneen tuomion täytäntöönpanokelpoisuus ja hyväksyä lapsen välitön palauttaminen. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että mikäli näin ei olisi, asetukselta N:o 2201/2003 saatettaisiin viedä sen tehokas vaikutus, koska lapsen välitöntä palauttamista koskevan tavoitteen toteutumisen edellytyksenä olisi se, että sen jäsenvaltion, josta lapsi on luvattomasti jätetty palauttamatta, kansallisessa oikeudessa hyväksytyt kaikki oikeussuojamenettelyt on käytetty.

Rikosasioissa tehtävä poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö sekä terrorismin torjunta

Asiassa *Kozłowski* (C-66/08, tuomio 17.7.2008), joka liittyi eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon, yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi puitesopimuksen 2002/584[64] 4 artiklan 6 kohtaa, jossa annetaan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle mahdollisuus kieltäytyä tällaisen määräyksen täytäntöönpanosta silloin, kun etsitty henkilö ”oleskelee täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti”, ja tämä valtio sitoutuu panemaan tämän rangaistuksen tai toimen-

63 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003, sellaisena kuin se on muutettuna 2.12.2004 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2116/2004 (EUVL L 367, s. 1).

64 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL L 190, s. 1).

piteen itse täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että etsitty henkilö ”asuu” täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa, kun hän on asettunut sinne tosiasiallisesti asumaan, ja hän ”oleskelee” siellä, kun hän on jonkin aikaa tässä jäsenvaltiossa pysyvästi oleskeltuaan luonut tähän jäsenvaltioon siteitä, jotka vastaavat vakinaisen asumisen perusteella syntyviä siteitä. Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen asiana on selvittää tällaisten siteiden olemassaolo arvioimalla kokonaisvaltaisesti useita objektiivisia seikkoja, jotka ovat ominaisia tämän henkilön tilanteelle ja joihin kuuluvat erityisesti etsityn henkilön oleskelun kesto, luonne ja edellytykset sekä perhesiteet ja taloudelliset siteet. Kun otetaan huomioon, että puitepäätöksen tavoitteena on ottaa käyttöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen perustuva oikeusviranomaisten välinen rikoksesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamisjärjestely tuomioiden täytäntöönpanoa tai syytteeseen asettamista varten, ja täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi vastustaa luovuttamista vain jollakin puitepäätöksessä tarkoitetulla kieltäytymisperusteella, ilmaukset ”oleskelee” ja ”asuu vakinaisesti”, jotka määrittävät puitepäätöksen soveltamisalan, on määriteltävä yhdenmukaisesti, koska ne liittyvät unionin oikeuden itsenäisiin käsitteisiin. Jäsenvaltioilla ei siis ole oikeutta antaa kansallisessa lainsäädännössään, jolla ne saattavat tämän puitepäätöksen osaksi kansallista oikeusjärjestystään, näille ilmauksille laajempaa ulottuvuutta kuin se, joka seuraa tällaisesta yhdenmukaisesta tulkinnasta.

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Asiassa *komissio vastaan neuvosto* (C-91/05, tuomio 20.5.2008) yhteisöjen tuomioistuin kumosi yhteisen toiminnan 2002/589[65] täytäntöönpanosta ja Euroopan unionin tuesta Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisölle pienaseita koskevan moratorion yhteydessä tehdyn päätöksen 2004/833[66]. Kyseinen neuvoston päätös oli tehty EU:sta tehdyn sopimuksen perusteella yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puitteissa eikä EY:n perustamissopimuksen perusteella kehitysyhteistyöpolitiikan puitteissa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vaikka yhteisön kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteiden ei pidäkään katsoa mahdollistavan vain toimenpiteitä, joilla pyritään välittömästi köyhyyden torjuntaan, toimenpiteen on kuitenkin tähän politiikkaan kuuluakseen oltava sellainen, että sillä edistetään kyseisen politiikan mukaisten, taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen liittyvien tavoitteiden toteuttamista. Tietyillä toimenpiteillä, joilla pyritään torjumaan kehitysmaiden epävakautta ja joihin myös moratoriota koskevat toimenpiteet kuuluvat, voidaan edistää kyseisten tavoitteiden saavuttamista. Jotta yhteisö voisi kehitysyhteistyöpolitiikassaan toteuttaa konkreettisen toimenpiteen, jolla pyritään torjumaan käsiaseiden ja kevyiden aseiden leviämistä, tuon toimenpiteen on niin tavoitteensa kuin sisältönsäkin puolesta kuuluttava sille EY:n perustamissopimuksessa tällä alalla annettujen toimivaltuuksien soveltamisalaan. Yhteisöjen tuomioistuin palautti mieliin oikeuskäytännön, jonka mukaan kun kyseessä on toimenpide, jolla on useampi samanaikainen tarkoitus tai useita tekijöitä, joista mikään ei ole toiseen nähden toisarvoinen, ja kun EY:n perustamissopimuksessa määrätyt useat eri

65 Euroopan unionin osallistumisesta käsiaseiden ja kevyiden aseiden epävakauttavan keskittymisen ja leviämisen torjumiseen 12.7.2002 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 2002/589/YUTP (EYVL L 191, s. 1).

66 Yhteisen toiminnan 2002/589/YUTP täytäntöönpanosta ja Euroopan unionin tuesta Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisölle pienaseita koskevan moratorion yhteydessä 2.12.2004 tehty neuvoston päätös 2004/833/YUTP (EUVL L 359, s. 65).

oikeudelliset perustat ovat sovellettavissa, sitä toteutettaessa on poikkeuksellisesti käytettävä useaa eri oikeudellista perustaa. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tällainen ratkaisu on kuitenkin EU 47 artiklan perusteella mahdoton, jos kyse on päätöksen 2004/833 tavoin toimenpiteestä, jolla on useita sellaisia tarkoituksia tai tekijöitä, jotka liittyvät kehitysyhteistyöpolitiikkaan ja yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja joista mikään ei ole toisiin nähden toisarvoinen. Koska EU 47 artiklan vastaista on se, että unioni EU:sta tehdyn sopimuksen perusteella toteuttaa toimenpiteen, joka pätevästi voitaisiin toteuttaa EY:n perustamissopimuksen nojalla, unioni ei voi käyttää YUTP:aan liittyvää oikeudellista perustaa antaakseen säännöksiä, jotka kuuluvat myös yhteisölle EY:n perustamissopimuksella annetun toimivallan alaan. Yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että neuvosto on rikkonut EU 47 artiklaa, kun se on tehnyt päätöksen 2004/833 YUTP:n nojalla, vaikka tämä päätös kuuluu myös kehitysyhteistyöpolitiikan alaan.

B – Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 6.10.2008)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Jaoston puheenjohtajat L. Bay Larsen ja G. Arestis; ensimmäinen julkisasiamies M. Poiares Maduro; jaoston puheenjohtajat A. Rosas ja P. Jann; yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. Skouris; jaoston puheenjohtajat C. W. A. Timmermans, K. Lenaerts, A. Tizzano ja U. Lõhmus.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit E. Juhász ja J. Makarczyk; julkisasiamies J. Kokott; tuomari J. N. Cunha Rodrigues; julkisasiamies D. Ruiz-Jarabo Colomer; tuomarit R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Kūris ja A. Borg Barthet.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomari P. Lindh; julkisasiamies E. Sharpston; tuomarit E. Levits, J. Malenovský; M. Ilešič, J. Klučka ja A. Ó Caoimh; julkisasiamies P. Mengozzi.

Neljäs rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit J.-J. Kasel, A. Arabadjiev ja T. von Danwitz; julkisasiamiehet J. Mazák ja Y. Bot; tuomari J.-C. Bonichot; julkisasiamies V. Trstenjak; tuomari C. Toader; kirjaaja R. Grass.

1. Yhteisöjen tuomioistuimen jäsenet

(virkaikäjärjestyksessä)

Vassilios Skouris

syntynyt vuonna 1948; oikeustieteellinen loppututkinto, Freie Universität Berlin (1970); tohtorin tutkinto valtiosääntö- ja hallinto-oikeudessa, Hampurin yliopisto (1973); professori, Hampurin yliopisto (1972–1977); julkisoikeuden professori, Bielefeldin yliopisto (1978); julkisoikeuden professori, Thessalonikin yliopisto (1982); sisäasiainministeri (1989 ja 1996); Kreetan yliopiston valtuuskunnan jäsen (1983–1987); Thessalonikin kansainvälisen talous- ja eurooppaoikeuden instituutin johtaja (1997–2005); Kreikan eurooppaoikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (1992–1994); Kreikan tiedeakatemian jäsen (1993–1995); Kreikan virkamiehiä valitsevan lautakunnan jäsen (1994–1996); Trierin yliopiston eurooppaoikeuden akatemian tieteellisen neuvoston jäsen (1995 alkaen); Kreikan tuomarikoulun valtuuskunnan jäsen (1995–1996); ulkoasiainministeriön tieteellisen neuvoston jäsen (1997–1999); Kreikan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja vuonna 1998; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 8.6.1999 alkaen; yhteisöjen tuomioistuimen presidentti 7.10.2003 alkaen.

Peter Jann

syntynyt vuonna 1935; oikeustieteen tohtori, Wienin yliopisto (1957); nimitys tuomariksi, määrätty liittovaltion oikeusministeriöön (1961); lehdistöasioita käsittelevä tuomari Wienin Straf-Bezirksgerichtissä (1963–1966); tiedottaja liittovaltion oikeusministeriössä (1966–1970), tämän jälkeen tehtäviä kyseisen ministeriön kansainvälisellä osastolla; Itävallan parlamentin oikeusvaliokunnan asiantuntija ja eduskuntaryhmän tiedottaja (1973–1978); nimitys Verfassungsgerichtshofin jäseneksi (1978); kyseisen tuomioistuimen vakinainen esittelevä tuomari vuoden 1994 loppuun saakka; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 19.1.1995 lähtien.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

syntynyt vuonna 1949; tuomari; korkeimman tuomarineuvoston (Consejo General del Poder Judicial) jäsen; professori; Consejo General del Poder Judicialin presidentin kabinetin päällikkö; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ad hoc -tuomari; Tribunal Supremon jäsen 1996 alkaen; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 19.1.1995 alkaen.

Romain Schintgen

syntynyt vuonna 1939; opintoja Montpellierin ja Pariisin yliopistojen oikeustieteellisissä ja taloustieteellisissä tiedekunnissa; oikeustieteen tohtori (1964); asianajaja (1964); pätevyys toimia asianajajana muutoksenhakutuomioistuimessa (1967); työ- ja sosiaaliturvaministeriön virkamies; talous- ja sosiaalineuvoston jäsen (1978–1989), sittemmin puheenjohtaja (1988–1989); Société nationale de crédit et d'investissementin ja Société européenne des satellitesin hallituksen jäsen (vuoteen 1989 saakka); Institut universitaire international Luxembourgin neuvoston jäsen (1993–1995), sittemmin puheenjohtaja (1995–2004); luennoitsija Luxemburgin yliopistossa; hallituksen edustaja Euroopan sosiaalirahaston komiteassa, työntekijöiden vapaata liikkuvuutta käsittelevässä neuvoa-antavassa komiteassa ja Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön hallituksessa (vuoteen 1989 saakka); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–11.7.1996; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 12.7.1996–14.1.2008.

Antonio Tizzano

syntynyt 1940; Rooman La Sapienza yliopiston yhteisön oikeuden professori; Istituto Orientalen (1969–1979), Napolin Federico II:n (1979–1992), Catanian (1969–1977) ja Mogadishun (1967–1972) yliopistojen professori; asianajaja Corte di cassazionessa; Italian Euroopan yhteisöissä toimivan pysyvän edustuston oikeudellinen neuvonantaja (1984–1992); Italian valtuuskunnan jäsen Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan jäsenyysneuvotteluissa, Euroopan yhtenäisasiakirjaa ja Euroopan unionista tehtyä sopimusta koskevissa kansainvälisissä neuvotteluissa ja hallitusten välisissä konferensseissa; useita eri Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksia ja Euroopan unionin lainsäädäntöä koskevia julkaisuja; Il Diritto dell'Unione Europea -aikakausjulkaisun perustaja ja 1996 lähtien päätoimittaja; useiden oikeudellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen; lukuisten kansainvälisten kongressien raportoija; esitelmiä ja kursseja Haagin kansainvälisen oikeuden akatemiassa (1987) sekä monissa muissa kansainvälisissä instituutioissa; Euroopan komission varainhoitoa tutkimaan nimetyn riippumattoman asiantuntijaryhmän jäsen (1999); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2000–3.5.2006; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 4.5.2006 alkaen.

José Narciso da Cunha Rodrigues

syntynyt vuonna 1940; eri tehtäviä oikeuslaitoksen palveluksessa (1964–1977); oikeuslaitoksen uudistamista koskevien tutkimusten toteuttamiseen ja koordinointiin liittyviä eri tehtäviä; hallituksen edustaja Euroopan ihmisoikeustoimikunnassa ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa (1980–1984); Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomitean asiantuntija (1980–1985); rikoslain ja oikeudenkäyntimenettelystä rikosasioissa annetun lain uudistamista koskevan työryhmän jäsen; Procurador-Geral da República (1984–2000); Euroopan unionin petostentorjuntaviraston (OLAF) valvontakomitean jäsen (1999–2000); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2000 alkaen.

Christiaan Willem Anton Timmermans

syntynyt 1941; Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja (1966–1969); Euroopan yhteisöjen komission virkamies (1969–1977); oikeustieteen tohtori (Leydenin yliopisto); Groningenin yliopiston eurooppaoikeuden professori (1977–1989); Arnhemin muutoksenhakutuomioistuimen (Gerechtshof te Arnhem) ylimääräinen tuomari; useita eri julkaisuja; Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisen yksikön apulaispääjohtaja (1989–2000); Amsterdamin yliopiston eurooppaoikeuden professori; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2000 alkaen.

Allan Rosas

syntynyt vuonna 1948; oikeustieteen tohtori 1977, Turun yliopisto; Turun yliopiston julkisoikeuden apulaisprofessori 1978–1981 ja Åbo Akademin professori 1981–1996; Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin johtaja 1985–1995; erilaisia kansainvälisiä ja kansallisia akateemisia luottamustehtäviä ja jäsenyyksiä tieteellisissä yhdistyksissä; toiminut johtajana useissa kansainvälisissä ja kansallisissa tutkimusprojekteissa ja -ohjelmissa, jotka ovat liittyneet mm. Euroopan yhteisön oikeuteen, kansainväliseen oikeuteen, ihmis- ja perusoikeuksiin, valtiosääntö- ja vertailevaan julkisoikeuteen; edustanut Suomen hallitusta Suomen valtuuskunnan jäsenenä tai neuvonantajana useissa kansainvälisissä konferensseissa ja kokouksissa; asiantuntijatehtäviä Suomen oikeuselämässä, mm. lainvalmistelussa ja eduskunnan eri valiokunnissa sekä YK:ssa, UNESCOssa, ETYJ:ssä ja Euroopan neuvostossa; vuodesta 1995 Euroopan yhteisöjen komission oikeudellinen pääneuvonantaja (ulkosuhteet); vuoden 2001 maaliskuusta lähtien komission oikeudellisen yksikön varapääjohtaja; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 17.1.2002 alkaen.

Rosario Silva de Lapuerta
syntynyt vuonna 1954; oikeustieteen kandidaatti (Madridin Complutense-yliopisto); valtionasiamies asemapaikkanaan Malaga; valtionasiamies liikenne-, matkailu- ja viestintäministeriön oikeudellisessa yksikössä ja sen jälkeen ulkoasiainministeriön oikeudellisessa yksikössä; valtionasiamies ja valtion Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen liittyviä asioita käsittelevän oikeudellisen yksikön päällikkö ja valtionasiamiesviraston (oikeusministeriö) yhteisöihin ja kansainvälisiin asioihin liittyvää oikeudellista neuvontaa antavan osaston apulaispäällikkö; jäsen yhteisön tuomioistuinjärjestelmän tulevaisuutta käsittelevässä asiantuntijaryhmässä; puheenjohtaja Espanjan valtuuskunnassa yhteisön tuomioistuinjärjestelmän uudistamista Nizzan sopimuksessa käsittelevässä Puheenjohtajan ystävät -työryhmässä ja neuvoston tilapäisessä Yhteisöjen tuomioistuin -työryhmässä; yhteisön oikeuden professori Madridin Escuela Diplomáticassa; päätoimittaja Noticias de la Unión Europea -julkaisussa; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Koen Lenaerts
syntynyt vuonna 1954; oikeustieteen kandidaatti ja oikeustieteen tohtori, Leuvenin katolinen yliopisto (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvardin yliopisto); assistentti (1979–1983) ja professori (1983 alkaen) Leuvenin katolisessa yliopistossa; lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1984–1985); yhteisön oikeuden opettaja, Collège d'Europe, Brugge (1984–1989); Brysselin asianajajayhteisön jäsen (1986–1989); vieraileva professori Harvard Law Schoolissa (1989); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 25.9.1989–6.10.2003; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Juliane Kokott
syntynyt vuonna 1957; oikeustieteen opintoja (Bonnin ja Geneven yliopistot); LL.M. (American University / Washington D.C.); oikeustieteen tohtori (Heidelbergin yliopisto 1985, Harvardin yliopisto 1990); vieraileva professori Berkeleyn yliopistossa (1991); Saksan julkisoikeuden, kansainvälisen oikeuden ja yhteisön oikeuden professori Augsburgin yliopistossa (1992), Heidelbergin yliopistossa (1993) ja Düsseldorfin yliopistossa (1994); Saksan hallituksen nimittämä ylimääräinen tuomari Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) sovittelu- ja välitystuomioistuimessa; globaalia kehitystä käsittelevän liittotasavallan neuvoa-antavan neuvoston (WBGU) varapuheenjohtaja (1996); kansainvälisen oikeuden, kansainvälisen kauppaoikeuden ja yhteisön oikeuden professori St. Gallenin yliopistossa (1999); yhteisön oikeuden ja kansainvälisen kauppaoikeuden instituutin johtaja St. Gallenin yliopistossa (2000); kauppaoikeuden erikoistumisohjelman apulaisjohtaja St. Gallenin yliopistossa (2001); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003 alkaen.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro
syntynyt vuonna 1967; oikeustieteen kandidaatti (Lissabonin yliopisto, 1990); assistentti (Euroopan yliopistoinstituutti, Firenze, 1991); oikeustieteen tohtori (Euroopan yliopistoinstituutti, Firenze, 1996); vieraileva professori (London School of Economics; College of Europe, Natolin; Ortega y Gasset -instituutti, Madrid; Portugalin katolinen yliopisto; Eurooppaopintojen instituutti, Macao); professori (Lissabonin Nova-yliopisto, 1997); Fulbright Visiting Research Fellow (Harvardin yliopisto, 1998); Kansainvälisen kauppaoikeuden akatemian apulaisjohtaja; päätoimittaja (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) ja useiden oikeustieteellisten aikakausjulkaisujen toimitusneuvoston jäsen; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2003 alkaen.

Konrad Hermann Theodor Schiemann
syntynyt vuonna 1937; oikeustieteen opintoja Cambridgessa; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); tuomari, High Court of England and Wales (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); vanhempi jäsen 1985 alkaen ja varainhoitaja vuonna 2003, Honourable Society of the Inner Temple; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 8.1.2004 alkaen.

Jerzy Makarczyk
syntynyt vuonna 1938; oikeustieteen tohtori (1966); kansainvälisen julkisoikeuden professori (1974); Senior Visiting Fellow Oxfordin yliopistossa (1985); Tokion kansainvälisen kristillisen yliopiston professori (1988); julkaissut useita kansainvälisen julkisoikeuden, yhteisön oikeuden ja ihmisoikeuksien alaa koskevia teoksia; useiden kansainvälistä oikeutta, eurooppaoikeutta ja ihmisoikeuksia tutkivien tieteellisten seurojen jäsen; Puolan hallituksen edustaja Venäjän joukkojen vetäytymistä Puolasta koskevissa neuvotteluissa; ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri, sittemmin valtiosihteeri (1989–1992); Puolan valtuuskunnan puheenjohtaja Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksessa; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1992–2002); kansainvälisen oikeuden instituutin puheenjohtaja (2003); Puolan tasavallan presidentin neuvonantaja ulkopolitiikan ja ihmisoikeuksien alalla (2002–2004); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Pranas Kūris

syntynyt vuonna 1938; oikeustieteellinen tutkinto, Vilnan yliopisto (1961); oikeustieteellinen tutkinto, Moskovan yliopisto (1965); tohtorintutkinto (Dr. hab), Moskovan yliopisto (1973); Pariisin yliopiston Institut des Hautes Études Internationalesin harjoittelija (johtaja: professori Ch. Rousseau) (1967–1968); Liettuan tiedeakatemian jäsen (1996); Liettuan oikeustieteellisen yliopiston kunniatohtori (2001); eri opetus- ja hallintotehtävissä Vilnan yliopistossa (1961–1990); luennoitsija, va. professori, kansainvälisen julkisoikeuden professori, oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani; useita hallituksen virkoja Liettuan ulkoasiain- ja oikeushallinnossa; oikeusministeri (1990–1991), korkeimman hallintooikeuden jäsen (1991), Liettuan tasavallan Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden suurlähettiläs (1992–1994); (entisen) Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (6/1994–11/1998); Liettuan korkeimman oikeuden tuomari, ja presidentti (12/1994–10/1998); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (11/1998 lähtien); osallistunut useisiin kansainvälisiin konferensseihin; Liettuan neuvotteluvaltuuskunnan jäsen Sosialististen neuvostotasavaltojen liiton kanssa käydyissä neuvotteluissa (1990–1992); useita julkaisuja (noin 200); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Endre Juhász

syntynyt vuonna 1944; oikeustieteellinen tutkinto, Szegedin yliopisto, Unkari (1967); Unkarin asianajajatutkinto (1970); vertailevan oikeustieteen jatko-opintoja Strasbourgin yliopistossa, Ranskassa (1969, 1970, 1971, 1972); ulkomaankauppaministeriön oikeudellisen osaston virkamies (1966–1974), lainsäädäntöneuvos (1973–1974); Unkarin Brysselin suurlähetystön ensimmäinen kaupallinen sihteeri, vastuualueena yhteisön oikeuteen liittyvät kysymykset (1974–1979); ulkomaankauppaministeriön osastopäällikkö (1979–1983); Unkarin Washington D.C:n suurlähetystön (Yhdysvallat) ensimmäinen kaupallinen sihteeri, sittemmin kaupallinen neuvos (1983–1989); kauppaministeriön ja kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön ylijohtaja (1989–1991); pääneuvottelijana Unkarin ja Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välistä assosiaatiosopimusta koskevissa neuvotteluissa (1990–1991); kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön kansliapäällikkö, Euroopan asioita hoitavan viraston pääjohtaja (1992); kansainvälisten taloussuhteiden ministeriön valtiosihteeri (1993–1994); valtiosihteeri, Euroopan asioita hoitavan viraston pääjohtaja, teollisuus- ja kauppaministeriö (1994); Unkarin tasavallan ylimääräinen ja täysivaltainen suurlähettiläs Euroopan unionissa, edustuston päällikkö (1/1995–5/2003); pääneuvottelija Unkarin tasavallan liittymistä Euroopan unioniin koskevissa neuvotteluissa (7/1998–4/2003); salkuton ministeri eurooppalaisten integraatiokysymysten koordinoinnissa (toukokuusta 2003 lähtien); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

George Arestis

syntynyt vuonna 1945; oikeustieteellinen tutkinto, Ateenan yliopisto (1968); M.A. Comparative Politics and Government, Kentin yliopisto, Canterbury (1970); asianajaja Kyproksella (1972–1982); alioikeustuomari (1982); alioikeuden päällikkötuomari (1995); Nikosian alioikeuden hallinnollinen päällikkötuomari (1997–2003); Kyproksen korkeimman oikeuden tuomari (2003); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien

Anthony Borg Barthet U.O.M.

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tohtori, Maltan kuninkaallinen yliopisto (1973); siirtyminen Maltan julkishallinnon tehtäviin Notary to Govermentin nimikkeellä (1975); ylitarkastaja (1978), lainsäädäntöneuvos (1979), apulais- Attorney General (1988) ja Maltan presidentin nimittämä Attorney General (1989); osa-aikainen siviilioikeuden opettaja Maltan yliopistossa (1985–1989); Maltan yliopiston konsistorin jäsen (1998–2004); oikeushallinnon valtuuskunnan jäsen (1994–2004); Maltan välimiesmenettelykeskuksen hallintoneuvoston jäsen (1998–2004); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Marko Ilešič

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tohtori, Ljubljanan yliopisto; erikoistunut vertailevaan oikeustieteeseen, Strasbourgin ja Coimbran yliopistot; asianajaja; Ljubljanan työtuomioistuimen tuomari (1975–1986); urheilutuomioistuimen puheenjohtaja (1978–1986); Triglav-vakuutusyhtiön välimiestuomioistuimen välimies (1990–1998); pörssin välimieslautakunnan puheenjohtaja (vuodesta 1995); pörssin välitystuomioistuimen välimies (vuodesta 1998); Jugoslavian (vuoteen 1991 asti) ja Slovenian (vuodesta 1991 lähtien) kauppakamarin välimies; Pariisin kansainvälisen kauppakamarin välimies; UEFA:n (vuodesta 1988) ja FIFA:n (vuodesta 2000) muutoksenhakutuomioistuimen tuomari; Slovenian lakimiesliiton puheenjohtaja; International Law Associationin, kansainvälisen merenkulkukomitean ja useiden muiden kansainvälisten oikeustieteellisten yhdistysten jäsen; kansainvälisen siviili-, kauppa- ja yksityisoikeuden professori; Ljubljanan yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani; julkaissut erittäin monia oikeustieteellisiä teoksia; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Jiří Malenovský
syntynyt vuonna 1950; oikeustieteen tohtori, Prahan Kaarlen yliopisto (1975); yliassistentti (1974–1990), varadekaani (1989–1991) ja kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden laitoksen esimies (1990–1992), Brnon Masaryk -yliopisto; Tšekkoslovakian perustuslakituomioistuimen tuomari (1992); suurlähettiläs Euroopan neuvostossa (1993–1998); Euroopan neuvoston ministerivaltuuskunnan puheenjohtaja (1995); ulkoasiainministeriön pääjohtaja (1998–2000); Tšekin ja Slovakian ryhmien puheenjohtaja Assosiation de droit internationalissa (1999–2001); perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004); lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2000); Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 2000 lähtien); kansainvälisen julkisoikeuden professori, Brnon Masaryk-yliopisto (2001); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Ján Klučka
syntynyt vuonna 1951; oikeustieteen tohtori, Bratislavan yliopisto (1974); kansainvälisen oikeuden professori, Košicen yliopisto (1975 lähtien); perustuslakituomioistuimen tuomari (1993); Haagin pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (1994); Venetsian komission jäsen (1994); Slovakian kansainvälisen oikeuden yhdistyksen puheenjohtaja (2002); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

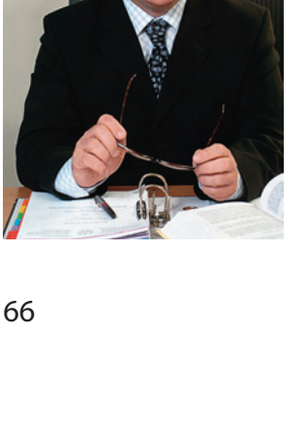

Uno Lõhmus
syntynyt vuonna 1952; oikeustieteen tohtori 1986; asianajaja (1977–1998); rikosoikeuden vieraileva professori Tarton yliopistossa; Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1994–1998); Viron korkeimman oikeuden presidentti (1998–2004); perustuslakikomitean jäsen; rikoslakikomitean neuvonantaja; rikoslakia valmistelevan työryhmän jäsen; kirjoittanut useita teoksia ihmisoikeuksista ja valtiosääntöoikeudesta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

Egils Levits
syntynyt vuonna 1955; oikeustieteellinen ja valtiotieteellinen tutkinto, Hampurin ylipisto; Kielin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkija; Latvian parlamentin neuvonantaja kansainvälistä oikeutta, valtiosääntöoikeutta ja lainsäädäntöuudistusta koskevissa kysymyksissä; Latvian Saksan ja Sveitsin (1992–1993) sekä Itävallan, Sveitsin ja Unkarin (1994–1995) suurlähettiläs; ulkoasiainministerin tehtäviä hoitava varapääministeri ja oikeusministeri (1993–1994); ETYJ:n sovittelu- ja välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 1997 lähtien); pysyvän välitystuomioistuimen jäsen (vuodesta 2001 lähtien); Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomari (1995–2004); lukuisia julkaisuja valtiosääntöoikeuden ja hallinto-oikeuden, lainsäädäntöuudistuksen ja yhteisön oikeuden alalta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.5.2004 lähtien.

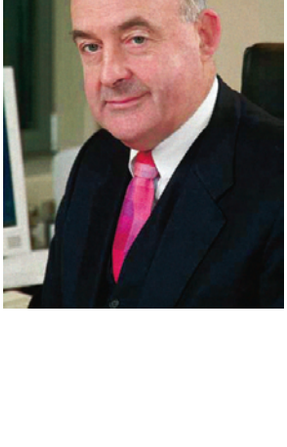

Aindrias Ó Caoimh
syntynyt vuonna 1950; Bachelor in Civil Law (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); Barrister (King's Inns, 1972); yhteisön oikeuden jatkotutkinto (University College Dublin, 1977); Irlannin asianajajayhteisön jäsen (1972–1999); yhteisön oikeuden opettaja (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); toiminut Irlannin hallituksen asiamiehenä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa lukuisissa asioissa; tuomari, High Court (1999 alkaen); Bencher of the Honorable Society of King's Inns (1999 alkaen); Irlannin yhteisön oikeuden yhdistyksen varapuheenjohtaja; kansainvälisen oikeuden yhdistyksen Irlannin osaston jäsen; yhteisöjen tuomioistuimen entisen tuomarin (1974–1985) Andreas O'Keeffen (Aindrias Ó Caoimh) poika; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 13.10.2004 alkaen.

Lars Bay Larsen
syntynyt vuonna 1953; valtiotieteen maisteri (1976), oikeustieteen kandidaatti (1983), Kööpenhaminan yliopisto; oikeusministeriön virkamies (1983–1985); Kööpenhaminan yliopiston perheoikeuden assistentti (1984–1991), sitten apulaisprofessori (1991–1996); asianajajayhteisön jaostopäällikkö (1985–1986); yksikön päällikkö (1986–1991) oikeusministeriössä; asianajajayhteisön jäsen (1991); osastopäällikkö (1991–1995), poliisiasiainosaston päällikkö (1995–1999), oikeudellisen osaston päällikkö (2000–2003) oikeusministeriössä; Tanskan edustaja K-4-komiteassa (1995–2000), Schengenin keskusryhmässä (1996–1998) ja Europol Management Boardissa (1998–2000); korkeimman oikeuden jäsen (2003–2006); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 11.1.2006 alkaen.

Eleanor Sharpston
syntynyt vuonna 1955; oikeus- ja taloustieteiden sekä kielten opintoja, King's College, Cambridge (1973–1977); assistentti ja tutkija, Corpus Christi College, Oxford (1977–1980); asianajajayhteisön jäsen (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 ja 1990–2005); julkisasiamies ja myöhemmin tuomari Sir Gordon Slynnin lakimiesavustaja (1987–1990); yhteisön oikeuden ja oikeusvertailun opettaja, University College London (1990–1992); yliopistonlehtori (1992–1998), myöhemmin vanhempi yliopistonlehtori (1998–2005), oikeustieteellinen tiedekunta, Cambridgen yliopisto; Fellow of King's College, Cambridge (1992 alkaen); apulaisprofessori ja tutkija, Centre for European Legal Studies, Cambridgen yliopisto (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Bencher of Middle Temple (2005); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 11.1.2006 alkaen.

Paolo Mengozzi
syntynyt vuonna 1938; kansainvälisen oikeuden professori ja yhteisön oikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija, Bolognan yliopisto; Madridin Carlos III yliopiston kunniatohtori; vieraileva professori yliopistoissa Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (New York), Georgetown, Paris II, Georgia (Athens) ja Institut universitaire international (Luxemburg); Nijmegenin yliopiston European Business Law Pallas -ohjelman koordinaattori; Euroopan yhteisöjen komission julkisten hankintojen neuvoa-antavan komitean jäsen; Italian kauppa- ja teollisuusministeriön alivaltiosihteeri Italian puheenjohtajakaudella; Euroopan yhteisöjen WTO:n valmistelutyöryhmän jäsen ja Haagin kansainvälisen oikeuden instituutin vuoden 1997 WTO:ta koskevan tutkimusohjelman johtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 4.3.1998–3.5.2006; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 4.5.2006 alkaen.

Pernilla Lindh
syntynyt vuonna 1945; oikeustieteen kandidaatti, Lundin yliopisto; tuomioistuinharjoittelija ja tuomari, Trollhättans tingsrätt (1971–1974); viskaali, Svean hovioikeus (1974–1975); viskaali, Stockholms tingsrätt (1975); hallinnollinen viskaali, Svean hovioikeus (1975–1978); hallitussihteeri tuomioistuinhallinnossa (Domstolsverket) (1977); oikeuskanslerinviraston esittelijä (1979–1980); asessori, Svean hovioikeus (1980–1981); kauppa- ja teollisuusministeriön lakimies (1981–1982); Ruotsin ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston lakimies, osastopäällikkö ja myöhemmin lainsäädäntöjohtaja (1982–1995); suurlähettilään arvonimi 1992; markkinatuomioistuimen varapuheenjohtaja; ETA-neuvottelujen oikeudellisista ja institutionaalisista kysymyksistä vastannut neuvottelija (EFTA-työryhmän varapuheenjohtaja ja myöhemmin puheenjohtaja) sekä samoista kysymyksistä vastannut neuvottelija Ruotsin kuningaskunnan liittymistä Euroopan unioniin koskeneissa neuvotteluissa; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995–6.10.2006; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Yves Bot

syntynyt vuonna 1947; oikeustieteen tutkinto, Rouenin yliopisto; oikeustieteen tohtori (Paris II Panthéon-Assas -yliopisto); Le Mansin oikeustieteellisen tiedekunnan apulaisprofessori; Le Mansin syyttäjäviraston apulaissyyttäjä ja myöhemmin ensimmäinen apulaissyyttäjä (1974–1982); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Dieppe (1982–1984); apulaisvaltionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Strasbourg (1984–1986); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Bastia (1986–1988); Caenin hovioikeuden julkisasiamies (1988–1991); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance du Mans (1991–1993); oikeusministerin erityisavustaja (1993–1995); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Nanterre (1995–2002); valtionsyyttäjä, tribunal de grande instance de Paris (2002–2004); Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'appel de Paris) valtionsyyttäjä (2004–2006); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

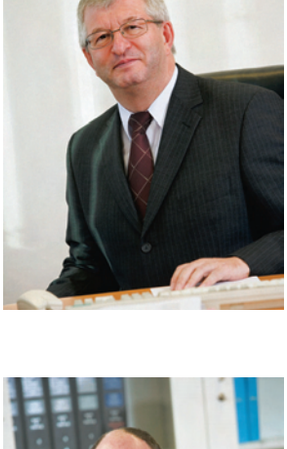

Ján Mazák

syntynyt vuonna 1954; oikeustieteen tohtori (Pavol Jozef Safarik -yliopisto, Košice, 1978); yksityisoikeuden professori (1994) ja yhteisön oikeuden professori (2004); yhteisön oikeuden instituutin johtaja Košicen oikeustieteellisessä tiedekunnassa (2004); Krajský súdin (piirioikeus) tuomari, Košice (1980); Metský súdin (alioikeus) varapuheenjohtaja (1982) ja puheenjohtaja (1990), Košice; Slovakian asianajajayhteisön jäsen (1991); perustuslakituomioistuimen jäsen (1993–1998); varaoikeusministeri (1998–2000); perustuslakituomioistuimen presidentti (2000–2006); Venetsian komission jäsen (2004); yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

Jean-Claude Bonichot

syntynyt vuonna 1955; oikeustieteen kandidaatti, Metzin yliopisto, Institut d'études politiques de Paris'n tutkinto, opintoja École nationale d'administrationissa; esittelijä (1982–1985), hallituskomissaari (1985–1987 ja 1992–1999); apulaistuomari (1999–2000); Conseil d'État'n riitaasiain jaoston kuudennen alajaoston puheenjohtaja (2000–2006); lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1987–1991); työ-, työllisyys- ja ammattikoulutusministerin ja sittemmin julkishallinnosta ja hallinnon uudistamisesta vastaavan ministerin kabinettipäällikkö (1991–1992); työntekijöiden sairausvakuutuskassan yhteydessä toimivan Conseil d'État'n oikeudellisen valtuuskunnan päällikkö (2001–2006); apulaisprofessori Metzin yliopistossa (1988–2000), sitten Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistossa (vuodesta 2000 lähtien); lukuisia julkaisuja hallinto-oikeuden, yhteisön oikeuden ja Euroopan ihmisoikeuksien alalla; Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme -nimisen julkaisun perustaja ja sen toimituskunnan puheenjohtaja, Bulletin juridique des collectivités locales -nimisen julkaisun yksi perustaja ja sen toimituskunnan jäsen, instituutioita ja ympäristö- ja yhdyskuntasuunnitteluoikeutta koskevan tutkimusryhmittymän tieteellisen neuvoston puheenjohtaja; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Thomas von Danwitz

syntynyt vuonna 1962; opintoja Bonnissa, Genevessä ja Pariisissa; oikeustieteellinen valtiontutkinto (1986 ja 1992); oikeustieteen tohtori (Bonnin yliopisto, 1988); julkishallinnon kansainvälinen tutkinto (École nationale d'administration, 1990); pätevöityminen yliopistovirkaan (Bonnin yliopisto, 1996); Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (1996–2003), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani Ruhrin yliopisto, Bochum, (2000–2001); Saksan julkisoikeuden ja eurooppaoikeuden professori (Kölnin yliopisto, 2003–2006); julkisoikeuden ja hallintotieteen instituutin johtaja (2006); vieraileva professori Fletcher School of Law and Diplomacyssa (2000), François Rabelais -yliopistossa (Tours, 2001–2006) ja Paris I Panthéon-Sorbonne -yliopistossa (2005–2006); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Verica Trstenjak

syntynyt vuonna 1962; oikeustieteen tutkinto (1987); oikeustieteen tohtori, Ljubljanan yliopisto (1995); oikeus- ja valtioteorian sekä yksityisoikeuden lehtori (1996 lähtien); tutkija; tohtoriopintoja Zürichin yliopistossa, Wienin yliopiston vertailevan oikeustieteen instituutissa, Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa ja Amsterdamin vapaassa yliopistossa; vieraileva professori Wienin ja Freiburgin (Saksa) yliopistossa sekä Hampurin oikeustieteellisessä Bucerius-koulussa; tiede- ja teknologiaministeriön oikeudellisen osaston päällikkö (1994–1996) sekä valtiosihteeri (1996–2000); valtioneuvoston pääsihteeri (2000); Euroopan siviililakia käsittelevän työryhmän (Study Group on European Civil Code) jäsen vuodesta 2003 lähtien; Humboldtin tutkimusprojektin (Humboldt Stiftung) johtaja; yli sata oikeustieteellistä artikkelia ja lukuisia eurooppaoikeutta ja yksityisoikeutta käsitteleviä kirjoja; Slovenian lakimiesliiton palkinto "Vuoden lakimies 2003"; useiden oikeustieteellisten aikakauslehtien toimitusneuvostojen jäsen; Slovenian lakimiesliiton pääsihteeri, useiden lakimiesyhdistysten, mm. Gesellschaft für Rechtsvergleichungin, jäsen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.7.2004–6.10.2006; yhteisöjen tuomioistuimen julkisasiamies 7.10.2006 alkaen.

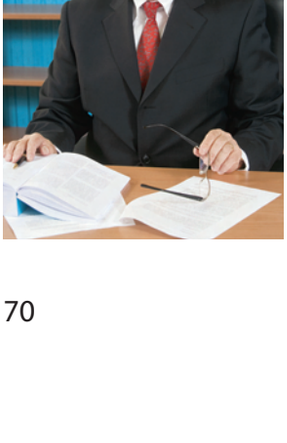

Alexander Arabadjiev

syntynyt vuonna 1949; oikeustieteen opintoja (St. Kliment Ohridski -yliopisto, Sofia); Blagoevgradin alioikeuden tuomari (1975–1983); Blagoevgradin alueellisen tuomioistuimen tuomari (1983–1986); korkeimman oikeuden tuomari (1986–1991); perustuslakituomioistuimen tuomari (1991–2000); Euroopan ihmisoikeustoimikunnan jäsen (1997–1999); Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan jäsen (2002–2003); parlamentin jäsen (2001–2006); tarkkailijana Euroopan parlamentissa; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Camelia Toader

syntynyt vuonna 1963; oikeustieteen kandidaatti (1986), oikeustieteen tohtori (1997) (Bukarestin yliopisto); Buftean alioikeuden notaari (1986–1988); Bukarestin 5. alueen alioikeuden tuomari (1988–1992); siviilioikeuden ja eurooppalaisen sopimusoikeuden assistentti (1992–2005), sitten professori (2005–2006) Bukarestin yliopistossa; tohtoriopintoja ja tutkimustöitä Hampurin kansainvälisen yksityisoikeuden Max Planck -instituutissa (1992 ja 2004 välisenä aikana); oikeusministeriön Euroopan integraatio -osaston johtaja (1997–1999); ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen tuomari (1999–2006); Wienin yliopiston vieraileva professori (2000); yhteisön oikeuden opettaja kansallisessa tuomarikoulussa (2003 ja 2005–2006); toimitusneuvoston jäsen useissa oikeustieteellisissä aikakauskirjoissa; yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Jean-Jacques Kasel

syntynyt vuonna 1946; oikeustieteen tohtori, hallinto-oikeuden jatkoopinnot (ULB 1970); tutkintotodistus, IEP, Pariisi (Ecofin 1972); asianajajaharjoittelija; Banque de Paris et des Pays-Bas'n oikeudellinen neuvonantaja (1972–1973); ulkoasiainministeriön avustaja, sittemmin lähetystösihteeri (1973–1976); hallituksen eri työryhmien puheenjohtaja (1976); ensimmäinen lähetystösihteeri, pysyvä edustaja OECD:ssä (Pariisi, 1976–1979); varapääministerin kabinettipäällikkö (1979–1980); Euroopan poliittisen yhteistyön puheenjohtaja (1980); Euroopan yhteisöjen komission puheenjohtajan neuvonantaja, sittemmin apulaiskabinettipäällikkö (1981); ministerineuvoston pääsihteeristön talous- ja henkilöstöasioiden päällikkö (1981–1984); erityistehtävissä Luxemburgin pysyvässä edustustossa Euroopan yhteisöissä (1984–1985); talousarviokomitean puheenjohtaja; täysivaltainen ministeri, poliittisten asioiden ja kulttuuriasioiden johtaja (1986–1991); pääministerin diplomaattinen neuvonantaja (1986–1991); Luxemburgin Kreikan suurlähettiläs (1989–1991, akkreditoitu muualta); poliittisen komitean puheenjohtaja (1991); suurlähettiläs, Luxemburgin pysyvä edustaja Euroopan yhteisöissä (1991–1998); pysyvien edustajien komitean (Coreper) puheenjohtaja (ensimmäinen vuosipuolisko 1997); suurlähettiläs (Bryssel, 1998–2002); Luxemburgin pysyvä edustaja NATO:ssa (1998–2002); hovimarsalkka ja suurherttuan kabinettipäällikkö (2002–2007); yhteisöjen tuomioistuimen tuomari 15.1.2008 alkaen.

Roger Grass

syntynyt vuonna 1948; loppututkinto l'Institut d'études politiques de Paris'sta sekä julkisoikeuden alalta; Tribunal de Grande Instance de Versailles'n apulaissyyttäjä; yhteisöjen tuomioistuimen johtava hallintovirkamies; Pariisin muutoksenhakutuomioistuimen (Cour d'appel de Paris) pääsihteeri; oikeusministerin kabinetti; yhteisöjen tuomioistuimen presidentin lakimiesavustaja; yhteisöjen tuomioistuimen kirjaaja 10.2.1994 alkaen.

2. Yhteisöjen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2008

Juhlallinen istunto 14.1.2008

Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien 3.12.2007 tekemällä päätöksellä Jean-Jacques Kasel nimitettiin yhteisöjen tuomioistuimen tuomariksi 6.10.2009 asti.

Jean-Jacques Kasel seuraa Romain Schintgeniä, joka toimi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarina 25.9.1989–11.7.1996 ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomarina 12.7.1996 lähtien.

3. Protokollajärjestys

1.1.–14.1.2008

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
P. JANN
Toisen jaoston puheenjohtaja
C. W. A. TIMMERMANS
Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. ROSAS
Neljännen jaoston puheenjohtaja K. LENAERTS
Ensimmäinen julkisasiamies
M. POIARES MADURO
Viidennen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
G. ARESTIS
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
U. LÕHMUS
Kuudennen jaoston puheenjohtaja
L. BAY LARSEN
Julkisasiamies D. RUIZ-JARABO COLOMER
Tuomari R. SCHINTGEN
Tuomari J. N. CUNHA RODRIGUES
Tuomari R. SILVA de LAPUERTA
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari J. MAKARCZYK
Tuomari P. KŪRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari M. ILEŠIČ
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari J. KLUČKA
Tuomari E. LEVITS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Tuomari P. LINDH
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Tuomari J.-C. BONICHOT
Tuomari T. von DANWITZ
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari C. TOADER

Kirjaaja R. GRASS

15.1.–6.10.2008

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti
V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja
P. JANN
Toisen jaoston puheenjohtaja
C. W. A. TIMMERMANS
Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. ROSAS
Neljännen jaoston puheenjohtaja K. LENAERTS
Ensimmäinen julkisasiamies M. POIARES MADURO
Viidennen jaoston puheenjohtaja A. TIZZANO
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja
G. ARESTIS
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja
U. LÕHMUS
Kuudennen jaoston puheenjohtaja
L. BAY LARSEN
Julkisasiamies D. RUIZ-JARABO COLOMER
Tuomari J. N. CUNHA RODRIGUES
Tuomari R. SILVA de LAPUERTA
Julkisasiamies J. KOKOTT
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari J. MAKARCZYK
Tuomari P. KŪRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari M. ILEŠIČ
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari J. KLUČKA
Tuomari E. LEVITS
Tuomari A. Ó CAOIMH
Julkisasiamies E. SHARPSTON
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Tuomari P. LINDH
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Tuomari J.-C. BONICHOT
Tuomari T. von DANWITZ
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari C. TOADER
Tuomari J.-J. KASEL

Kirjaaja R. GRASS

7.10.–31.12.2008

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti V. SKOURIS
Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja P. JANN
Toisen jaoston puheenjohtaja C. W. A. TIMMERMANS
Kolmannen jaoston puheenjohtaja A. ROSAS
Neljännen jaoston puheenjohtaja K. LENAERTS
Ensimmäinen julkisasiamies E. SHARPSTON
Viidennen jaoston puheenjohtaja M. ILEŠIČ
Seitsemännen jaoston puheenjohtaja A. Ó CAOIMH
Kuudennen jaoston puheenjohtaja J.-C. BONICHOT
Kahdeksannen jaoston puheenjohtaja T. VON DANWITZ
Julkisasiamies D. RUIZ-JARABO COLOMER
Tuomari A. TIZZANO
Tuomari J. N. CUNHA RODRIGUES
Tuomari R. SILVA de LAPUERTA
Julkisasiamies J. KOKOTT
Julkisasiamies M. POIARES MADURO
Tuomari K. SCHIEMANN
Tuomari J. MAKARCZYK
Tuomari P. KŪRIS
Tuomari E. JUHÁSZ
Tuomari G. ARESTIS
Tuomari A. BORG BARTHET
Tuomari J. MALENOVSKÝ
Tuomari J. KLUČKA
Tuomari U. LÕHMUS
Tuomari E. LEVITS
Tuomari L. BAY LARSEN
Julkisasiamies P. MENGOZZI
Tuomari P. LINDH
Julkisasiamies Y. BOT
Julkisasiamies J. MAZÁK
Julkisasiamies V. TRSTENJAK
Tuomari A. ARABADJIEV
Tuomari C. TOADER
Tuomari J.-J. KASEL

Kirjaaja R. GRASS

4. Yhteisöjen tuomioistuimen entiset jäsenet

Pilotti Massimo, tuomari (1952–1958), presidentti 1952–1958
Serrarens Petrus, Josephus, Servatius, tuomari (1952–1958)
Riese Otto, tuomari (1952–1963)
Delvaux Louis, tuomari (1952–1967)
Rueff Jacques, tuomari (1952–1959 ja 1960–1962)
Hammes Charles Léon, tuomari (1952–1967), presidentti 1964–1967
Van Kleffens Adrianus, tuomari (1952–1958)
Lagrange Maurice, julkisasiamies (1952–1964)
Roemer Karl, julkisasiamies (1953–1973)
Rossi Rino, tuomari (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tuomari (1958–1979), presidentti 1958–1964
Catalano Nicola, tuomari (1958–1962)
Trabucchi Alberto, tuomari (1962–1972), julkisasiamies (1973–1976)
Lecourt Robert, tuomari (1962–1976), presidentti 1967–1976
Strauss Walter, tuomari (1963–1970)
Monaco Riccardo, tuomari (1964–1976)
Gand Joseph, julkisasiamies (1964–1970)
Mertens de Wilmars Josse J., tuomari (1967–1984), presidentti 1980–1984
Pescatore Pierre, tuomari (1967–1985)
Kutscher Hans, tuomari (1970–1980), presidentti 1976–1980
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, julkisasiamies (1970–1972)
Mayras Henri, julkisasiamies (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tuomari (1973–1974)
Sørensen Max, tuomari (1973–1979)
Mackenzie Stuart Alexander J., tuomari (1973–1988), presidentti 1984–1988
Warner Jean-Pierre, julkisasiamies (1973–1981)
Reischl Gerhard, julkisasiamies (1973–1981)
O'Keeffe Aindrias, tuomari (1975–1985)
Capotorti Francesco, tuomari (1976), julkisasiamies (1976–1982)
Bosco Giacinto, tuomari (1976–1988)
Touffait Adolphe, tuomari (1976–1982)
Koopmans Thymen, tuomari (1979–1990)
Due Ole, tuomari (1979–1994), presidentti 1988–1994
Everling Ulrich, tuomari (1980–1988)
Chloros Alexandros, tuomari (1981–1982)
Slynn Sir Gordon, julkisasiamies (1981–1988), tuomari (1988–1992)
Rozès Simone, julkisasiamies (1981–1984)
VerLoren van Themaat Pieter, julkisasiamies (1981–1986)
Grévisse Fernand, tuomari (1981–1982 ja 1988–1994)
Bahlmann Kai, tuomari (1982–1988)
Mancini G. Federico, julkisasiamies (1982–1988), tuomari (1988–1999)
Galmot Yves, tuomari (1982–1988)
Kakouris Constantinos, tuomari (1983–1997)
Lenz Carl Otto, julkisasiamies (1984–1997)
Darmon Marco, julkisasiamies (1984–1994)
Joliet René, tuomari (1984–1995)
O'Higgins Thomas Francis, tuomari (1985–1991)

Schockweiler Fernand, tuomari (1985–1996)
Mischo Jean, julkisasiamies (1986–1991 ja 1997–2003)
De Carvalho Moitinho de Almeida José Carlos, tuomari (1986–2000)
Da Cruz Vilaça José Luis, julkisasiamies (1986–1988)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tuomari (1986–2003), presidentti 1994–2003
Diez de Velasco Manuel, tuomari (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tuomari (1988–1994)
Van Gerven Walter, julkisasiamies (1988–1994)
Jacobs Francis Geoffrey, julkisasiamies (1988–2006)
Tesauro Giuseppe, julkisasiamies (1988–1998)
Kapteyn Paul Joan George, tuomari (1990–2000)
Gulmann Claus Christian, julkisasiamies (1991–1994), tuomari (1994–2006)
Murray John L., tuomari (1991–1999)
Edward David Alexander Ogilvy, tuomari (1992–2004)
La Pergola Antonio Mario, tuomari (1994 ja 1999–2006), julkisasiamies (1995–1999)
Cosmas Georges, julkisasiamies (1994–2000)
Puissochet Jean-Pierre, tuomari (1994–2006)
Léger Philippe, julkisasiamies (1994–2006)
Hirsch Günter, tuomari (1994–2000)
Elmer Michael Bendik, julkisasiamies (1994–1997)
Ragnemalm Hans, tuomari (1995–2000)
Sevón Leif, tuomari (1995–2002)
Fennelly Nial, julkisasiamies (1995–2000)
Wathelet Melchior, tuomari (1995–2003)
Ioannou Krateros, tuomari (1997–1999)
Alber Siegbert, julkisasiamies (1997–2003)
Saggio Antonio, julkisasiamies (1998–2000)
O'Kelly Macken Fidelma, tuomari (1999–2004)
Colneric Ninon, tuomari (2000–2006)
Von Bahr Stig, tuomari (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., julkisasiamies (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, julkisasiamies (2000–2006)

– Presidentit

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958 –1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

– Kirjaajat

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)

C – Yhteisöjen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Yhteisöjen tuomioistuimen toiminta

1. Ratkaistut asiat, vireille tulleet asiat ja vireillä olevat asiat (2004–2008)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2004–2008)
3. Suorat kanteet – Kannetyypit (2008)
4. Kanteen kohde (2008)
5. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2004–2008)

Ratkaistut asiat

6. Eri oikeudenkäynnit (2004–2008)
7. Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2008)
8. Ratkaisukokoonpano (2004–2008)
9. Kanteen kohde (2004–2008)
10. Kanteen kohde (2008)
11. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2008)
12. Käsittelyn kesto (2004–2008)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

13. Eri oikeudenkäynnit (2004–2008)
14. Ratkaisukokoonpano (2008)

Muuta

15. Nopeutetut menettelyt (2004–2008)
16. Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2008)
17. Välitoimimenettelyt (2008)

Työmäärän kehittyminen (1952-2008)

18. Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot
19. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)
20. Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)
21. Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet

1. *Yhteisöjen tuomioistuimen toiminta* – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2004-2008)[1]

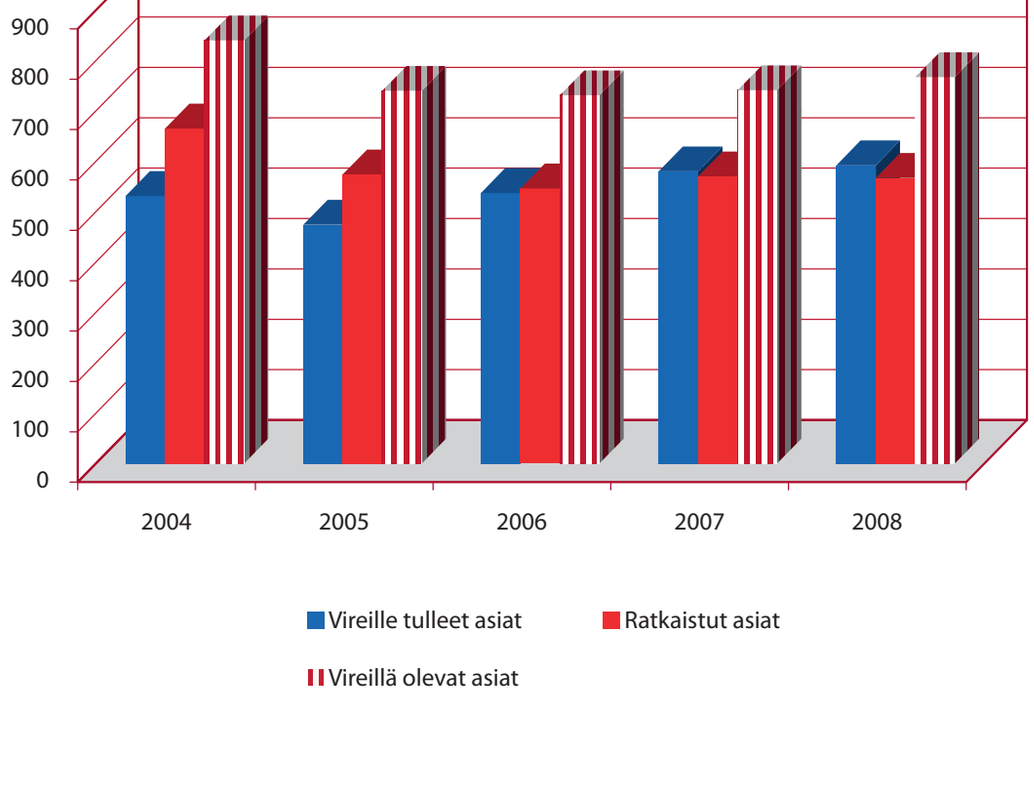

	2004	2005	2006	2007	2008
Vireille tulleet asiat	531	474	537	580	592
Ratkaistut asiat	665	574	546	570	567
Vireillä olevat asiat	840	740	731	741	767

[1] Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2. *Vireille tulleet asiat* – Eri oikeudenkäynnit (2004-2008)[1] [2]

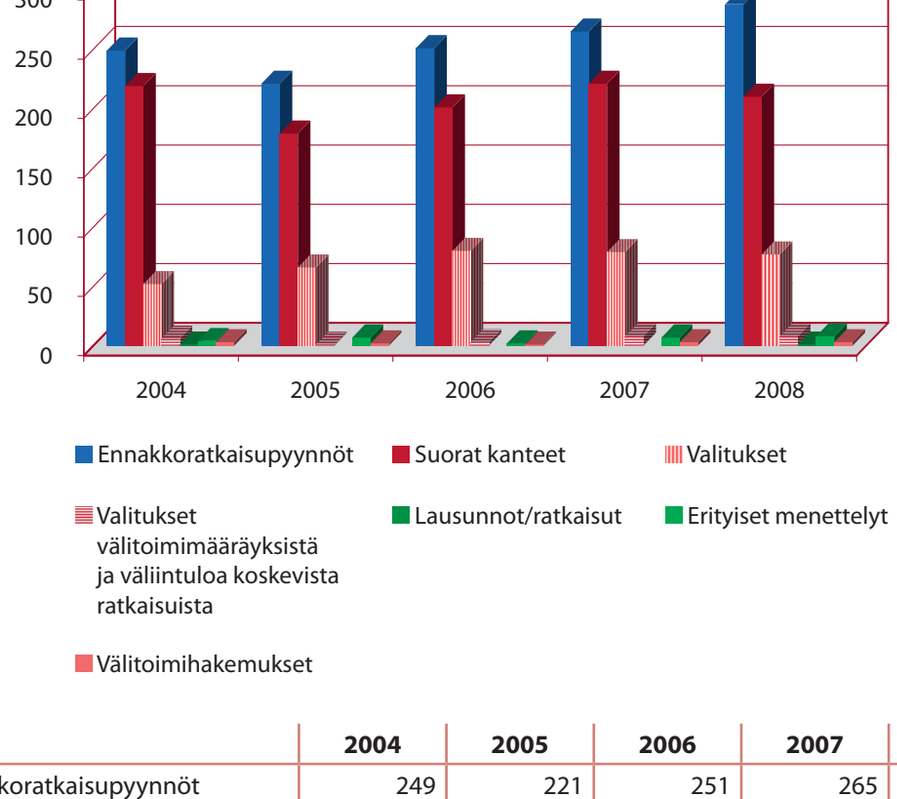

	2004	2005	2006	2007	2008
Ennakkoratkaisupyynnöt	249	221	251	265	288
Suorat kanteet	219	179	201	221	210
Valitukset	52	66	80	79	77
Valitukset välitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista	6	1	3	8	8
Lausunnot/ratkaisut	1				1
Erityiset menettelyt	4	7	2	7	8
Yhteensä	**531**	**474**	**537**	**580**	**592**
Välitoimihakemukset	3	2	1	3	3

1 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2 Erityisinä menettelyinä pidetään seuraavia: oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 74 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 76 artikla); takaisinsaanti (työjärjestyksen 94 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (työjärjestyksen 97 artikla); tuomion tulkinta (työjärjestyksen 102 artikla); tuomion purkaminen (työjärjestyksen 98 artikla); tuomion oikaisu (työjärjestyksen 66 artikla); ensimmäisen julkisasiamiehen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisun uudelleenarviointia koskevan ehdotuksen tutkiminen (työjärjestyksen 62 artikla), takavarikkomenettely (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista) ja vapauksia koskevat asiat (pöytäkirja erioikeuksista ja vapauksista).

3. *Vireille tulleet asiat* – Suorat kanteet – Kannetyypit (2008)[1]

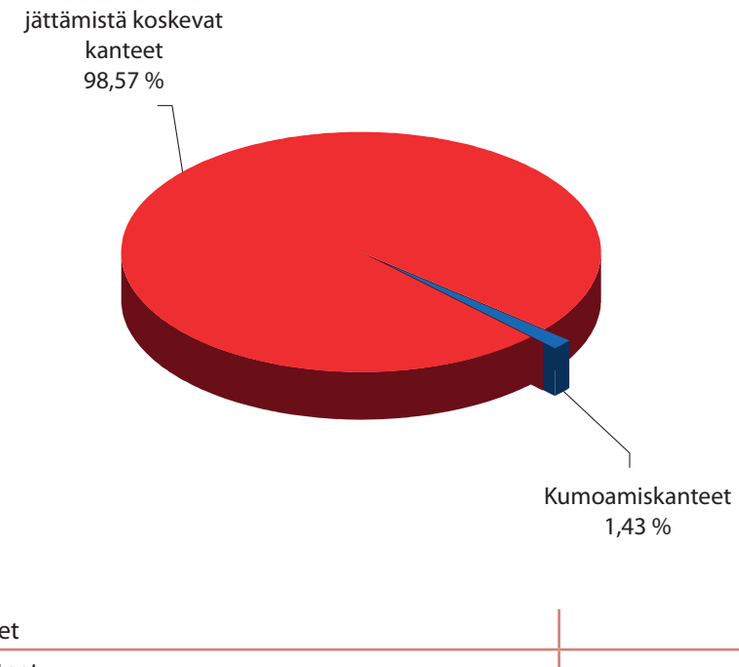

Kumoamiskanteet	3
Laiminlyöntikanteet	
Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet	207
Yhteensä	**210**

[1] Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

4. *Vireille tulleet asiat*[1] – Kanteen kohde (2008)[2]

	Suorat kanteet	Ennakkorat-kaisupyynnöt	Valitukset	Valitukset välitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista	Yhteensä	Erityiset menettelyt
Maatalous	4	11			15	
Valtiontuki	1	6	4		11	
Euroopan kansalaisuus		6			6	
Kilpailu		3	7		10	
Rooman yleissopimus		1			1	
Yhtiöoikeus	9	9	1		19	
Toimielimiä koskeva oikeus	3	1	21	2	27	1
Energia	4				4	
Ympäristö ja kuluttajat	49	34	5	6	94	
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	12	26			38	
Verotus	14	35			49	
Sijoittautumisvapaus	26	7			33	
Pääomien vapaa liikkuvuus	3	9			12	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	2	8			10	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	28	14			42	
Palvelujen tarjoamisen vapaus	12	20			32	
Kauppapolitiikka		3	2		5	
Kalastuspolitiikka	2	1			3	
Talous- ja rahapolitiikka	1				1	
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka		1	1		2	
Teollisuuspolitiikka	3	5			8	
Aluepolitiikka			2		2	
Sosiaalipolitiikka	5	26			31	
Yhteisön oikeuden periaatteet		3	1		4	
Immateriaalioikeus	1	12	23		36	
Lainsäädäntöjen lähentäminen	15	10			25	
Ulkosuhteet	2	7			9	1
Yhteisöjen omat varat	3				3	
Siirtotyöläisten sosiaaliturva		2			2	
Yhteinen tullitariffi		12			12	
Liikenne	12	4			16	
Tulliliitto		8	1		9	
EY	209	284	68	8	569	2
EU	1	4			5	
Menettely						7
Henkilöstösäännöt			9		9	
Muut			9		9	7
YHTEENSÄ	**210**	**288**	**77**	**8**	**583**	**9**

1 Välitoimihakemuksia lukuun ottamatta.

2 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

5. *Vireille tulleet asiat* – Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet (2004-2008)[1]

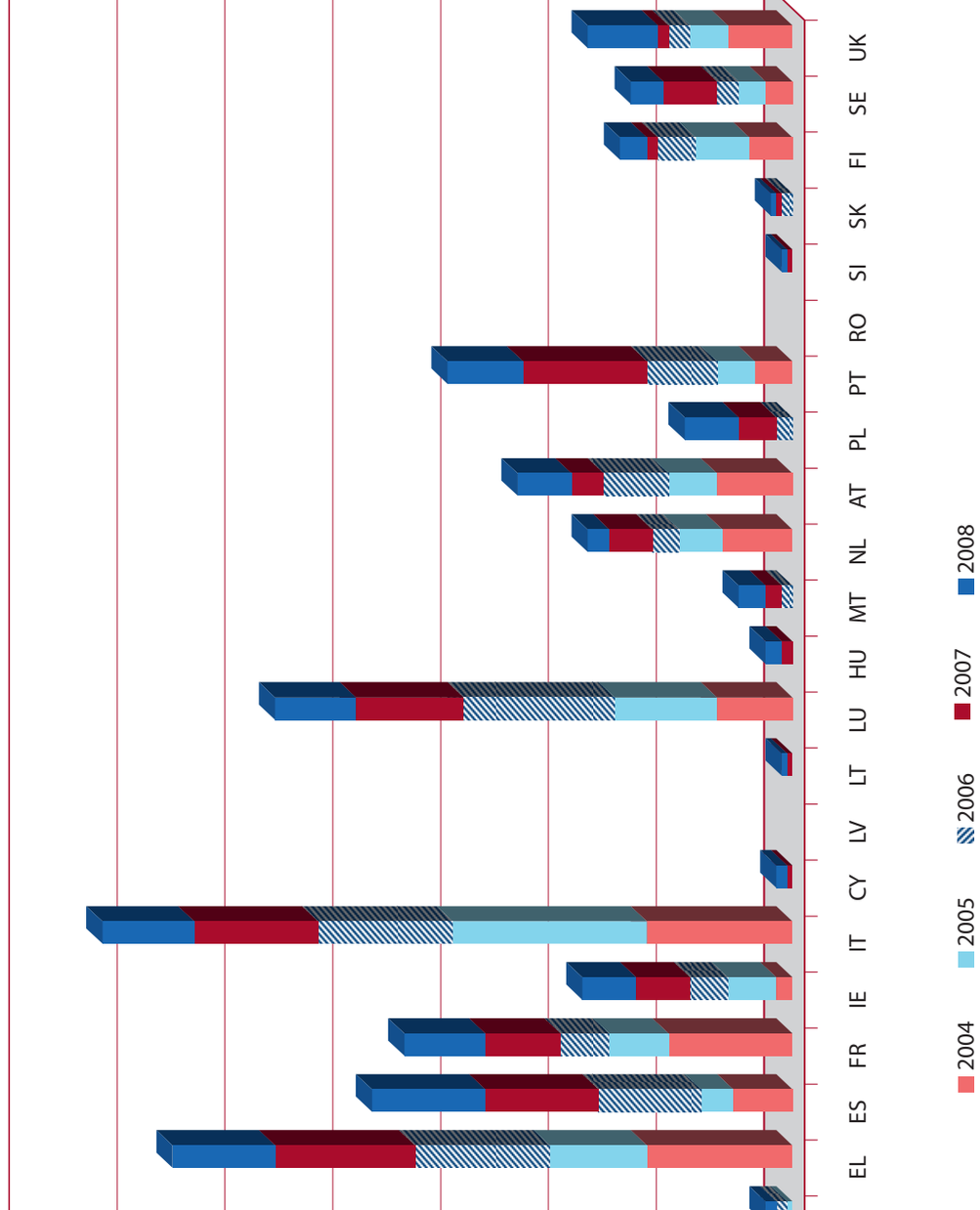

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Yhteensä
2004	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193[2]
2005	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
2006	11		4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
2007	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212
2008	17		6		10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	207

1 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia). EY:n perustamissopimuksen 93, 169, 170, 171 ja 225 artikla (joista on tullut EY 88, EY 226, EY 227, EY 228 ja EY 298 artikla), EA 141, EA 142 ja EA 143 artikla ja HT 88 artikla.

2 Joista yksi on EY 170 artiklaan (josta on tullut EY 227 artikla) perustuva kanne.

6. *Ratkaistut asiat* – Eri oikeudenkäynnit (2004-2008)[1]

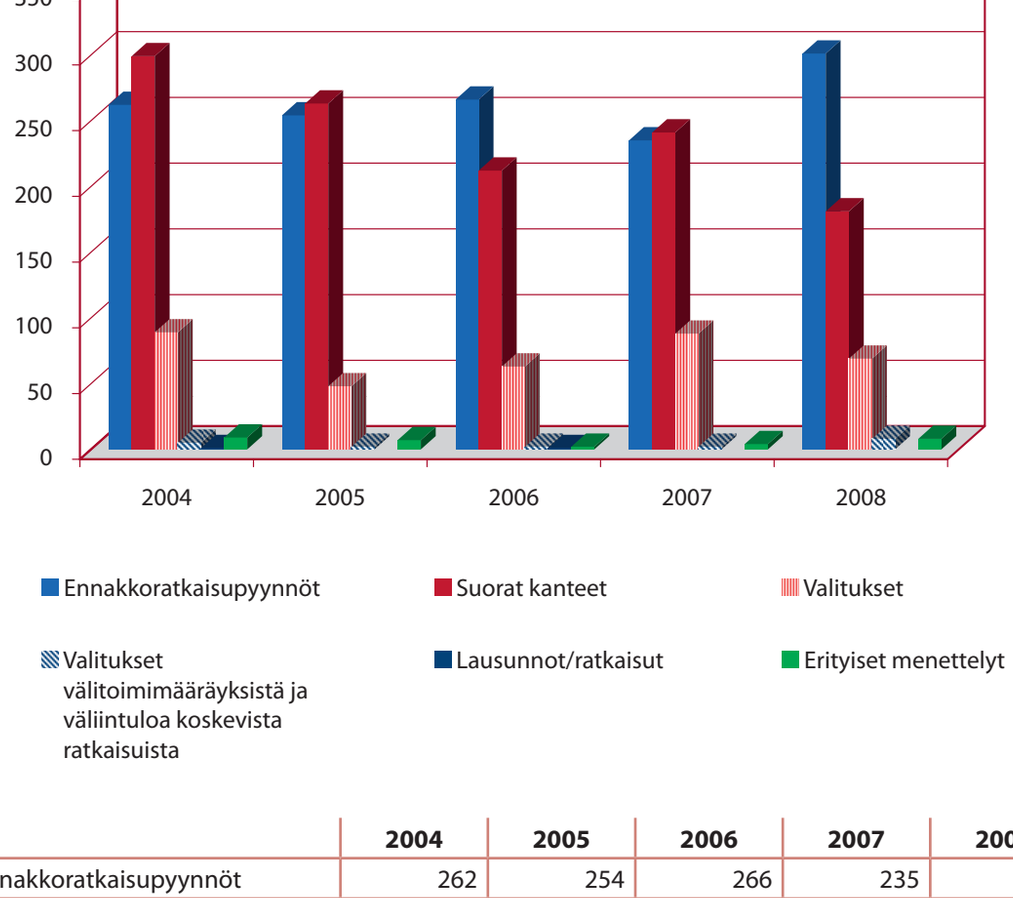

	2004	2005	2006	2007	2008
Ennakkoratkaisupyynnöt	262	254	266	235	301
Suorat kanteet	299	263	212	241	181
Valitukset	89	48	63	88	69
Valitukset välitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista	5	2	2	2	8
Lausunnot/ratkaisut	1		1		
Erityiset menettelyt	9	7	2	4	8
Yhteensä	**665**	**574**	**546**	**570**	**567**

[1] Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

7. *Ratkaistut asiat* – Tuomiot, määräykset ja lausunnot (2008)[1]

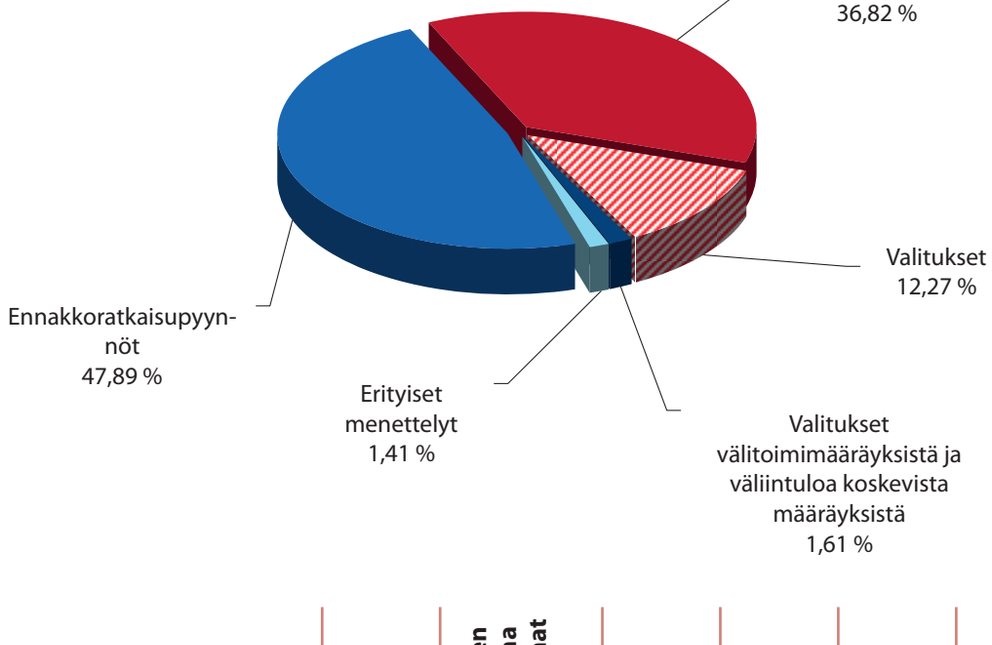

	Tuomiot	Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset[2]	Välitoimi-määräykset[3]	Muut määräykset[4]	Lausunnot	Yhteensä
Ennakkoratkaisupyynnöt	186	30		22		238
Suorat kanteet	108	2		70		180
Valitukset	39	20		2		61
Valitukset välitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista määräyksistä			7	1		8
Erityiset menettelyt		5		2		7
Yhteensä	**333**	**57**	**7**	**97**		**494**

1 Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

2 Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (tutkimatta jättäminen, tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten selvä puuttuminen, – –).

3 EY:n perustamissopimuksen 185 ja 186 artiklan (joista on tullut EY 242 ja EY 243 artikla) tai EY:n perustamissopimuksen 187 artiklan (josta on tullut EY 244 artikla) tai EA:n ja HT:n perustamissopimusten vastaavien määräysten perusteella esitettyjen hakemusten perusteella annetut määräykset tai välitoimimääräyksistä tai väliintuloa koskevista määräyksistä tehdyistä valituksista annetut määräykset.

4 Määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

8. *Ratkaistut asiat* – Ratkaisukokoonpano (2004-2008)[1]

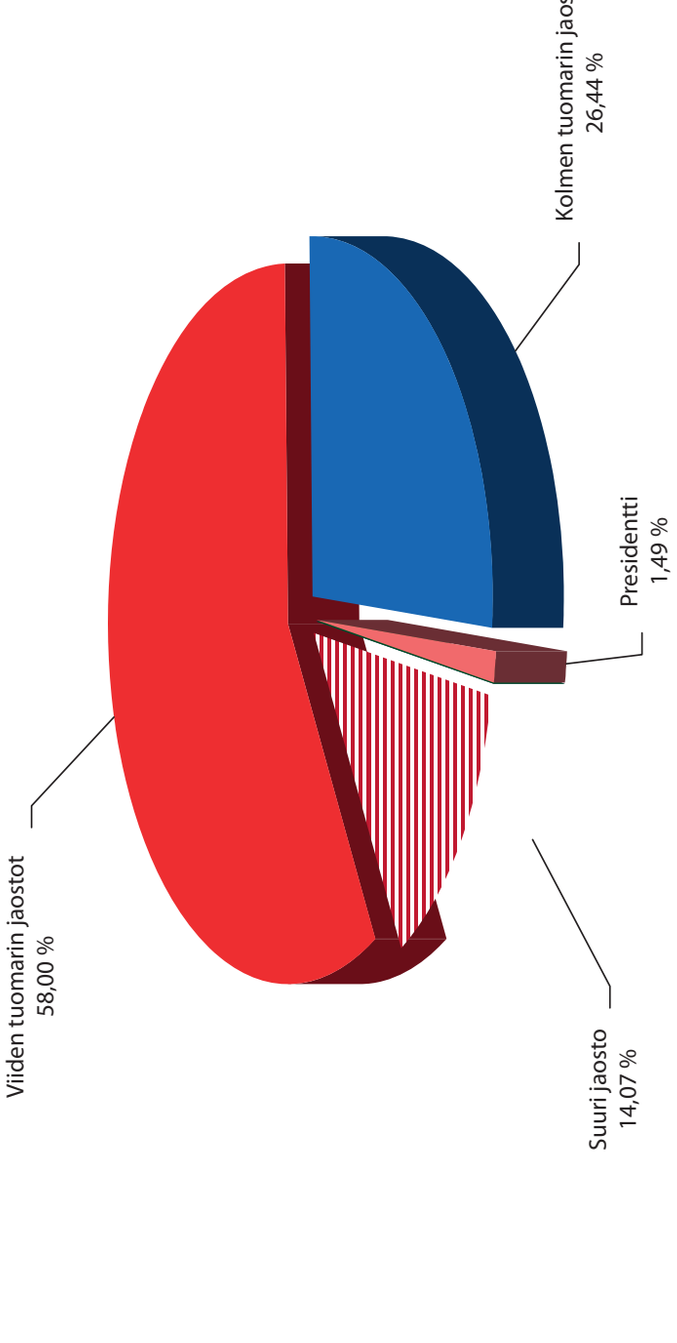

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Tuomiot/ lausunnot	**Määräykset[2]**	**Yhteensä**	**Tuomiot/ lausunnot**	**Määräykset[2]**	**Yhteensä**	**Tuomiot/ lausunnot**	**Määräykset[2]**	**Yhteensä**	**Tuomiot/ lausunnot**	**Määräykset[2]**	**Yhteensä**	**Tuomiot/ lausunnot**	**Määräykset[2]**	**Yhteensä**
Täysistunto	21		21	1		1	2		2						
Pieni täysistunto[3]	1		1												
Suuri jaosto	31	1	32	59		59	55		55	51		51	66		66
Viiden tuomarin jaostot	257	18	275	245	5	250	265	13	278	242	10	252	259	13	272
Kolmen tuomarin jaostot	113	61	174	103	51	154	67	41	108	104	48	152	65	59	124
Presidentti		6	6		2	2		1	1		2	2		7	7
Yhteensä	**423**	**86**	**509**	**408**	**58**	**466**	**389**	**55**	**444**	**397**	**60**	**457**	**390**	**79**	**469**

1 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2 Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle).

3 Ennen Nizzan sopimuksen voimaantuloa olemassa ollut kokoonpano.

Formats: (210.00 x 297.00 mm); Date: Apr 22, 2009 13:49(40); Output Profile: CMYK ISO Coated v2 (ECI); InkSave 280; Preflight: Failed

9. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä* – Kanteen kohde (2004-2008)[1]

	2004	2005	2006	2007	2008
Aluepolitiikka		5		7	1
Brysselin yleissopimus	7	8	4	2	1
Energia	1	3	6	4	4
Erioikeudet ja vapaudet		1	1	1	2
Euroopan kansalaisuus	1	2	4	2	6
Euroopan unioniin liittyminen	2	1		1	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	17	17	20	19	27
Immateriaalioikeus	20	5	19	21	22
Kalastuspolitiikka	6	11	7	6	6
Kauppapolitiikka		4	1	1	1
Kilpailu	29	17	30	17	23
Lainsäädäntöjen lähentäminen	33	41	19	22	21
Liikenne	11	16	9	6	4
Maatalous	60	63	30	23	54
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiointi	1	2			
Oikeus- ja sisäasiat			2		1
Pääomien vapaa liikkuvuus	4	5	4	13	9
Palvelujen tarjoamisen vapaus	23	11	17	23	8
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	6	10	7	7	5
Sijoittautumisvapaus	14	5	21	19	29
Sosiaalipolitiikka	44	29	29	26	25
Talous- ja rahapolitiikka	2			1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	17	11	8	14	12
Teollisuuspolitiikka	11	11		11	12
Toimielimiä koskeva oikeus	13	16	15	6	16
Tulliliitto	12	9	9	12	8
Tutkimus, tiedotus, koulutus ja tilastot					
Ulkosuhteet	9	8	11	9	8
Valtiontuki	21	23	23	9	26
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	2	5	9	17	5
Verotus	28	34	55	44	38
Yhteinen tullitariffi	4	7	7	10	5
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka				4	2
Yhteisöjen omat varat		2	6	3	
Yhteisön oikeuden periaatteet	4	2	1	4	4
Yhtiöoikeus	16	24	10	16	17
Ympäristö ja kuluttajat	67	44	40	50	43
EY	485	452	424	430	446
EU		3	3	4	6
HT	1	3		1	2
EA	2	1	4	1	
Erioikeudet ja vapaudet	1				
Henkilöstösäännöt	12	6	9	17	11
Menettely	8	1	2	3	5
Muut	21	7	11	20	16
YHTEENSÄ	**509**	**466**	**442**	**456**	**470**

[1] Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

10. *Asiat, jotka on ratkaistu tuomiolla, lausunnolla tai lainkäyttövaltaa käyttäen annetulla määräyksellä* – Kanteen kohde (2008)[1]

	Tuomiot/ lausunnot	Määräykset[2]	Yhteensä
Aluepolitiikka		1	1
Brysselin yleissopimus	1		1
Energia	4		4
Erioikeudet ja vapaudet	2		2
Euroopan kansalaisuus	6		6
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	23	4	27
Immateriaalioikeus	14	8	22
Kalastuspolitiikka	5	1	6
Kauppapolitiikka	1		1
Kilpailu	21	2	23
Lainsäädäntöjen lähentäminen	21		21
Liikenne	4		4
Maatalous	40	14	54
Oikeus- ja sisäasiat	1		1
Pääomien vapaa liikkuvuus	9		9
Palvelujen tarjoamisen vapaus	7	1	8
Siirtotyöläisten sosiaaliturva	5		5
Sijoittautumisvapaus	24	5	29
Sosiaalipolitiikka	18	7	25
Talous- ja rahapolitiikka		1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	11	1	12
Teollisuuspolitiikka	12		12
Toimielimiä koskeva oikeus	7	9	16
Tulliliitto	7	1	8
Ulkosuhteet	7	1	8
Valtiontuki	23	3	26
Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue	5		5
Verotus	32	6	38
Yhteinen tullitariffi	4	1	5
Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2		2
Yhteisön oikeuden periaatteet	4		4
Yhtiöoikeus	16	1	17
Ympäristö ja kuluttajat	38	5	43
EY	374	72	446
EU	6		6
HT	2		2
Henkilöstösäännöt	9	2	11
Menettely		5	5
Muut	9	7	16
YHTEENSÄ	**391**	**79**	**470**

1 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2 Tuomioistuimen lainkäyttövaltaa käyttäen antamat määräykset, joilla asian käsittely päätetään (muut kuin määräykset, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle).

11. *Ratkaistut asiat* – Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat tuomiot: ratkaisun sisältö (2008)[1]

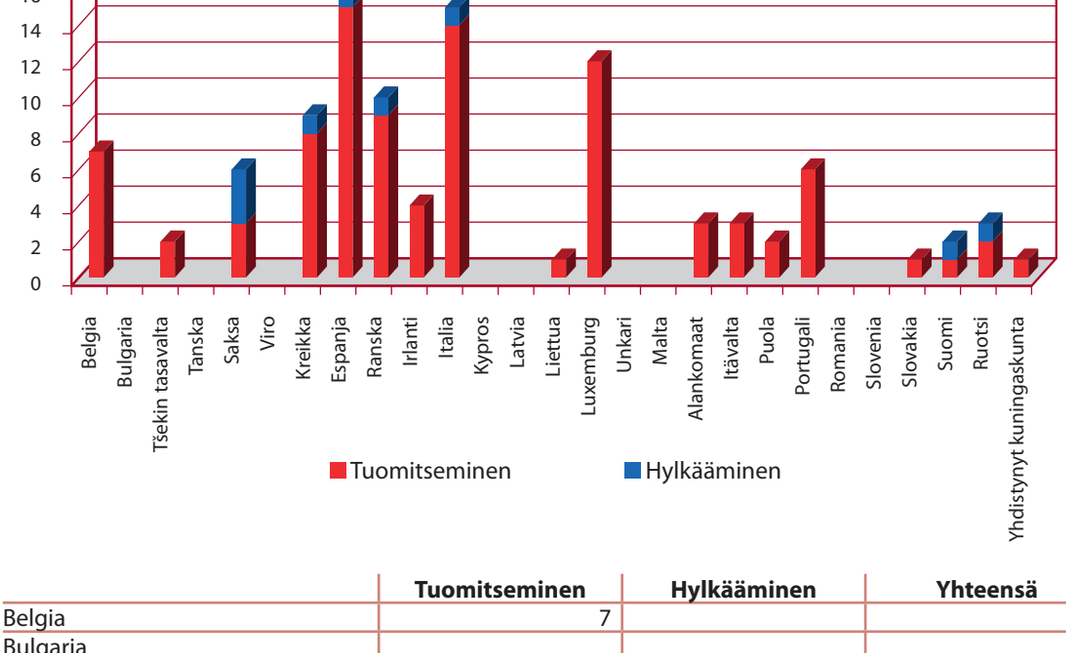

	Tuomitseminen	Hylkääminen	Yhteensä
Belgia	7		7
Bulgaria			
Tšekin tasavalta	2		2
Tanska			
Saksa	3	3	6
Viro			
Kreikka	8	1	9
Espanja	15	1	16
Ranska	9	1	10
Irlanti	4		4
Italia	14	1	15
Kypros			
Latvia			
Liettua	1		1
Luxemburg	12		12
Unkari			
Malta			
Alankomaat	3		3
Itävalta	3		3
Puola	2		2
Portugali	6		6
Romania			
Slovenia			
Slovakia	1		1
Suomi	1	1	2
Ruotsi	2	1	3
Yhdistynyt kuningaskunta	1		1
Yhteensä	**94**	**9**	**103**

[1] Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

12. *Ratkaistut asiat* – Käsittelyn kesto (2004-2008)[1] (tuomiot ja lainkäyttövaltaa käyttäen annetut määräykset)[2]

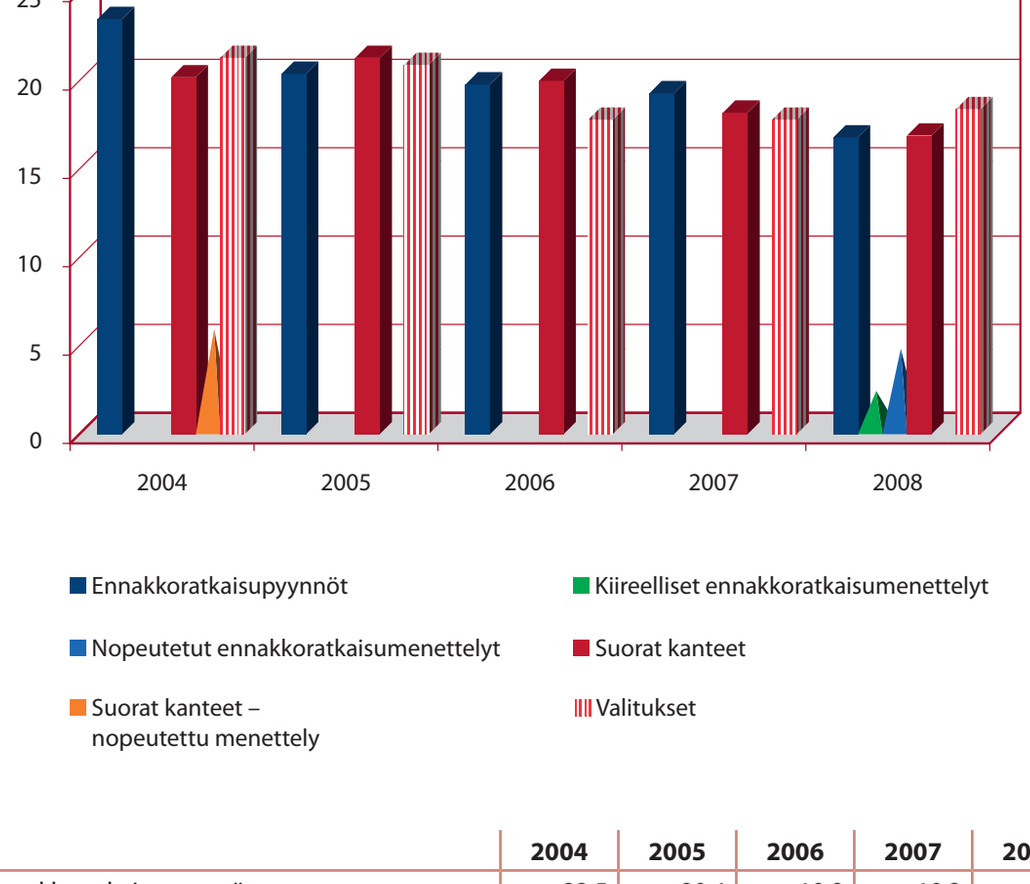

	2004	2005	2006	2007	2008
Ennakkoratkaisupyynnöt	23,5	20,4	19,8	19,3	16,8
Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt					2,1
Nopeutetut ennakkoratkaisumenettelyt					4,5
Suorat kanteet	20,2	21,3	20	18,2	16,9
Suorat kanteet – nopeutettu menettely	5,6				
Valitukset	21,3	20,9	17,8	17,8	18,4

[1] Oikeudenkäyntien kestoissa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio tai joissa on päätetty ryhtyä asian selvittämistoimiin; lausuntoja ja ratkaisuja; erityisiä menettelyjä (joita ovat oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen, maksuton oikeudenkäynti, takaisinsaanti, kolmannen osapuolen kantelu, tuomion tulkinta, tuomion purkaminen, tuomion oikaisu, takavarikkomenettelyt ja vapauksia koskevat asiat); asioita, joissa on annettu määräys, jolla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai palauttamalla tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi; välitoimimenettelyjä eikä välitoimia ja väliintuloa koskevista ratkaisuista tehtyjä valituksia.
Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

[2] Kyse on muista määräyksistä kuin niistä, joilla asian käsittely päätetään poistamalla se rekisteristä, toteamalla lausunnon antamisen rauenneen tai siirtämällä asia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

13. *Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta – Eri oikeudenkäynnit* (2004-2008)[1]

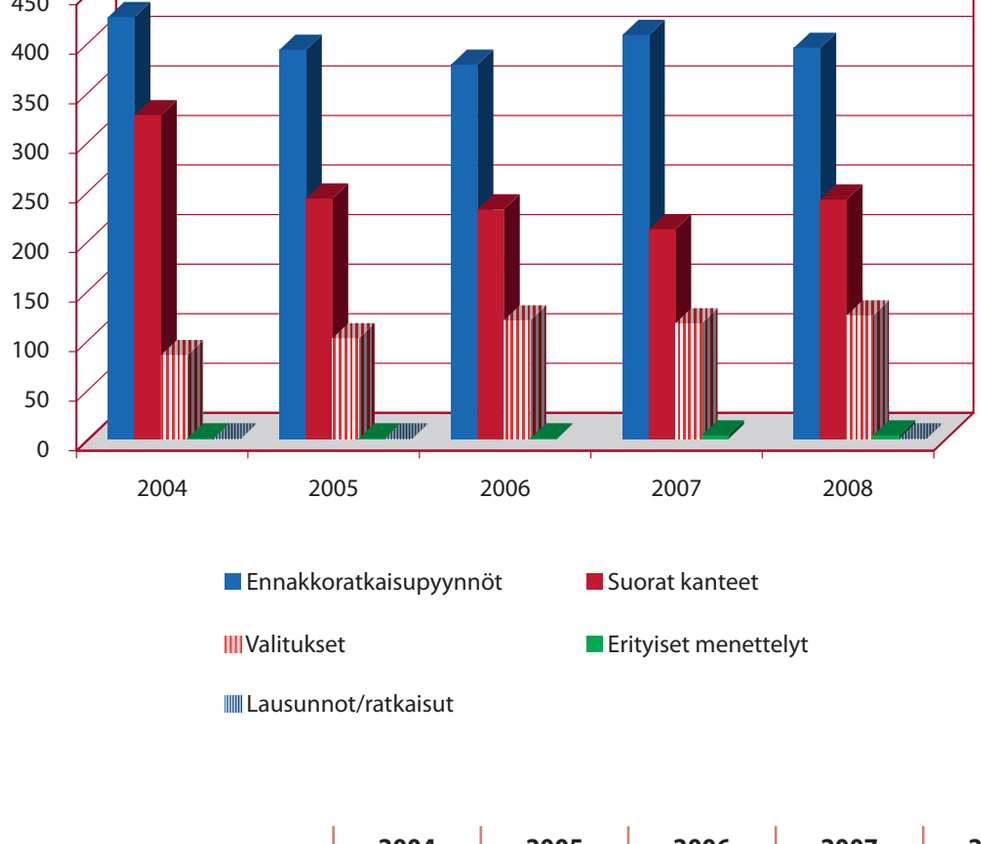

	2004	2005	2006	2007	2008
Ennakkoratkaisupyynnöt	426	393	378	408	395
Suorat kanteet	327	243	232	212	242
Valitukset	85	102	120	117	125
Erityiset menettelyt	1	1	1	4	4
Lausunnot/ratkaisut	1	1			1
Yhteensä	**840**	**740**	**731**	**741**	**767**

[1] Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

14. *Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta* – Ratkaisukokoonpano (2008)[1]

Jakautuminen vuonna 2008

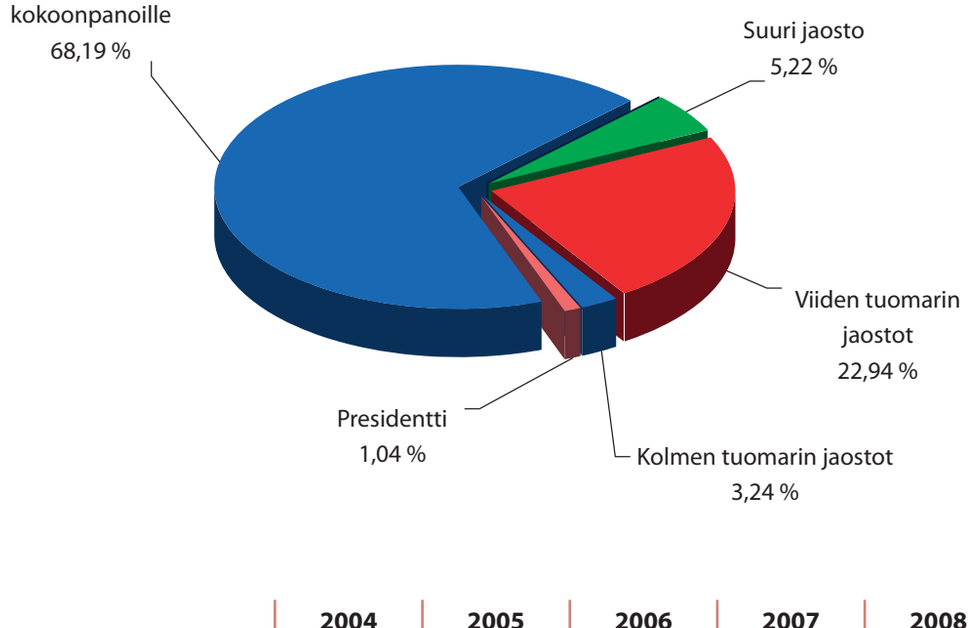

	2004	2005	2006	2007	2008
Ei vielä jaettu eri kokoonpanoille	547	437	490	481	523
Täysistunto / Suuri täysistunto	2	2			
Pieni täysistunto[2]					
Suuri jaosto	56	60	44	59	40
Viiden tuomarin jaostot	177	212	171	170	177
Kolmen tuomarin jaostot	57	29	26	24	19
Presidentti	1			7	8
Yhteensä	**840**	**740**	**731**	**741**	**767**

1 Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

2 Ennen Nizzan sopimuksen voimaantuloa olemassa ollut kokoonpano.

15. *Muut* – Nopeutetut menettelyt (2004-2008)[1]

	2004		2005		2006		2007		2008		Yhteensä
	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	Hyväksyminen	Hylkääminen	
Suorat kanteet	1	2						1			4
Ennakkoratkaisupyynnöt		10		5		5		6	2	6	34
Valitukset								1			1
Lausunnot		1									1
Yhteensä	**1**	**13**		**5**		**5**		**8**	**2**	**6**	**40**

[1] Asian nopeutettu käsittely on mahdollista yhteisöjen tuomioistuimessa työjärjestyksen 62 a ja 104 a artiklan, jotka tulivat voimaan 1.7.2000, nojalla.

16. *Muut* – Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt (2008)

	2008		Yhteensä
	Hyväksyminen	Hylkääminen	
Kiireelliset ennakkoratkaisumenettelyt	3	3	**6**

17. *Muut* – Annetut välitoimimääräykset (2008)[1]

	Välitoimihakemukset	Valitukset välitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista ratkaisuista	Ratkaisun sisältö		
			Hylkääminen	Hyväksyminen	Asian poistaminen rekisteristä tai lausunnon antamisen raukeaminen
Toimielimiä koskeva oikeus	2	2	2		
Ympäristö ja kuluttajat	1	6		1	1
EY yhteensä	3	8	2	1	1
YHTEENSÄ	**3**	**8**	**2**	**1**	**1**

[1] Ilmoitetut luvut (nettoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, jossa on otettu huomioon toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (joukko yhdistettyjä asioita = yksi asia).

18. *Työmäärän kehittyminen (1952-2008)* – Vireille tulleet asiat ja annetut tuomiot

Vuosi	Vireille tulleet asiat[1]						Tuomiot[2]
	Suorat kanteet[3]	Ennakkoratkaisupyynnöt	Valitukset	Valitukset välitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista määräyksistä	Yhteensä	Välitoimihakemukset	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1 218	106			1 324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128
1982	217	129			346	16	185
1983	199	98			297	11	151
1984	183	129			312	17	165
1985	294	139			433	23	211

>>>

Vuosi	Vireille tulleet asiat[1]						Tuomiot[2]
	Suorat kanteet[3]	Ennakkoratkaisupyynnöt	Valitukset	Valitukset välitoimimääräyksistä ja väliintuloa koskevista määräyksistä	Yhteensä	Välitoimihakemukset	
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990[4]	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
2007	221	265	79	8	573	3	379
2008	211	288	77	8	584	3	333
Yhteensä	**8 340**	**6 318**	**917**	**77**	**15 652**	**348**	**7 890**

1 Bruttoluvut, joissa ei ole mukana erityisiä menettelyjä.

2 Nettoluvut.

3 Lausunnot mukaan luettuina.

4 Vuodesta 1990 lähtien kanteet henkilöstöasioista on nostettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

19. *Työmäärän kehittyminen (1952-2008)* – Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja vuosittain)[1]

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux[2]	Yhteensä
1961																		1											1
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2							4											6
1965					4				2									1											7
1966																		1											1
1967	5				11				3						1			3											23
1968	1				4				1		1							2											9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2		2							3											32
1971	1				18				6		5				1			6											37
1972	5				20				1		4							10											40
1973	8				37				4		5				1			6											61
1974	5				15				6		5							7									1		39
1975	7			1	26				15		14				1			4									1		69
1976	11				28				8	1	12							14									1		75
1977	16			1	30				14	2	7							9									5		84
1978	7			3	46				12	1	11							38									5		123
1979	13			1	33				18	2	19				1			11									8		106
1980	14			2	24				14	3	19							17									6		99
1981	12			1	41				17		11				4			17									5		108
1982	10			1	36				39		18							21									4		129
1983	9			4	36				15	2	7							19									6		98
1984	13			2	38				34	1	10							22									9		129

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux[2]	Yhteensä
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19									9		144
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44			13	36	2	46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
Yhteensä	**579**	**1**	**7**	**122**	**1 672**	**4**	**134**	**211**	**755**	**51**	**978**	**1**	**3**	**5**	**64**	**17**		**719**	**333**	**14**	**64**	**1**		**2**	**56**	**76**	**448**	**1**	**6 318**

1 EY:n perustamissopimuksen 177 artikla (josta on tullut EY 234 artikla), EU 35 artiklan 1 kohta, HT 41 artikla ja EA 150 artikla, vuoden 1971 pöytäkirja.

2 Asia C-265/00, Campina Melkunie.

20. *Työmäärän kehittyminen (1952-2008) –* Esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt (jakautuminen jäsenvaltioittain ja tuomioistuimittain)

			Yhteensä
Belgia	Cour constitutionnelle	71	
	Cour de cassation	12	
	Conseil d'État	43	
	Muut tuomioistuimet	453	579
Bulgaria	Софийски ґрадски съд Търґовско отделение	1	
	Muut tuomioistuimet		1
Tšekin tasavalta	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	1	
	Ústavní soud		
	Muut tuomioistuimet	6	7
Tanska	Højesteret	22	
	Muut tuomioistuimet	100	122
Saksa	Bundesgerichtshof	120	
	Bundesverwaltungsgericht	88	
	Bundesfinanzhof	250	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	73	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Muut tuomioistuimet	1 123	1 672
Viro	Riigikohus	1	
	Muut tuomioistuimet	3	4
Kreikka	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	31	
	Muut tuomioistuimet	94	134
Espanja	Tribunal Supremo	22	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Muut tuomioistuimet	181	211
Ranska	Cour de cassation	83	
	Conseil d'État	42	
	Muut tuomioistuimet	630	755
Irlanti	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Muut tuomioistuimet	19	51

>>>

			Yhteensä
Italia	Corte suprema di Cassazione	101	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	62	
	Muut tuomioistuimet	814	978
Kypros	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Muut tuomioistuimet	1	1
Latvia	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Muut tuomioistuimet	3	3
Liettua	Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	1	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	2	
	Muut tuomioistuimet	1	5
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	2	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Muut tuomioistuimet	32	64
Unkari	Legfelsöbb Bíroság	1	
	Fővárosi Ítélőtábla	1	
	Szegedi Ítélőtábla	1	
	Muut tuomioistuimet	14	17
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Muut tuomioistuimet		
Alankomaat	Raad van State	59	
	Hoge Raad der Nederlanden	177	
	Centrale Raad van Beroep	46	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	137	
	Tariefcommissie	34	
	Muut tuomioistuimet	266	719
Itävalta	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	71	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	57	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Muut tuomioistuimet	170	333

>>>

			Yhteensä
Puola	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny	3	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Muut tuomioistuimet	11	14
Portugali	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Muut tuomioistuimet	27	64
Romania	Tribunal Dâmboviţa	1	
	Muut tuomioistuimet		1
Slovenia	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Muut tuomioistuimet		
Slovakia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	1	
	Muut tuomioistuimet	1	2
Suomi	Korkein hallinto-oikeus	23	
	Korkein oikeus	10	
	Muut tuomioistuimet	23	56
Ruotsi	Högsta Domstolen	12	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	21	
	Muut tuomioistuimet	39	76
Yhdistynyt kuningaskunta	House of Lords	38	
	Court of Appeal	45	
	Muut tuomioistuimet	365	448
Benelux	Cour de justice/Gerechtshof[1]	1	1
Yhteensä			**6 318**

[1] Asia C-265/00, Campina Melkunie.

21. *Työmäärän kehittyminen (1952-2008) –* Nostetut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevat kanteet[1]

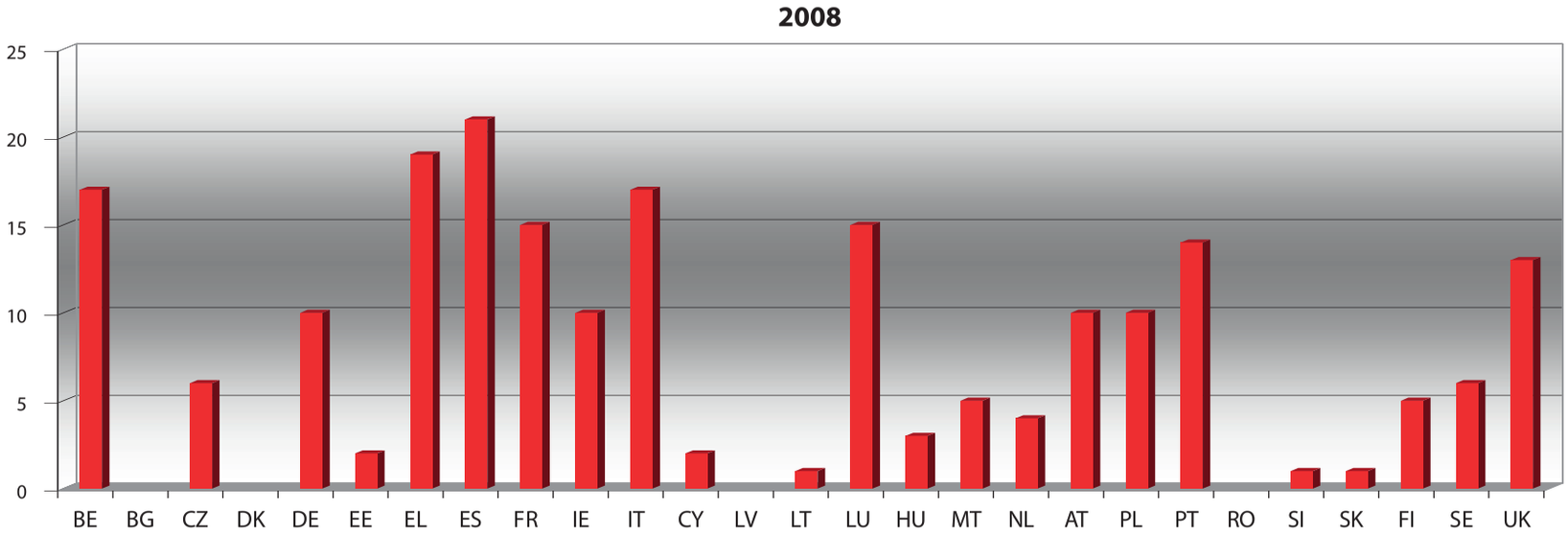

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Yhteensä
2008	17		6		10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	**207**
1952-2008	340		16	34	253	5	353	208	381	186	599	3		2	245	5	10	129	114	20	155		2	4	47	45	122	**3 278**

Espanjaa vastaan nostetuista kanteista yksi on Belgian EY:n perustamissopimuksen 170 artiklan (josta on tullut EY 227 artikla) nojalla nostama kanne.

Ranskaa vastaan nostetuista kanteista yksi on Irlannin EY:n perustamissopimuksen 170 artiklan (josta on tullut EY 227 artikla) nojalla nostama kanne.

Yhdistynyttä kuningaskuntaa vastaan vireille pannuissa asioissa on mukana kolme EY:n perustamissopimuksen 170 artiklaan (josta on tullut EY 227 artikla) perustuvaa kannetta, joista yksi on Ranskan nostama ja kaksi Espanjan nostamia.

1 EY:n perustamissopimuksen 93, 169, 170, 171 ja 225 artikla (joista on tullut EY 88, EY 226, EY 227, EY 228 ja EY 298 artikla), EA 141, EA 142 ja EA 143 artikla ja HT 88 artikla.

II luku

Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

A – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminta vuonna 2008

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti Marc Jaeger

Useiden vuonna 2007 tapahtuneiden sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenten osittaisesta vaihtumisesta että uusien jäsenvaltioiden liittymisestä johtuneiden muutosten jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpano on ollut vakiintuneempi vuonna 2008. Tänä vuonna kuitenkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarina lähes 13 vuotta toiminut John D. Cooke jätti tehtävänsä ja hänen tilalleen tuli Kevin O'Higgins.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintatavoissa ja tuloksissa on sitä vastoin tapahtunut huomattavia muutoksia.

Oikeusriitojen jatkuvan lisääntymisen ja vastaavasti tuomioistuinkäsittelyä odottavien asioiden ruuhkan vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on uudistanut työskentelytapojaan, organisaatiotaan ja toimintaansa. Asiakirjojen hallinnan sekä päätösten valmistelu- ja laadintaprosessin eri vaiheet ovat olleet syvällisen analyysin kohteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehokkuuden parantamiseksi, kuitenkin niin, että on pidetty huolta siitä, ettei tehtyjen päätösten laatu vaarannu. On myös kehitetty joukko tilastollisia ja hallinnollisia työkaluja. Lisäksi työjärjestystä on muutettu, jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi mahdollista ratkaista teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat kanteet ilman suullista käsittelyä silloin kun kukaan asianosaisista ei esitä pyyntöä, jossa yksilöidään syyt siihen, miksi se haluaa tulla kuulluksi.

Kaikki toteutetut toimenpiteet ja yleisesti ottaen jatkuva pyrkimys tehokkuuteen ovat mahdollistaneet tuloksiin pääsemisen yhteisöjen tuomioistuimen jäsenten ja henkilöstön tekemän huomattavan työn avulla. Näin ollen 605 asiaa on voitu saattaa päätökseen kuluneen vuoden aikana, mikä merkitsee 52 prosentin lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna, kun taas vuonna 2008 pidettyjen suullisten käsittelyjen määrä on kaksinkertaistunut (341 verrattuna 172:een vuonna 2007). Oikeudenkäyntien keskimääräinen kesto on lyhentynyt huomattavasti (24,5 kuukautta verrattuna 27,7 kuukauteen vuonna 2007), vaikka kehitystä onkin vielä saatava aikaan.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on jatkettava ponnistelujaan tähän suuntaan vuoden 2009 kuluessa ja se aikoo saada enemmän hyötyä tehtyjen uudistusten täysimääräisestä käyttöönotosta. Vaikka vuosi on ollut poikkeuksellinen ratkaistujen asioiden osalta, se on ollut sitä myös vireille pantujen asioiden osalta (432 vuonna 2006, 522 vuonna 2007 ja 629 vuonna 2008). Vireillä olevien asioiden määrä on hieman kasvanut (1 178 verrattuna 1 154:ään vuonna 2007). Tämä sisältää kehittymässä olevan riskin oikeudenkäyntien keston pidentymisestä. Kun otetaan huomioon oikeudenkäyntiasioiden systeeminen kehitys, on syvennettävä erityisesti rakenteellisia menettelytapoja ja keinoja koskevaa harkintaa, jonka avulla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi edelleen varmistaa asioiden laadukkaan käsittelyn kaikkien hyödyksi lyhentäen samalla oikeudenkäyntien kestoa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetut asiat osoittavat edelleen tänä vuonna esitettyjen oikeudellisten kysymysten samoin kuin käsiteltyjen asioiden

jatkuvasti lisääntyvää moninaisuutta (kilpailu, valtiontuet, ympäristö, aluepolitiikka, kauppapolitiikka, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, toimielimiä koskeva oikeus, teollis- ja tekijänoikeudet, julkiset hankinnat jne.). Vaikuttaa myös siltä, että jo viime vuonna todettu suuntaus välitoimien lisääntymiseen on vähintään vahvistunut vuonna 2008 tehdyn 58 välitoimihakemuksen ja 57 ratkaistun välitoimihakemuksen myötä. Seuraavilla sivuilla esitetään lyhyesti oikeuskäytännön pääasialliset suuntaukset. Lainmukaisuutta koskevat oikeudenkäyntiasiat (I), vahingonkorvausasiat (II), muutoksenhaut (III) ja välitoimihakemukset (IV) käsitellään peräkkäin.

I. Lainmukaisuutta koskevat oikeudenkäyntiasiat

EY 230 artiklan nojalla nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottaminen

1. Säädöksen antaja

EY 230 artiklassa määrätään, että yhteisöjen tuomioistuimet tutkivat Euroopan parlamentin ja neuvoston yhdessä antamien säädösten sekä neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin (EKP) säädösten laillisuuden, samoin kuin Euroopan parlamentin sellaisten säädösten laillisuuden, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Yhteisön virastoja ei siten ole muodollisesti mainittu niiden päätöksentekijöiden joukossa, joiden toimet voivat olla kumoamiskanteen kohteena yhteisöjen tuomioistuimissa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsitellyt näiden elinten asianosaiskelpoisuutta koskevaa tärkeää kysymystä asiassa *Sogelma vastaan EAR* (T-411/06, tuomio 8.10.2008, ei vielä julkaistu), jossa oli kysymys Euroopan jälleenrakennusviraston (jäljempänä EAR) yhteisön toimintaohjelman mukaisesti tekemiin julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin kohdistuvasta kumoamisvaatimuksesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että se seikka, että EAR ei sisälly niiden toimielinten joukkoon, jotka on lueteltu EY 230 artiklassa, ja se, että asetuksessa, jolla kyseinen virasto on perustettu, ei säädetä, että yhteisöjen tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ratkaisemaan kumoamiskanteet, jotka kohdistuvat muihin päätöksiin kuin niihin, jotka koskevat vaatimuksia saada tutustua asiakirjoihin, eivät ole esteenä sille, että se tutkii EY 230 artiklan nojalla kyseisen viraston toimien lainmukaisuuden.

Nojautuen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *Les Verts vastaan parlamentti*[1] 23.4.1986 antamaan tuomioon, jossa on annettu parlamentille asianosaiskelpoisuus, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asetti yleisen periaatteen, jonka mukaan kaikkien yhteisön elinten sellaisten toimenpiteiden lainmukaisuus, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin, on voitava saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi. Näin ollen pelkästään se seikka, että komissio delegoi päätöksentekotoimivaltaa EAR:lle, ei voi saada katoamaan kannekelpoisen toimen luonnetta tämän nojalla tehdyissä päätöksissä oikeudellisen aukon syntymisen uhalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti lopuksi, että EAR on oikeushenkilö ja että sillä on toimivalta panna itse täytäntöön ohjelmat, joilla

[1] Asia 294/83 (Kok., s. 1339).

yhteisön apu toteutetaan, ja että komissio ei ollut osallistunut päätöksentekoprosessiin. Riidanalaisen päätöksen tekijänä EAR voidaan siis haastaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen puolustamaan kyseistä päätöstä.

2. Toimenpiteet, jotka voivat olla kanteen kohteena

EY 230 artiklassa tarkoitettuja kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia ovat ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi.[2]

Asiassa *Italia vastaan komissio* (T-185/05, tuomio 20.11.2008, ei vielä julkaistu) Italian tasavalta vaati kumoamaan komission päätöksen, jonka mukaan avoimia johdon virkoja koskevat ilmoitukset julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä 1.1.2007 saakka saksaksi, englanniksi ja ranskaksi.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sellainen toimielimen toimi, jossa ainoastaan esitetään toimielimen aikomus noudattaa tiettyä menettelytapaa tietyllä alueella, ei ole kannekelpoinen toimi. Koska asianomainen toimielin ei kuitenkaan voi poiketa palvelukseen ottamista koskevista sisäisistä säännöistä, joita se on päättänyt noudattaa ja jotka ovat osa oikeudellista kehystä, jota toimielimen pitää ehdottomasti kunnioittaa, kun se käyttää sillä olevaa harkintavaltaa, tällaisten sääntöjen on katsottava tuottavan sitovia oikeusvaikutuksia. Jäsenvaltion kaltainen etuoikeutettu kantaja voi näin ollen välittömästi riitauttaa näiden sääntöjen laillisuuden kumoamiskanteella, ilman että sen tarvitsee odottaa niiden soveltamista konkreettiseen tapaukseen. Todetessaan, että julkaisukieliä koskevassa päätöksessä on käytetty selviä ilmaisuja, jotka eivät ole kaksiselitteisiä, ja että siinä vahvistetaan lopullisella tavalla ja oikeudellisesti sitovasti jokin palvelukseenottamismenettelyn näkökohdista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiassa *Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio* (T-141/05, ei julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 5.6.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi sellaiseen kirjeeseen kohdistuvan kumoamiskanteen yhteydessä, jossa ilmoitetaan kantajalle, ettei komissio aio asettaa tämän käytettäväksi muita asiakirjoja kuin ne, jotka on jo toimitettu aikaisemman päätöksen johdosta, että oikeuskäytännön[3] mukaisesti Euroopan oikeusasiamiehen päätelmät, jotka koskevat kantajan kyseiseen päätökseen kohdistuvaa kantelua, eivät ole uusia seikkoja, jotka voivat erottaa riidanalaisen toimen kyseisestä päätöksestä. Se seikka, että oikeusasiamies on katsonut, että asianomainen toimielin on syyllistynyt huonoon hallintoon, ei tee mahdolliseksi kyseisen johtopäätöksen saattamista kyseenalaiseksi. Tällainen päättely merkitsisi nimittäin sen hyväksymistä, että kantaja, joka ei ole nostanut asetetussa määräajassa kumoamiskannetta alkuperäistä päätöstä vastaan, voisi onnistua kiertämään kyseiset määräajat pelkästään vetoamalla oikeusasiamieheen, sikäli kuin viimeksi mainittu toteaisi, että on syyllistytty huonoon hallintoon.

2 Asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981 (Kok., s. 2639, 9 kohta).

3 Asia T-372/02, Internationaler Hilfsfonds v. komissio, tuomio 15.10.2003 (Kok., s. II-4389, 40 kohta).

3. Asiavaltuus

a) Päätöksen koskeminen kantajaa erikseen

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, jotta päätöksen voidaan katsoa koskevan erikseen muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä kuin niitä, joille se on osoitettu, sen on vaikutettava niiden oikeudelliseen asemaan niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu.[4]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti tältä osin täsmennyksiä asiassa *Região autónoma dos Açores vastaan neuvosto* (T-37/04, ei julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 1.7.2008 antamassaan tuomiossa valtion sisäisten yksiköiden asiavaltuuteen. Kantaja väitti, että asetus (EY) N:o 1954/2003[5] koski sitä erikseen yhtäältä sen vuoksi, että se nautti unionin syrjäisenä yksikkönä erityistä muun muassa ympäristöä koskevaa ja taloudellista suojaa EY 299 artiklan 2 kohdan nojalla, jota riidanalaisella asetuksella rikottiin, ja toisaalta sen vuoksi, että kyseinen asetus vaikuttaisi sen lainsäädäntö- ja toimeenpanovaltaan kalastusasioissa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti aluksi, että yleinen intressi siihen, että alue voi saada aikaan alueensa vaurautta koskevia myönteisiä tuloksia, ei voi yksinään riittää siihen, että asetuksen voitaisiin katsoa koskevan sitä EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla. Oikeuskäytännöstä nimittäin ilmenee, että perustamissopimuksilla perustetussa järjestelmässä varataan jäsenvaltioille, ei alueellisille viranomaisille, oikeus puolustaa yleistä etua alueillaan. Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka oletettaisiin, että EY 299 artiklan 2 kohtaa ei voitaisi tulkita ainoastaan siten, että siinä sallitaan neuvoston toteuttaa erityisiä poikkeustoimenpiteitä syrjäisimmillä alueilla, vaan myös siten, että siinä kielletään sitä toteuttamasta toimenpiteitä, jotka pahentaisivat kyseisten alueiden kärsimiä haittoja, tämän artiklan mukainen suoja ei riittäisi antamaan sille asiavaltuutta asiassa *Nederlandse Antillen vastaan neuvosto* (C-452/98, Kok., s. I-8973) 22.11.2001 annetun tuomion mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti lisäksi, että kantaja ei joka tapauksessa ollut esittänyt argumentteja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että riidanalaisilla säännöksillä on haitallisia vaikutuksia kalakantojen ja meriympäristön suhteen Azoreilla ja näin ollen kalastusalan selviytymiseen kyseisellä alueella.

Lisäksi vastauksena kantajan argumenttiin, joka koskee sen toimivaltuuksien suojelua, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimet ovatkin hyväksyneet alueellisten viranomaisten oikeuden nostaa kanne yhteisön toimista, jotka joko estävät niitä toteuttamasta toimia, joita ne voisivat laillisesti toteuttaa yhteisön toimenpiteen puuttuessa, tai jotka velvoittavat niitä peruuttamaan kyseiset toimet ja ryh-

4 Asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963 (Kok., s. 197 ja 223).

5 Tiettyjä yhteisön kalastusalueita ja kalavaroja koskevan pyyntiponnistuksen hallinnoinnista, asetuksen (ETY) N:o 2847/93 muuttamisesta sekä asetusten (EY) N:o 685/95 ja (EY) N:o 2027/95 kumoamisesta 4.11.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1954/2003 (EUVL L 289, s. 1).

tymään tiettyihin toimiin[6], esillä olevassa asiassa riidanalaisen asetuksen riidanalaiset säännökset eivät kohdistu kantajan antamiin säädöksiin ja määräyksiin eikä niiden laillisuutta saateta mitenkään kyseenalaiseksi tai siihen vaikuteta.

Lopuksi tarkastellessaan argumenttia, joka perustui siihen, että Århusin yleissopimuksen mukaan yleissopimuksen sopimuspuolten on valvottava, että yleisö voi osallistua menettelyihin viranomaisten sellaisten toimien riitauttamiseksi, jotka ovat kansallisen ympäristölainsäädännön vastaisia, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että yhteisön lainsäätäjä on antanut asetuksen (EY) N:o 1367/2006[7] helpottaakseen ympäristöasioiden saattamista yhteisöjen tuomioistuinten käsiteltäväksi. Kyseisen asetuksen IV osastossa säädetään menettelystä, jonka jälkeen tietyt valtioista riippumattomat järjestöt voivat nostaa kumoamiskanteen yhteisöjen tuomioistuimissa EY 230 artiklan mukaisesti. Koska kyseisen IV osaston mukaiset edellytykset eivät kuitenkaan ilmeisesti täyty käsiteltävänä olleessa asiassa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä ei ole asettua lainsäätäjän sijaan ja katsoa Århusin yleissopimukseen nojautumalla, että kanne, joka ei täytä EY 230 artiklassa määrättyjä edellytyksiä, voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiassa *Denka International vastaan komissio* (T-30/07, määräys 27.6.2008, ei julkaistu) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että se, että tietty henkilö osallistuu menettelyyn, joka johtaa yhteisön toimen antamiseen, on kyseisen toimen osalta tämän henkilön yksilöivä seikka vain silloin, kun yhteisön lainsäädännössä myönnetään hänelle tiettyjä menettelyllisiä takeita. Koska yleisesti sovellettavien toimien valmistelumenettely ja niiden luonne eivät edellytä kyseessä olevien henkilöiden osallistumista ja koska niiden poliittisten tahojen, jotka antavat nämä toimet, oletetaan edustavan näiden henkilöiden etuja, olisi EY 230 artiklan sanamuodon ja tarkoituksen vastaista antaa jokaiselle yksityiselle oikeussubjektille, joka on osallistunut lainsäädäntötoimen valmisteluun, oikeus nostaa kanne tästä toimesta. Riidanalaisessa direktiivissä ja direktiivissä, johon kantaja nojautui, ei kuitenkaan säädetä aktiiviaineiden tuottaja- tai jakeluyrityksiä koskevista menettelyllisistä takeista. Lisäksi kantaja tähdensi, että se oli rekisteröidyn tavaramerkin haltija kyseisen aktiiviaineen osalta, jonka käyttöön riidanalainen direktiivi vaikutti, mikä sen mukaan yksilöi sen suhteessa kaikkiin muihin henkilöihin yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *Codorníu vastaan neuvosto*[8]18.5.1994 antaman tuomion mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti kuitenkin, että tämän tavaramerkkiin liittyvän oikeudellisen suojan perusteella kantaja ei voi erottua kaikista muista valmistajista ja jakelijoista, jotka voivat yhtä lailla vedota edukseen tavaramerkin olemassaoloon. Direktiivin tavoitteena ei ole varata määrättyä teollis- tai tekijänoikeutta tietyille toimijoille, joten sen mahdollinen vaikutus kantajan teollis- ja tekijänoikeuksiin johtuu ainoastaan siitä seikasta, että tämä valmistaa aktiiviaineita, mikä ei ole tunnusomaista yksinomaan sille.

6 Yhdistetyt asiat T-366/03 ja T-235/04, Land Oberösterreich ja Itävalta v. komissio, tuomio 5.10.2005 (Kok., s. II-4005, 28 kohta).

7 Tiedon saatavuutta, yleisön osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuden saatavuutta ympäristöasioissa koskevan Århusin yleissopimuksen määräysten soveltamisesta yhteisön toimielimiin ja elimiin 6.9.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1367/2006 (EUVL L 264, s. 13).

8 Asia C-309/89 (Kok., s. I-1853, 21 ja 22 kohta).

Asia *Apple Computer International vastaan komissio* (T-82/06, määräys 19.2.2008, ei vielä julkaistu) antoi aiheen täsmennyksiin, jotka koskevat tariffiluokitteluasetuksia vastaan nostettujen kanteiden tutkittavaksi ottamista. Oikeuskäytännön mukaan näiden toimien soveltamisala on yleinen huolimatta niihin sisältyvien kuvausten konkreettisuudesta. Ne koskevat nimittäin kaikkia kuvausta vastaavia tuotteita ja niiden vaikutukset koskevat kaikkia yhteisön tulliviranomaisia ja kaikkia maahantuojia.[9]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että se, että yhdistetyn nimikkeistön luokittelu on saanut alkunsa kantajan esittämän sitovaa tariffitietoa koskevan hakemuksen johdosta, että nimikkeistökomiteassa ei ollut yhtään vastaavaa tuotetta esiteltävänä ja että kyseessä olevan tuotteen esittelyn perusteella jäsenvaltioihin jaettiin luonnos tariffiluokittelusta annettavaksi asetukseksi, jossa viitataan kyseessä oleviin monitoreihin, eivät ole sellaisia olosuhteita, että ne yksilöivät kantajan sillä tavalla, että kanne voitaisiin ottaa tutkittavaksi. Toimijan osallistuminen menettelyyn, joka johtaa toimen antamiseen, yksilöi nimittäin tämän toimijan suhteessa kyseiseen toimeen ainoastaan silloin, kun sovellettavassa yhteisön lainsäädännössä myönnetään hänelle tiettyjä menettelyllisiä takeita.

Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti huomioon vastaavat olosuhteet asiassa *Sony Computer Entertainment Europe vastaan komissio*[10] (jäljempänä asia Sony) päättäessään kanteen ottamisesta tutkittavaksi, eivät ne ole voineet olla määräävä tekijä. Vain käsiteltävään asiaan liittyvien poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella katsottiin, että kantaja voidaan yksilöidä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti lisäksi, että vaikka kyseisestä tuomiosta ilmenee myös, että se, että kantaja on kyseisen tuotteen ainut valtuutettu maahantuoja, on merkityksellinen seikka, tämä ei sinänsä riitä osoittamaan, että riidanalainen asetus koskee kantajaa erikseen. Lopuksi, koska kyseessä olevien tavaroiden melko yleinen kuvaus riidanalaisessa asetuksessa sekä se seikka, että selvä visuaalinen ja tekstiviittaus konkreettiseen taloudelliseen toimijaan puuttuu, tarkoittaa sitä, ettei riidanalainen asetus koskenut kantajaa erikseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, ettei ollut syytä katsoa, että esillä olevassa asiassa poikkeukselliset olosuhteet täyttyivät asiassa Sony tarkoitetulla tavalla antaen kantajalle asiavaltuuden.[11]

b) Yksityistä suoraan koskeva toimi

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jotta yhteisön toimi koskisi suoraan yksityistä EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetulla tavalla, edellytetään, että toimella on välittömiä vaikutuksia yksityisen oikeusasemaan ja että sen toimeenpano on puhtaasti auto-

9 Asia 40/84, Casteels v. komissio, tuomio 14.2.1985 (Kok., s. 667, 11 kohta).

10 T-243/01 (Kok., s. II-4189).

11 Tältä osin on myös mainittava asiassa RSA Security Ireland v. komissio (T-227/06, ei vielä julkaistu, 87 kohta) 3.12.2008 annettu määräys, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei ole osoittanut asiassa Sony tarkoitettujen poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaoloa, ja korostaa, että sillä, että oli olemassa tuotetta koskeva valokuva, jossa Sonyn pelikonsolin logo oli selvästi näkyvissä, oli ollut huomattava merkitys kanteen tutkittavaksi ottamisen arvioinnissa.

maattista ja perustuu yksinomaan yhteisön lainsäädäntöön eikä edellytä välissä olevien sääntöjen soveltamista.[12]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa *Icuna.com vastaan parlamentti* (T-383/06 ja T-71/07, ei vielä julkaistu) 14.5.2008 antamassaan määräyksessä, että parlamentin päätöksellä, jolla kumottiin julkisen hankinnan tekemistä koskeva tarjouspyyntömenettely, on välittömiä vaikutuksia tarjouksen tehneen yrityksen oikeusasemaan, koska siltä osin kuin kyse on koko kyseisen menettelyn peruuttamisesta, kyseisellä päätöksellä kumotaan aikaisempi päätös, jolla hylättiin kyseisen yrityksen tarjous, mutta myös päätös, jolla kumottiin päätös kyseisen yrityksen valinnasta tarjouskilpailun voittajaksi, sekä päätös, jolla kantaja valittiin tarjouskilpailun voittajaksi.

Yrityksiin sovellettavat kilpailusäännöt

1. Yleistä

a) Oikeusvoima

Asiassa *Compagnie maritime belge vastaan komissio* (T-276/04, ei vielä julkaistu) 1.7.2008 annetun tuomion mukaan silloin, kun yhteisöjen tuomioistuimet ovat menettelyvirheen vuoksi kumonneet osittain komission päätöksen, jossa todetaan kilpailusääntöjen rikkominen ja määrätään sakko, komissio voi perustellusti tehdä uuden päätöksen, jolla pyritään oikaisemaan tuomioistuimen toteamat menettelyvirheet, ja määrätä uuden sakon niiden ensimmäisen päätöksen osien perusteella, joita ei ole kumottu. Lisäksi kaikkien oikeussuojakeinojen käytön tai näitä oikeussuojakeinoja varten säädettyjen määräaikojen umpeenkulumisen jälkeen komission ensimmäisen päätöksen osat, joita ei ole kumottu, saavat oikeusvoiman niin, että uuteen päätökseen kohdistuvan kumoamiskanteen yhteydessä seuraamuksen kohteena oleva yritys ei voi saattaa kyseenalaiseksi rikkomisen aineellista puolta, koska se on jo todettu lopullisesti ensimmäisessä päätöksessä.

b) Kohtuullinen aika

Tässä samassa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että asetuksella (ETY) N:o 2988/74[13] otettiin käyttöön kattava sääntely, jolla säännellään yksityiskohtaisesti määräaikoja, joissa komissio voi oikeusvarmuuden perustavanlaatuista vaatimusta sivuuttamatta määrätä sakkoja, ja totesi, että kaikki perustelut, jotka liittyvät komission velvollisuuteen käyttää toimivaltaansa määrätä sakkoja kohtuullisessa ajassa, on hylättävä. Tätä päätelmää ei voida saattaa kyseenalaiseksi vetoamalla väitettyyn puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen, sillä niin kauan kuin tässä asetuksessa säädetty vanhentumisaika

[12] Asia C-386/96 P, Dreyfus v. komissio, tuomio 5.5.1998 (Kok., s. I-2309, 43 kohta).

[13] Vanhentumisajoista liikennettä ja kilpailua koskeviin Euroopan talousyhteisön sääntöihin liittyvissä menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa 26.11.1974 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2988/74 (EYVL L 319, s. 1).

ei ole päättynyt yritykset, jotka ovat asetuksen N:o 17[14] nojalla tutkimusten kohteina, pysyvät epävarmuudessa tämän menettelyn lopputuloksen ja mahdollisen seuraamuksen tai sakkojen määräämisen suhteen. Siten tämä epävarmuuden pitkittyminen kuuluu olennaisena osana asetuksen N:o 17 soveltamismenettelyihin eikä sellaisenaan vaaranna puolustautumisoikeuksia. Kilpailusääntöjä sovellettaessa kohtuullisen ajan ylittyminen voi olla kumoamisperuste vain silloin, kun on kyseessä päätös, jossa nämä kilpailusääntöjen rikkomiset on todettu, jos on näytetty toteen, että periaatetta loukkaamalla on heikennetty kyseisten yritysten puolustautumisoikeuksia.

2. Oikeuskäytännön anti EY 81 artiklan alalla

a) EY 81 artiklan 3 kohdan soveltaminen

Asiassa *AC-Treuhand vastaan komissio* (T-99/04, ei vielä julkaistu) 8.7.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että se seikka, ettei yritys toimi markkinoilla, joilla kilpailun rajoittaminen tapahtuu, ei poista sen kartellin täytäntöönpanoon osallistumiseen perustuvaa vastuuta. Esillä olevassa asiassa kantaja, joka oli konsulttiyhtiö, oli toimittanut erilaisia palveluja kolmelle orgaanisten peroksidien valmistajalle, ja sillä oli ollut olennainen tehtävä näiden valmistajien välisessä kartellissa kokousten järjestäjänä sekä kilpailusääntöjen rikkomista koskevien todisteiden salaajana.

b) Puolustautumisoikeudet ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskeva oikeus

Tässä samassa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että ryhtyessään yrityksen osalta tietojensaantipyynnön kaltaiseen ensimmäiseen tutkimustoimenpiteeseen komissio on velvollinen tiedottamaan tälle suoritettavan tutkinnan kohteena olevaa kilpailusääntöjen rikkomista koskevat olettamat sekä sen seikan, että se voisi tutkinnan johdosta esittää moitteita kyseistä yritystä kohtaan. Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoi, että komission laiminlyönti tältä osin ei voinut johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen, koska tämä sääntöjenvastaisuus ei loukannut kantajan puolustuksen tehokkuutta.

c) Sakot

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käytti asiassa *Hoechst vastaan komissio* (T-410/03, ei vielä julkaistu) 18.6.2008 antamassaan tuomiossa täyttä harkintavaltaansa kahdessa suhteessa. Ensinnäkin se katsoi, että komissio oli loukannut hyvän hallinnon periaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Vaikka komissio nimittäin ilmoitti selvästi aikomuksensa olla paljastamatta yhteistyötä tekeville yrityksille ja erityisesti Hoechstille sitä, että muut yritykset olivat ottaneet yhteyttä saadakseen vapautuksen sakoista, se vakuutti samanaikaisesti toiselle yritykselle, että sitä ”varoitettaisiin”, jos joku muu yritys yrittäisi

[14] 6.2.1962 annettu neuvoston asetus N:o 17, [EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL 1962, s. 204).

ehtiä sen edelle yhteistyötiedonannon nojalla. Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti huomioon sen seikan tärkeyden, että komissio noudattaa hyvän hallinnon ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteita, ja alensi Hoechstille määrättyä sakkoa 10 prosentilla.

Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio on tehnyt virheen, kun se on ottanut kartellin johtajan roolin huomioon raskauttavana olosuhteena Hoechstia vastaan kuitenkaan määrittelemättä riittävän selvästi ja täsmällisesti väitetiedoksiannossa seikkoja, joista Hoechstia moitittiin. Sitä paitsi tiettyjen komission huomioonottamien tosiseikkojen perusteella ei voida päätellä riittävän täsmällisesti, että johtajan asemaa koskeva väite olisi otettu huomioon Hoechstia vastaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tästä, että Hoechst ei ole voinut puolustautua hyödyllisesti.

Asiassa *BPB vastaan komissio* (T-53/03, ei vielä julkaistu) 8.7.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komission BPB:n yhteistyön perusteella myöntämä sakon alennus ei ollut riittävä siltä osin kuin viimeksimainittu oli kilpailua rajoittavaan menettelyyn osallistuneista ensimmäinen, joka ilmoitti tietopyynnön jälkeen mutta tavalla, joka meni komission pyynnössä esitettyä pitemmälle, täydentäviä seikkoja, jotka vahvistivat kartellin olemassaolon. Näin ollen nämä seikat ovat vahvistaneet huomattavasti komission argumentaatiota kokonaissuunnitelman olemassaolon osalta ja niiden perusteella on siten ollut mahdollista korottaa huomattavasti sakkojen määrää rikkomisen vakavuuden perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myönsi näin ollen BPB:lle 10 prosentin lisäalennuksen sakon määrästä.

Asiassa *Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik vastaan komissio* (T-69/04, ei vielä julkaistu) ja asiassa *Carbone Lorraine vastaan komissio* (T-73/04, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 8.10.2008 antamissaan tuomioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että komissio voi hintakartellin yhteydessä laillisesti päätellä, että kilpailusääntöjen rikkomisella on ollut vaikutuksia, koska kartellin jäsenet ovat toteuttaneet toimenpiteitä soveltaakseen sovittuja hintoja. Jotta vaikutus markkinoihin voidaan päätellä, riittää, että sovitut hinnat ovat olleet perustana vahvistettaessa yksittäisiä transaktiohintoja, jolloin asiakkaiden neuvotteluvara on kaventunut. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä vastoin todennut, että komissiolta ei voida vaatia, mikäli kartellin täytäntöönpano on näytetty toteen, että se osoittaisi järjestelmällisesti, että asianomaiset yritykset ovat todellisuudessa kyenneet sopimusten avulla saavuttamaan transaktioille korkeamman hintatason kuin se, mikä ilman kartellia olisi vallinnut. Tällainen toteennäyttäminen vaatisi huomattavia resursseja, koska se edellyttäisi turvautumista hypoteettisiin laskelmiin, jotka perustuisivat taloudellisiin malleihin, joiden paikkansapitävyyden varmistaminen olisi tuomioistuimelle hankalaa ja joiden oikeellisuutta ei ole millään tavoin osoitettu. Jotta näet kyettäisiin arvioimaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta, on ratkaisevaa tietää, olivatko kartellin jäsenet tehneet kaikkensa antaakseen aikomuksilleen todellisen vaikutuksen. Siihen, mitä tämän jälkeen tapahtui todellisuudessa saavutettujen markkinahintojen tasolla, olivat omiaan vaikuttamaan muut tekijät, jotka eivät olleet kartellin jäsenten määräämisvallassa. Nämä eivät voi lukea omaksi hyväkseen ja sakon alentamisen perusteeksi ulkoisia tekijöitä, jotka ovat haitanneet niiden pyrkimyksiä.

Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka Schunk kiisti kannekirjelmässä ensimmäistä kertaa sen edessä ne tosiseikat, joista sitä väitetiedoksiannossa moi-

tittiin ja joihin EY 81 artiklan rikkomisen toteaminen perustui, Schunkille yhteistyötiedonannon[15] nojalla myönnettyä vähimmäisalennusta ei ole syytä poistaa, kuten komissio vaati. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti nimittäin, että kyseessä olevat kiistämiset on hylätty sen oikeuskäytännön nojalla, jonka mukaan yrityksen hallinnollisessa menettelyssä nimenomaisesti myöntämiä tosiseikkoja on pidettävä toteen näytettyinä, eikä yritys ole enää vapaa kehittelemään väitteitä, joilla ne pyritään kiistämään oikeudenkäynnissä.

d) Yritysryhmän käsite ja sakon 10 prosentin enimmäismäärän vahvistaminen

Asiassa *Knauf Gips vastaan komissio* (T-52/03, ei julkaistu) 8.7.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että komissio voi ottaa huomioon kaikkien niiden yksikköjen liikevaihdon, jotka muodostavat kilpailuoikeuden säännöksissä tarkoitetun taloudellisen yksikön, määrittäessään asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua sakon 10 prosentin enimmäismäärää. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti erityisesti, että vaikka onkin totta, että pelkästään se, että eri liikeyhtiöiden yhtiöpääoman omistaa sama henkilö tai perhe, ei riitä osoittamaan sinänsä näiden yhtiöiden olevan taloudellinen yksikkö, minkä seurauksena on se, että yhden yhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa toisen yhtiön toiminnasta ja että yksi yhtiö voidaan velvoittaa maksamaan toiselle määrätty sakko, on mahdollista päätellä yhden taloudellisen yksikön olemassaolo kaikkien osatekijöiden perusteella. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti erityisesti, että yrityksen käsitteen on ymmärrettävä tarkoittavan taloudellista yksikköä kyseessä olevan sopimuksen tavoitteen näkökulmasta, vaikka oikeudelliselta näkökannalta kyseinen taloudellinen yksikkö koostuu useista luonnollisista tai oikeushenkilöistä.

e) Kilpailusääntöjen vastaisen menettelyn syyksiluettavuus

Vuoden 2008 aikana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on erityisesti soveltanut kilpailusääntöjen vastaisen menettelyn syyksiluettavuutta koskevaa oikeuskäytäntöään edellä mainitussa asiassa *Knauf Gips vastaan komissio* antamassaan tuomiossa. Se totesi tältä osin, että on mahdollista katsoa yhden yhtiön olevan vastuussa yritysryhmän koko toiminnasta, jos kyseisen yhtiön yksilöidään olevan oikeushenkilö, joka ryhmän johdossa on vastuussa sen koordinoinnista.

3. Oikeuskäytännön anti EY 82 artiklan alalla

Asiassa *Deutsche Telekom vastaan komissio* (T-271/03, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 10.4.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ilmaisi kantansa komission sellaisen päätöksen laillisuudesta, jossa määrättiin seuraamuksia Deutsche Telekomille sen määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä, joka perustui kor-

[15] Komission tiedonanto sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa (EYVL 1996, C 207, s. 4).

keampien maksujen perimiseen kilpailijoilta verkon käyttöoikeudesta (televerkkopalvelut) kuin Deutsche Telekomin omilta asiakkailta. Tämä hinnoittelu ”hintaruuvin” muodossa pakotti kilpailijat veloittamaan loppukäyttäjiltään suurempia maksuja kuin Deutsche Telekom veloitti omilta asiakkailtaan. Komissio oli näin ollen määrännyt 12,6 miljoonan euron suuruisen sakon Deutsche Telekomille.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että komissio saattoi perustellusti todeta, että Deutsche Telekomilla oli Saksan televiestinnän ja postin sääntelyviranomaisen (jäljempänä RegTP) asettamien enimmäishintojen rajoissa vuoden 1998 alusta vuoden 2001 loppuun sekä vuodesta 2002 lukien päätöksen tekopäivään saakka riittävä liikkumavara hintaruuvin poistamiseksi tai pienentämiseksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti lisäksi, ettei se, että RegTP:n oli hyväksyttävä Deutsche Telekomin tariffit, poista sen kilpailuoikeuteen perustuvaa vastuuta. Deutsche Telekomilla oli siis määräävässä asemassa olevana yrityksenä velvollisuus esittää tariffiensa muutoshakemuksia silloin, kun ne haittasivat todellista ja vääristymätöntä kilpailua yhteismarkkinoilla.

Mitä tulee komission käyttämään menetelmään hintaruuvin toteamiseksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että Deutsche Telekomin harjoittama väärinkäytöksi katsottava menettely oli sidoksissa sen televerkkopalveluhintojen ja sen loppukäyttäjiltä perimien maksujen väliseen eroon. Komissiolla ei näin ollen ollut velvollisuutta osoittaa, että loppukäyttäjiltä perityt hinnat olisivat olleet sellaisinaan kohtuuttomia.

Komissio on myös perustellusti perustanut väärinkäytöksi katsottavaa hinnoittelukäytäntöä koskevan tarkastelunsa yksinomaan Deutsche Telekomin tariffeihin ja kustannuksiin ottamatta huomioon kilpailijoiden erityisasemaa markkinoilla. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että jos määräävässä asemassa olevan yrityksen hinnoittelukäytännön lainmukaisuus riippuisi kilpailevien yritysten erityistilanteesta ja erityisesti niiden kustannusrakenteesta, joka muodostuu tiedoista, jotka eivät yleensä ole määräävässä asemassa olevan yrityksen tiedossa, viimeksi mainittu ei voisi arvioida edes sen oman menettelyn lainmukaisuutta.

Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että kansallisten viranomaisten etuoikeudet televiestintää koskevan yhteisön oikeuden nojalla eivät mitenkään vaikuta siihen toimivaltaan, joka komissiolla on kilpailuoikeuden rikkomisen toteamiseksi. Komission päätöstä ei voida näin ollen moittia siitä, että se merkitsee Deutsche Telekomin soveltamien tariffien kaksinkertaista sääntelyä, koska siinä määrätään tälle seuraamuksia siitä, ettei se ole käyttänyt liikkumavaraansa hintaruuvin poistamiseksi.

Valtiontuet

1. Tutkittavaksi ottaminen

Tämän vuoden oikeuskäytäntö tuo erityisesti täsmennyksiä käsitteisiin, jotka koskevat ensinnäkin henkilöä, jota tukijärjestelmää koskeva komission päätös koskee erikseen, toiseksi tointa, jolla on sitovia oikeusvaikutuksia, ja kolmanneksi oikeussuojan tarvetta.

Yhdistetyissä asioissa *Hotel Cipriani ym. vastaan komissio* (T-254/00, T-270/00 ja T-277/00, ei vielä julkaistu) 28.11.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että Venetsian ja Chioggian saaristossa sijaitseville yrityksille myönnettyjen sosiaaliturvamaksujen alennusten ja/tai vapautusten tiettyjen edunsaajien nostamat kanteet komission päätöksestä, jossa katsottiin nämä toimenpiteet yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tukijärjestelmäksi ja vaadittiin, että Italian tasavalta perii maksetut tuet edunsaajilta takaisin, voitiin ottaa tutkittavaksi. Vaikka tukijärjestelmää koskeva päätös nimittäin olisi yleisesti sovellettava, se, että edunsaajat kuuluvat tämän tukijärjestelmän tosiasiallisten täysin yksilöitävissä olevien edunsaajien suljettuun piiriin, johon velvollisuus palauttaa tuet valtiolle vaikutti erityisesti, riittää siihen, että kukin näistä edunsaajista erottuu kaikista muista. Jos, kuten komissio väitti, tukijärjestelmän tosiasiallisen edunsaajan asiavaltuuden edellytyksenä olisi sen yksilöllisen tilanteen tutkiminen komission päätöksessä, jossa todetaan kyseessä oleva järjestelmä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, tämä asiavaltuus riippuisi siitä, haluaako kyseinen toimielin sille hallinnollisen menettelyn aikana toimitettujen tietojen perusteella toteuttaa tällaisen tapauskohtaisen tutkinnan vai ei. Tämä ratkaisu aiheuttaisi oikeudellisen epävarmuuden, koska komission tietoisuus konkreettisista yksilöllisistä tilanteista on usein sattumanvaraista.

Mitä tulee toimen, jolla on sitovia oikeusvaikutuksia, käsitteeseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi asiassa *Alankomaat vastaan komissio* (T-233/04, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 10.4.2008 antamassaan tuomiossa, joka koskee komission päätöstä, jossa oli luokiteltu yhteismarkkinoille soveltuvaksi valtiontueksi Alankomaiden kuningaskunnan ilmoittama typen oksidien päästöoikeuksien kaupan järjestelmä, että kyseinen jäsenvaltio, joka oli pyytänyt komissiota toteamaan, että mainittu järjestelmä ei ollut tukea, saattoi nostaa kanteen kyseisestä päätöksestä. Etuoikeutettuna kantajana sen ei tarvitse osoittaa oikeussuojan tarvetta vaan ainoastaan se, että riidanalaisella päätöksellä on oikeusvaikutuksia. Näin on asian laita esillä olevassa asiassa, koska mainitun järjestelmän luokittelu valtiontueksi mahdollisti yhtäältä sen, että komissio saattoi tutkia asianomaisen toimenpiteen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, ja se merkitsi lisäksi sen menettelyn soveltamista, josta säädetään olemassa oleville tukijärjestelmille, ja toisaalta sillä voi olla myös vaikutusta uuden tuen myöntämiseen niiden sääntöjen nojalla, jotka koskevat eri lähteistä peräisin olevien tukien kasautumista ja jotka vahvistetaan muun muassa valtiontuesta ympäristönsuojelulle annetuissa yhteisön suuntaviivoissa.[16]

Oikeussuojan tarpeen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi asiassa *Alitalia vastaan komissio* (T-301/01, ei vielä julkaistu) 9.7.2008 antamassaan tuomiossa, että Alitalialla, yrityksellä, joka oli saanut pääomasiirron, jonka komissio on luokitellut yhteismarkkinoille soveltuvaksi valtiontueksi sillä varauksella, että tiettyjä ehtoja noudatetaan, oli henkilökohtainen päätöksen kumoamiseen liittyvä intressi ja näin oli myös sen jälkeen, kun kyseinen tuki oli sille on maksettu komission muun päätöksen johdosta kokonaisuudessaan. Koska riidanalainen päätös oli sen päätöksen oikeudellinen perusta, jolla valtuutettiin maksamaan tuen viimeinen osa, toinen päätös olisi menettänyt oikeudellisen perustansa, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi kumonnut riidanalaisen päätöksen asianomaisen toimenpiteen valtiontueksi luokittelun osalta. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi samassa tuomiossa, että vaikka riidanalainen päätös oli

[16] EYVL 2001, C 37, s. 3.

tehty sillä varauksella, että tiettyjä ehtoja, joihin Italian viranomaiset olivat sitoutuneet, noudatetaan, Alitalia voi nostaa kyseisiin ehtoihin kohdistuvan kanteen, koska näistä ehdoista on vastuussa komissio, jolla on yksinomainen toimivalta todeta tuen mahdollinen soveltumattomuus yhteismarkkinoille.

Mitä tulee sellaisen tuen saajan oikeussuojan tarpeeseen, jonka komissio on todennut yhteismarkkinoille osittain soveltuvaksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa *TV 2/Danmark ym. vastaan komissio* (T-309/04, T-317/04, T-329/04 ja T-336/04, ei vielä julkaistu) 22.10.2008 antamassaan tuomiossa, että olosuhteet, joissa komissio on arvioinut kyseessä olevien tukien hyväksyttävyyttä, estävät kanteen tutkittavaksi ottamisen arvioimisen siten, että riidanalainen päätös jaettaisiin kahteen osaan, joista toisessa katsotaan, että riidanalaiset toimenpiteet ovat yhteismarkkinoille osittain soveltuvaa valtiontukea, ja toisessa luokitellaan ne osittain yhteismarkkinoille soveltumattomaksi valtiontueksi. Komissio on nimittäin tarkistanut, vastasiko valtion rahoitustoimenpiteiden kokonaisuus määrää, joka ylitti yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun nettokustannukset.

Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että oikeussuojan tarve voi johtua todellisesta ”vaarasta” siitä, että kantajien oikeusasemaan vaikutetaan muiden tuomioistuimissa nostamilla kanteilla, tai se voi johtua myös siitä, että kanteiden nostamisen vaara oli jo syntynyt ja edelleen olemassa oleva hetkellä, jolloin kanne nostettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. TV 2 on kuitenkin vastaajana kilpailijan kansallisella tasolla vireille panemassa oikeudenkäynnissä, jossa vaaditaan korvausta vahingosta, jonka kantaja väittää itselleen aiheutuneen siitä, että TV 2:n saama valtiontuki on mahdollistanut sen, että viimeksi mainittu on mainosajan myynnissä voinut noudattaa edullista hinnoittelustrategiaa. Todetessaan, että TV 2 oli saattanut asian sen tutkittavaksi ennen kuin kilpailija oli nostanut kyseisen kanteen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että se, että TV 2:n kanteen nostamishetkellä vallinnut oikeudenkäynteihin liittyvä vaara oli jo syntynyt ja edelleen olemassa, on näytetty toteen sillä seikalla, että kyseinen vaara realisoitui kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin muodossa.

2. Aineellisoikeudelliset säännöt

a) Taloudellisen edun myöntäminen

Asiassa *SIC vastaan komissio* (T-442/03, tuomio 26.6.2008, ei vielä julkaistu), joka koskee sellaisesta komission päätöksestä nostettua kannetta, jossa todetaan erityisesti, että tietyt Portugalin tasavallan Radiotelevisão Portuguesan (jäljempänä RTP), yhtiön, jonka tehtävänä on vastata Portugalin julkisesta televisiopalvelusta, osalta toteuttamat toimenpiteet eivät ole valtion tukea ja että muut toimenpiteet ovat yhteismarkkinoille soveltuvia, kantaja korosti erityisesti, että joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskun hetkellä RTP oli saanut valtion implisiittisen takauksen, mikä selitti sen, että se oli voinut laskea liikkeeseen kyseiset joukkovelkakirjat huonosta taloudellisesta tilanteestaan huolimatta. Todettuaan yhtäältä, että RTP oli osakeyhtiö, jonka velkoja Portugalin tasavalta, joka omisti sen osakkeista 100 prosenttia, ei ollut velvollinen maksamaan takaisin rajoituksetta, ja toisaalta, että kyseessä olevien joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskua koskevassa tarjousesitteessä

ei mainittu mistään valtion takauksesta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sen perusteella, että markkinat ovat hyväksyneet vuoden 1994 joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskun, koska ne olivat katsoneet, että valtio tosiasiallisesti oli taannut takaisinmaksun, ei voida päätellä, että kyseessä on valtiontuki. Ainoastaan objektiiviset toteamukset siitä, että valtiolla oli juridinen velvollisuus maksaa takaisin liikkeeseenlasketut joukkovelkakirjat siinä tapauksessa, että RTP jättää ne maksamatta, voivat johtaa päätelmään valtion takauksen olemassa olosta.

Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa *Hotel Cipriani ym. vastaan komissio* yritykset, jotka saivat vapautuksia sosiaaliturvamaksuista, väittivät, että nämä vapautukset eivät antaneet niille mitään taloudellista etua sen vuoksi, että ne korvasivat rakenteellisten haittojen aiheuttamat lisäkustannukset laguunialueella, jonne ne olivat sijoittautuneet. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että yritykset eivät ole osoittaneet, että tosiasialliset ylimääräiset kustannukset ovat suorassa suhteessa saadun tuen määrään. Pelkästään sen perusteella, että laguuniin sijoittautuneilla yrityksillä on suurempia kustannuksia kuin mantereella, ei voida päätellä, ettei järjestelmä anna niille mitään etua eikä aiheuta syrjintää niiden Italiassa tai muissa jäsenvaltioissa toimiviin kilpailijoihin nähden.

b) Tuen valikoivuus

Edellä mainitussa asiassa *Alankomaat vastaan komissio* antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti, että Alankomaiden kuningaskunnan hyväksymä typen oksidien (NO_x) päästöoikeuksien kaupan järjestelmä ei ole valtiontukea. Nimittäin yhtäältä kaikkiin Alankomaiden teollisuuslaitoksiin, joiden kokonaislämpökapasiteetti ylittää tietyn rajan, sovelletaan NO_x -päästörajaa, joka asianomaisella toimenpiteellä vahvistetaan, eikä se liity millään tavoin tiettyyn alueeseen tai alaan, ja ne voivat hyötyä edusta, jonka tällä toimenpiteellä säädetty päästöoikeuksien kaupan oleminen tarjoaa. Koska kyseessä oleva järjestelmä koskee eniten saastuttavia yrityksiä, siinä käytetään objektiivista perustetta, joka on tavoitellun ympäristönsuojelua koskevan päämäärän mukainen. Toisaalta yksinomaan tähän järjestelmään kuuluville yrityksille asetetaan sakon uhalla päästönormi tai tiukka vakiosuoritustaso. Näin ollen niiden yritysten, joita NO_x -päästöraja koskee, tosiasiallisen ja oikeudellisen tilanteen ei voida katsoa olevan verrattavissa niiden yritysten tilanteeseen, joihin tätä päästörajaa ei sovelleta. Jopa olettaen, että olisi katsottava, että asianomaisella toimenpiteellä aikaansaadaan erilaista kohtelua yritysten välillä ja että se on siten ensi näkemältä valikoiva, kyseinen erottelu johtuisi sen järjestelmän luonteesta tai rakenteesta, jonka osa toimenpide on, eikä valikoivuutta koskeva edellytys siis täyttyisi. Ekologisten seikkojen vuoksi on nimittäin perusteltua tehdä ero huomattavia määriä NO_x :ää päästävien ja muiden yritysten välillä.

Sitä vastoin edellä mainitussa asiassa *SIC vastaan komissio* antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio ei ollut osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että tietyt edut, joita RTP on saanut (vapauttaminen notariaattikuluista, kyseisen yrityksen osakeyhtiöksi muuttamiseen lainsäädäntöteitse liittyvistä rekisteröintikuluista sekä julkaisukuluista) eivät täytä valikoivuutta koskevaa edellytystä sen vuoksi, että ne johtuvat sen järjestelmän luonteesta tai rakenteesta, johon ne kuuluvat. Komissio ei nimittäin ole yhtäältä tutkinut kysymystä siitä, ettei lainsäädännöllistä välinettä, jolla

notariaattikuluista vapauttaminen suoritettiin, ollut valittu siksi, että julkiset yritykset välttäisivät kulut, vaan koska se yksinkertaisesti oli Portugalin oikeusjärjestelmän sisäisen logiikan mukaista. Toisaalta komission olisi pitänyt todeta, onko Portugalin oikeusjärjestelmän sisäisen logiikan mukaista, että RTP:tä ei muuteta osakeyhtiöksi tavalla, josta on tavanomaisesti säädetty yksityisten yhtiöiden osalta, eli notaarin vahvistamalla asiakirjalla (kaikkine yleisine tästä johtuvine rekisteröinti- ja julkaisumuodollisuuksia koskevine seurauksineen) vaan lailla.

Asia *Government of Gibraltar ja Yhdistynyt kuningaskunta vastaan komissio* (T-211/04 ja T-215/04, tuomio 18.12.2008, ei vielä julkaistu) on antanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle mahdollisuuden esittää valikoivuutta koskevaa edellytystä koskevia uusia täsmennyksiä.

Vuoden 2002 elokuussa Yhdistynyt kuningaskunta ilmoitti komissiolle Gibraltarin hallituksen suunnittelemasta uudistuksesta, joka koski yhteisöveroa ja johon sisältyi kolmen veron käyttöönotto: rekisteröintimaksu, työnantajamaksu ja liikekiinteistön käyttömaksu (business property occupation tax, jäljempänä BPOT) siten, että kaksi viimeksi mainittua olisivat yhteensä enintään 15 prosenttia voitoista. Komissio katsoi, että kyseinen uudistus oli alueellisesti valikoiva siltä osin kuin siinä määrättiin, että Gibraltarissa sijaitsevia yhtiöitä verotettaisiin vähemmän kuin Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevia yhtiöitä. Lisäksi se katsoi, että kolme verouudistuksen näkökohtaa oli aineellisesti valikoivia: ensinnäkin edellytys, jonka mukaan yrityksen on tuotettava voittoa ennen kuin niiltä kannetaan työnantajamaksua ja BPOT:ia, koska tämä edellytys suosii yrityksiä, jotka ovat kannattamattomia; toiseksi verovelvollisuuteen työnantajamaksun ja BPOT:in osalta sovellettava 15 prosentin yläraja voitoista, koska tämä enimmäismäärä suosii yrityksiä, joiden voitot kyseessä olevan verovuoden osalta olisivat pienet verrattuna niiden työntekijöiden määrään ja liikekiinteistön käyttöön; kolmanneksi työnantajamaksu ja BPOT ovat luonteeltaan sellaisia, että ne suosivat yrityksiä, jotka eivät olisi tosiasiallisesti fyysisesti läsnä Gibraltarissa.

Valtion sisäisten yksiköiden myöntämiä tukia koskevassa oikeuskäytännössä[17] esitettyjä edellytyksiä soveltaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että viitekehys kyseessä olevan verouudistuksen alueellisen valikoivuuden arvioimiseksi vastaa yksinomaan Gibraltarin aluetta ja että näin ollen mitään vertailua ei voida suorittaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovellettavaan järjestelmään.

Aineellisen valikoivuuden osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pani merkille, että verotoimenpiteen luokittelu valikoivaksi edellyttää kolmivaiheista analyysiä. Ensi vaiheessa komission on yksilöitävä ja tutkittava merkityksellisen viitekehyksen muodostavalla maantieteellisellä alueella sovellettava yleinen verojärjestelmä tai ”normaali” verojärjestelmä. Komission on toisessa vaiheessa osoitettava kyseessä olevalla verotoimenpiteellä myönnetyn edun mahdollinen valikoivuus juuri suhteessa tähän ”normaaliin” verojärjestelmään. Jos komissio osoittaa, että ”normaalista” verojärjestelmästä on poikettu, minkä seurauksena on yritysten erilainen kohtelu, asianomainen jäsenvaltio voi esittää todisteet siitä, että tämä erilainen kohtelu on perusteltua sen verojärjestelmän luonteen ja rakenteen vuoksi. Tässä tilanteessa komission on kolmannessa vaiheessa tarkistettava, että näin

[17] Asia C-88/03, Portugali v. komissio (Kok., s. I-7115, 67 kohta).

todella on. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi, että siinä tapauksessa, että komissio jättää toteuttamatta edellä mainitut ensimmäisen ja toisen vaiheen, se ei voi aloittaa kolmatta vaihetta sillä uhalla, että se ylittää tarkastusvaltansa rajat. Tällainen lähestymistapa voisi nimittäin yhtäältä tehdä mahdolliseksi sen, että komissio asettuu jäsenvaltion sijaan sen osalta, mikä on sen verojärjestelmän ja sen yleisen tai "normaalin" järjestelmän määrittelyä, ja toisaalta tehdä siten jäsenvaltiolle mahdottomaksi perustella kyseessä olevaa erilaista kohtelua ilmoitetun verojärjestelmän luonteella ja rakenteella.

Todetessaan, että komissio ei ole ensin yksilöinyt ilmoitettua yleistä tai "normaalia" verojärjestelmää eikä asettanut kyseenalaiseksi Gibraltarin viranomaisten tältä osin hyväksymää määrittelyä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kyseisen toimielimen oli mahdotonta osoittaa, että tietyt ilmoitetun verojärjestelmän osatekijät olivat poikkeusluonteisia ja siis ensi arviolta valikoivia suhteessa sen yleiseen tai "normaaliin" järjestelmään. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komission oli mahdotonta arvioida asianmukaisesti, voiko mahdollinen yritysten erilainen kohtelu olla perusteltua ilmoitetun verojärjestelmän luonteen tai rakenteen vuoksi.

c) Markkinatalouden ehdoin toimivan yksityisen sijoittajan kriteeri

Asiassa *Ryanair vastaan komissio* (T-196/04, ei vielä julkaistu) 17.12.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi päätöksen, jossa komissio on tarkastellut erikseen kahta sopimusta, jotka lentoyhtiö Ryanair on tehnyt Charleroin lentoaseman omistajana olevan Vallonian alueen ja Vallonian alueen määräämisvallassa olevan Brussels South Charleroi Airport -nimisen julkisen yrityksen (jäljempänä BSCA) kanssa, joka hallinnoi ja käyttää kyseistä lentoasemaa. Riidanalaisen päätöksen mukaan nämä kaksi sopimusta sisälsivät yhteismarkkinoille soveltumattomia valtiontukia. Komissio totesi erityisesti, että Vallonian alue oli tehnyt ensimmäisen sopimuksen Ryanairin kanssa julkisen vallan ominaisuudessa ja että näin ollen sen roolia kyseisessä sopimuksessa ei voitu tarkastella markkinatalouden ehdoin toimivan yksityisen sijoittajan periaatteen mukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti ensiksi, että koska BSCA on Vallonian alueesta riippuvainen taloudellinen yksikkö, komission olisi pitänyt katsoa ne yhdeksi ja samaksi yksiköksi. Sitten se totesi, että tehdessään sopimuksensa Ryanairin kanssa Vallonian alue on harjoittanut taloudellista toimintaa. Ainoastaan se seikka, että kyseistä toimintaa toteutetaan julkisesti, ei nimittäin tarkoita, että se kuuluisi julkiseen valtaan liittyvien erioikeuksien käyttöön. Lisäksi pelkästään se, että Vallonian alueella on säädäntövaltaa lentoasemamaksujen vahvistamisessa, ei sulje pois sitä, että mainittuja maksuja koskevan alennusjärjestelmän tutkinta on tehtävä markkinatalouden ehdoin toimivan yksityisen sijoittajan periaatteen valossa.

d) Valtiontukea koskevasta kiellosta tehtyjen poikkeusten ajallinen soveltaminen

Asiassa *SIDE vastaan komissio* (T-348/04, tuomio 15.4.2008, ei vielä julkaistu) komissio oli soveltanut kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen tarkoitettuja toimenpiteitä koskevaa poikkeusta, josta määrätään EY 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa, joka tuli voimaan 1.11.1993, Ranskan ennen tätä päivämäärää myöntämään tukeen. Muistutettuaan, että

aineellisen yhteisön oikeuden säännöt eivät lähtökohtaisesti koske ennen niiden voimaantuloa syntyneitä tilanteita, ja täsmennettyään, että tämä johtopäätös on pätevä riippumatta niistä edullisista tai epäedullisista vaikutuksista, joita soveltamisella voisi olla asianomaisten henkilöiden kannalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi yhtäältä, että jokainen uusi valtiontuki on välttämättä yhteismarkkinoille soveltumaton, jos se saattaa vääristää kilpailua sen ajanjakson aikana, jona se on maksettu, ja jos sitä ei koske mikään poikkeus, ja toisaalta, että sen jälkeen, kun tuen vaikutukset ovat syntyneet, kyseessä olevasta tuesta on lopullisesti tullut yhteismarkkinoille soveltuva tai soveltumaton. Näin ollen koska tuen yhteismarkkinoille soveltuvuuden arviointi ei edellytä vain sen arviointia, edellyttääkö yhteisön etu vastaavan päätöksen tekohetkellä sitä, että tuki maksetaan takaisin vai ei, komission on myös tarkistettava, onko kyseinen tuki voinut vääristää kilpailua sen ajanjakson aikana, jonka kuluessa se on maksettu. Näiden seikkojen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että komissio on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on soveltanut edellä mainittua poikkeusta ajanjaksoon ennen 1.11.1993.

e) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut

Asiassa *BUPA ym. vastaan komissio* (T-289/03, tuomio 12.2.2008, ei vielä julkaistu) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli mahdollisuus kehitellä oikeuskäytäntöään, joka koskee kysymystä siitä, ovatko korvaukset, joita yritys saa vastineeksi julkisen palvelun velvoitteesta, josta se huolehtii, valtiontukea vai ei. Oikeusriita koski Irlannin yksityisen sairausvakuutusjärjestelmän järjestämistä (jäljempänä YSV), joka oli vapautettu vuosien 1994 ja 1996 välisenä aikana, missä yhteydessä Voluntary Health Insurance Board (VHI) oli kilpailutettu muiden toimijoiden kanssa, joihin kantaja kuuluu. Tämän vapauttamisen yhteydessä oli säädetty riskintasausjärjestelmän, jota hallinnoi Health Insurance Authority (jäljempänä HIA), käyttöönottamisesta. Riskintasausjärjestelmällä otettiin pääosin käyttöön järjestelmä, jonka mukaan sellaiset YSV-toimijat, joiden riskiprofiili on matalampi kuin markkinoiden keskimääräinen riskiprofiili, maksavat maksuja sairausvakuutusviranomaiselle ja jonka mukaan sairausvakuutusviranomainen maksaa vastaavan maksun sellaisille YSV-toimijoille, joiden riskiprofiili on korkeampi. Järjestelmässä täsmennetään riskintasausmaksujen alkamisen eri kynnysarvot. Komissio, jolle BUPA teki kantelun sekä Irlanti riskintasausjärjestelmää koskevan ilmoituksen, oli päättänyt, että riskintasausjärjestelmästä johtuvat maksut olivat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä aiheutuneiden kustannusten korvaamista, eli velvoitteiden, joilla pyritään varmistamaan kaikille Irlannissa eläville henkilöille YSV-palvelujen vähimmäistaso samaan hintaan riippumatta näiden iästä, sukupuolesta ja terveydentilasta (jäljempänä YSV-velvoitteet).[18]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että vaikka komission tarkastelun ajankohtana yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*[19] 24.7.2003 antamaa tuomiota (jäljempänä asia Altmark) ei ollut vielä annettu, riidanalaisen päätöksen laillisuutta oli tarkasteltava yhteisöjen tuomioistuimen siinä asettamien neljän edellytyksen mukaan (jäljempänä asiassa Altmark asetetut edellytykset). Yhtäältä yhteisöjen tuomioistuin ei ole rajoittanut asiassa Altmark esitettyjen lausumien ajallisia vaiku-

[18] Päätös C (2003) 1322 lopullinen, tehty 13.5.2003 (valtiontuki N 46/2003-Irlanti).

[19] Asia C-280/00 (Kok., s. I-7747).

tuksia, ja toisaalta yhteisöjen tuomioistuimen yhteisön oikeuden säännölle antamalla tulkinnalla ainoastaan valaistaan tietyn säännön merkitystä ja ulottuvuutta ja täsmennetään, miten se olisi täytynyt ymmärtää ja miten myös yhteisön toimielinten olisi pitänyt sitä soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että asiassa Altmark asetettuja edellytyksiä, joiden soveltamisala lisäksi vahvistuu suurelta osin samaksi kuin EY 86 artiklan 2 kohdassa asetettujen perusteiden soveltamisala, oli sovellettava esillä olevassa asiassa siinä hengessä ja niiden tavoitteiden mukaisesti, jotka ovat määräävästi vaikuttaneet niiden asettamiseen, mutta sovittamalla ne nyt esillä olevan asian erityispiirteisiin.

Asiassa Altmark asetetun ensimmäisen edellytyksen yhteydessä, jonka mukaan korvauksen edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiallisesti annettava selvästi määriteltyjen julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että yhteisön oikeus ei tarjoa lakiin perustuvaa, selvää ja täsmällistä määritelmää julkisen palvelun tehtävän käsitteestä eikä sellaista vakiintunutta oikeudellista käsitettä, jolla lopullisesti vahvistettaisiin ne edellytykset, joiden on täytyttävä, jotta jäsenvaltio voisi pätevästi vedota julkisen palvelun tehtävän olemassaoloon ja suojaan. Näin ollen jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta, kun ne määrittelevät sen, mitä ne pitävät yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvinä palveluina, ja komissio voi asettaa tämän määrittelyn kyseenalaiseksi ainoastaan silloin, kun on kyse ilmeisestä virheestä. Tämä laaja harkintavalta ei kuitenkaan merkitse sitä, että jäsenvaltio vapautuu velvollisuudesta huolehtia siitä, että julkisen palvelun tehtävä, johon se vetoaa, täyttää tietyt vähimmäisedellytykset (muun muassa viranomaisten toimenpide, jolla kyseisille toimijoille annetaan julkisen palvelun tehtävä ja tuon tehtävän yleisluontoisuus ja velvoittavuus), jotka ovat yhteisiä kaikille EY:n perustamissopimuksessa tarkoitetuille julkisen palvelun tehtäville, ja velvollisuudesta näyttää toteen, että nämä perusteet täyttyvät esillä olevassa asiassa. Jos jäsenvaltio ei näytä toteen, että näitä perusteita on noudatettu, kyseessä voi olla ilmeinen arviointivirhe, josta komissiolla on velvollisuus määrätä seuraamus. Lisäksi jäsenvaltion on ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi se katsoo, että kyseistä palvelua voidaan erityispiirteidensä vuoksi pitää yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna. Jollei tällaisia perusteluja esitetä, yhteisöjen toimielinten ei ole mahdollista edes marginaalisesti harjoittaa valvontaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi lisäksi, että julkisen palvelun tehtävän antaminen ei välttämättä edellytä sitä, että tehtävää hoitavalle toimijalle myönnettäisiin yksinoikeus tai erityisoikeus sen suorittamiseen, ja että tehtävän antamiseen voi myös liittyä monille tai jopa kaikille samoilla markkinoilla toimiville toimijoille asetettu velvollisuus. Sitä vastoin välttämättömät edellytykset julkisen palvelun tehtävän olemassaolon arvioimiseksi ovat sen velvoittavuus ja yleisyys: vaikka ensiksi mainittu tarkoittaakin sitä, että palveluntarjoajalla on velvollisuus tehdä sopimus muuttumattomin sopimusehdoin eikä se voi olla tekemättä sopimusta toisen sopimuspuolen kanssa, toinen ei tarkoita sitä, että kyseinen palvelu olisi välttämättä tarjottava jäsenvaltion koko väestölle, kunhan palvelua tarjotaan yhdenmukaisin ja syrjimättömin hinnoin sekä samoin laatuedellytyksin kaikille asiakkaille. Soveltaessaan näitä perusteita esillä olevaan asiaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että riskintasausjärjestelmä täyttää asiassa Altmark asetetun ensimmäisen edellytyksen.

Asiassa Altmark asetetun toisen edellytyksen osalta, jonka mukaan ne muuttujat, joiden perusteella julkisen palvelun tehtävän harjoittamisesta suoritettava korvaus lasketaan, on vahvistettava etukäteen objektiivisesti ja läpinäkyvästi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että myös se täyttyi käsiteltävänä olevassa asiassa. Irlannin viranomaisten

mahdollinen harkintavalta riskintasausmaksuja laskettaessa ei nimittäin itsessään ole yhteensoveltumaton objektiivisten ja avoimien muuttujien kanssa. Lisäksi pelkästään se, että suoritettavia laskelmia sääntelevät taloudelliset ja matemaattiset kaavat ovat monimutkaisia, ei vaikuta siihen, etteivätkö asianmukaiset muuttujat olisi täsmällisiä ja selkeästi määriteltyjä.

Tarkastellessaan asiassa Altmark asetettua kolmatta edellytystä, jonka mukaan korvauksen on oltava välttämätön ja oikeasuhtainen julkisen palvelun tehtävän täyttämisen aiheuttamiin kustannuksiin nähden, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että riskintasausmaksuilla ei pyritä korvaamaan tiettyjen YSV-palvelujen tiettyyn tarjoamiseen liittyviä mahdollisia kustannuksia tai lisäkustannuksia vaan yksinomaan tasaamaan lisäkustannukset, joiden katsotaan aiheutuneen YSV-toimijan riskiprofiilin negatiivisesta vaihtelusta suhteessa markkinoiden keskimääräiseen riskiprofiiliin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita asianomaisen edellytyksen täyttämättä jättämistä. Koska käsiteltävänä olevassa asiassa tarkoitettu korvausjärjestelmä nimittäin eroaa täysin erityisesti asiassa Altmark annetussa tuomiossa tarkastellusta järjestelmästä, se ei voi täysin täyttää asiassa Altmark asetettua kolmatta edellytystä, joka edellyttää sitä, että julkisen palvelun velvoitteen täyttämisestä aiheutuvat kustannukset on voitava määrittää. Kuitenkin lisäkustannusten määrän määrittäminen vertaamalla keskenään YSV-toimijan todellista riskiprofiilia ja markkinoiden keskimääräistä riskiprofiilia ja ottamalla huomioon riskintasausjärjestelmään kuuluvien kaikkien YSV-toimijoiden korvaama määrä on kyseisen edellytyksen tavoitteen ja hengen mukainen, koska korvaus lasketaan konkreettisten ja selvästi yksilöitävissä sekä valvottavissa olevien objektiivisten seikkojen perusteella.

Mitä tulee asiassa Altmark asetettuun neljänteen edellytykseen, jonka mukaan julkisen palvelun tehtävän täyttämisestä aiheutuneiden kustannusten on vastattava tehokkaan yrityksen kustannuksia, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio saattoi pätevästi katsoa, että riskintasausmaksujen mahdollisten saajien ja tehokkaan toimijan välinen vertailu ei ollut tarpeen esillä olevassa asiassa. On otettava huomioon se seikka, että kyseistä edellytystä ei voida soveltaa ehdottomasti riskintasausjärjestelmään kahden seuraavan erityispiirteen vuoksi: riskintasausjärjestelmällä käyttöön otetun korvausjärjestelmän neutraalisuus suhteessa YSV-toimijan tuloihin ja voittoihin ja kyseisten vakuutuksenantajien negatiiviseen riskiprofiiliin liittyvien lisäkustannusten erityispiirteet.[20]

Muut tuomiot ovat antaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle mahdollisuuden täydentää vuonna 2008 julkisen palvelun tehtävän täyttämiseen liittyviin korvauksiin sovellettavaa analyysikehystä.

Asiassa *Deutsche Post vastaan komissio* (T-266/02, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 1.7.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti aluksi, että kun valtion varoja on myönnetty korvauksena yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen liittyvistä lisäkustannuksista asiassa Altmark asetettuja edellytyksiä noudattaen, komissio ei voi tekemättä tyhjäksi EY 86 artiklan 2 kohdan tehokasta

[20] Em. yhdistetyissä asioissa Hotel Cipriani ym. v. komissio ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa, että komission ennen asiassa Altmark annettua tuomiota tekemien päätösten osalta on tutkittava, onko noudatettu kokonaisvaltainen lähestymistapa sopusoinnussa asiassa Altmark esitettyjen edellytysten sisällön kanssa.

vaikutusta, luokitella valtiontueksi myönnettyjä julkisia varoja, jos niiden kokonaismäärä on pienempi kuin kyseisiin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta aiheutuneet lisäkustannukset. Näin ollen, jos komissio jättää selvittämättä, ylittääkö korvausten määrä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun aiheuttamien lisäkustannusten määrän, se ei näytä toteen riittävin oikeudellisin perustein, että tämä korvaus antaa EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua etua ja voi siis olla valtiontukea. Lisäksi siltä osin kuin komissio ei ole tehnyt tämän osalta mitään tutkintaa eikä arvioita, on todettava, ettei yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä ole suorittaa kyseisen toimielimen sijasta tutkintaa, jota tämä ei ole lainkaan toteuttanut, eikä arvioida päätelmiä, joita se olisi tehnyt tutkinnan päätteeksi.

Edellä mainitussa asiassa *SIC vastaan komissio* annetussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että Portugalin tasavalta ei ollut velvollinen järjestämään kilpailua ennen yleishyödyllisen televisiopalvelun antamista RTP:n tehtäväksi. Julkisen palvelun yleisradiotoiminnan erityisyys ja erityisesti sen liittyminen jokaisen yhteiskunnan demokraattisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin selittää ja oikeuttaa sen, että jäsenvaltio ei ole velvollinen turvautumaan tarjouskilpailuun yleishyödyllisen yleisradiotoiminnan palvelutehtävän antamiseksi ainakaan silloin, kun se päättää itse varmistaa tämän julkisen palvelun julkisen yhtiön välityksellä, kuten esillä olevassa asiassa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että jäsenvaltioilla on toimivalta määritellä yleishyödylliset yleisradiopalvelut niin, että niihin kuuluu laajan ohjelmiston lähettäminen, vaikka se sallii toimijan, jonka tehtävänä tämä yleishyödyllinen palvelu on, harjoittaa kaupallisia toimintoja, kuten mainostilan myyntiä. Jos asia ei olisi näin, itse yleishyödyllisen yleisradiopalvelun määritelmä riippuisi sen rahoitustavasta, vaikka yleishyödyllinen palvelu määritellään kuitenkin suhteessa siihen yleiseen etuun, joka sillä on tarkoitus tyydyttää, eikä suhteessa niihin keinoihin, joilla varmistetaan sen tarjoaminen.

Mitä tulee sen valvontaan, noudattiko RTP julkisen palvelun tehtävänantoaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että ainoastaan jäsenvaltion on arvioitava, noudattaako julkinen yleisradiotoiminnan harjoittaja sen tehtävänannossa määriteltyjä laatunormeja. Komission täytyy ainoastaan todeta riippumattoman valvontamekanismin olemassaolo kansallisella tasolla, kuten oli asian laita esillä olevassa asiassa. Julkisen palvelun kustannusten rahoittamisen oikeasuhtaisuuden osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kun komissio ei ollut pyytänyt Portugalin tasavaltaa antamaan tiedoksi tiettyjä RTP:n tilintarkastuskertomuksia, se laiminlöi tutkintavelvollisuutensa. Komissio ei nimittäin voi jättää pyytämättä tietoja, jotka voivat vahvistaa tai horjuttaa muita kyseessä olevan toimenpiteen tutkimiseksi keskeisiä tietoja, joiden luotettavuutta ei voida pitää riittävän selvänä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi lisäksi edellä mainitussa asiassa *TV 2/ Danmark ym. vastaan komissio* antamassaan tuomiossa, että yleisradiotoimintaa koskevan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun ei tarvitse välttämättä rajoittua ainoastaan kannattamattomien ohjelmien lähettämiseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että väite, jonka mukaan yritys TV 2, joka vastaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta (TV 2), ajautuisi välttämättä tukemaan kaupallista toimintaansa julkisen palvelun saamalla valtion rahoituksella, viittaa enimmilläänkin vain vaaraan, jota jäsenvaltioiden olisi pyrittävä välttämään ja josta komission on tarvittaessa määrättävä

seuraamuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi Tanskan viranomaisten TV 2 :lle jättämästä vapaudesta määrittää konkreettisesti ohjelmatarjontansa, ettei ole millään muotoa epätavallista, että yleisradioyhtiöllä on ohjelmistovalinnoissaan toimituksellinen vapaus laadullisten edellytysten noudattamisen asettamissa rajoissa poliittiseen vallanpitäjään nähden.

f) Poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi myönnetyt tuet

EY 87 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltuviksi on todettava tuet, jotka on myönnetty poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

Komissio antoi 11.9.2001 tehtyjen attentaattien jälkeen 10.10.2001 tiedonannon,[21] jossa se arvioi, että kyseinen määräys saattoi mahdollistaa muun muassa Amerikan ilmatilan sulkemisesta 11.–14.9.2001 aiheutuneiden kustannusten korvaamisen. Asiassa *Olympiaki Aeroporia Ypiresies vastaan komissio* (T-268/06, ei vielä julkaistu), 25.6.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi osittain komission päätöksen, jossa todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi se osa Helleenien tasavallan lentojen peruuttamisesta aiheutuneiden tappioiden korvaamiseksi myöntämistä tuista, joka ei koske kyseisessä tiedonannossa tarkoitettua ajanjaksoa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että vaikka EY 87 artiklan 2 kohdan b alakohdassa sallitaan ainoastaan poikkeuksellisten tapahtumien välittömästi aiheuttamien haittojen korvaaminen, suoran yhteyden olemassaolo voidaan tunnustaa, vaikka vahinko onkin syntynyt vähän edellä mainitun ajanjakson jälkeen, kuten esillä olevassa asiassa.

3. Menettelysäännöt

Lopuksi vuoden 2008 oikeuskäytännön avulla voidaan selventää komissiolla olevia velvollisuuksia silloin, kun se tekee toisen päätöksen, joka koskee valtiontukea, joka on ollut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kumoaman päätöksen kohteena. Edellä mainitussa asiassa *Alitalia vastaan komissio* antamassaan tuomiossa viimeksi mainittu totesi, ettei komissiolla ole tällaisessa tapauksessa mitään velvollisuutta avata uudelleen muodollista tutkintamenettelyä, koska lainvastaisuudet, joista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrännyt seuraamuksia, eivät koske menettelyn aloittamista. Komissio ei ollut myöskään velvollinen tarjoamaan uudelleen kolmansille, joita asia koskee ja joiden oikeus esittää huomautuksensa oli varmistettu ensimmäisen päätöksen yhteydessä julkaisemalla Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ilmoitus sen päätöksestä aloittaa muodollinen tutkintamenettely, tätä samaa mahdollisuutta toisen päätöksen tekemisen yhteydessä.

[21] KOM (2001) 574 lopullinen.

Yhteisön tavaramerkki

Päätösten, jotka koskevat asetuksen (EY) N:o 40/94[22] soveltamista, lukumäärä on edelleen vuonna 2008 huomattava (171) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisemista asioista, vaikka niiden prosenttiosuus on pienempi verrattuna vuonna 2007 kirjattuun määrään.

1. Rekisteröinnin ehdottomat hylkäysperusteet

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ilmaisi asiassa *Lego Juris vastaan SMHV – Mega Brands (Lego-palikka)* (T-270/06, ei vielä julkaistu) 12.11.2008 antamassaan mitättömyysmenettelyä koskevassa tuomiossa ensimmäistä kertaa kantansa ehdottoman hylkäysperusteen soveltamisalasta, josta on säädetty asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan e alakohdan ii alakohdassa, jonka mukaan merkkejä, jotka muodostuvat yksinomaan teknisen tuloksen saavuttamiseksi välttämättömästä tavaran muodosta, ei saa rekisteröidä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kyseinen säännös estää sellaisen muodon rekisteröinnin, joka olennaisilta piirteiltään muodostuu yksinomaan teknisesti kausaalisesta tavaran muodosta, joka riittää tarkoitetun teknisen tuloksen saavuttamiseen, vaikka tähän tulokseen voidaan päästä muilla muodoilla, joissa käytetään samaa tai toista teknistä ratkaisua. Nämä olennaiset piirteet on määritettävä objektiivisesti tavaramerkkihakemuksen jättämisen yhteydessä toimitetun asianomaisen muodon graafisen esityksen ja mahdollisten kuvausten perusteella eikä kohdekuluttajan käsityksen perusteella.

Toisen mitättömyysmenettelyn johdosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi asiassa *Powerserv Personalservice vastaan SMHV – Manpower (MANPOWER)* (T-405/05, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 15.10.2008 antamassaan tuomiossa sen alueen maantieteellisen laajuuden, jossa kohdeyleisö voi mieltää kuvailevaksi merkin, joka muodostuu englanninkielisestä sanasta ”manpower”. Tältä osin se totesi, että näin voi olla asian laita myös ei-englanninkielisissä jäsenvaltioissa sillä edellytyksellä, että ensinnäkin tämä englannin kielen sana on otettu käyttöön kyseisen maan kielessä siten, että sillä voidaan korvata tähän kieleen kuuluva sana, joka tarkoittaa ”työvoimaa”, tai toiseksi, että englantia käytetään, vaikka vain pelkkänä vaihtoehtona kansalliselle kielelle, viestittäessä kohdeyleisöön kuuluville henkilölle siinä asiayhteydessä, johon MANPOWER-tavaramerkin rekisteröinnin kattamat tavarat ja palvelut kuuluvat. Näiden perusteiden mukaisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että valituslautakunta oli katsonut perustellusti, että kyseessä oleva merkki on kuvaileva Saksassa ja Itävallassa, kun taas se oli virheellisesti katsonut, että se on kuvaileva myös Alankomaissa, Ruotsissa ja Tanskassa. Muita seikkoja, jotka koskevat kohdeyleisön kielitaidon roolia, sisältyy asiassa *New Look vastaan SMHV (NEW LOOK)* (T-435/07, ei julkaistu) 26.11.2008 annettuun tuomioon, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että koska on yleisesti tunnettu tosiseikka, että Skandinavian maiden, Alankomaiden ja Suomen suuri yleisö ymmärtää englanninkielen perusteet, valituslautakunta on voinut perustellusti katsoa, että NEW LOOK -merkiltä, joka on tavalliseen englanninkieleen kuuluva arkinen ilmaisu ja joka ei sisällä mitään lingvistisiä vaikeuksia, puuttuu erottamiskyky kyseisissä maissa.

[22] Yhteisön tavaramerkistä 20.12.1993 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 40/94 (EYVL 1994, L 11, s. 1).

Toinen kuluneen vuoden oikeuskäytännön merkittävä anti tällä alalla koskee sen viittauksen ulottuvuutta, joka asetuksen N:o 40/94 7 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tehdään Pariisin yleissopimuksen[23] 6 ter artiklassa tarkoitettuihin ehdottomiin hylkäysperusteisiin. Asiassa *American Clothing Associates vastaan SMHV (vaahteranlehden kuva)* (T-215/06, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä), jossa annettiin tuomio 28.2.2008 ja joka sai alkunsa sellaisen yrityksen nostamasta kanteesta, jonka tekemän muun muassa vaahteranlehdestä muodostuvaa merkkiä koskevan rekisteröintihakemuksen sisämarkkinoiden harmonisointivirasto (tavaramerkit ja mallit) (jäljempänä SMHV) oli hylännyt sen vuoksi, että merkki esiintyy Kanadan lipussa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että sen eron vuoksi, joka kyseisessä yleissopimuksessa vahvistetaan ”tehtaan- ja kauppamerkkien” ja ”palvelumerkkien” välille, sen 6 ter artiklan a alakohtaa, jonka mukaan erityisesti lippuja ja muita valtion tunnuskuvia ei rekisteröidä, ei voida soveltaa ”palvelumerkkeihin”. Mikäli yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena olisi nimittäin ollut ulottaa tämä kielto myös palveluja koskeviin tavaramerkkeihin, se ei olisi rajoittunut viittaamaan Pariisin yleissopimuksen 6 ter artiklaan, vaan se olisi maininnut tämän kiellon itse asetuksen N:o 40/94 7 artiklan tekstissä. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti, että poiketen siitä, mitä on säädetty yhdistelmämerkin erottamiskyvyn arvioinnista, Pariisin yleissopimuksen 6 ter artiklaa sovellettaessa on otettava huomioon jokainen mainitun tavaramerkin osatekijä, jolloin kyseisen tavaramerkin rekisteröinnin esteeksi riittää, että yksi osatekijä muodostaa valtion tunnuksen tai sen jäljitelmän, riippumatta tavaramerkistä saatavasta kokonaisvaikutelmasta. Lopuksi Pariisin yleissopimuksen 6 ter artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltaminen ei edellytä sitä, että kohdeyleisö voisi erehtyä haetun tavaramerkin kattamien tavaroiden alkuperästä tai tämän tavaramerkin haltijan ja valtion, jonka tunnus on haetussa tavaramerkissä, välisen yhteyden olemassaolosta.

Asiassa *Hartmann vastaan SMHV (E)* (T-302/06, ei julkaistu) 9.7.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti merkittävän täsmennyksen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan SMHV voi perustaa analyysinsä tosiseikkoihin, jotka johtuvat käytännön kokemuksesta, joka on yleisesti hankittu laajaan kulutukseen tulevien tuotteiden markkinoinnista, eikä se ole velvollinen esittämään esimerkkejä tällaisesta kokemuksesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että koska SMHV:n elimet olivat määritelleet tuotteet, joita haettu tavaramerkki koski, sellaisiksi tuotteiksi, joita ei ole tarkoitettu laajaan kulutukseen vaan erityisyleisölle, ei voida sallia, että nämä elimet perustavat analyysinsä konkreettisiin tosiseikkoihin, jotka kaikki henkilöt voivat tuntea.

Joukko tuomioita antoi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle mahdollisuuden täsmentää sitä yhteyttä, joka tavaramerkin ja niiden tavaroiden tai palvelujen, joita se koskee, välillä on oltava, jotta sitä voidaan pitää kuvailevana, ja näitä ovat erityisesti asiassa *Eurocopter vastaan SMHV (STEADYCONTROL)* (T-181/07, ei julkaistu) 2.4.2008 annettu tuomio, asiassa *HUP Uslugi Polska vastaan SMHV – Manpower (I.T.@MANPOWER)* (T-248/05, ei julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 24.9.2008 annettu tuomio, asiassa *REWE-Zentral vastaan SMHV (Port Louis)* (T-230/06, ei julkaistu) 15.10.2008 annettu tuomio, asiassa *CFCMCEE vastaan SMHV (SURFCARD)* (T-325/07, ei julkaistu) 25.11.2008 annettu tuomio ja asiassa *Ford Motor vastaan SMHV (FUN)* (T-67/07, ei vielä julkaistu) 2.12.2008 annettu tuomio. Erityisesti viimeksi mainitussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että

[23] Teollisoikeuksien suojelemista koskeva 20.3.1883 tehty Pariisin yleissopimus, sellaisena kuin se on tarkistettuna ja muutettuna (Yhdistyneiden Kansakuntien sopimuskokoelma, osa 828, nro 11847, s. 108).

yhtäältä sanan ”fun ” merkityksen ja toisaalta moottorikäyttöisten maa-ajoneuvojen sekä niiden osien ja varusteiden välinen yhteys ei ollut riittävän suora ja konkreettinen, jotta haetun tavaramerkin rekisteröinti olisi voitu evätä, päinvastoin kuin valituslautakunta oli päättänyt.

Lopuksi asiassa *Compagnie générale de diététique vastaan SMHV (GARUM)* (T-341/06, ei julkaistu) 12.3.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että merkin erottamiskykyä koskevan analyysin on viitattava kokemukseen konkreettisista ja ajankohtaisista markkinoista tai vähintäänkin erittäin todennäköisistä ja ajallisesti riittävän lähellä olevista. Sitä vastoin oletettu tai jopa hypoteettinen kehitys ilman mitään yhteyttä konkreettisiin ja todennettavissa oleviin seikkoihin ei voi lähtökohtaisesti riittää.

2. Rekisteröinnin suhteelliset hylkäysperusteet

Tsekkiläisen yhtiön Budějovický Budvarin ja amerikkalaisen yhtiön Anheuser-Buschin välinen oikeusriita on vuoden 2007 tapaan johtanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkitsemaan yhdistetyissä asioissa *Budějovický Budvar vastaan SMHV – Anheuser-Busch (BUD)* (T-225/06, T-255/06, T-257/06 ja T-309/06, ei vielä julkaistu) 16.12.2008 antamassaan tuomiossa asetuksen N:o 40/94 8 artiklan 4 kohtaa, joka mahdollistaa yhteisön tavaramerkin rekisteröinnin vastustamisen vetoamalla muuhun aikaisempaan merkkiin kuin tavaramerkkiin. Aluksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että SMHV:n on otettava huomioon jäsenvaltioissa suojatut aikaisemmat oikeudet eikä se voi saattaa kyseenalaiseksi niiden pätevyyttä. Näin ollen niin kauan kuin Itävallassa ja Ranskassa alkuperänimitykselle ”bud” myönnetty suoja on voimassa näiden valtioiden kansallisten oikeuksien perusteella, SMHV:n on otettava huomioon tämän suojan vaikutukset. Sitten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että SMHV:n olisi pitänyt sen sijasta, että se sovelsi analogisesti asetuksen N:o 40/94 43 artiklaa ja vaati Budějovický Budvaria näyttämään toteen ”bud”-nimitysten tosiasiallisen käytön, tutkia, käytettiinkö kyseessä olevia merkkejä taloudelliseen hyötyyn tähtäävän liiketoiminnan yhteydessä eikä yksityisesti siitä riippumatta, millä alueella tämä käyttö tapahtui. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tsekkiläinen yhtiö onnistui näyttämään toteen, että kyseessä olevia nimityksiä käytetään liike-elämässä. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että SMHV teki virheen, kun se jätti huomiotta kaikki merkitykselliset tosiseikat ja oikeudelliset seikat sen määrittämiseksi, antavatko asianomaiset kansalliset oikeudet Budějovický Budvarille oikeuden kieltää myöhemmän tavaramerkin käytön.

Vuoden 2008 oikeuskäytännön tärkeimpään antiin tällä alalla kuuluu kysymys, joka koskee sellaisten tavaroiden ja/tai palvelujen samankaltaisuutta, joita koskee aikaisempi merkki ja haettu tavaramerkki, sekaannusvaaran olemassaolon arvioimisen osalta. Asiassa *Coca-Cola vastaan SMHV – San Polo (MEZZOPANE)* (T-175/06, ei vielä julkaistu) 18.6.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensiksi, että viinin ja oluen välillä on ainoastaan vähäinen samankaltaisuus. Vaikka viini ja olut voivatkin osittain täyttää saman tarpeen eli juoman nauttimisen aterian tai aperitiivin yhteydessä, kohdeyleisöön kuuluva kuluttaja mieltää ne erillisiksi tavaroiksi. Sitä paitsi ei ole olemassa mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin päätellä, että toisen näistä tavaroista ostanut joutuisi ostamaan

myös toisen ja että ne olisivat siten toisiaan täydentäviä. Päinvastoin viini ja olut ovat jossain määrin kilpailijoita, kun otetaan huomioon hintaerot.

Asiassa *Group Lottuss vastaan SMHV – Ugly (COYOTE UGLY)* (T-161/07, ei julkaistu) 4.11.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että yhtäältä ”oluiden” ja toisaalta ”cocktailbaaripalvelujen” sekä ”ajanvietepalvelujen, diskoteekkipalvelujen ja yökerhojen” välillä vallitsee suuri täydentävyys. Oluita nimittäin käytetään janon sammuttamiseen tai huvin vuoksi, kun taas kyseiset palvelut kattavat toiminnan, joka koostuu alkoholijuomien valmistamisesta ja tarjoilusta paikassa, jonne mennään huvittelemaan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että SMHV voi näin ollen perustellusti todeta, että näiden tavaroiden ja näiden palvelujen välillä vallitsee vähäinen samankaltaisuus. Asia on toisin oluiden ja ”kulttuuritoimintojen” samankaltaisuuden osalta, koska viimeksi mainitut edustavat paljon vähäisempää täydentävyyssuhdetta oluen kanssa kuin edellä tarkoitetut palvelut.

Tavaroiden ja palvelujen täydentävyys on myös kahden muun tuomion kohteena, jotka on annettu mitättömyysmenettelyjen yhteydessä. Asiassa *Oakley vastaan SMHV – Venticinque (O STORE)* (T-116/06, ei vielä julkaistu) 24.9.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti, että tiettyjen tarvikkeiden ja varusteiden vähittäiskaupan yhteydessä suoritettujen palvelujen ja näiden samojen tavaroiden väliselle suhteelle on ominaista läheinen yhteys siinä mielessä, että tavarat ovat tärkeitä tai jopa välttämättömiä kyseisten palvelujen käytön kannalta. Kyseisiä palveluja nimittäin tarjotaan mainittujen tavaroiden myynnin yhteydessä ja vähittäiskauppa käsittää kaiken toiminnan, jota kauppias harjoittaa saattaakseen myyntitoimen päätökseen. Tätä yhteyttä ei sitä vastoin ole, jos tavaramerkin kattamat myyntipalvelut koskevat tarvikkeita ja varusteita ja toinen tavaramerkki koskee vaatekappaleita ja nahkatavaroita.

Asiassa *Weiler vastaan SMHV – IQNet Association – The International Certification Network (Q2WEB)* (T-242/07, ei julkaistu) 12.11.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti perustellakseen toteamustaan, jonka mukaan kyseessä olevia tavaroita ja palveluita, joita tavaramerkki Q2WEB koskee, voidaan kaikkia käyttää ja/tai toimittaa yhdessä tai peräkkäin kyseessä olevien palvelujen, joita tavaramerkki QWEB Certified Site koskee, toimittamiseksi kuluttajille, että televiestintäpalvelujen ja erityisesti internetin välityksellä tapahtuvien sen kaltaisten televiestintäpalvelujen, joita tavaramerkki QWEB Certified Site koskee, tarjoajat toimittavat asiakkailleen yleensä ohjelmiston sekä kyseisen ohjelmiston ylläpito- ja päivityspalvelun, joka on oletettavasti tärkeä toimitetun televiestintäpalvelun käytölle, ja että tällaiset ohjelmistot ja palvelut ovat osa tavaroita ja palveluja, joita tavaramerkki Q2WEB koskee.

Tämän vuoden oikeuskäytännön antiin sisältyy lisäksi käsitteellinen vertailu riidanalaisten merkkien välillä inter partes -menettelyjen yhteydessä. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli otettava kantaa kahden sanamerkin EL TIEMPO ja TELETIEMPO samankaltaisuuteen, se totesi asiassa *Casa Editorial el Tiempo vastaan SMHV – Instituto Nacional de Meteorología (EL TIEMPO)* (T-233/06, ei julkaistu) 22.4.2008 antamassaan tuomiossa, että mikään kyseessä olevien tavaroiden ja palvelujen kuvauksen sanamuodossa ei tehnyt mahdolliseksi katsoa, että sanaa ” tiempo” tulkitaan välttämättä sen aikaan liittyvässä merkityksessä haetun tavaramerkin osalta ja ilmastotieteellisessä merkityksessä aikaisempien tavaramerkkien osalta.

Lisäksi, kuten ilmenee asiassa *Harman International Industries vastaan SMHV – Becker (Barbara Becker)* (T-212/07, ei vielä julkaistu) 2.12.2008 annetusta tuomiosta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että silloin kun sanamerkki muodostuu kahdesta osasta, joista toinen on yhteinen toisen sanamerkin ainoan osan kanssa, ei sekaannusvaaran toteamisen kannalta edellytetä, että riidanalaisten tavaramerkkien yhteinen osa on hallitsevana osana kokonaisvaikutelmassa, jonka moniosainen tavaramerkki luo. Jos nimittäin tällainen edellytys asetettaisiin, vaikka yhteisellä osalla on itsenäinen erottamiskykyinen asema moniosaisessa tavaramerkissä, aikaisemman tavaramerkin haltija menettäisi tämän tavaramerkin antaman yksinoikeuden.

Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, mikä on keskivertokuluttajan tarkkaavaisuusaste silloin, kun tämä ostaa halvan huonekaluelementin. Koska kyseisen kuluttajan toiminta perustuu joukkoon toiminnallisia ja esteettisiä pohdiskeluja harmonian luomiseksi hänellä jo olevien muiden huonekaluelementtien kanssa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi asiassa *Inter-IKEA vastaan SMHV – Waibel (idea)* (T-112/06, ei julkaistu) 16.1.2008 antamassaan tuomiossa, että silloin, kun ostotoimi suppeassa merkityksessä voidaan suorittaa nopeasti tiettyjen huonekalujen osalta, valintaa edeltävä vertailu- ja harkintaprosessi edellyttää määritelmän mukaan tarkkaavaisuuden korkeaa tasoa.

3. Muoto- ja menettelykysymykset

a) Aikaisemman merkin tosiasiallista käyttöä koskeva näyttö

Asiassa *Boston Scientific vastaan SMHV – Terumo (CAPIO)* (T-325/06, ei julkaistu) 10.9.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että niiden lukujen todistusvoima, jotka sisältyivät aikaisemman tavaramerkin kattamien tavaroiden myyntiluetteloon, jonka tavaramerkin haltija oli toimittanut SMHV:lle, voitiin vahvistaa muilla keinoilla kuin asetuksen N:o 40/94 76 artiklan 1 kohdassa ja asetuksen (EY) N:o 2868/95[24] 22 säännössä tarkoitetuilla notaarin vahvistamalla asiakirjalla ja vakuutuksilla. Se seikka, että näitä myyntejä vastaavat laskujen tietyt osatekijät sisältyivät luetteloon, osoitti sen johdonmukaisuutta ja totuudenmukaisuutta. Lisäksi laskun laatiminen osoitti, että aikaisempaa tavaramerkkiä oli käytetty julkisesti ja ulkopuolisiin nähden eikä ainoastaan haltijayrityksen sisällä tai sen omistamassa tai valvomassa jakeluverkossa.

Asiassa *Rajani vastaan SMHV – Artoz-Papier (ATOZ)* (T-100/06, ei julkaistu), 26.11.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli kysymystä ajankohdasta, joka on otettava huomioon alkamispäivänä laskettaessa viiden vuoden ajanjaksoa, jonka kuluessa aikaisemmalta tavaramerkiltä ei voida edellyttää näyttöä tosiasiallisesta käytöstä, jos tähän merkkiin on kohdistunut Maailman henkisen omaisuuden järjestössä (WIPO) kansainvälinen rekisteröintihakemus, joka on jätetty tiettynä päivänä mutta joka on hyväksytty jäsenvaltiossa annetun suojan eduksi myöhempänä ajankohtana. Todettuaan, että kysymys kuuluu asianomaiseen kansalliseen oikeuteen, ensimmäisen oikeus-

[24] Yhteisön tavaramerkistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 40/94 täytäntöönpanosta 13.12.1995 annettu komission asetus (EY) N:o 2868/95 (EYVL L 303, s. 1).

asteen tuomioistuin totesi, että jos tämän oikeuden mukaisesti suoja evätään väliaikaisesti kansainvälisesti rekisteröidyltä tavaramerkiltä mutta myönnetään sittemmin, rekisteröinnin katsotaan tapahtuneen päivänä, jona WIPO saa suojan myöntämistä koskevan lopullisen ilmoituksen.

b) Toiminnallinen jatkuvuus

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi periaatteita, jotka on vahvistettu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa *SMHV vastaan Kaul*[25] 13.3.2008 antamassa tuomiossa, täsmentäen asiassa *El Corte Inglés vastaan SMHV – Abril Sánchez ja Ricote Saugar (BOOMERANGTV)* (T-420/03, ei vielä julkaistu) 17.6.2008 antamassaan tuomiossa, että vaikka valituslautakunnalla ei ollut velvollisuutta ottaa huomioon tosiseikkoja ja todisteita, jotka oli esitetty ensimmäistä kertaa valituslautakunnassa, oli kuitenkin tarkastettava, ettei valituslautakunta ollut kieltäytymisellään rikkonut asetuksen N:o 40/94 74 artiklan 2 kohtaa katsomalla, ettei sillä ollut mitään harkintavaltaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kyseessä olevien tosiseikkojen ja todisteiden luonne on ainoastaan yksi osatekijöistä, jotka voidaan ottaa huomioon, kun SMHV käyttää sille kuuluvaa harkintavaltaa. Koska valituslautakunta käytti perusteena sitä tosiseikkaa, että kantajalle oli jo annettu tilaisuus esittää kyseessä olevat asiakirjat väiteosastossa, se on implisiittisesti katsonut, että esillä olevan asian olosuhteet olivat esteenä niiden huomioon ottamiselle. Näin ollen valituslautakunta ei tehnyt ratkaisuaan sellaisen periaatteen nojalla, jonka mukaan asiakirjoja, jotka kantaja on esittänyt ensimmäistä kertaa valituslautakunnassa, ei voida ottaa tutkittavaksi, vaan se perusteli päätöksensä tämän seikan osalta.

c) Oikeussuojaintressi ja mitättömyysmenettelyt

Asiassa *Lancôme vastaan SMHV – CMS Hasche Sigle (COLOR EDITION)* (T-160/07, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 8.7.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että asetuksen N:o 40/94 55 artiklan 1 kohdan rakenteesta ilmenee, että lainsäätäjän tarkoituksena on ollut sallia jokaisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön ja jokaisen ryhmittymän, joka voi esiintyä kantajana tai vastaajana oikeudenkäynnissä, esittää ehdottomiin mitättömyysperusteisiin perustuvia mitättömäksi julistamista koskevia vaatimuksia ilman, että olisi osoitettava oikeussuojaintressin olemassaolo, vaikka se on nimenomaisesti rajoittanut suhteellisiin mitättömyysperusteisiin perustuvien mitättömäksi julistamista koskevien vaatimusten esittäjien piiriä tavaramerkkien tai aikaisempien oikeuksien haltijoihin sekä käyttöluvan saajiin.

[25] Asia C-29/05 P (Kok., s. I-2213).

d) Valituslautakuntien velvollisuudet

Perusteluvelvollisuutta koskevaan vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön[26] nojautuen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvisti asiassa *Reber vastaan SMHV Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (Mozart)* (T-304/06, ei vielä julkaistu) 9.7.2008 antamassaan tuomiossa, että valituslautakunnalla ei ole pääsääntöisesti velvollisuutta esittää päätöksessään erityistä vastausta jokaiseen väitteeseen, joka koskee sen omien elimien tai kansallisten elimien tai tuomioistuinten antamia määrätynlaisia ratkaisuja samankaltaisissa asioissa, jos sen konkreettisessa asiassa tekemästä päätöksestä ilmenee ainakin implisiittisesti, mutta selvästi ja yksiselitteisesti syyt, joiden vuoksi näillä muilla ratkaisuilla ei ole merkitystä tai niitä ei oteta huomioon sen arvioinnissa.

Edellä mainitussa asiassa *COYOTE UGLY* antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että vaikka valituslautakunnalla on oikeus jakaa viran puolesta haetun tavaramerkin kattamat palvelut ilmoittamalla täsmällisesti aikaisemman tavaramerkin kanssa yhteensoveltuvat alayksiköt silloin, kun se havaitsee osittaisenkin samankaltaisuuden kyseessä olevien tavaroiden ja palvelujen välillä väitemenettelyn yhteydessä, sillä ei ole tähän velvollisuutta.

Kasvinjalostajanoikeuksia koskeva suoja

Asetuksella (EY) N:o 2100/94[27] on perustettu kasvinjalostajanoikeuksia koskeva yhteisön suojajärjestelmä, jossa sallitaan yhteisön koko alueella voimassa olevien kasvilajikkeita koskevien teollisoikeuksien myöntäminen. Tämän yhteisön järjestelmän täytäntöönpanosta ja soveltamisesta huolehtii yhteisön kasvilajikevirasto (jäljempänä YKLV), hajautettu yhteisön virasto, jonka toimipaikka on Angers (Ranska) ja joka on ollut toiminnassa 27.4.1995 lukien. YKLV:oon on perustettu valituslautakunta, joka on toimivaltainen ratkaisemaan sen tekemiä tietyntyyppisiä päätöksiä koskevat valitukset. Kyseisen asetuksen 73 artiklan mukaan YKLV:n valituslautakunnan päätöksiin voidaan hakea muutosta yhteisöjen tuomioistuimissa.

Vuoden 2008 aikana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antanut ensimmäiset kaksi tuomiota, jotka koskevat YKLV:n valituslautakunnan tekemiä päätöksiä. Otettuaan kantaa pääasiallisesti tutkittavaksi ottamiseen asiassa *Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana vastaan YKLV – Nador Cott Protection (Nadorcott)* (T-95/06, ei vielä julkaistu) 31.1.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määritteli asiassa harjoittamansa tuomioistuinvalvonnan ulottuvuuden asiassa *Schräder vastaan YKLV (SUMCOL 01)* (T-187/06, ei vielä julkaistu) 19.11.2008 antamassaan tuomiossa. Tältä osin se huomautti, että kun yhteisöjen tuomioistuimet antavat ratkaisunsa yhteisön hallintoviranomaisen monitahoisten teknisten arviointien perusteella tekemistä päätöksistä, ne harjoittavat lähtökohtaisesti rajoitettua valvontaa eivätkä korvaa kyseisen viran-

[26] Yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004 (Kok., s. I-123) ja asia C-3/06 P, Groupe Danone v. komissio, tuomio 8.2.2007 (Kok., s. I-1331).

[27] Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 2100/94 (EYVL L 227, s. 1).

omaisen tosiseikkojen osalta tekemää arviointia omalla arvioinnillaan, mutta ne eivät kuitenkaan pidättäydy valvomasta sitä, miten hallinto on tulkinnut teknisiä tietoja. Tätä lähestymistapaa voidaan soveltaa tapauksiin, joissa hallintopäätös on tieteenaloihin, kuten kasvitieteeseen ja perinnöllisyystieteeseen, kuuluvien monitahoisten arviointien seurausta. Esillä olevassa asiassa kasvilajikkeen erotettavuuden arviointi asetuksen N:o 2100/94 7 artiklan 1 kohdassa säädettyjen kriteerien perusteella on siinä määrin tieteellisesti ja teknisesti monitahoinen tehtävä, että tuomioistuinvalvonnan ulottuvuuden rajoittaminen on tämän vuoksi perusteltua. Nämä kriteerit nimittäin edellyttävät sen tutkimista, erottuuko kyseessä oleva lajike selvästi tietyn genotyypin tai genotyyppiyhdistelmän ominaispiirteiden kuvauksen perusteella kaikista muista lajikkeista. Sitä vastoin sen seikan arvioiminen kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa lueteltujen kriteerien perusteella, onko olemassa jokin toinen yleisesti tunnettu lajike, ei edellytä asiantuntemusta ja erityistä teknistä osaamista eikä ole sillä tavoin monitahoinen tehtävä, että tuomioistuinvalvonnan rajoittaminen olisi sen perusteella oikeutettua. Näiden kriteerien mukaan edellytetään nimittäin ainoastaan sen tutkimista, oliko esimerkiksi kyseessä olevaa lajiketta koskevan kasvinjalostajanoikeushakemuksen tekopäivänä jokin toinen lajike suojattu tai kirjattu viralliseen lajikerekisteriin.

Oikeus tutustua asiakirjoihin

Asiassa *MyTravel vastaan komissio* (T-403/05, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 9.9.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi asiakirjoihin tutustumisoikeuden, josta säädetään asetuksessa (EY) N:o 1049/2001[28], ulottuvuutta tiettyihin asiakirjoihin, jotka sisältyvät komission asiakirjoihin yrityskeskittymän soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevan arvioinnin yhteydessä, sekä asiakirjoihin, jotka komission yksiköt ovat laatineet sen jälkeen kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kumonnut yhden sen päätöksistä.

Kyseinen tuomio kuuluu asiayhteyteen, joka koskee Airtoursin ja First Choicen välistä yrityskeskittymää, jonka komissio oli todennut yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kumonnut tämän päätöksen asiassa Airtours vastaan komissio (T-342/99, Kok., s. II-2585) 6.6.2002 antamassaan tuomiossa, komissio perusti työryhmän, joka koostui sen kilpailun pääosaston (PO) ja sen oikeudellisen yksikön virkamiehistä ja jonka tehtävänä oli tutkia, oliko tarkoituksenmukaista tehdä valitus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta, ja arvioida, mitkä ovat kyseisen tuomion vaikutukset yrityskeskittymien valvontaan tai muihin aloihin sovellettaviin menettelyihin. MyTravel, Airtoursin oikeudellinen seuraaja, kääntyi komission puoleen saadakseen oikeuden tutustua kahdentyyppisiin asiakirjoihin: yhtäältä työryhmän laatimiin valmisteluasiakirjoihin ja raporttiin sekä toisaalta asian Airtours/First Choice asiakirja-aineiston asiakirjoihin, joihin raportti perustui. Komissio epäsi tutustumisoikeuden suurimpaan osaan näistä asiakirjoista kolmen asetuksessa N:o 1049/2001 säädetyn poikkeuksen perusteella.

[28] Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43).

Ensinnäkin päätöksentekomenettelyn suojaan liittyvän poikkeuksen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että työryhmän laatima raportti on osa komission täysin hallinnollisia, ei lainsäädännöllisiä tehtäviä. Yleisön intressi saada tieto asiakirjan sisällöstä avoimuusperiaatteen nojalla ei ole yhtä painava silloin, kun on kyse asiakirjasta, joka on laadittu sellaisen hallintomenettelyn aikana, jossa on tarkoituksena soveltaa kilpailuoikeuden sääntöjä, kuin silloin, kun on kyseessä asiakirja, joka liittyy lainsäädäntömenettelyyn. Korostaen, että raportin sisältämien tietojen ilmaisemiseen yleisölle liittyy riski siitä, että komission virkamiesten mielipiteet, jotka voivat olla kriittisiä, julkaistaan, ja siitä, että raportin sisältöä ja komission tekemää lopullista päätöstä voitaisiin vertailla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että komissio oli perustellusti evännyt tutustumisoikeuden, kun se oli katsonut, että raportin sisältämien tietojen ilmaiseminen yleisölle vahingoittaisi vakavasti yhden komission jäsenen mahdollisuutta ilmaista vapaasti ja kattavasti mielipiteensä omien yksiköidensä päätelmistä. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi Airtours-First Choice yrityskeskittymään liittyvien sisäisten asiakirjojen osalta, että komissio oli katsonut perustellusti, että näiden asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaiseminen vähentäisi sen yksiköiden kykyä ilmaista näkemyksensä ja vahingoittaisi vakavasti sen päätöksentekomenettelyä yrityskeskittymien valvontaa koskevissa asioissa, koska ne voivat ilmentää komission yksiköiden mielipiteitä, jotka eivät ehkä enää sisälly päätöksen lopulliseen versioon. Tällainen tietojen ilmaiseminen kannustaisi itsesensuuriin ja vahingoittaisi yksiköitten välistä vapaata ja kattavaa kommunikointia. Lisäksi tämä riski on kohtuudella ennakoitavissa, koska on todennäköistä, että tällaisia asiakirjoja voidaan käyttää komission yksiköiden kantaan vaikuttamiseksi, jonka on oltava vapaa ja riippumaton kaikista ulkopuolisista paineista.

Mitä toiseksi tulee tuomioistuinkäsittelyn ja oikeudellisen neuvonannon suojaan liittyvään poikkeukseen, jonka osalta kantaja väitti, ettei se ollut sovellettavissa vastausmuistioihin, jotka oikeudellinen yksikkö laati kilpailun pääosastolle Airtours-päätöksen valmistelun yhteydessä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kyseisten muistioiden sisältämien tietojen ilmaiseminen voi johtaa siihen, että oikeudellinen yksikkö toimii tulevaisuudessa pidättyväisesti ja varovaisesti, jottei se vaikuttaisi komission päätöksentekokykyyn asioissa, joihin oikeudellinen yksikkö osallistuu hallinnollisessa ominaisuudessa. Se lisäsi, että oikeudellisten neuvojen ilmaiseminen voi asettaa komission vaikeaan tilanteeseen, jossa sen oikeudellinen yksikkö voisi joutua puolustamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kantaa, joka ei ollut sen kanta sisäisen menettelyn aikana. Tällainen ristiriita voi vaikuttaa huomattavasti oikeudellisen yksikön mielipiteenvapauteen ja sen mahdollisuuteen puolustaa tehokkaasti komission lopullista kantaa yhteisöjen tuomioistuimissa yhdenvertaisesti muiden eri osapuolten edustajien kanssa.

Kolmanneksi tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaan liittyvästä poikkeuksesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin totesi, että pyydetyn asiakirjan osalta komission päätös sisälsi ainoastaan epäselviä ja yleisiä arvioita, joiden osalta ei ole mahdollista ymmärtää, millä tavalla tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimet olisivat voineet vaarantua, ja kumosi kyseisen päätöksen, sikäli kuin siinä evätään tutustumisoikeus kyseiseen asiakirjaan.

Asiassa *Muñiz vastaan komissio* (T-144/05, ei julkaistu) 18.12.2008 annetussa tuomiossa käsitellään myös kysymystä päätöksentekomenettelyn suojaan liittyvän poikkeuksen soveltamisesta pyynnön yhteydessä, joka koskee tutustumisoikeutta valmisteluasiakirjoi-

hin, jotka työryhmä on jättänyt nimikkeistökomitealle, joka toimii komission toteuttamien tavaroiden luokittelutoimenpiteiden hyväksymistä koskevassa lainsäädäntömenettelyssä, jos tietyn tuotteen luokittelu voi aiheuttaa vaikeuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka päätöksentekomenettelyn suoja ulkoista painetta vastaan voi muodostaa legitiimin perusteen rajoittaa oikeutta tutustua asiakirjoihin, tällaisen paineen on kuitenkin oltava todellisuudessa kiistämätön ja sen riskin ennakoitavuus, että tämä vaikuttaisi olennaisesti luokittelupäätökseen, on osoitettava. Lisäksi vaikka on otettava huomioon komission huoli siitä, että henkilöstön ja asiantuntijoiden kyky ilmaista vapaasti mielipiteensä säilyy, on kuitenkin tärkeää arvioida, onko tämä huolestuminen objektiivisesti perusteltua. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että esillä olevassa asiassa näin ei ollut, koska komissio ei ollut tukenut väitteitään millään todisteilla, ja kumosi riidanalaisen päätöksen.

Kaupallisten etujen suojaan liittyvää poikkeusta käsitellään asiassa *Terezakis vastaan komissio* (T-380/04, ei julkaistu) 30.1.2008 annetussa tuomiossa. Komissio oli nimenomaan kieltäytynyt myöntämästä kantajalle oikeutta tutustua sopimukseen, joka oli tehty Athens International Airportin ja Hochtief-yhtymän välillä ja joka koski Ateenan uuden lentoaseman rakentamista Spataan, sen vuoksi, että siihen sisältyvien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi vakavasti sopimuspuolten kaupallisia etuja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että luonteensa puolesta tällainen sopimus voi sisältää luottamuksellisia tietoja, jotka koskevat sekä asianomaisia yhtiöitä että niiden liikesuhteita, ja että lähtökohtaisesti yrityksen kustannusrakenteeseen liittyvät täsmälliset seikat ovat liikesalaisuuksia, joiden ilmaiseminen kolmansille voi vahingoittaa tämän kaupallisia etuja. Vaikka onkin totta, että tietyt sopimuksen kohdat sisältävät tietoja, jotka koskevat sopimuspuolia ja niiden liikesuhteita, komission tekemän tarkastelun avulla ei voida arvioida konkreettisesti, soveltuuko esitetty poikkeus todella kaikkiin sopimukseen sisältyviin tietoihin. Koska komission osalta ei vaikuttaisi mahdottomalta ilmoittaa syyt, joihin koko pääsopimuksen luottamuksellisuus perustuu, ilmaisematta viimeksi mainitun sisältöä ja näin ollen ilman, että poikkeus menettää olennaisen tarkoituksensa, ja koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä ei ole korvata omalla arvioinnillaan komission arviointia, se kumosi riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä evättiin osittainenkin tutustumisoikeus sopimukseen.

Asiassa *Williams vastaan komissio* (T-42/05, ei julkaistu) 10.9.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti itselleen kysymyksen siitä, voidaanko päätöstä, jossa evätään osittain tutustumisoikeus tiettyihin siinä yksilöityihin asiakirjoihin, tulkita siten, että se käsittää implisiittisen kielteisen päätöksen tutustumisoikeuden osalta tietyntyyppisiin muihin asiakirjoihin, kuten geneettisesti muunnettuja organismeja koskevan direktiivin 2001/18/EY[29] valmistelutyön yhteydessä vaihdettuihin muistioihin ja sähköposteihin, joita ei ole yksilöity siinä mutta jotka ovat myös olleet tutustumispyynnön kohteena. Tässä tarkoituksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eteni kolmessa vaiheessa. Ensiksi se totesi, että komission hallussa oli huomattava määrä muita kuin riidanalaisessa päätöksessä mainittuja valmisteluasiakirjoja ja että komission tätä koskevan ilmoituksen puuttuessa ei ollut syytä olettaa, että kyseessä olevia asiakirjoja ei ollut olemassa. Tämän jäl-

[29] Geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön ja neuvoston direktiivin 90/220/ETY kumoamisesta 12.3.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/18/EY (EYVL L 106, s. 1).

keen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki, oliko tutustumista koskeva hakemus riittävän täsmällinen, jotta komission oli mahdollista ymmärtää, että se koski tällaisia asiakirjoja. Tarkastellessaan esillä olevan asian olosuhteita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että asia oli näin ja päätteli siitä, että se seikka, että komissio ei ollut yksilöinyt riidanalaisessa päätöksessään kaikkia sisäisiä asiakirjoja, jotka liittyivät direktiivin 2001/18 antamisen asiayhteyteen, vastasi asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan mukaisesti tutustumisoikeuden implisiittistä epäämistä, mistä voidaan nostaa kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli sitä, voiko se tosiseikka, että riidanalaisessa päätöksessä ei ollut otettu huomioon kyseisten asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaisemista, olla perusteltu esillä olevan asian erityisten olosuhteiden vuoksi erityisesti siitä syystä, että tutustumista koskeva hakemus oli mahdollisesti laaja ja epätäsmällinen. Muistuttaen, että toimielimen mahdollisuutta punnita yleisön intressiä tutustua asiakirjoihin ja siitä aiheutuvaa työtaakkaa käytetään vain poikkeustapauksissa, jotka rajoittuvat tapauksiin, joissa aiheutuisi asiakirjojen konkreettisen ja asiakirjakohtaisen tutkimisen vuoksi epätarkoituksenmukaisen laajoja hallinnollisia tehtäviä, ja todeten, että komissio ei muodollisesti vetoa tällaiseen poikkeukseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komissio ei ollut perustellut yksilöimättömiä asiakirjoja koskevaa implisiittistä epäämistään riidanalaisessa päätöksessä. Määritelmän mukaan tämä tutustumisoikeuden epääminen merkitsee perustelujen täyttä puuttumista, jota komissio ei voi korjata yhteisöjen tuomioistuimissa esitettyjen seikkojen avulla ja joka oikeuttaa riidanalaisen päätöksen kumoamisen tältä osin.

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka – Terrorismin torjunta

Vuonna 2008 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on uudelleen ottanut kantaa terrorismin torjuntaa koskeviin asioihin kahdessa tuomiossa, asiassa *People's Mojahedin Organization of Iran vastaan neuvosto* (T-256/07, ei vielä julkaistu, muutoksenhaku vireillä) 23.10.2008 annetussa tuomiossa ja asiassa *People's Mojahedin Organization of Iran vastaan neuvosto* (T-284/08, ei vielä julkaistu) 4.12.2008 annetussa tuomiossa saman kantajan voitettua jo osittain juttunsa vuonna 2006[30]. Ensimmäisessä tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi, että kun neuvoston on arvioitava, onko jonkun henkilön tai jonkin ryhmän tai yhteisön varojen jäädyttäminen perusteltua tai säilyykö se perusteltuna, sen on ennen kaikkea arvioitava sitä vaaraa, että tällaisen toimenpiteen puuttuessa kyseisiä varoja voitaisiin käyttää terroritekojen rahoitukseen ja valmisteluun. Mitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rooliin tulee, neuvostolle myönnettävä laaja harkintavalta ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pidättäydyttävä valvomasta kyseisen toimielimen merkityksellisistä tosiseikoista tekemää tutkintaa. Yhteisöjen tuomioistuinten on paitsi tutkittava esitettyjen todisteiden aineellinen paikkansapitävyys, luotettavuus ja johdonmukaisuus myös tarkistettava, muodostavatko nämä todisteet merkityksellisten seikkojen kokonaisuuden, joka on otettava huomioon monitahoisen tilanteen arvioinnissa, ja voivatko kyseiset todisteet tukea päätelmiä, jotka niistä on tehty. Tässä valvonnassa yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä ei kuitenkaan ole korvata omalla taloudellisia seikkoja koskevalla arvioinnillaan neuvoston arviointia. Lisäksi

[30] Asia T-228/02, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran v. neuvosto, tuomio 12.12.2006 (Kok., s. II-4665) (ks. vuoden 2006 vuosikertomus).

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti, että kun yhteisön toimielimellä on laaja harkintavalta, tiettyjen menettelyllisten takeiden noudattamisen valvonta on erityisen tärkeää. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että valvonta, joka koskee kysymystä siitä, oliko neuvostolla perusteltuja syitä voidakseen pitää voimassa kantajan varojen jäädyttämisen, on kiistatta sen valvonnan rajoissa, jota yhteisöjen tuomioistuimet voivat harjoittaa, sikäli kuin se vastaa pääasiallisesti ilmeistä arviointivirhettä koskevaa valvontaa.

Suoritettuaan tällaisen valvonnan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi toisen riidanalaisista päätöksistä sillä perusteella, että neuvosto ei ollut perustellut riittävästi syitä, joiden vuoksi se ei ollut ottanut huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusviranomaisen, Proscribed Organisations Appeals Commissionin (jäljempänä POAC) tekemää päätöstä, jossa määrättiin poistamaan kantaja terroristijärjestöjen luettelosta kyseisessä maassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti, että varojen jäädyttämistä koskevien yhteisön toimenpiteiden toteuttamiseksi on välttämätöntä, että neuvosto varmistuu kansallisen toimivaltaisen oikeusviranomaisen päätöksen olemassaolosta sekä kyseisen päätöksen seurauksena kansallisella tasolla toteutetuista toimista. Päätöksessään POAC oli kuitenkin nimenomaan määritellyt kohtuuttomaksi Yhdistyneen kuningaskunnan Home Secretaryn (sisäasiainministeri) arvioinnin, jonka mukaan kantaja oli edelleen terrorismiin sekaantunut järjestö.

Toisessa kyseisistä tuomioista, joka on annettu nopeutetussa menettelyssä heti suullista käsittelyä seuraavana päivänä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, joka korosti tarvetta taata tasapaino terrorismin torjuntaan liittyvien vaatimuksien ja perusoikeuksien suojelemisen välillä, totesi, että koska niiden rajoitusten vastapainoksi, jotka neuvosto on kohdistanut asianomaisten puolustautumisoikeuksiin, on asetettava tiukka, itsenäinen ja riippumaton tuomioistuimen suorittama valvonta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on voitava valvoa varojen jäädyttämistä koskevien toimenpiteiden laillisuutta ja perusteltavuutta ilman, että sitä vastaan voitaisiin vedota neuvoston käyttämien todisteiden tai tietojen salattavaan luonteeseen tai luottamuksellisuuteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen erityisesti sillä perusteella, että neuvostolla ei ole oikeutta perustaa varojen jäädyttämistä koskevaa päätöstään jäsenvaltion tiedoksi antamiin tarkkoihin tietoihin tai asiaan liittyviin seikkoihin, jos tämä jäsenvaltio ei ole valmis sallimaan niiden tiedoksi antamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

Erioikeudet ja vapaudet

Asiassa *Mote vastaan parlamentti* (T-345/05, ei vielä julkaistu) 15.10.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti kantaa parlamentin päätökseen, joka koski yhden sen jäsenen koskemattomuuden pidättämistä. Esillä olevassa asiassa Ashley Neil Mote, joka on Yhdistyneen kuningaskunnan kansalainen, oli esitutkinnan kohteena, koska katsottiin, että hän oli saanut julkisia tukia vilpillisten ilmoitusten perusteella. Sen jälkeen kun Mote valittiin Euroopan parlamenttiin, hän vaati vireillä olevan rikosoikeudenkäynnin keskeyttämistä vedoten hänellä Euroopan parlamentin jäsenenä oleviin erioikeuksiin ja vapauksiin. Toimivaltainen kansallinen tuomioistuin päätti oikeudenkäynnin keskeyttämisestä ja katsoi, että menettely, jossa Mote oli vapaana takuita vastaan merkitsi Euroopan parlamentin jäsenten liikkumisvapauteen kohdistuvaa rajoitusta ja oli siten

Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan[31] 8 artiklan vastainen. Yhdistyneen kuningaskunnan pyynnöstä parlamentin täysistunto päätti Moten koskemattomuuden pidättämisestä, joka näin ollen vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan kyseisen päätöksen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tuomiossaan, että Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 10 artiklan viimeisestä kohdasta, jossa todetaan, että koskemattomuus ei estä Euroopan parlamenttia käyttämästä oikeuttaan pidättää koskemattomuuden yhden jäsenen osalta, ilmenee, että parlamentilla on toimivalta ratkaista pyyntö, joka koskee Euroopan parlamentin jäsenen koskemattomuuden pidättämistä. Sitä vastoin ei ole mitään määräystä siitä, että parlamentti olisi toimivaltainen viranomainen toteamaan pöytäkirjan 8 artiklassa säädetyn erioikeuden olemassaolon. Pöytäkirjan 8 ja 10 artiklalla ei sitä paitsi ole samaa soveltamisalaa, koska pöytäkirjan 10 artiklalla pyritään varmistamaan parlamentin jäsenten riippumattomuus siten, ettei heitä kohtaan voida harjoittaa painostusta uhkaamalla heitä pidätyksellä tai syytteillä parlamentin istuntojen aikana, ja koska 8 artiklan tehtävänä on suojata parlamentin jäseniä heidän liikkumisvapauteensa kohdistuvia, muita kuin lainkäytöllisiä rajoituksia vastaan. Korostaen, että Mote vetoaa ainoastaan lainkäytöllisiin rajoituksiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, ettei parlamentti tee minkäänlaista oikeudellista virhettä, kun se päättää pidättää Moten koskemattomuuden lausumatta siitä erioikeudesta, joka hänelle oli myönnetty parlamentin jäsenen ominaisuudessa.

II. Vahingonkorvausasiat

Tämän vuoden oikeuskäytännön pääasiallinen anti tällä alalla liittyy edellytyksiin, joilla yhteisön vastuu voi syntyä yhtäältä sen vuoksi, että yhteisön toimielin tai elin on levittänyt yksityisiä koskevia tietoja, ja toisaalta sen vuoksi, että komissio on tehnyt virheitä sellaisen taloudellisen analyysin yhteydessä, joka on yrityskeskittymän toteamista yhteismarkkinoille soveltumattomaksi koskevan päätöksen taustalla.

Suhde kansallisiin menettelyihin

Asiassa *Franchet ja Byk vastaan komissio* (T-48/05, ei vielä julkaistu) 8.7.2008 antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi asetusta (EY) N:o 1073/1999[32], jossa säädetään Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) henkilökuntaan kuuluvien toteuttamista tarkastuksista, todentamisista ja toimista. OLAF on elin, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa toteuttaa toimielimissä sisäisiä hallinnollisia tutkimuksia, joiden tarkoituksena on selvittää vakavia tekoja, jotka voivat merkitä sitä, että yhteisön virkamies tai muu sen henkilöstöön kuuluva on jättänyt noudattamatta velvollisuuksiaan tavalla, joka voi johtaa kurinpitotoimiin ja tarvittaessa rikossyytteisiin. Tässä asetuksessa säädetään, että

[31] Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8.4.1965 tehty pöytäkirja, joka on Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen (EYVL 1967, 152, s. 13) liitteenä.

[32] OLAFin tutkimuksista 25.5.1999 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1073/1999 (EYVL L 136, s. 1).

kyseisissä tutkimuksissa on noudatettava perustamissopimusta ottaen erityisesti täysimääräisesti huomioon ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä noudattaen asianomaisen oikeutta tulla kuulluksi häntä koskevista seikoista. Koska esillä olevassa asiassa useissa Euroopan yhteisöjen tilastotoimistoa (Eurostat) koskevissa sisäisissä tilintarkastuksissa oli ilmennyt, että varainhoidossa oli mahdollisesti esiintynyt sääntöjenvastaisuuksia, OLAF oli aloittanut useita tutkimuksia, jotka koskivat muun muassa sellaisia sopimuksia, joita Eurostat oli tehnyt eri yhtiöiden kanssa. Vuosina 2002 ja 2003 OLAF oli toimittanut Luxemburgin ja Ranskan oikeusviranomaisille asiakirjat, jotka liittyivät tutkimuksiin, jotka koskivat näitä sääntöjenvastaisuuksia ja joihin oli vedetty mukaan Yves Franchet, Eurostatin entinen pääjohtaja, ja Daniel Byk, kyseisen viraston entinen johtaja. Viimeksi mainitut nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vahingonkorvauskanteen ja väittivät, että sekä OLAF että komissio olivat tehneet virheitä kyseisten tutkimusten aikana.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi komission argumentin, jonka mukaan vahingonkorvauskanne oli osittain ennenaikainen siitä syystä, että kansalliset menettelyt olivat edelleen kesken. Oikeudenkäynnissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ei näet ole kyse siitä, onko seikat, joista kantajia arvostellaan, näytetty toteen vai ei, vaan sen arvioinnista, millä tavoin OLAF on suorittanut ja päättänyt tutkimuksen, jossa Franchet ja Byk mainitaan nimeltä ja jossa katsotaan heidän olevan vastuussa sääntöjenvastaisuuksista, jotka on todettu julkisesti ennen lopullisen päätöksen tekemistä, sekä sen tutkimisesta, millä tavoin komissio on menetellyt tämän tutkimuksen yhteydessä. Se, että kansalliset oikeusviranomaiset toteaisivat kantajat syyttömiksi, ei nimittäin välttämättä korvaa mahdollista vahinkoa, jonka he ovat kärsineet. Kun otetaan huomioon, että väitetty vahinko, johon vedotaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, on erillinen vahingosta, joka voidaan osoittaa sillä, että kansalliset oikeusviranomaiset toteavat kantajat syyttömiksi, korvausvaatimuksia ei voida hylätä ennenaikaisina.

Säännön, jolla annetaan yksityisille oikeuksia, riittävän ilmeinen rikkominen

Asiakysymyksen osalta edellä mainitussa asiassa *Franchet ja Byk vastaan komissio* annetussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti ensinnäkin, että OLAFin olisi pitänyt ilmoittaa etukäteen Franchet'lle ja Bykille heitä koskevien asiakirjojen toimittamisesta Luxemburgin ja Ranskan oikeusviranomaisille ja että säännössä, jossa säädetään tuollaisesta velvoitteesta, annetaan oikeuksia yksityisille. Vaikka OLAFilla on harkintavaltaa tapauksissa, joissa tutkimukseen liittyvistä syistä on noudatettava ehdotonta salassapitovelvollisuutta, asia on toisin siltä osin kuin kyse on siitä, mitä yksityiskohtaisia sääntöjä noudatetaan tehtäessä päätös siitä, että ilmoittamista asianomaisille virkamiehille lykätään. Näin ollen tämän etukäteen ilmoittamista koskevan velvollisuuden noudattamatta jättäminen merkitsee riittävän ilmeistä rikkomista.

Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että asetuksen N:o 1073/1999 vastaisesti OLAFin valvontakomiteaa ei ollut kuultu ennen kuin kantajia koskevat tiedot oli toimitettu kansallisille viranomaisille. Koska tämän komitean tehtävänä on suojata OLAFin tutkimusten kohteena olevien henkilöiden oikeuksia ja koska sen kuuleminen on ehdoton velvollisuus, OLAF oli näin ollen syyllistynyt oikeussäännön, jolla annetaan yksityisille oikeuksia, riittävän ilmeiseen rikkomiseen.

Kolmanneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että se seikka, että OLAF on todennut julkisesti kantajien syyllistyneen rikoksiin – myös antamalla levittää tietoja lehdistölle – merkitsee syyttömyysolettaman, tutkimusten luottamuksellisuuden ja hyvän hallinnon periaatteiden loukkaamista. Vuotojen osalta se katsoi, että koska komissio ei ollut esittänyt mitään todisteita, joilla pyrittäisiin osoittamaan, että ne voivat olla peräisin muusta lähteestä, OLAFin on katsottava olevan vastuussa. Edellä mainituilla periaatteilla annetaan oikeuksia yksityisille, ja OLAF on riittävän ilmeisesti loukannut niitä, kun otetaan huomioon, että sen tehtävänä on valvoa, että tällaisia vuotoja ei tapahdu ja että sillä ei ole tämän velvollisuuden noudattamisessa minkäänlaista harkintavaltaa.

Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli sitä, onko komissio menetellyt lainvastaisesti, kun se on paljastanut eri tietoja kyseessä olevien tutkimusten yhteydessä, erityisesti lehdistötiedotteessa, jossa yhdistetään selvästi kantajien nimet asiaa Eurostat koskeviin väitteisiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että toimielimiä ei voida estää tiedottamasta yleisölle meneillään olevista tutkimuksista, ja katsoi, että käsiteltävänä olevassa asiassa ei kuitenkaan voida katsoa, että komissio on suorittanut tämän toimenpiteen noudattaen kaikkea vaadittavaa varovaisuutta ja pidättyväisyyttä ja kunnioittanut Franchet'n ja Bykin etujen ja toimielimen etujen välistä oikeaa tasapainoa. Koska komissiolla ei ole lainkaan harkintavaltaa syyttömyysolettaman periaatteen noudattamista koskevan velvollisuuden suhteen, se on syyllistynyt kyseisen periaatteen riittävän ilmeiseen loukkaamiseen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli kysymystä virkamiehen nimeltä mainitsemisesta yhteisön toimielimen tai elimen levittämissä asiakirjoissa, jotka liittyvät huonoa hallintoa koskevaan tapaukseen, myös asiassa *M vastaan oikeusasiamies* (T-412/05, ei julkaistu) 24.9.2008 antamassaan tuomiossa. Kantaja, komission virkamies, vaati korvausta vahingosta, jonka hän väitti itselleen aiheutuneen sen vuoksi, että hänet oli mainittu nimeltä oikeusasiamiehen päätöksessä, joka koski kantelua, jossa väitettiin sen komission yksikön, jonka palveluksessa kantaja oli, syyllistyneen huonoon hallintoon, ja joka koski erityisesti puhdistamon rakentamista, jolla oli kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että ainoastaan yhteisön toimielimet ja elimet voivat olla oikeusasiamiehen tutkimuksen kohteena, eivät yksityiset. Soveltaessaan analogisesti asiassa *Ismeri Europa vastaan tilintarkastustuomioistuin*[33] 15.6.1999 annettuun tuomioon perustuvaa oikeuskäytäntöä se korosti kuitenkin, että tehtävänsä tehokkaan toteuttamisen vuoksi oikeusasiamies voi poikkeuksellisesti joutua tuomaan julki kaikki todetut seikat ja siis mainitsemaan nimeltä mukana olleet henkilöt. Oikeusasiamies nimittäin voi erityisissä olosuhteissa, jotka saattavat liittyä tosiseikkojen vakavuuteen tai ulkopuolisten etuja vahingoittavaan ristiriitaan, mainita päätöksissään nimeltä henkilöitä, jotka eivät lähtökohtaisesti kuulu sen valvontavaltaan, edellyttäen, että näiden henkilöiden osalta noudatetaan kontradiktorista periaatetta. Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi yhtäältä, että kantajan mainitseminen ei ollut välttämätöntä sen tavoitteen saavuttamiseksi, johon huonon hallinnon paljastamisella pyritään, eikä tarpeen, jotta vältettäisiin sekaannusvaara tiettyihin toisiin virkamiehiin, jotka olivat

[33] Asia T-277/97 (Kok., s. II-1825). Tuomio, jonka yhteisöjen tuomioistuin vahvisti valitusasiassa C-315/99 P, Ismeri Europa v. tilintarkastustuomioistuin, 10.7.2001 antamallaan tuomiolla (Kok., s. I-5281).

vapaita kaikesta vastuusta kyseisessä tilanteessa, ja toisaalta, että oikeusasiamies ei ollut kuullut kantajaa ennen päätöksensä tekemistä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että rikkominen, johon oikeusasiamies oli syyllistynyt, on riittävän ilmeinen aiheuttaakseen yhteisölle sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun, koska vaikka tällä elimellä on laaja harkintavalta sen suhteen, ovatko kantelut perusteltuja tai mihin toimiin ne johtavat, näin ei ole asianlaita sen seikan arvioinnin osalta, onko syytä luopua konkreettisessa tapauksessa luottamuksellisuutta koskevasta säännöstä.

Toinen erittäin tärkeä kysymys, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tänä vuonna tarkastellut tällä alalla, on mahdollisuus yhteisön vastuun syntymiseen sellaisten virheiden vuoksi, jotka komissio on tehnyt todetessaan sille ilmoitetun yrityskeskittymän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Asia *MyTravel vastaan komissio* (T-212/03, tuomio 9.9.2008, ei vielä julkaistu) sai alkunsa brittiläisen matkanjärjestäjän MyTravelin, joka aikaisemmin tunnettiin nimellä Airtours, nostamasta kanteesta, ja jonka mahdollisuuden hankkia erään kilpailijansa koko osakepääoma Yhdistyneessä kuningaskunnassa komissio torjui. Airtours oli kiistänyt komission analyysin ja nostanut kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja tämä oli edellä mainitussa asiassa *Airtours vastaan komissio* antamassaan tuomiossa kumonnut riidanalaisen päätöksen sillä perusteella, että komissio ei ollut riittävässä määrin osoittanut yrityskeskittymän kielteisiä vaikutuksia.

Tämän tuomion johdosta MyTravel nosti vahingonkorvauskanteen, joka koski korvausta vahingosta, jonka se väitti itselleen aiheutuneen komission suorittamaan valvontamenettelyyn liittyvien lainvastaisuuksien vuoksi.

Omaksuen samankaltaisen lähestymistavan kuin asiassa *Schneider Electric vastaan komissio* [34] 11.7.2007 annetussa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei voida lähtökohtaisesti sulkea pois sitä, että päätöksen, jolla yrityskeskittymä todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, taustalla olevaan komission taloudelliseen analyysiin vaikuttavat selvät ja vakavat virheet voivat merkitä yhteisön oikeuden riittävän ilmeistä rikkomista, jolloin sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu voi syntyä. Se täsmensi kuitenkin, että vahingonkorvausasiassa tekemässään analyysissä sen on välttämättä otettava huomioon epävarmuustekijät ja vaikeudet, jotka liittyvät yleensä yrityskeskittymien valvontaan ja erityisesti monitahoisiin oligopolistisiin rakenteisiin. Tämä arviointi on sinänsä vaativampaa kuin kumoamiskanteen tutkinnan yhteydessä, jolloin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii kantajan esittämien kanneperusteiden asettamissa rajoissa ainoastaan riidanalaisen päätöksen lainmukaisuuden varmistuakseen siitä, että komissio on arvioinut asianmukaisesti eri seikkoja, joiden perusteella se on voinut todeta ilmoitetun yrityskeskittymän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi. Edellä mainitussa asiassa *Airtours vastaan komissio* annetun tuomion yhteydessä todetut pelkät arviointivirheet ja merkityksellisten todisteiden mainitsematta jättäminen eivät siten sellaisenaan ole riittävä peruste todeta, että komissio olisi ylittänyt ilmeisellä ja vakavalla tavalla sen harkintavallalle asetetut rajat valvoessaan yrityskeskittymiä monitahoisessa oligopolistisessa tilanteessa. Virheistään huolimatta komissiolla nimittäin oli esillä olevassa asiassa hallinnollisen

[34] Asia T-351/03 (Kok., s. II-2237, muutoksenhaku vireillä).

menettelyn asiakirjoissa todisteita, jotka voivat kohtuudella tukea sen toteamuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa *Airtours vastaan komissio* annetussa tuomiossa toteamat lainvastaisuudet eivät merkitse sitä, että komissio olisi ylittänyt ilmeisellä ja vakavalla tavalla sille yrityskeskittymien valvonnassa asetetun harkintavallan rajat, siitä lukien, kun se voi esillä olevan tapauksen tavoin selittää syyt, joiden vuoksi se saattoi kohtuudella pitää arviointiaan perusteltuna. Sitä paitsi, vaikka komission esittämät markkinoiden avoimuutta koskevat perustelut eivät ole vakuuttaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, koska näiden perustelujen tueksi ei ole esitetty riittävästi todisteita tai ne on huonosti selitetty, komissio on kuitenkin ottanut asiaan kantaa tutkittuaan huolella hallinnollisessa menettelyssä esitettyjä tietoja.

Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio on kyllä tutkinut Airtoursin esittämät sitoumukset niiden komission yksilöimien ongelmien korjaamiseksi, jotka liittyvät yrityskeskittymän mahdollisiin kielteisiin kilpailuvaikutuksiin, mutta niillä ei voitu vastata selvästi sen väitteisiin.

Näiden seikkojen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei komissio ollut rikkonut riittävän ilmeisellä tavalla oikeussääntöä, jolla annetaan oikeuksia yksityisille.

III. Valitukset

Vuoden 2008 aikana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu 37 valitusta, jotka kohdistuvat virkamiestuomioistuimen päätöksiin. Valituksia käsittelevä jaosto, jonka muodostavat viisi tuomaria eli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti ja neljä jaoston puheenjohtajaa vuorojärjestyksen mukaisesti, ratkaisi yhteensä 21 näistä asioista. Kuudessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi osittain valituksenalaiset päätökset ja kolme näistä asioista palautettiin virkamiestuomioistuimeen.[35]

Yhden vuonna 2008 tehdyn päätöksen osalta (T-414/06 P, *Combescot vastaan komissio*, tuomio 5.3.2008, ei vielä julkaistu) yhteisöjen tuomioistuimen ensimmäinen oikeusasiamies teki uudelleenkäsittelyä koskevan ehdotuksen EY 225 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 62 artiklan perusteella. Tätä ehdotusta ei kuitenkaan noudatettu.[36]

Organisaation osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti, että 1.10.2008 ja 30.9.2009 välisenä aikana vireille pantujen asioiden osalta valituksia käsittelevän jaoston muodostavat ainoastaan kolme tuomaria eli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti ja vuorojärjestyksen mukaisesti kaksi jaoston puheenjohtajaa kuitenkin siten,

35 Asia T-262/06 P, komissio v. D, tuomio 1.7.2008, ei vielä julkaistu; asia T-253/06 P, Chassagne v. komissio, tuomio 19.9.2008, ei vielä julkaistu, ja asia T-43/07 P, Neophytou v. komissio, tuomio 13.10.2008, ei vielä julkaistu. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä vastoin ratkaissut lopullisesti asian T-250/06 P, Ott ym. v. komissio, tuomio 22.5.2008; asian T-56/07 P, komissio v. Economidis, tuomio 8.7.2008 sekä yhdistetyt asiat T-90/07 P ja T-99/07 P, Belgia ja komissio v. Genette, tuomio 18.12.2008, ei vielä julkaistu.

36 Yhteisöjen tuomioistuimen päätös C-216/08 RX, 16.4.2008, ei julkaistu.

että asia on mahdollista siirtää laajennetun viiden tuomarin ratkaisukokoonpanon käsiteltäväksi (8.7.2008 tehty päätös, EYVL C 197, s. 17).

IV. Välitoimihakemukset

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin tänä vuonna 58 välitoimihakemusta, mikä merkitsee huomattavaa kasvua verrattuna vuonna 2007 tehtyihin hakemuksiin (34), joiden määrä ylitti jo selvästi edellisen vuoden määrän. Vuonna 2008 välitoimista päättävä tuomioistuin ratkaisi 57 välitoimihakemusta, kun vastaava luku vuonna 2007 oli 41. Se hyväksyi ainoastaan yhden täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan hakemuksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin asiassa *Ranska vastaan komissio* (T-257/07 RII, ei julkaistu) 30.10.2008 antamalla määräyksellä.

Asiassa *Ranska vastaan komissio* annetun määräyksen osalta on muistutettava, että välitoimista päättävä tuomioistuin oli jo 28.9.2007 asiassa *Ranska vastaan komissio* (T-257/07 R, Kok., s. II-4153) antamassaan määräyksessä ottanut huomioon ennalta varautumisen periaatteen loukkaamista koskevan väitteen vakavuuden ja lykännyt niiden säännösten soveltamista, joilla lievennettiin tarttuviin spongiformisiin enkefalopatioihin sovellettavia eläinten terveyttä koskevia toimenpiteitä ja jotka komissio oli antanut vuonna 2007 nojautuen tieteellisen tietämyksen kehittymiseen. Kyseisestä 28.9.2007 annetusta määräyksestä ei ole valitettu yhteisöjen tuomioistuimen presidentille. Sen sijaan komissio kumosi kyseisen lieventämistä koskevan säännöstön ja antoi uuden säännöstön, jonka säännökset olivat lähes samanlaisia kuin kumotut säännökset. Ainoastaan uusien säännösten perustelut olivat erilaiset siltä osin kuin niissä annettiin tieteellisiä ja teknisiä selvityksiä, joiden tarkoituksena oli täydentää aikaisemman säännöstön perusteluja. Näissä olosuhteissa Ranskan tasavalta teki uuden hakemuksen, joka koski uuden säännöstön täytäntöönpanon lykkäämistä.[37]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti katsoi, että kun otetaan huomioon, että uudet säännökset ovat lähes identtisiä aikaisempien säännösten kanssa, se voi fumus boni jurista koskevan edellytyksen tarkastelun osalta rajoittua tutkimaan, sisälsikö uusi perustelu seikkoja, joilla voidaan perustella muunlainen arviointi kuin se joka otettiin huomioon kyseisessä 28.9.2007 annetussa määräyksessä aikaisemman säännöstön osalta. Tämän valikoivan tarkastelun perusteella presidentti päätyi siihen, ettei tällaisia seikkoja riskin arvioinnin ja hallinnan osalta ole, sellaisina kuin ne oli toteutettu uuden perustelun nojalla. Presidentti totesi näin ollen, että Ranskan tasavallan väitteet, joiden mukaan uusi säännöstö oli omiaan loukkaamaan ennalta varautumisen periaatetta, eivät vaikuta ensi arviolta merkityksettömiltä, ja että pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen on tutkittava ne perusteellisesti. Kiireellisyyttä koskevan edellytyksen osalta presidentti totesi, että ihmisten terveydelle aiheutuvan vakavan ja korjaamattoman vahingon vaara on olemassa, jos pyydettyä täytäntöönpanon lykkäystä ei myönnettäisi. Kyseessä olevien intressien punninnan osalta se korosti, että esillä olevassa asiassa kansanterveyden suojeluun liittyvät vaatimukset oli kiistattomasti asetettava ensisijaiseen asemaan niihin seikkoihin nähden,

[37] Pääasiassa (T-257/07) Ranskan tasavallalle on annettu lupa ulottaa vaatimuksensa ja kanneperusteensa koskemaan uutta säännöstöä.

jotka esitettiin asiassa sovellettavien eläinten terveyttä koskevien toimenpiteiden lieventämiseksi.

Kaikki muut välitoimihakemukset on hylätty, suurin osa kiireellisyyden puuttumisen vuoksi, koska hakijat eivät onnistuneet osoittamaan vakavan ja korjaamattoman vahingon uhkaa. Huomio on kiinnitettävä erityisesti kolmeen pääasialliseen asiaryhmään.[38]

Ensimmäiseen ryhmään kuuluu kahdeksan Kyproksen tasavallan tekemää välitoimihakemusta, joilla pyritään saamaan lykkäys komission julkaisemien sellaisia tarjouspyyntöjä koskevien ilmoitusten täytäntöönpanoon, joilla pyritään edistämään taloudellista kehitystä Kyproksen saaren pohjoisosassa. Kyproksen tasavalta väitti, että kyseisissä ilmoituksissa komissio käsitteli Kyproksen turkkilaista yhteisöä niin kuin se olisi itsenäinen valtiollinen yksikkö ja niin kuin "Pohjois-Kyproksen turkkilaisen tasavallan" olemassaolo olisi tunnustettu. Se katsoi, että nämä ilmoitukset muodostivat vakavan vaaran sen suvereniteetille, itsenäisyydelle, alueelliselle koskemattomuudelle ja yhtenäisyydelle.

Asiassa *Kypros vastaan komissio*[39] antamassaan kolmessa määräyksessä ensimmäisen oikeusasteen presidentti muistutti, että Kyproksen tasavalta on ainoa kansainvälisesti tunnustettu saaren valtiollinen yksikkö ja että saaren pohjoisosa kuuluu sen alueeseen ja ainoastaan sen suvereniteettiin, ja myönsi, että Kyproksen tasavallan argumentit voivat vaikuttaa riittävän merkityksellisiltä fumus boni jurisin osalta. Presidentti totesi kuitenkin, ettei kansainvälistä oikeutta ja yhteisön oikeutta ole rikottu ilmeisellä ja vakavalla tavalla, joten väitettyä vahinkoa ei voida luonnehtia vakavaksi. Kyseessä olevilla ilmoituksilla ei nimittäin ole todellista poliittista tarkoitusta eikä niiden tehtävänä nimenomaisesti ole käsitellä Kyproksen saaren mahdollista yhdistymistä koskevaa problematiikkaa. Kysymys on luonteeltaan teknisistä teksteistä, joiden tarkoituksena on antaa tarjouksentekijöille hyödyllisiä tietoja, joiden avulla ne voivat päättää osallistumisestaan tarjouspyyntömenettelyyn ja valmistella tarjousasiakirjansa. Presidentin mukaan väitetty, luonteeltaan yksinomaan aineeton vahinko ei myöskään vaikuttanut korjaamattomalta, kun otetaan huomioon, että riidanalaisten ilmoitusten mahdollinen kumoaminen pääasian oikeudenkäyntien päätteeksi olisi siitä riittävä korvaus.

Toiseen asiaryhmään kuuluvat varojen jäädyttämistä koskevat toimenpiteet, jotka neuvosto on toteuttanut iranilaista pankkia Bank Melli Irania (jäljempänä BMI) ja sen lontoolaista tytäryhtiötä Melli Bankiä vastaan seuraamusjärjestelmän yhteydessä, joka on perus-

38 Neljänteen ryhmään kuuluu Venetsian alueelle sijoittautuneiden italialaisten yritysten, jotka ovat saaneet yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, tekemät 19 välitoimihakemusta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin asiassa Fondazione Opera S. Maria della Carità ym. v. komissio (T-234/00 R, T-235/00 R ja T-283/00 R, ei julkaistu) 8.7.2008 antamassa määräyksessä kolme näistä hakemuksista on jätetty tutkimatta, koska kantajat rajoittuivat vetoamaan pääasiassa nostamiinsa kanteisiin ja Italian lainsäädännön muuttamiseen välitoimiasiassa esittämättä kuitenkaan tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, joiden avulla välitoimista päättävä tuomari voi tutkia fumus boni jurista ja kiireellisyyttä koskevat edellytykset. Muut 16 hakemusta on peruutettu.

39 Yhdistetyt asiat T-54/08 R, T-87/08 R, T-88/08 R ja T-91/08 R–T-93/08 R, Kypros v. komissio, määräys 8.4.2008; asia T-119/08 R, Kypros v. komissio, määräys 11.4.2008 ja asia T-122/08 R, Kypros v. komissio, määräys 11.4.2008, ei julkaistu. Kahdeksan välitoimihakemuksen hylkäämisen jälkeen Kyproksen tasavalta peruutti kaikki kanteensa pääasioissa.

tettu Iranin islamilaisen tasavallan painostamiseksi, jotta tämä lopettaisi ydinohjelmansa tietyiltä osin.

Kyseinen hakemus hylättiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin asiassa *Melli Bank vastaan neuvosto* (T-246/08 R, ei julkaistu) 27.8.2008 antamalla määräyksellä. Väitetyn taloudellisen vahingon osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti totesi, että koska välitoimihakemuksesta puuttuivat konkreettiset tiedot BMI:n, jolla oli täysi määräysvalta kantajaan, taloudellisesta tilanteesta, sen oli mahdotonta tutkia, aiheuttaisiko kantajan kyvyttömyys harjoittaa pankkitoimintaa, mikä johtui sen kuulumisesta BMI-konserniin, sille kyseisen konsernin kokonaisliikevaihto huomioon ottaen tappion, jota voidaan luonnehtia vakavaksi taloudelliseksi vahingoksi. Se lisäsi, että vaikutti pikemminkin realistiselta odottaa, että kantajalla on tarvittavat vähimmäisvarat varmistaakseen selviytymisensä pääasiassa annettavan tuomion julistamiseen saakka ja että BMI-konserni voi tämän saman ajan kuluessa kestää sen lontoolaiselle tytäryhtiölle aiheutuvan taloudellisen vahingon. Mitä tulee kantajan maineelle aiheutuneeseen väitettyyn vahinkoon, presidentti katsoi, että vaikka oletettaisiin, että vahinko voidaan näyttää toteen, sen olisi aiheuttanut jo riidanalainen päätös. Presidentin mukaan välitoimimenettelyn tarkoituksena ei ole vahvistaa korvausta jo aiheutuneesta vahingosta vaan taata pääasiassa annettavan tuomion täysi tehokkuus. Joka tapauksessa riidanalaisen päätöksen kumoaminen pääasian oikeudenkäynnin päätteeksi olisi riittävä korvaus väitetystä aineettomasta vahingosta.

Melli Bank nosti 17.9.2008 toisen kumoamiskanteen samasta päätöksestä.[40] Välitoimihakemus, johon toinen kanne liittyi, hylättiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin asiassa *Melli Bank vastaan neuvosto* (T-332/08 R, ei julkaistu) 17.9.2008 antamalla määräyksellä samoilla perusteilla, joilla oli perusteltu ensimmäisen hakemuksen hylkäämistä. Lopuksi asiassa *Bank Melli Iran vastaan neuvosto* (T-390/08 R, ei julkaistu) 15.10.2008 annetulla määräyksellä hylättiin samoilla perusteilla kantajan emoyhtiön BMI:n nostamaan kanteeseen, jolla pyrittiin saman päätöksen kumoamiseen, liittyvä välitoimihakemus.

Kolmas asiaryhmä liittyy päätökseen, jolla komissio sakkoja asettamatta määräsi 24 tekijänoikeusjärjestöä, jotka ovat sijoittautuneet Euroopan talousalueelle (ETA) ja jotka ovat International Confederation of Societies of Authors and Composersin (CISAC) jäseniä muun muassa tarkastamaan vastavuoroista edustamista koskevat sopimukset, joita ne kaikki olivat tehneet kahdenvälisesti tekijöillä (säveltäjät ja sanoittajat) musiikkiteoksiinsa olevien julkista esittämistä koskevien oikeuksien hallinnointia varten.[41] Komission mukaan tämä kahdenvälisten sopimusten verkosto perustui yhdenmukaistettuun menettelytapaan, joka kielletään EY 81 artiklassa ja ETA-sopimuksen 53 artiklassa. CISAC ja 20 tekijänoikeusjärjestöä nostivat tästä päätöksestä kumoamiskanteen. Yhdeksän tekijänoikeusjärjestöä – eli saksalainen, italialainen, ranskalainen, puolalainen, suomalainen, unkarilainen, tanskalainen, kreikkalainen ja norjalainen järjestö – liittivät kanteisiinsa riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä koskevat hakemukset.

40 Näiden kahden kanteen osalta vireilläolon edellytykset eivät täyttyneet, koska toinen oli nostettu EY 230 artiklan viidennessä kohdassa asetetussa määräajassa ja perustui itsenäisiin kanneperusteisiin verrattuna ensimmäisen kanteen yhteydessä esitettyihin perusteisiin.

41 EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 16.7.2008 tehty komission päätös C (2008) 3435 lopullinen (asia COMP/C2/38.698 – CISAC).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti asioissa *Stowarzyszenie Autorów, ZaiKS vastaan komissio* (T-398/08 R, ei julkaistu), *Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto vastaan komissio* (T-401/08 R, ei julkaistu), *GEMA vastaan komissio* (T-410/08 R, ei julkaistu), *Artisjus vastaan komissio* (T-411/08 R, ei julkaistu), *Sacem vastaan komissio* (T-422/08 R, ei julkaistu) 14.11.2008 antamillaan määräyksillä, asiassa *SIAE vastaan komissio* (T-433/08 R, ei julkaistu) 20.11.2008 antamallaan määräyksellä ja asiassa *KODA vastaan komissio* (T-425/08 R, ei julkaistu) 5.12.2008 antamallaan määräyksellä sekä välitoimista päättävä tuomari (S. Papasavvas) asiassa *AEPI vastaan komissio* (T-392/08 R, ei julkaistu) 19.11.2008 antamallaan määräyksellä hylkäsivät kahdeksan näistä välitoimihakemuksista kiireellisyyden puuttumisen vuoksi, koska kantajat eivät näyttäneet toteen vakavan ja korjaamattoman vahingon uhkaa siinä tapauksessa, että riidanalainen päätös pannaan heti täytäntöön. Näissä määräyksissä todetaan erityisesti, että riidanalainen päätös, joka ei suinkaan koske kantajien niin sanottua "off-line" -toiminta-alaa (konsertit, radio, diskoteekit, baarit jne.), koskee ainoastaan tekijänoikeuksien niin sanottua "on-line" -käyttöä (Internetin, satelliitin ja kaapelilähetyksen välityksellä), jonka yksikään kantajista ei ole osoittanut edustavan huomattavaa osaa tuloistaan. Lisäksi edellä mainittujen määräysten mukaan komissio ei kiellä riidanalaisessa päätöksessä vastavuoroisten edustamista koskevien sopimusten järjestelmää sinänsä eikä estä kantajia käyttämästä tiettyjä alueellisia rajoituksia, vaan rajoittuu arvostelemaan kaikkien hallinnoivien järjestöjen tässä tarkoituksessa omaksumaa koordinoitua lähestymistapaa. Lopuksi siltä osin kuin kantajat pelkäävät, että riidanalainen päätös voi tulevien vastavuoroista edustamista koskevien sopimusten pätevyyden ja sisällön suhteen aiheuttamansa oikeudellisen epävarmuuden vuoksi altistaa kantajat vaaralle, että komissio määrää niille seuraamuksia tarkastusvelvollisuuden rikkomisesta, määräyksissä katsotaan, että vaara, johon vedotaan, on pelkästään hypoteettinen ja että komission tehtävänä olisi osoittaa kantajien tulevan käyttäytymisen sääntöjenvastaisuus, jos sillä joskus olisi aikomus määrätä niille seuraamuksia, koska kantajia ei ole millään tavalla estetty saattamasta asiaa yhteisöjen tuomioistuinten tutkittavaksi määrättyjen seuraamusten lainvastaisuuden toteamiseksi vetoamalla riidanalaisessa päätöksessä asetetun tarkastusvelvollisuuden epäselvyyteen.

Lopuksi on mainittava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin asiassa *Aer Lingus Group vastaan komissio* (T-411/07 R, ei vielä julkaistu) 18.3.2008 antama määräys niiden tärkeiden täsmennysten vuoksi, jotka siinä esitetään välitoimihakemusten tutkittavaksi ottamisen osalta. Siinä esitetään, että välitoimista päättävä tuomari ei voi lähtökohtaisesti määrätä sellaisista välitoimista, joilla puututaan toisen toimielimen toimivallan käyttöön. Näin ollen välitoimihakemus, jolla pyritään siihen, että komissio velvoitetaan soveltamaan asetuksen (EY) N:o 139/2004[42] 8 artiklan 4 ja 5 kohtaa tietyllä tavalla, kun se ryhtyy tiettyihin toimenpiteisiin kielletyn yrityskeskittymän toista osapuolta vastaan, on jätettävä tutkimatta. Jos esillä olevassa tapauksessa pääasiassa annettavassa tuomiossa asia näet ratkaistaan niin, että komissiolla on toimivalta määrätä asetuksen 8 artiklan 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä, voisi komissio sille keskittymien valvonnan alalla myönnetyn toimivallan puitteissa niin tarpeelliseksi katsoessaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin täyttääkseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa sille asetetut vaatimukset siten kuin EY 233 artiklassa määrätään.

[42] Yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1).

Lisäksi korostetaan, että EY 243 artiklan väljällä sanamuodolla on ilmeisesti tarkoitettu antaa välitoimista päättävälle tuomarille riittävästi valtaa antaa mitä tahansa määräyksiä, joita hän pitää tarpeellisina tietyn tulevaisuudessa annettavan lopullisen ratkaisun täyden tehokkuuden turvaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että yhteisöjen tuomioistuinten tarjoamaan oikeussuojaan ei jää aukkoja. Ei ole poissuljettua, että välitoimista päättävä tuomari antaa määräyksiä suoraan kolmansille, jos se on tarpeellista, ottaen kuitenkin tarkasti huomioon yhtäältä välitoimien kohteena ja niiden vaikutuspiirissä suoraan olevien menettelylliset oikeudet, erityisesti oikeus tulla kuulluksi ja toisaalta fumus boni jurisin voimakkuus sekä vakavien ja korjaamattomien vahinkojen syntymisen uhkaavuus. Vaikka kolmannella ei ole ollut mahdollisuutta tulla kuulluksi välitoimimenettelyssä, ei välitoimien määräämistä sitä kohtaan voi sulkea pois, kun olosuhteet ovat poikkeukselliset ja kun otetaan huomioon välitoimien väliaikainen luonne, jos käy ilmi, että ilman tällaisia toimia kantaja saattaisi joutua tilanteeseen, jossa sen olemassaolo on uhattuna. Välitoimista päättävä tuomari suorittaa arvioinnin silloin, kun hän vertailee kyseessä olevia intressejä.

B – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 31.12. 2008)

Ensimmäinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomari F. Dehousse; jaostojen puheenjohtajat O. Czúcz, N. J. Forwood; A. W. H. Meij ja V. Tiili; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti M. Jaeger; jaostojen puheenjohtajat J. Azizi, M. Vilaras, E. Martins Ribeiro ja I. Pelikánová.

Toinen rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit E. Moavero Milanesi, I. Labucka, V. Vadapalas, I. Wiszniewska-Białecka, E. Cremona, D. Šváby, K. Jürimäe, S. Papasavvas ja N. Wahl.

Kolmas rivi, vasemmalta oikealle:

Tuomarit K. O'Higgins, L. Truchot, A. Dittrich, T. Tchipev, M. Prek, V. Ciucă, S. Soldevila Fragoso, ja S. Frimodt Nielsen; kirjaaja E. Coulon.

1. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet
(virkaikäjärjestyksessä)

Marc Jaeger

syntynyt 1954; asianajaja; oikeusministeriön virkamies, määrättynä yleisen syyttäjän virastoon; tuomari, Tribunal d'arrondissement de Luxembourgin varapresidentti; luennoitsija, Centre universitaire de Luxembourg; tuomari virkavapaalla, yhteisöjen tuomioistuimen lakimiesavustaja vuodesta 1986 alkaen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 11.7.1996 alkaen; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti 17.9.2007 alkaen.

Virpi Tiili

syntynyt 1942; oikeustieteen tohtori (Helsingin yliopisto); siviili- ja kauppaoikeuden assistentti (Helsingin yliopisto); keskuskauppakamarin lakiasioista ja kauppapolitiikasta vastaava johtaja; kuluttajaviraston ylijohtaja; useiden komiteoiden ja neuvottelukuntien jäsen, mm. lääkemainonnan valvontakunnan puheenjohtaja (1988–1990), kuluttaja-asiain neuvottelukunnan jäsen (1990–1994), kilpailuneuvoston jäsen (1991–1994) ja Nordiskt Immateriellt Rättsskyddin toimituskunnan jäsen (1982–1990); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995 alkaen.

Josef Azizi

syntynyt 1948; oikeustieteen tohtori ja sosiaali- ja taloustieteiden maisteri, Wienin yliopisto; lehtori, Wirtschaftsuniversität Wien ja Wienin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta; liittovaltionviraston ylijohtaja (Ministerialrat) ja osastopäällikkö; Euroopan neuvoston oikeudellisen yhteistyön johtoryhmän (CDCJ) jäsen; valtuutettu asiamies Verfassungsgerichtshofissa (perustuslakituomioistuin) lakien perustuslainmukaisuuden valvomista koskevissa oikeudellisissa menettelyissä; koordinaattori, vastuualueenaan Itävallan oikeuden mukauttaminen yhteisön oikeuden mukaiseksi; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 18.1.1995 alkaen.

John D. Cooke

syntynyt 1944; Irlannin asianajajayhteisön jäsen vuodesta 1966; Englannin ja Walesin, Pohjois-Irlannin ja New South Walesin asianajajayhteisöjen jäsen; barrister vuosina 1966–1996; Senior Counsel, Inner Bar of Ireland 1980, New South Wales 1991; Euroopan asianajajaliittojen neuvoston (CCBE) puheenjohtaja 1985–1986; vieraileva professori, University College of Dublin; Chartered Institute of Arbitratorsin jäsen; Royal Zoological Society of Irelandin puheenjohtaja 1987–1990; bencher, Honorable Society of Kings Inns, Dublin; honorary bencher, Lincoln's Inn, Lontoo; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 10.1.1996–15.9.2008..

Arjen W. H. Meij

syntynyt 1944; Hoge Raad der Nederlandenin jäsen (1996); College van Beroep voor het bedrijfslevenin jäsen ja varapresidentti (1986); Centrale Raad van Beroepin sekä Tariefcommissien ylimääräinen jäsen; lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa (1980); Eurooppa-oikeuden opettaja Groningenin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa ja tutkimusapulainen University of Michigan Law Schoolissa; Amsterdamin kauppakamarin kansainvälisen sihteeristön lakimies (1970); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998 alkaen.

Mihalis Vilaras

syntynyt 1950; asianajaja (1974–1980); kansallinen asiantuntija Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisessa yksikössä, myöhemmin johtava hallintovirkamies PO V:ssä (työllisyys, työmarkkinasuhteet ja sosiaaliasiat); Kreikan korkeimman hallintotuomioistuimen esittelijä, esittelijäneuvos ja vuodesta 1999 lähtien hallintoneuvos; korkeimman erityistuomioistuimen ylimääräinen jäsen; Kreikan lakeja valmistelevan keskuskomitean jäsen (1996–1998); Kreikan hallituksen pääsihteeristön oikeudellisen osaston johtaja; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.1998 alkaen.

Nicholas James Forwood

syntynyt 1948; BA 1969, MA 1973, Cambridge University, teknillinen ja oikeustieteellinen tiedekunta; Englannin asianajajayhteisön jäsen 1970, harjoittanut asianajoa Lontoossa (1971–1999) ja Brysselissä (1979–1999); Irlannin asianajajayhteisön jäsen 1981; Queens Counsel 1987; Bencher of the Middle Temple 1998; Englannin ja Walesin asianajajayhteisöjen edustaja Euroopan asianajajaliittojen neuvostossa (CCBE) ja CCBE:n Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta koskevia asioita käsittelevän pysyvän valtuuskunnan puheenjohtaja (1995–1999); European Maritime Law Organizationin ja World Trade Law Associationin hallituksen jäsen (1993–2002); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 15.12.1999 alkaen.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

syntynyt 1956; opintoja Lissabonissa, Brysselissä ja Strasbourgissa; toiminut asianajajana Portugalissa ja Brysselissä; vapaa tutkija, Université libre de Bruxellesin eurooppaopintojen laitos; yhteisöjen tuomioistuimen portugalilaisen tuomarin J. C. Moitinho de Almeidan lakimiesavustaja (1986–2000), sittemmin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin B. Vesterdorfin lakimiesavustaja (2000–2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 31.3.2003 alkaen.

Franklin Dehousse

syntynyt 1959; oikeustieteen kandidaatti, Liègen yliopisto (1981); tutkija, tieteellisen tutkimuksen kansallinen säätiö (1985–1989); edustajainhuoneen oikeudellinen neuvonantaja (1981–1990); oikeustieteen tohtori, Strasbourgin yliopisto (1990); professori, Liègen ja Strasbourgin yliopistot, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, Bordeaux'n Montesquieu -yliopisto, collège Michel Servet des universités de Paris, Notre-Dame de la Paix -tiedekunnat, Namur; ulkoasiainministerin erityisedustaja (1995–1999); Institut royal des relations internationalesin Eurooppa-opintojen johtaja (1998–2003); Conseil d'Etat'n apujäsen (2001–2003); Euroopan komission konsultti (1990–2003); Observatoire Internetin jäsen (2001–2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.10.2003 alkaen.

Ena Cremona

syntynyt 1936; kielitieteellinen tutkinto, Maltan kuninkaallinen yliopisto (1955); oikeustieteen tohtori, Maltan kuninkaallinen yliopisto (1958); Maltan asianajajaliiton jäsen vuodesta 1959; kansallisen naisten neuvoston oikeudellinen neuvonantaja (1964–1979); valtionhallinnon komission jäsen (1987–1989); Lombard Bank Ltd:n (Malta) hallintoneuvoston jäsen, valtio-osakkeenomistajan edustajana (1987–1993); vaalilautakunnan jäsen vuodesta 1993; Maltan kuninkaallisen yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan tutkintolautakunnan jäsen; Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) jäsen (2003–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Ottó Czúcz

syntynyt 1946; oikeustieteen tohtori, Szegedin yliopisto (1971); työministeriön virkamies (1971–1974); yliopiston lehtori ja professori (1974–1989), oikeustieteellisen tiedekunnan dekaani (1989–1990), Szegedin yliopiston vararehtori (1992–1997); asianajaja; kansallisen eläketurvalaitoksen hallintoneuvoston jäsen; eurooppalaisen sosiaaliturvainstituutin varapuheenjohtaja (1998–2002); kansainvälisen sosiaaliturvayhdistyksen tieteellisen neuvoston jäsen; perustuslakituomioistuimen jäsen (1998–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 lähtien.

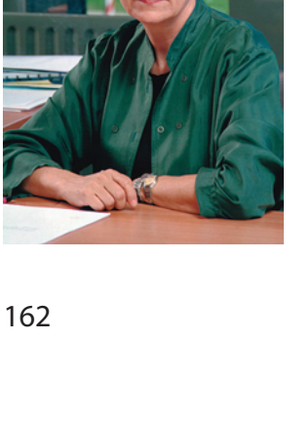

Irena Wiszniewska-Białecka

syntynyt 1947; oikeustieteellinen tutkinto, Varsovan yliopisto (1965–1969); Puolan tiedeakatemian oikeustieteellisen instituutin tutkija (assistentti, dosentti, professori) (1969–2004); Max Planck -instituutin tutkija Münchenissä kansainvälisen patenttioikeuden, tekijänoikeuksien ja kilpailuoikeuden alalla (1985–1986); asianajaja (1992–2000); korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (2001–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Irena Pelikánová

syntynyt 1949; oikeustieteen tohtori, talousoikeuden assistentti (ennen vuotta 1989), sitten filosofian tohtori, kauppaoikeuden professori (vuodesta 1993) Prahan Kaarlen yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa; arvopaperikomission johtokunnan jäsen (1999–2002); asianajaja; Tšekin hallituksen lainsäädäntöneuvoston jäsen (1998–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Daniel Švábyy

syntynyt 1951; oikeustieteen tohtori, Bratislavan yliopisto; Bratislavan alioikeuden tuomari; siviilioikeudellisia asioita käsittelevän muutoksenhakutuomioistuimen tuomari ja Bratislavan muutoksenhakutuomioistuimen varapresidentti; oikeusministeriön lainvalmisteluosaston siviili- ja perheoikeudellisista asioista vastaavan yksikön jäsen; korkeimman oikeuden kauppaoikeudellisia asioita käsittelevä ylimääräinen tuomari; Euroopan ihmisoikeuskomission jäsen, Strasbourg; perustuslakituomioistuimen tuomari (2000–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Vilenas Vadapalas

syntynyt 1954; oikeustieteen tohtori, Moskovan M. Lomonosov -yliopisto; oikeustieteen tohtori, Varsovan yliopisto; Vilnan yliopiston professori: kansainvälinen oikeus (vuodesta 1981), ihmisoikeudet (vuodesta 1991) ja yhteisön oikeus (vuodesta 2000); hallituksen ulkopoliittisten asioiden neuvonantaja (1991–1993); Liettuan Euroopan unionin jäsenyysneuvottelujen neuvotteluvaltuuskunnan koordinointiryhmän jäsen; valtioneuvoston kanslian yhteisön oikeutta koskevia asioita hoitavan osaston pääjohtaja (1997–2004); Vilnan yliopiston eurooppaoikeuden Jean Monnet -professori; Euroopan unionia koskevien tutkimusten Liettuan yhdistyksen puheenjohtaja; Liettuan liittymistä koskevaa perustuslakiuudistusta suunnitelleen parlamentaarisen työryhmän esittelijä; kansainvälisen lakimiestoimikunnan jäsen (huhtikuu 2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Küllike Jürimäe

syntynyt 1962; oikeustieteellinen tutkinto, Tarton yliopisto (1981–1986); virallisen syyttäjän avustaja Tallinnassa (1986–1991); tutkinto Viron diplomaattikoulusta (1991–1992); kauppa- ja teollisuuskamarin lakimies (1991–1993) ja yleinen neuvonantaja (1992–1993); Tallinnan muutoksenhakutuomioistuimen tuomari (1993–2004); European Master -opinnot ihmisoikeuksien ja demokratisoinnin alalla, Padovan ja Nottinghamin yliopistot (2002–2003); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Ingrida Labucka

syntynyt 1963; oikeustieteellinen tutkinto, Latvian yliopisto (1986); sisäministeriön tarkastaja Kirovin alueella ja Riian kaupungissa (1986–1989); Riian alioikeuden tuomari (1990–1994); asianajaja (1994–1998 ja 7/1999–5/2000); oikeusministeri (11/1998–7/1999 ja 5/2000–10/2002); Haagin kansainvälisen välitystuomioistuimen jäsen (2001–2004); kansanedustaja (2002–2004); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Savvas S. Papasavvas

syntynyt 1969; opintoja Ateenan yliopistossa (Ptychion vuonna 1991); jatko-opintoja Pariisin II yliopistossa (DEA, julkisoikeus, vuonna 1992) ja Aix-Marseille III -yliopistossa (oikeustieteen tohtori vuonna 1995); Kyproksen asianajajaliiton jäsen, Nikosian asianajajaliiton jäsen vuodesta 1993; Kyproksen yliopiston lehtori (1997–2002); valtiosääntöoikeuden lehtori syyskuusta 2002 lähtien; eurooppalaisen julkisoikeuden keskuksen tutkija (2001–2002); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.5.2004 alkaen.

Enzo Moavero Milanesi

syntynyt 1954; oikeustieteen lisensiaatti, La Sapienzan yliopisto, Rooma; yhteisön oikeuden opintoja, Collège d'Europe, Brügge; asianajajayhteisön jäsen, harjoittanut asianajoa (1978–1983); yhteisön oikeuden opettaja, La Sapienzan yliopisto, Rooma (1993–1996), Luissin yliopisto, Rooma (1993–1996 ja 2002–2006) ja Bocconin yliopisto, Milano (1996–2000); Italian pääministerin Euroopan yhteisöön liittyvien kysymysten neuvonantaja (1993–1995); Euroopan yhteisöjen komission virkamies: varapuheenjohtajan oikeudellinen neuvonantaja ja sittemmin kabinettipäällikkö (1989–1992), sisämarkkinoista (1995–1999) ja kilpailuasioista (1999) vastaavan komission jäsenen kabinettipäällikkö, johtaja kilpailuasioiden pääosastolla (2000–2002), komission apulaispääsihteeri (2002–2005), poliittisten neuvonantajien ryhmän pääjohtaja (2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 3.5.2006 alkaen.

Nils Wahl

syntynyt 1961; oikeustieteen kandidaatti, Tukholman yliopisto (1987); oikeustieteen tohtori, Tukholman yliopisto (1995); dosentti ja eurooppaoikeuden Jean Monnet -oppituolin haltija (1995), eurooppaoikeuden professori, Tukholman yliopisto (2001); avustava lakimies (1987–1989); koulutussäätiön hallintojohtaja (1993–2004); Eurooppaoikeuden opintoja edistävän ruotsalaisen yhdistyksen puheenjohtaja (2001–2006); kilpailuneuvoston jäsen (2001–2006); Skånen ja Blekingen hovioikeuden apujäsen (2005–2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Miro Prek

syntynyt 1965; oikeustieteen tutkinto (1989); asianajajayhteisön jäsen (1994); erilaisia tehtäviä ja virkoja julkishallinnossa, pääasiallisesti lainvalmisteluosastossa (apulaisvaltiosihteeri ja apulaisjohtaja, eurooppaoikeudesta ja vertailevasta oikeustieteestä vastaavan yksikön johtaja) ja Eurooppa-asioista vastaavassa osastossa (apulaisvaltiosihteeri); assosiaatiosopimuksesta vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1994–1996) ja liittymisestä Euroopan unioniin vastanneen neuvotteluryhmän jäsen (1998–2003), oikeudellisten asioiden päällikkö; asianajaja; lainsäädännön yhteensovittamista yhteisön lainsäädännön kanssa ja Euroopan integraatiota pääasiassa Länsi-Balkanilla koskevien hankkeiden päällikkö; yksikönpäällikkö Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa (2004–2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 7.10.2006 alkaen.

Teodor Tchipev

syntynyt 1940; oikeustieteen opintoja Sofian St. Kliment Ohridski -yliopistossa (1961); oikeustieteen tohtori (1977); asianajaja (1963–1964); kansainvälisistä tiekuljetuksista vastaavan valtionyhtiön oikeudellinen neuvonantaja (1964–1973); Bulgarian tiedeakatemian oikeudellisen instituutin tutkija (1973–1988); oikeustieteellisen tiedekunnan siviiliprosessioikeuden assistentti Sofian St. Kliment Ohridski -yliopistossa (1988–1991); kauppakamarin välitystuomioistuimen välimies (1988–2006); perustuslakituomioistuimen tuomari (1991–1994); Plovdivin Paissiy Hilendarski -yliopiston apulaisprofessori (helmikuu 2001–2006); oikeusministeri (1994–1995); siviiliprosessioikeuden apulaisprofessori Sofian uudessa bulgarialaisessa yliopistossa (1995–2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Valeriu M. Ciucă

syntynyt 1960; oikeustieteen kandidaatti (1984), oikeustieteen tohtori (1997) (Iaşin Alexandru Ioan Cuza -yliopisto); Suceavan alioikeuden tuomari (1984–1989); Iaşin sotilastuomioistuimen tuomari (1989–1990); Iaşin Alexandru Ioan Cuza -yliopiston professori (1990–2006); yksityisoikeuden stipendiopiskelija Rennesin yliopistossa (1991–1992); yliopistonlehtori Iaşin Petre Andrei -yliopistossa (1999–2002); apulaisprofessori Littoral Côte d'Opale -yliopistossa (teollisuus- ja innovaatiotutkimuskeskus) (2006); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 12.1.2007 alkaen.

Alfred Dittrich

syntynyt 1950; oikeustieteen opintoja Erlangen-Nürnbergin yliopistossa (1970–1975); Oberlandesgericht Nürnbergin Rechtsreferendar (1975–1978); liittovaltion talousministeriön hallintovirkamies (1978–1982); hallintovirkamies Saksan liittotasavallan pysyvässä edustustossa Euroopan yhteisöissä (1982); liittovaltion talousministeriön hallintovirkamies, vastuualueenaan yhteisön oikeus ja kilpailuasiat (1983–1992); oikeusministeriön Euroopan unionin oikeuden osaston osastopäällikkö (1992–2007); neuvoston yhteisöjen tuomioistuintyöryhmän Saksan valtuuskunnan päällikkö; liittovaltion hallituksen asiamies useissa asioissa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

Santiago Soldevila Fragoso

syntynyt 1960; oikeustieteen tutkinto, Barcelonan autonominen yliopisto (1983); tuomari (1985); vuodesta 1992 alkaen hallinnollisiin riitaasioihin erikoistunut tuomari Tribunal Superior de Justicia de Canariasissa, Santa Cruz de Tenerifessä (1992 ja 1993) ja Audiencia nacionalissa (Madrid, 1998–elokuu 2007), jossa ratkaisi muutoksenhakuasioita, jotka koskivat veroasioita (arvonlisävero) sekä talousministeriön yleisiä säännöksiä ja valtiontukia tai hallinnon korvausvastuuta, ja lisäksi asioita, jotka koskevat taloudellisten keskusvalvontaviranomaisten päätöksiä pankki-, pörssi-, energia-, vakuutus- ja kilpailualoilla; perustuslakituomioistuimen esittelijä (1993–1998); Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

Laurent Truchot

syntynyt 1962; tutkinto Pariisin Institut d'études politiquesta (1984); École nationale de la magistraturen entinen oppilas (1986–1988); Tribunal de grande instance de Marseillen tuomari (tammikuu 1988–tammikuu 1990); oikeusministeriön siviiliasioiden yksikössä toimiva tuomari (tammikuu 1990–kesäkuu 1992); valtiovarain- ja teollisuusministeriön kilpailu , kuluttaja ja petosasioiden osaston apulaisosastopäällikkö ja myöhemmin osastopäällikkö (kesäkuu 1992–syyskuu 1994); oikeusministerin tekninen neuvonantaja (syyskuu 1994–toukokuu 1995); Tribunal de grande instance de Nîmesin tuomari (toukokuu 1995–toukokuu 1996); lakimiesavustaja yhteisöjen tuomioistuimessa julkisasiamies Léger'n kabinetissa (toukokuu 1996–joulukuu 2001); Cour de cassationin jäsen (joulukuu 2001–elokuu 2007); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

Sten Frimodt Nielsen

syntynyt 1963; oikeustieteen tutkinto, Kööpenhaminan yliopisto (1988); ulkoasiainministeriön virkamies (1988–1991); kansainvälisen oikeuden ja eurooppaoikeuden luennoitsija Kööpenhaminan yliopistossa (1988–1991); suurlähettilään avustaja Tanskan Yhdistyneiden Kansakuntien pysyvässä edustustossa New Yorkissa (1991–1994); ulkoasiainministeriön oikeudellisen yksikön virkamies (1994–1995); Kööpenhaminan yliopiston professori (1995); pääministerin neuvonantaja, myöhemmin johtava neuvonantaja (1995–1998); neuvonantaja Tanskan pysyvässä edustustossa Euroopan unionissa (1998–2001); pääministerin kanslian erityisneuvonantaja oikeudellisissa kysymyksissä (2001–2002); pääministerin kanslian osastopäällikkö ja oikeudellinen neuvonantaja (maaliskuu 2002–heinäkuu 2004); pääministerin kanslian oikeudellinen neuvonantaja ja alivaltiosihteeri (elokuu 2004–elokuu 2007); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomari 17.9.2007 alkaen.

Kevin O'Higgins

syntynyt 1946, opintoja Crescent College de Limerickissä, Clongowes Wood Collegessa, University College Dublinissa (kandidaattitutkinto sekä eurooppaoikeutta) ja Kings Innsissä; Irlannin asianajajayhteisön jäsen 1968; asianajaja (1968-1982); Senior Counsel (Inner Bar of Ireland, 1982-1986); Circuit courtin tuomari (1986-1997); High Court of Irlandin tuomari (1997-2008); Bencher of Kings Inns; Irlannin edustaja Euroop-palaisten tuomareiden neuvoa-antavassa neuvostossa (2000-2008); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomari 15.9.2008 alkaen.

Emmanuel Coulon

syntynyt 1968; oikeustieteen opintoja (Panthéon-Assas-yliopisto, Pariisi); johtamisen opintoja (Paris-Dauphine-yliopisto); Collège d'Europe (1992); läpäissyt Pariisin alueellisen asianajajien koulutuskeskuksen sisäänpääsykokeen; Brysselin asianajajayhteisön asianajajatutkinto; harjoittanut asianajoa Brysselissä; läpäissyt Euroopan yhteisöjen komission avoimen kilpailun; lakimiesavustaja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (presidentti Saggion kabinetti, 1996–1998; presidentti Vesterdorfin kabinetti, 1998–2002); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kabinettipäällikkö (2003–2005); yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaaja 6.10.2005 alkaen.

2. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpanon muutokset vuonna 2008

Juhlallinen istunto 15.9.2008

Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden hallitusten edustajat ovat 22.7.2008 tekemällään päätöksellä nimittäneet Kevin O'Higginsin Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseneksi 31.8.2013 saakka.

Kevin O'Higgins seuraa tehtävässä John D. Cookea, joka on toiminut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarina 10.1.1996 alkaen.

3. Protokollajärjestys

1.1.–14.9.2008

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja V. TIILI
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja A. W. H. MEIJ
Jaoston puheenjohtaja M. VILARAS
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Tuomari J. D. COOKE
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari S. PAPASAVVAS
Tuomari E. MOAVERO MILANESI
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari T. TCHIPEV
Tuomari V. CIUCĂ
Tuomari A. DITTRICH
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari L. TRUCHOT
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN

Kirjaaja E. COULON

15.9.–31.12.2008

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti M. JAEGER
Jaoston puheenjohtaja V. TIILI
Jaoston puheenjohtaja J. AZIZI
Jaoston puheenjohtaja A. W. H. MEIJ
Jaoston puheenjohtaja M. VILARAS
Jaoston puheenjohtaja N. J. FORWOOD
Jaoston puheenjohtaja M. E. MARTINS RIBEIRO
Jaoston puheenjohtaja O. CZÚCZ
Jaoston puheenjohtaja I. PELIKÁNOVÁ
Tuomari F. DEHOUSSE
Tuomari E. CREMONA
Tuomari I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA
Tuomari D. ŠVÁBY
Tuomari V. VADAPALAS
Tuomari K. JÜRIMÄE
Tuomari I. LABUCKA
Tuomari S. PAPASAVVAS
Tuomari E. MOAVERO MILANESI
Tuomari N. WAHL
Tuomari M. PREK
Tuomari T. TCHIPEV
Tuomari V. CIUCĂ
Tuomari A. DITTRICH
Tuomari S. SOLDEVILA FRAGOSO
Tuomari L. TRUCHOT
Tuomari S. FRIMODT NIELSEN
Tuomari K. O'HIGGINS

Kirjaaja E. COULON

4. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen entiset jäsenet

Da Cruz Vilaça José Luis (1989-1995), presidentti 1989 à 1995
Barrington Donal Patrick Michael (1989-1996)
Saggio Antonio (1989-1998), presidentti 1995 à 1998
Edward David Alexander Ogilvy (1989-1992)
Kirschner Heinrich (1989-1997)
Yeraris Christos (1989-1992)
Schintgen Romain Alphonse (1989-1996)
Briët Cornelis Paulus (1989-1998)
Biancarelli Jacques (1989-1995)
Lenaerts Koen (1989-2003)
Bellamy Christopher William (1992-1999)
Kalogeropoulos Andreas (1992-1998)
Lindh Pernilla (1995-2006)
Potocki André (1995-2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995-2003)
Mengozzi Paolo (1998-2006)
Trstenjak Verica (2004-2006)
Pirrung Jörg (1997-2007)
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989-2007)
Legal Hubert (2001-2007)

Presidentit

Da Cruz Vilaça José Luis (1989-1995)
Saggio Antonio (1995-1998)
Vesterdorf Bo (1998-2007)

Kirjaaja

Jung Hans (1989-2005)

C – Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2004-2008)

Vireille tulleet asiat

2. Eri oikeudenkäynnit (2004-2008)
3. Kannetyypit (2004-2008)
4. Kanteen kohde (2004-2008)

Ratkaistut asiat

5. Eri oikeudenkäynnit (2004-2008)
6. Kanteen kohde (2008)
7. Kanteen kohde (2004-2008) (tuomiot ja määräykset)
8. Ratkaisukokoonpano (2004-2008)
9. Käsittelyn kesto kuukausina (2004-2008) (tuomiot ja määräykset)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

10. Eri oikeudenkäynnit (2004-2008)
11. Kanteen kohde (2004-2008)
12. Ratkaisukokoonpano (2004-2008)

Muuta

13. Annetut välitoimimääräykset (2004-2008)
14. Nopeutetut menettelyt (2004-2008)
15. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989-2008)
16. Valitusten jakautuminen oikeudenkäyntilajeittain (2004-2008)
17. Valituksiin annetut ratkaisut (2008) (tuomiot ja määräykset)
18. Valituksiin annetut ratkaisut (2004-2008)
19. Työmäärän kehittyminen (1989-2008) (vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat)

1. *Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toiminta – Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat* (2004-2008)[1]

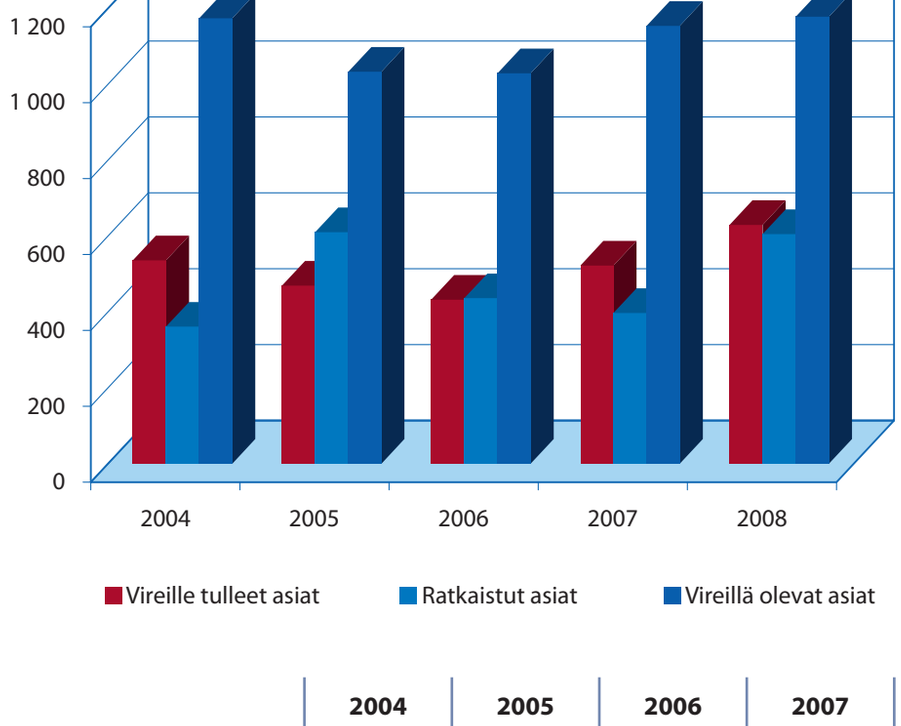

	2004	2005	2006	2007	2008
Vireille tulleet asiat	536	469	432	522	629
Ratkaistut asiat	361	610	436	397	605
Vireillä olevat asiat	1 174	1 033	1 029	1 154	1 178

[1] Jollei toisin ilmoiteta, tässä ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa otetaan huomioon erityiset menettelyt. ”Erityisiä menettelyjä” ovat takaisinsaanti (yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 41 artikla; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artikla); kolmannen osapuolen kantelu (perussäännön 42 artikla; työjärjestyksen 123 artikla); tuomion purkaminen (perussäännön 44 artikla; työjärjestyksen 125 artikla); tuomion tulkinta (perussäännön 43 artikla; työjärjestyksen 129 artikla); oikeudenkäyntikulujen vahvistaminen (työjärjestyksen 92 artikla); maksuton oikeudenkäynti (työjärjestyksen 96 artikla) ja tuomion oikaisu (työjärjestyksen 84 artikla).

2. *Vireille tulleet asiat* – Kannetyypit (2004-2008)[1]

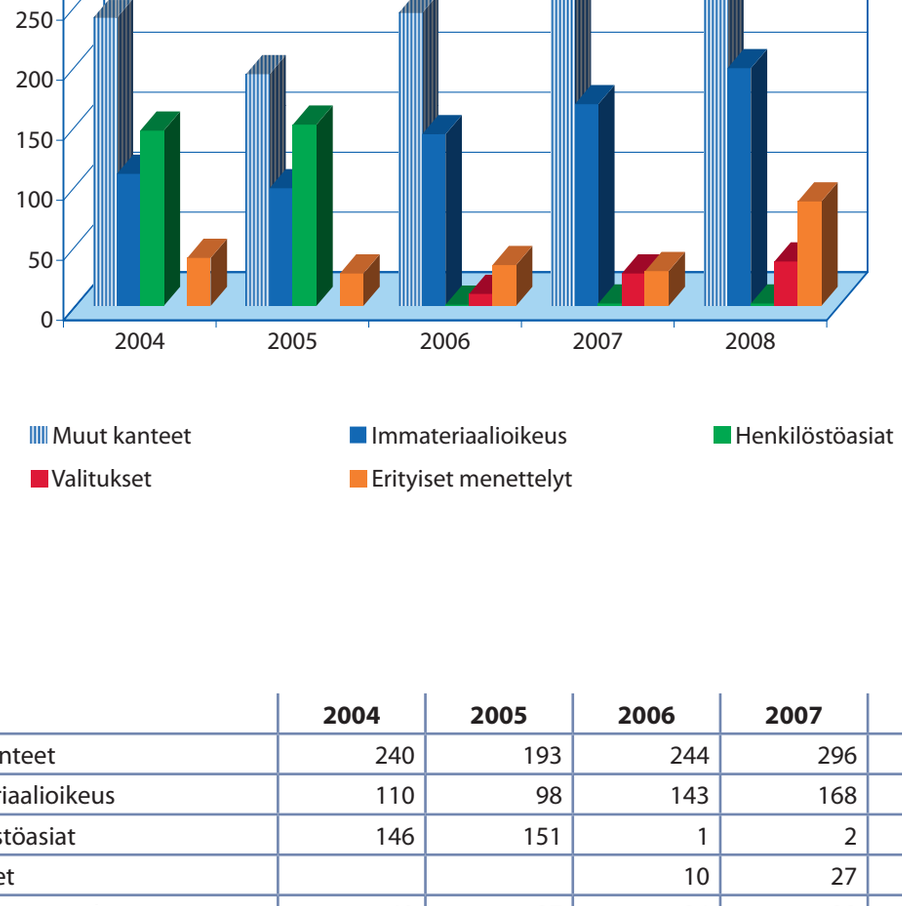

	2004	2005	2006	2007	2008
Muut kanteet	240	193	244	296	305
Immateriaalioikeus	110	98	143	168	198
Henkilöstöasiat	146	151	1	2	2
Valitukset			10	27	37
Erityiset menettelyt	40	27	34	29	87
Yhteensä	**536**	**469**	**432**	**522**	**629**

[1] Tässä taulukossa ja seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa käsitteellä ”muut kanteet” tarkoitetaan kaikkia muita kanteita mutta ei Euroopan yhteisöjen henkilöstön nostamia kanteita eikä immateriaalioikeuksia koskevia kanteita.

3. *Vireille tulleet asiat – Kanetyppit* (2004-2008)

Jakautuminen vuonna 2008

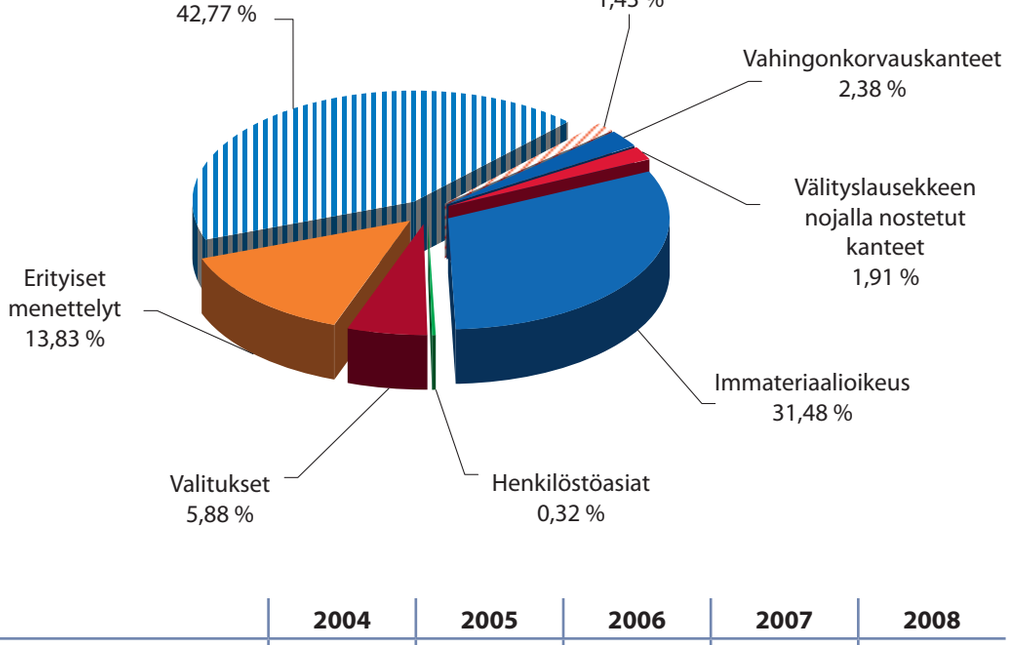

	2004	2005	2006	2007	2008
Kumoamiskanteet	199	160	223	249	269
Laiminlyöntikanteet	15	9	4	12	9
Vahingonkorvauskanteet	18	16	8	27	15
Välityslausekkeen nojalla nostetut kanteet	8	8	9	8	12
Immateriaalioikeus	110	98	143	168	198
Henkilöstöasiat	146	151	1	2	2
Valitukset			10	27	37
Erityiset menettelyt	40	27	34	29	87
Yhteensä	**536**	**469**	**432**	**522**	**629**

4. *Vireille tulleet asiat* – Kanteen kohde (2004-2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aluepolitiikka	10	12	16	18	7
Energia			1		
Euroopan unioniin liittyminen	1				
Euroopan yhteisöjen talousarvio				2	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1	2	4	4	1
Immateriaalioikeus	110	98	145	168	198
Kalastuspolitiikka	3	2		5	23
Kauppapolitiikka	12	5	18	9	10
Kilpailu	36	40	81	62	71
Kulttuuri			3	1	2
Lainsäädäntöjen lähentäminen	1			1	
Liikenne	3		1	4	1
Maatalous	25	21	18	34	14
Oikeus- ja sisäasiat		1		3	3
Palvelujen tarjoamisen vapaus			1		3
Sijoittautumisvapaus	1				1
Sosiaalipolitiikka	5	9	3	5	3
Talous- ja rahapolitiikka		1	2		
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1			1	1
Toimielimiä koskeva oikeus	33	28	15	28	43
Tulliliitto	11	2		4	1
Tutkimus, koulutus ja tilastot	6	9	5	10	1
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	4		5	12	6
Ulkosuhteet	3	2	2	1	2
Välityslauseke		2	3	1	12
Valtiontuki	46	25	28	37	55
Verotus			1	2	
Yhteinen tullitariffi	1		2	1	
Yhteisöjen omat varat		2			
Yhtiöoikeus	6	12	11	10	30
Ympäristö ja kuluttajat	30	18	21	41	14
EY yhteensä	**349**	**291**	**386**	**464**	**502**
HT yhteensä					**1**
EA yhteensä	**1**		**1**		
Henkilöstösäännöt	146	151	11	29	39
Erityiset menettelyt	40	27	34	29	87
YHTEENSÄ	**536**	**469**	**432**	**522**	**629**

5. *Ratkaistut asiat* – Eri oikeudenkäynnit (2004-2008)

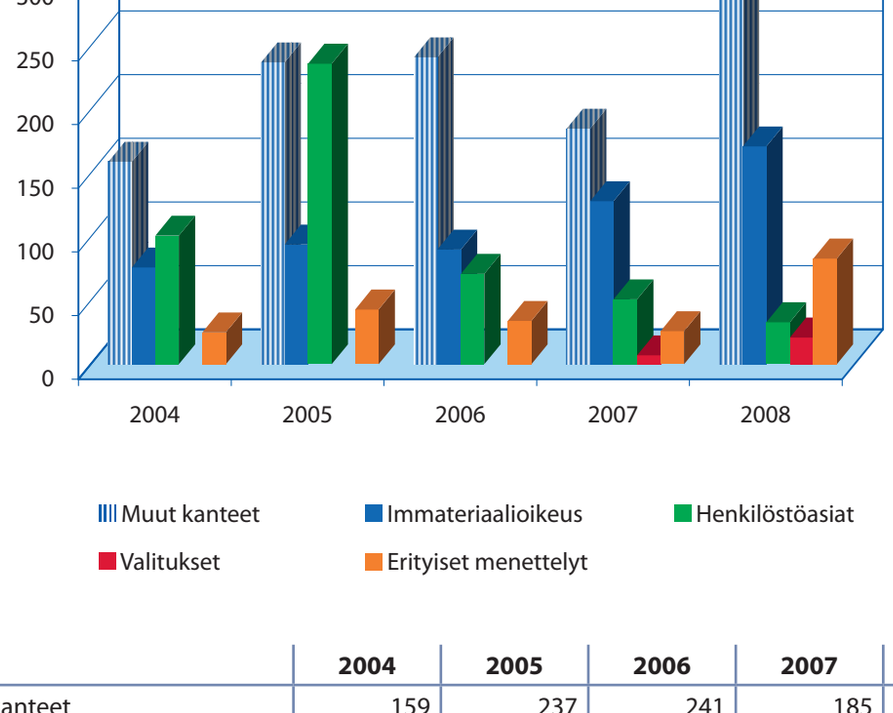

	2004	2005	2006	2007	2008
Muut kanteet	159	237	241	185	297
Immateriaalioikeus	76	94	90	128	171
Henkilöstöasiat	101	236	71	51	33
Valitukset				7	21
Erityiset menettelyt	25	43	34	26	83
Yhteensä	**361**	**610**	**436**	**397**	**605**

6. *Ratkaistut asiat* – Kanteen kohde (2008)

	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Aluepolitiikka	7	35	42
Henkilöiden vapaa liikkuvuus		2	2
Immateriaalioikeus	121	50	171
Kalastuspolitiikka	1	3	4
Kauppapolitiikka	6	6	12
Kilpailu	14	17	31
Kulttuuri	1	1	2
Lainsäädäntöjen lähentäminen		1	1
Liikenne		3	3
Maatalous	17	21	38
Oikeus- ja sisäasiat		1	1
Sijoittautumisvapaus		1	1
Sosiaalipolitiikka	3		3
Talous- ja rahapolitiikka		1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus		2	2
Toimielimiä koskeva oikeus	11	25	36
Tulliliitto	2	1	3
Tutkimus, koulutus ja tilastot	3	7	10
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	4	2	6
Ulkosuhteet	1	1	2
Välityslauseke	1	2	3
Valtiontuki	23	14	37
Verotus		2	2
Yhteinen tullitariffi		3	3
Yhtiöoikeus	10	14	24
Ympäristö ja kuluttajat	1	27	28
EY yhteensä	**226**	**242**	**468**
Henkilöstösäännöt	33	21	54
Erityiset menettelyt		83	83
YHTEENSÄ	**259**	**346**	**605**

7. *Ratkaistut asiat* – Kanteen kohde (2004-2008) (tuomiot ja määräykset)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aluepolitiikka	4	4	7	6	42
Energia			3	1	
Euroopan unioniin liittyminen			1		
Euroopan yhteisöjen talousarvio				1	
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	2	1	4	4	2
Immateriaalioikeus	76	94	91	129	171
Kalastuspolitiikka	6	2	24	4	4
Kauppapolitiikka	1	7	13	4	12
Kilpailu	26	35	42	38	31
Kulttuuri					2
Lainsäädäntöjen lähentäminen	3			1	1
Liikenne	1	1	2	1	3
Maatalous	15	34	25	11	38
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio		4	2		
Oikeus- ja sisäasiat		1		2	1
Palvelujen tarjoamisen vapaus				1	
Sijoittautumisvapaus		1			1
Sosiaalipolitiikka	4	6	5	3	3
Talous- ja rahapolitiikka			1	1	1
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1	1			2
Toimielimiä koskeva oikeus	16	35	14	17	36
Tulliliitto	3	7	2	2	3
Tutkimus, koulutus ja tilastot		1	3	10	10
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	2	5	4	3	6
Ulkosuhteet	7	11	5	4	2
Välityslauseke	2	1		1	3
Valtiontuki	54	53	54	36	37
Verotus	1		1		2
Yhteinen tullitariffi				1	3
Yhteisöjen omat varat			2		
Yhtiöoikeus	2	6	6	6	24
Ympäristö ja kuluttajat	4	19	19	15	28
EY yhteensä	**230**	**329**	**330**	**302**	**468**
HT yhteensä	**5**	**1**	**1**	**10**	
EA yhteensä		**1**		**1**	
Henkilöstösäännöt	101	236	71	58	54
Erityiset menettelyt	25	43	34	26	83
YHTEENSÄ	**361**	**610**	**436**	**397**	**605**

8. *Ratkaistut asiat* – Ratkaisukokoonpano (2004-2008)

Jakautuminen vuonna 2008

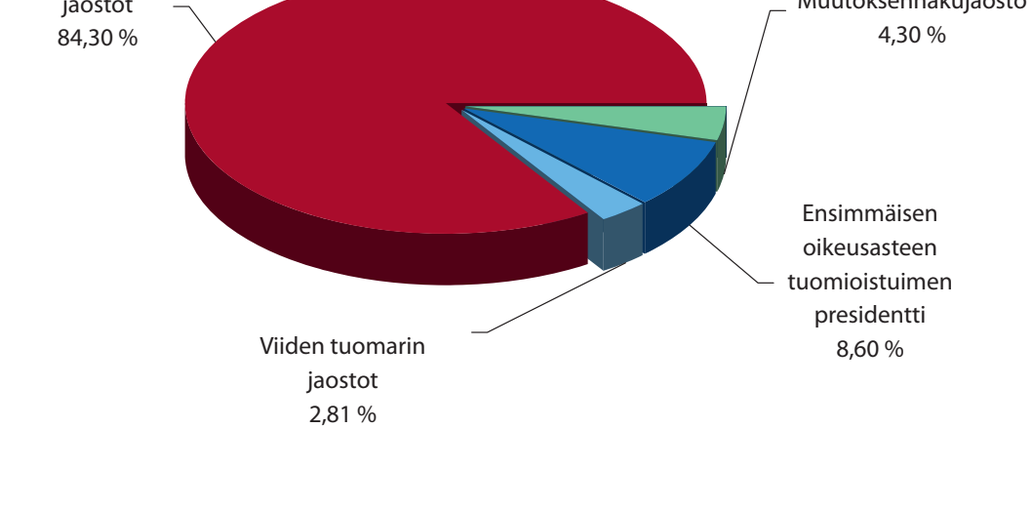

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä	Tuomiot	Määräykset	Yhteensä
Suuri jaosto				6		6				2		2			
Muutoksenhakujaosto										3	4	7	16	10	26
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti		7	7		25	25		19	19		16	16		52	52
Viiden tuomarin jaostot	18	46	64	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17
Kolmen tuomarin jaostot	141	135	276	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510
Yhden tuomarin kokoonpano	13	1	14	7		7	7		7	2		2			
Yhteensä	**172**	**189**	**361**	**222**	**388**	**610**	**227**	**209**	**436**	**247**	**150**	**397**	**259**	**346**	**605**

9. *Ratkaistut asiat* – Käsittelyn kesto kuukausina (2004-2008)[1] (tuomiot ja määräykset)

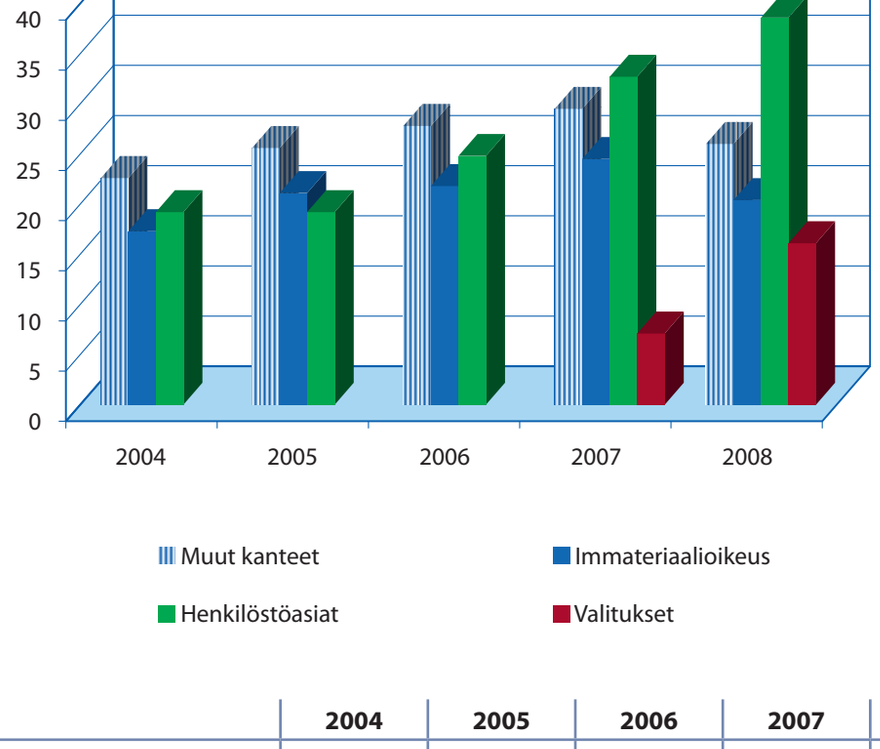

	2004	2005	2006	2007	2008
Muut kanteet	22,6	25,6	27,8	29,5	26,0
Immateriaalioikeus	17,3	21,1	21,8	24,5	20,4
Henkilöstöasiat	19,2	19,2	24,8	32,7	38,6
Valitukset				7,1	16,1

[1] Oikeudenkäyntien kestossa ei ole otettu huomioon asioita, joissa on annettu välituomio; erityisiä menettelyjä; asioita, jotka yhteisöjen tuomioistuin on siirtänyt yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen välisessä toimivallanjaossa tapahtuneen muutoksen seurauksena; asioita, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siirtänyt virkamiestuomioistuimen käsiteltäviksi sen aloitettua toimintansa.

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

10. *Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta –* Eri oikeudenkäynnit (2004-2008)

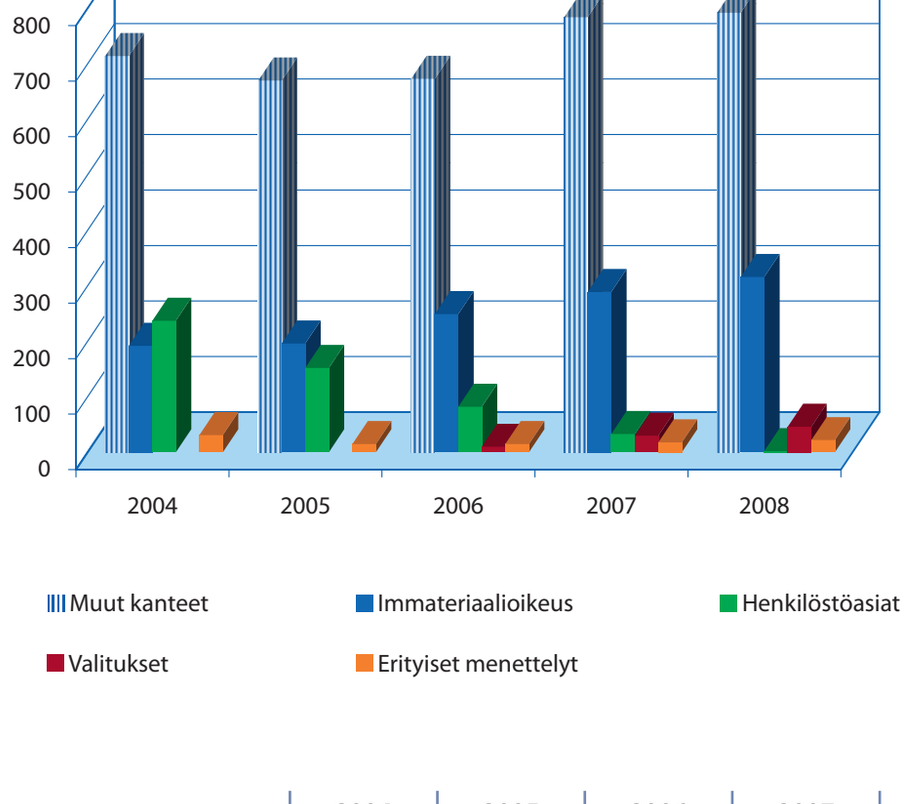

	2004	2005	2006	2007	2008
Muut kanteet	714	670	673	784	792
Immateriaalioikeus	192	196	249	289	316
Henkilöstöasiat	237	152	82	33	2
Valitukset			10	30	46
Erityiset menettelyt	31	15	15	18	22
Yhteensä	**1 174**	**1 033**	**1 029**	**1 154**	**1 178**

11. *Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta* – Kanteen kohde (2004-2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Aluepolitiikka	19	27	36	48	13
Energia	4	4	2	1	1
Euroopan unioniin liittyminen	1	1			
Euroopan yhteisöjen talousarvio				1	1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1	2	3	3	2
Immateriaalioikeus	193	197	251	290	317
Kalastuspolitiikka	28	28	4	5	24
Kauppapolitiikka	25	23	28	33	31
Kilpailu	129	134	173	197	236
Kulttuuri			3	4	4
Lainsäädäntöjen lähentäminen	1	1	1	1	
Liikenne	3	2	1	4	2
Maatalous	95	82	74	97	73
Merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatio	6	2			
Oikeus- ja sisäasiat				1	3
Palvelujen tarjoamisen vapaus			1		3
Sijoittautumisvapaus	1				
Sosiaalipolitiikka	6	9	7	9	9
Talous- ja rahapolitiikka		1	2	1	
Tavaroiden vapaa liikkuvuus	1			1	
Toimielimiä koskeva oikeus	49	42	43	54	61
Tulliliitto	18	13	11	13	11
Tutkimus, koulutus ja tilastot	8	16	18	18	9
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	13	8	9	18	18
Ulkosuhteet	18	9	6	3	3
Välityslauseke		1	3	3	12
Valtiontuki	218	190	164	165	184
Verotus				2	
Yhteinen tullitariffi	1	1	3	3	
Yhteisöjen omat varat		2			
Yhtiöoikeus	10	16	23	27	33
Ympäristö ja kuluttajat	44	43	44	70	56
EY yhteensä	**892**	**854**	**910**	**1 072**	**1 106**
HT yhteensä	**12**	**11**	**10**		**1**
EA yhteensä	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**
Henkilöstösäännöt	237	152	92	63	48
Erityiset menettelyt	31	15	15	18	22
YHTEENSÄ	**1 174**	**1 033**	**1 029**	**1 154**	**1 178**

12. *Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta –* Ratkaisukokoonpano (2004-2008)

Jakautuminen vuonna 2008

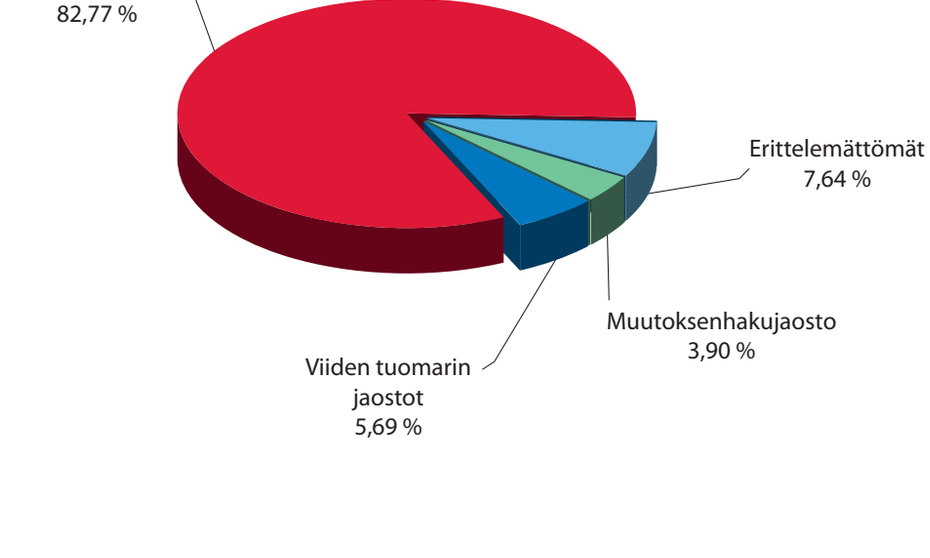

	2004	2005	2006	2007	2008
Suuri jaosto	6	1	2		
Muutoksenhakujaosto			10	30	46
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti			1		
Viiden tuomarin jaostot	187	146	117	75	67
Kolmen tuomarin jaostot	914	846	825	971	975
Yhden tuomarin kokoonpano	1	4	2		
Erittelemättömät	66	36	72	78	90
Yhteensä	**1 174**	**1 033**	**1 029**	**1 154**	**1 178**

13. *Muuta* – Annetut välitoimimääräykset (2004-2008)

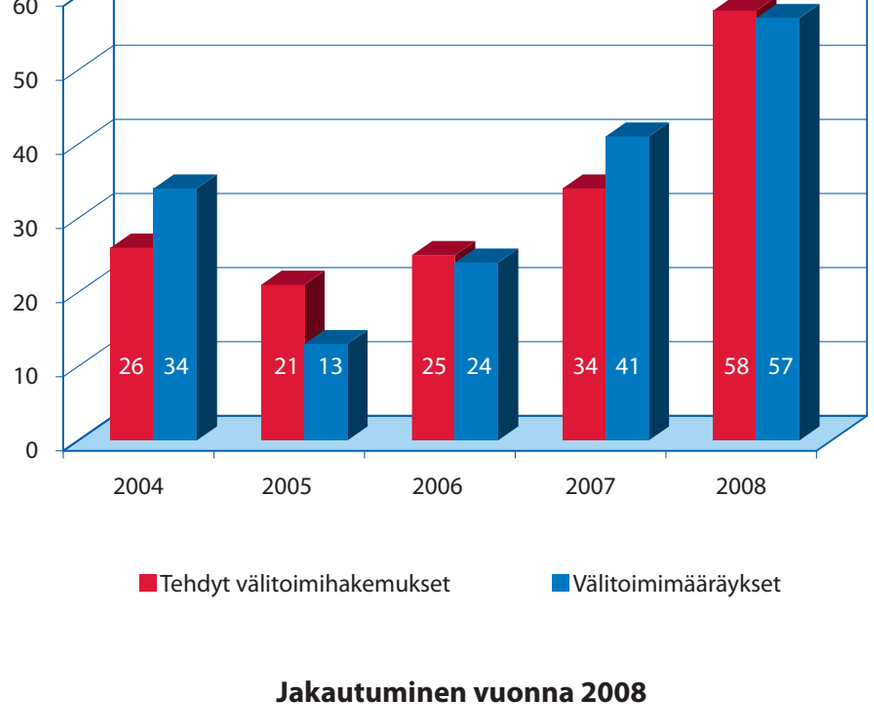

Jakautuminen vuonna 2008

	Tehdyt välitoimihakemukset	Välitoimimääräykset	Ratkaisujen sisältö		
			Hylkääminen	Hyväksyminen	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen
Immateriaalioikeus		1	1		
Kalastuspolitiikka	1	1			1
Kilpailu	13	10	10		
Liikenne	1	1	1		
Maatalous	1	1		1	
Sosiaalipolitiikka	2	2	2		
Toimielimiä koskeva oikeus	1	2	1		1
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	3	3	3		
Valtiontuki	22	22	6		16
Yhtiöoikeus	13	12	12		
Ympäristö ja kuluttajat	1	2	2		
EY yhteensä	**58**	**57**	**38**	**1**	**18**
YHTEENSÄ	**58**	**57**	**38**	**1**	**18**

14. *Muuta* – Nopeutetut menettelyt (2004-2008)

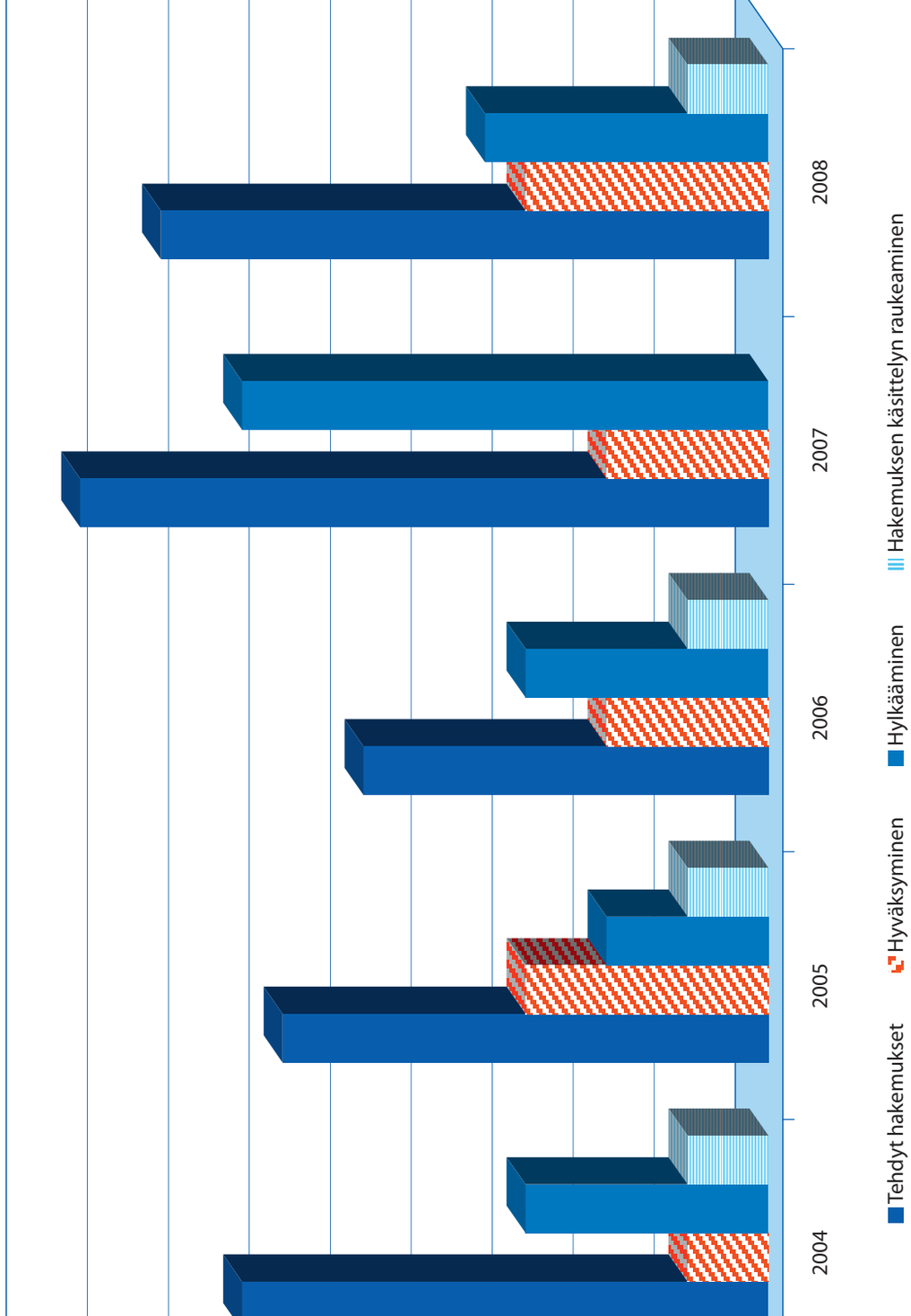

	2004				2005				2006				2007				2008			
	Tehdyt hakemukset	**Ratkaisujen sisältö**			**Tehdyt hakemukset**	**Ratkaisujen sisältö**			**Tehdyt hakemukset**	**Ratkaisujen sisältö**			**Tehdyt hakemukset**	**Ratkaisujen sisältö**			**Tehdyt hakemukset**	**Ratkaisujen sisältö**		
		Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen		Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen		Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen		Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen		Hyväksyminen	Hylkääminen	Hakemuksen käsittelyn raukeaminen
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1			1																
Henkilöstösäännöt	1		1														1			
Kalastuspolitiikka	1	1																		
Kauppapolitiikka													2	1				1		
Kilpailu	3				2	3	2		4	2	2		1		1		1		1	
Liikenne	1			1																
Maatalous					2				2	1	3						1			
Toimielimiä koskeva oikeus	1		2		1		1						1		1		3		2	1
Tutkimus, koulutus ja tilastot													1		1					
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka													3	2	1		4	4		
Välityslauseke																	1			1
Valtiontuki									1				1		2		1		1	
Yhteisöjen omat varat					2							2								
Yhtiöoikeus	4	1	2		3	2	1	1					1				3	1	3	
Ympäristö ja kuluttajat	1		1		2	1		1	3	1	1		7	1	7					
Yhteensä	**13**	2	6	2	**12**	6	4	2	**10**	4	6	2	**17**	4	13	0	**15**	6	7	2

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi käsitellä asian nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 76 a artiklan perusteella. Kyseistä määräystä sovelletaan 1.2.2001 lukien.

Hakemuksen käsittelyn raukeamista koskevaan ryhmään kuuluvat hakemuksen peruuttaminen, kanteesta luopuminen ja tapaukset, joissa kanne ratkaistaan määräyksellä ennen kuin nopeutettua menettelyä koskeva hakemus on käsitelty.

15. *Muuta* – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu (1989-2008)

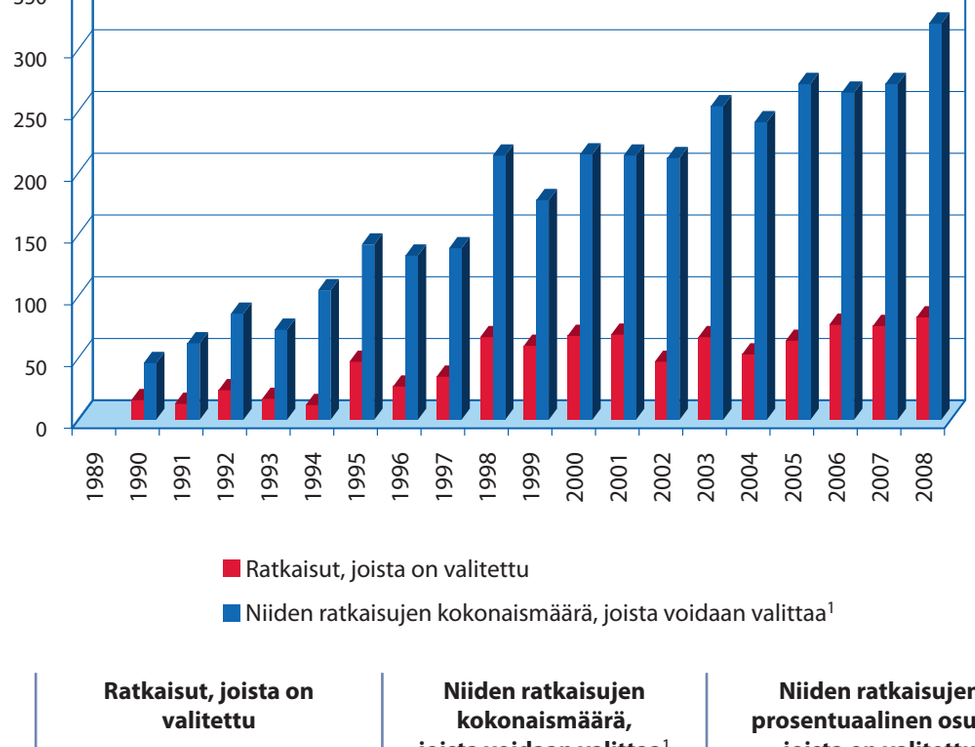

	Ratkaisut, joista on valitettu	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa[1]	Niiden ratkaisujen prosentuaalinen osuus, joista on valitettu
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %
2007	76	272	28 %
2008	83	321	26 %

[1] Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa – tuomiot, tutkimatta jättämiset, välitoimimääräykset, määräykset, joissa todetaan lausunnon antamisen rauenneen, ja määräykset, joissa hylätään väliintulohakemus – ja joiden osalta valitusaika on päättynyt tai joista on valitettu.

16. *Muuta* – Valitusten jakautuminen yhteisöjen tuomioistuimessa aihealueittain (2004-2008)

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	**Valitusten prosentuaalinen osuus**	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	**Valitusten prosentuaalinen osuus**	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	**Valitusten prosentuaalinen osuus**	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	**Valitusten prosentuaalinen osuus**	Valitukset	Ratkaisut, joista voidaan valittaa	**Valitusten prosentuaalinen osuus**
Muut kanteet	41	114	36 %	37	120	31 %	46	146	32 %	52	163	32 %	51	190	27 %
Immateriaalioikeus	7	45	16 %	16	71	23 %	18	59	31 %	14	63	22 %	23	100	23 %
Henkilöstöasiat	5	82	6 %	11	81	14 %	13	60	22 %	10	46	22 %	9	31	29 %
Yhteensä	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %	76	272	28 %	83	321	26 %

Format: (210.00 x 297.00 mm); Date: Apr 22, 2009 13:52(0); Output Profile: CMYK ISO Coated v2 (ECI); InkSave 280; Preflight: Failed

17. *Muuta – Valituksiin yhteisöjen tuomioistuimessa annetut ratkaisut* (2008)
(tuomiot ja määräykset)

	Valituksen hylkääminen	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	Yhteensä
Maatalous	1	1			2
Valtiontuki	5	2	5		12
Kilpailu	4		1		5
Toimielimiä koskeva oikeus	7	2	1		10
Ympäristö ja kuluttajat	4	1		1	6
Pääomien vapaa liikkuvuus		1			1
Henkilöiden vapaa liikkuvuus	1				1
Kalastuspolitiikka		3			3
Talous- ja rahapolitiikka	1				1
Ulko- ja turvallisuuspolitiikka		1			1
Aluepolitiikka	1				1
Immateriaalioikeus	13	2		2	17
Ulkosuhteet	4				4
Henkilöstösäännöt	8	2			10
Yhteinen tullitariffi	1				1
Tulliliitto	1	1			2
Yhteensä	**51**	**16**	**7**	**3**	**77**

18. *Muuta* – Valituksiin yhteisöjen tuomioistuimessa annetut ratkaisut (2004-2008)
(tuomiot ja määräykset)

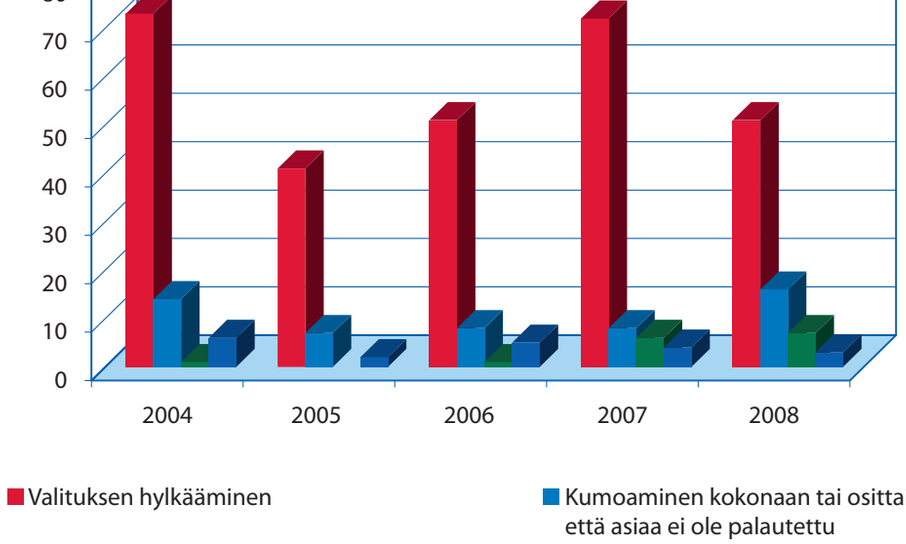

Valituksen hylkääminen

Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu

Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu

Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen

	2004	2005	2006	2007	2008
Valituksen hylkääminen	73	41	51	72	51
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asiaa ei ole palautettu	14	7	8	8	16
Kumoaminen kokonaan tai osittain niin, että asia on palautettu	1		1	6	7
Rekisteristä poistaminen / lausunnon antamisen raukeaminen	6	2	5	4	3
Yhteensä	**94**	**50**	**65**	**90**	**77**

19. *Muuta* – Työmäärän kehittyminen (1989-2008)
Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat ja vireillä olevat asiat

	Vireille tulleet asiat[1]	Ratkaistut asiat[2]	Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
Yhteensä	**7 407**	**6 229**	

1 1989 yhteisöjen tuomioistuin siirsi 153 asiaa juuri perustetulle ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle.

1993 yhteisöjen tuomioistuin siirsi 451 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

1994 yhteisöjen tuomioistuin siirsi 14 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

2004–2005 yhteisöjen tuomioistuin siirsi 25 asiaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen toimivallanlaajennuksen seurauksena.

2 2005–2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi 118 asiaa juuri perustetulle virkamiestuomioistuimelle.

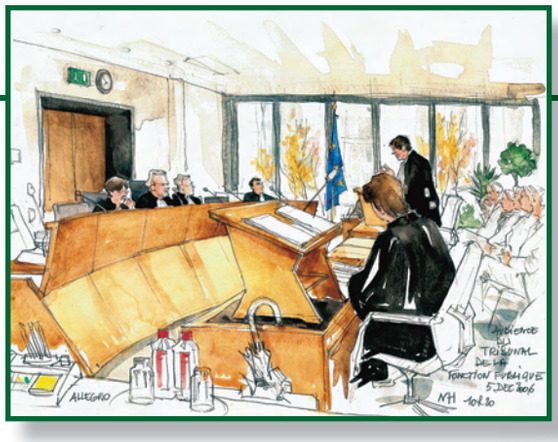

III luku

Euroopan unionin virkamiestuomioistuin

A – Virkamiestuomioistuimen toiminta vuonna 2008

Virkamiestuomioistuimen presidentti Paul Mahoney

1. Vuonna 2008 virkamiestuomioistuimessa uusittiin jäsenten nimityksiä ensimmäisen kerran kolmen vuoden sisällä. Toisin kuin yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön liitteessä olevan 2 artiklan toisen kohdan ensimmäisessä virkkeessä määrätään, virkamiestuomioistuimen kolmen jäsenen tehtävät nimittäin päättyivät heidän toimikautensa kolmen ensimmäisen vuoden jälkeen eli 30.9.2008. Euroopan unionin neuvosto uusi 27.6.2008 tekemällään päätöksellä näiden kolmen tuomarin nimitykset tehtäviinsä. Tämän jälkeen 24.9.2008 P. Mahoney valittiin uudelleen virkamiestuomioistuimen presidentiksi, kun taas H. Kanninen valittiin toisen jaoston puheenjohtajaksi ja S. Gervasoni ensimmäisen jaoston puheenjohtajaksi

2. Vuodesta 1998 lähtien henkilöstöasioissa nostettujen kanteiden määrä on jatkuvasti kasvanut lukuun ottamatta vuosia 2001 ja 2002, jolloin niiden määrä ei kasvanut. Vuonna 2008 nostetut 111 uutta kannetta merkitsevät sitä, että vireille pantujen kanteiden lukumäärä on ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen huomattavasti pienempi kuin edeltäneenä vuonna (vuonna 2007 niitä nostettiin 157). On tietenkin liian aikaista katsoa tämän perusteella, että viime vuosille tyypillinen henkilöstöriitojen lisääntymistä koskeva suuntaus olisi kääntämässä suuntaansa. Säännöllä, jonka mukaan asian hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja joka tuli voimaan virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen tullessa voimaan 1.11.2007, lienee ollut osansa tässä todetussa muutoksessa.

Vuonna 2008 virkamiestuomioistuin saattoi päätökseen 129 asiaa. Päätökseen saatettujen asioiden ja vireille pantujen asioiden välinen erotus on näin ollen positiivinen, mistä seuraa, että ensimmäistä kertaa virkamiestuomioistuimen perustamisen jälkeen vireillä olevien asioiden lukumäärä on pienentynyt hieman (vuoden 2008 lopussa kyseinen lukumäärä oli 217, kun se vuoden 2007 lopussa oli 235).

Vuonna 2008 asioista saatettiin päätökseen tuomiolla 53 % ja määräyksellä 47 %. Oikeudenkäyntien keskimääräinen kesto oli 19,7 kuukautta sellaisissa asioissa, joissa annettiin tuomio, ja 14 kuukautta asioissa, joissa annettiin määräys, mikä merkitsee pienoista oikeudenkäynnin keskimääräisen keston pitenemistä edellisvuoteen verrattuna. Lisäksi 37:stä virkamiestuomioistuimen ratkaisusta valitettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, mikä vastaa 37:ää % virkamiestuomioistuimen ratkaisuista, joista voidaan valittaa, ja 35:tä % kaikista päätökseen saatetuista asioista, kun lukuun ei oteta tapauksia, joissa joku asianosaisista peruuttaa yksipuolisesti kanteen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi 7 virkamiestuomioistuimen ratkaisua.

3. Kuluneena vuonna virkamiestuomioistuin jatkoi ponnistelujaan vastatakseen lainsäätäjän kehotukseen helpottaa riitojen sovintoratkaisua kaikissa oikeudenkäynnin vaiheissa. Niinpä seitsemän asiaa onnistuttiin saattamaan päätökseen tekemällä sovintoratkaisu

virkamiestuomioistuimen aloitteesta, ja useimmissa näissä asioissa sovintoratkaisuun päädyttiin epämuodollisessa kokouksessa, jonka esittelevä tuomari järjesti, tai istunnossa[1].

4. On vielä todettava, että vuonna 2008 virkamiestuomioistuin täydensi omien prosessityökalujensa valikoimaa, sillä 1.5.2008 tulivat voimaan käytännön ohjeet asianosaisille. Ne sisältävät muun muassa lomakkeen, jota on ehdottomasti käytettävä tehtäessä maksutonta oikeudenkäyntiä koskevia hakemuksia, sekä ohjeet maksuttoman oikeudenkäynnin hakijoille.

5. Jäljempänä esitetään kuluneen vuoden oikeuskäytännön keskeisin anti käsittelemällä perättäin lainmukaisuutta ja vahingonkorvauksia koskevia oikeusriitoja (I), välitoimia (II) ja maksutonta oikeudenkäyntiä koskevia hakemuksia (III).

I. Lainmukaisuutta ja vahingonkorvauksia koskeat oikeusriidat

Tässä osassa tarkastellaan ratkaisuja, jotka ovat kaikkein merkittävimpiä oikeudenkäynnin, aineellisen kysymyksen ja oikeudenkäyntikulujen osalta.

Oikeudenkäyntiä koskevat aspektit

1. Virkamiestuomioistuimen toimivalta

Asiassa F-88/07, *Domínguez González vastaan komissio* (määräys 12.11.2008), virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin riita, joka oli saanut alkunsa Belgian oikeuden alaisen sellaisen työsopimuksen täytäntöönpanosta, johon sisältyi lauseke tuomiovallan kuulumisesta brysseliläisille tuomioistuimille ja joka koski kolmansille maille annettavan humanitaarisen avun yhteydessä annettavaa teknistä apua. Varmistettuaan, että se, että kyseiseen sopimukseen oli päätetty soveltaa kansallista oikeutta eikä Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja (jäljempänä palvelussuhteen ehdot), vastasi vastaajan hyväksyttävää intressiä eikä merkinnyt menettelyn väärinkäyttöä, virkamiestuomioistuin totesi, että se ei ollut toimivaltainen ratkaisemaan kyseisen työsopimuksen täytäntöönpanosta alkunsa saanutta riitaa.

2. Tutkittavaksi ottamisen edellytykset

Asiassa F-4/07, *Skoulidi vastaan komissio*, 21.2.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi yhtäältä, että kun kyse on epäedullisesta toimesta, kyseisen toimen toteuttamiseen liittyvää toimielimen toimintaa voidaan käyttää perusteena vahingonkorvaus-

[1] Esimerkkinä istuntopäivänä virkamiestuomioistuimen aloitteesta saavutetusta sovintoratkaisusta ks. asia F-81/06, Duyster v. komissio, määräys 4.9.2008: sen johdosta, että vastaaja myönsi tiettyjen oikeudenkäynnin kohteena olevien tapahtumien aiheuttaneen kantajalle haittaa, vastaaja sitoutui maksamaan asianomaiselle henkilölle 2 000 euron kiinteämääräisen summan ja allekirjoittamaan kantajan tietoon tarkoitetun kirjeen, liittämään sen kantajaa koskevaan henkilökansioon ja toimittamaan sen kantajalle.

kanteelle, kun oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä on ensin esitetty Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 90 artiklan 1 kohdan nojalla hakemus, vain jos kyseinen toiminta voidaan erottaa epäedullisesta toimesta, ja toisaalta se totesi ennen kaikkea, että virkamies voi puhtaassa vahingonkorvauskanteessa vaatia niiden vahingollisten seurausten korvaamista, joita hän väittää aiheutuneen hänelle vastaisesta toimesta, vaatimatta kyseisen toimen kumoamista, edellyttäen, että hän on aloittanut oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa säädetyn kaltaisella tätä toimea koskevalla valituksella, ja tässä säännöksessä asetettua kolmen kuukauden määräaikaa on noudatettava, vaatiipa kantaja aineellisen tai, kuten nyt esillä olevassa tapauksessa, aineettoman vahingon korvaamista.

Asiassa F-103/05, *Pickering vastaan komissio*, ja asiassa F-112/05, *Bain ym. vastaan komissio*, 23.4.2008 antamissaan tuomioissa virkamiestuomioistuin totesi, että vaikka on totta, että palkkakuitteja yleensä pidetään epäedullisina toimina siltä osin kuin niistä ilmenee, että virkamiehin taloudellisiin oikeuksiin on vaikutettu kielteisesti, tosiasiassa on niin, että todellinen virkamiehelle vastainen toimi on päätös, jonka nimittävä viranomainen tekee sellaisen maksun alentamisesta tai poistamisesta, jota virkamies oli tuohon asti saanut ja joka oli ilmoitettu hänen palkkakuiteissaan.

Asiassa F-58/07, *Collote vastaan komissio*, 11.12.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi, että siinä tapauksessa, että kahdessa perättäisessä valituksessa, jotka on tehty valitukselle asetetussa määräajassa, on kyse kahdesta nimittävän viranomaisen perättäisestä päätöksestä ja jos jälkimmäisessä valituksessa on uusia tietoja ensimmäiseen valitukseen verrattuna, jälkimmäisen valituksen hylkäämistä koskevaa päätöstä on pidettävä uutena päätöksenä, joka on tehty sen jälkeen, kun ensimmäisestä valituksesta tehtyä hylkäävää päätöstä on tarkastelu uudelleen jälkimmäisen valituksen valossa. Niinpä kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua siitä päivästä, joka vastaus jälkimmäiseen valitukseen on annettu tiedoksi.

3. Oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvät seikat

a) Oikeudenkäyntiväite

Edellä mainitussa asiassa *Domínguez González vastaan komissio*, jossa vastaaja esitti oikeudenkäyntiväitteen ja toimivallan puuttumista koskevan väitteen, virkamiestuomioistuin ensimmäistä kertaa lausui toimivallastaan määräyksellä järjestettyään istunnon työjärjestyksen 78 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa annetun sen määräyksen nojalla, jossa määrätään, että jollei virkamiestuomioistuin päätä toisin, oikeudenkäyntimenettelyyn liittyvää seikkaa koskevan hakemuksen jatkokäsittely on suullinen.

b) Asiakirjojen poistamista koskeva hakemus

Asiassa F-6/07, *Suvikas vastaan neuvosto*, 8.5.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin määräsi, että asian asiakirjavihkosta poistetaan asiakirjoja, jotka eräs neuvoa-

antavan valintakomitean jäsen oli laatinut valintamenettelyn ulkopuolella ja jotka kantaja oli saanut eräältä kolmannelta henkilöltä, joka puolestaan oli saanut ne lainvastaisella tavalla.

4. Kumoamista koskevat oikeusriidat: lain soveltamisalan rikkomista koskevan perusteen huomioon ottaminen viran puolesta

Asiassa F-31/07*, *Putterie-De-Beukelaar vastaan komissio*, 21.2.2008 antamassaan tuomiossa (josta on valitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen), virkamiestuomioistuin luokitteli ehdottomaksi perusteeksi perusteen, joka koskee lain soveltamisalan rikkomista. Virkamiestuomioistuin nimittäin totesi, että se laiminlöisi tehtäväänsä laillisuusvalvontaa harjoittavana tuomioistuimena, jos se jättäisi huomiotta, että riidanalainen päätös on tehty sellaisen oikeussäännön perusteella, jota ei voida soveltaa esillä olevassa asiassa, vaikka asianosaiset eivät olisi riitauttaneet tätä seikkaa, ja jos se tämän seurauksena joutuisi ratkaisemaan käsiteltäväkseen saatetun riidan soveltamalla itse tällaista oikeussääntöä.

Aineellinen kysymys

Jäljempänä tarkastellaan kuluneen vuoden oikeuskäytännön tärkeintä antia yleisten periaatteiden osalta, sitten henkilöstösääntöjen otsikkojen mukaisessa järjestyksessä virkamiehen oikeuksien ja velvollisuuksien, virkauran sekä palkkauksen ja sosiaalisten etujen osalta ja lopuksi palvelussuhteen ehtojen osalta.

1. Yleiset periaatteet

a) Lainvastaisen hallintotoimen peruuttaminen

Asiassa F-51/07*, *Bui Van vastaan komissio*, 11.9.2008 antamassaan tuomiossa (josta on valitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen) virkamiestuomioistuin, jonka käsiteltäväksi oli saatettu kysymys lainvastaisen hallintotoimen peruuttamisesta, totesi, että tällaisen toimen peruuttamisen on tapahduttava kohtuullisessa ajassa, jota on arvioitava kunkin asian ominaispiirteiden perusteella; tällaisia ominaispiirteitä ovat mm. se, mikä merkitys riidalla on asianosaiselle, asian monitahoisuus, vastapuolina olevien asianosaisten käyttäytyminen, se, luodaanko kyseisellä toimella subjektiivisia oikeuksia vai ei, sekä intressivertailu. Pääsääntöisesti on pidettävä kohtuullisena peruuttamiseen kulunutta aikaa, joka vastaa henkilöstösääntöjen 91 artiklan 3 kohdassa kanteen nostamiselle säädettyä kolmen kuukauden määräaikaa. Koska tämä määräaikaa sitoo hallintoa itseään, lähtökohdaksi on otettava sen toimen toteuttamispäivä, joka hallinnolla on tarkoitus perua.

Lisäksi virkamiestuomioistuin totesi, että lainvastaisen toimen peruuttamispäätöstä tehtäessä on kunnioitettava asianomaisen virkamiehen puolustautumisoikeuksia. Nyt esillä ole-

* Asteriskilla merkityt tuomiot on käännetty kaikille Euroopan unionin virallisille kielille.

vassa tapauksessa virkamiestuomioistuin katsoi, että se, ettei kantajan oikeutta tulla kuulluksi ollut kunnioitettu, ei ollut voinut vaikuttaa riidanalaisen toimen sisältöön, koska kantajan virkamiestuomioistuimelle esittämiin huomautuksiin ei sisältynyt mitään lisätietoa siihen nähden, mikä oli jo komission tiedossa. Virkamiestuomioistuin katsoi sen sijaan, että rikkoessaan kantajan oikeutta tulla kuulluksi komissio oli tehnyt virkavirheen, joka voi johtaa komission vahingonkorvausvastuun syntymiseen.

b) Yhteisöjen tuomioistuinten tuomion täytäntöönpano

Asiassa F-15/05*, *Andres ym. vastaan EKP*, 24.6.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi täysistunnossaan, että jos kumoamistuomion täytäntöönpanoon liittyy erityisiä vaikeuksia, asianomainen toimielin voi tehdä minkä tahansa päätöksen, jolla voidaan korvata oikeudenmukaisella tavalla haitta, joka kumotusta päätöksestä on aiheutunut asianomaisille henkilöille. Tässä yhteydessä hallinto voi käydä vuoropuhelua heidän kanssaan pyrkiäkseen sopimukseen, jolla heille annetaan kohtuullinen korvaus lainvastaisuudesta, jonka kohteena he ovat olleet. Sellaisen tuomion täytäntöönpanon osalta, jossa todetaan lainvastaiseksi Euroopan keskuspankin henkilökunnan palkkojen tarkistusta koskeva menettely tietyn vuoden osalta, koska henkilöstökomiteaa ei ole kuultu sääntöjenmukaisesti ja riittävällä tavalla, oikeudenmukainen ja kohtuullinen ratkaisu on sellaisen kompromissin tekeminen, jossa yhtäältä laajennetaan kuuleminen koskemaan myös seuraavia vuosia, joina henkilöstökomiteaa ei myöskään kuultu, ja jossa otetaan huomioon tietyt korjaavat tiedot siltä osin kuin niiden huomioon ottaminen hyödytti henkilökuntaa, ja toisaalta laajennetaan tästä kuulemisesta seuraavat palkankorotukset koskemaan koko henkilökuntaa eikä vain kantajia, vaikka tietyt vaikeudet estävät antamasta todetuille korotuksille taannehtivaa vaikutusta.

c) Suhteellisuusperiaate

Asiassa F-135/07, *Smadja vastaan komissio*, 9.9.2008 antamassaan tuomiossa (josta on valitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen) virkamiestuomioistuin palautti mieleen, että hallintotoimen taannehtiva vaikutus voi muodostaa toimenpiteen, joka on tarpeen jonkin perusperiaatteen, kuten suhteellisuusperiaatteen, noudattamisen takaamiseksi. Nyt esillä olevassa asiassa komissio, joka ilman pätevää syytä ei ollut suunnitellut antaa kantajan nimityspäätökselle, joka oli tehty uusien henkilöstösääntöjen voimaantulon jälkeen, taannehtivaa vaikutusta siihen päivämäärään saakka, jona oli tehty alkuperäinen nimityspäätös, joka oli tehty vanhojen henkilöstösääntöjen nojalla ja jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kumonnut, taatakseen kantajalle luokittelun sille korkeammalle tasolle, jolla hän oli kyseisen tuomion julistamispäivänä, tai kieltäytyessään liittämästä riidanalaiseen päätökseen mitään muuta toimenpidettä, jolla olisi voitu sovittaa yhteen yksikön etu ja kantajan hyväksyttävä etu, oli loukannut suhteellisuusperiaatetta ja huolenpitovelvollisuuttaan.

d) Hyvän hallinnon periaate

Asiassa F-89/07, *Kuchta vastaan EKP*, 11.7.2008 antamassaan tuomiossa, joka koski EKP:n henkilökuntaan kuuluvan henkilön palkan tarkistusta koskevaa yksittäistapausta koskevaa päätöstä, virkamiestuomioistuin palautti mieliin, että henkilöhallintoa koskevat hyvän hallinnon oikeussäännöt edellyttävä muun muassa, että toimivaltuuksien jako missä tahansa yhteisön virastossa tai toimielimessä määritetään selvästi ja julkaistaan asianmukaisesti. Virkamiestuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen todettuaan, ettei se ollut kyennyt määrittämään kyseisen päätöksen tekijää tai elintä, joka oli EKP:n johtokunnan antamalla valtuutukselle valtuutettu tekemää tällainen päätös.

2. Virkamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Asiassa F-52/05*, *Q vastaan komissio*, 9.12.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin tulkitsi ensimmäisen kerran henkilöstösääntöjen 12 a artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan työpaikkakiusaamisella tarkoitetaan kaikenlaista pysyvää, toistuvaa tai järjestelmällistä sopimatonta käytöstä, joka ilmenee tahallisissa puheissa, teoissa, eleissä ja kirjoituksissa ja joka loukkaa henkilön persoonaa, ihmisarvoa taikka fyysistä tai henkistä koskemattomuutta. Virkamiestuomioistuin katsoi, että jotta kyseessä voitaisiin todeta olevan edellä mainitussa säännöksessä tarkoitetun työpaikkakiusaamisen, ei edellytetä, että näiden puheiden, tekojen, eleiden ja kirjoitusten tarkoituksena olisi ollut loukata asianomaisen henkilön persoonaa, ihmisarvoa tai fyysistä tai henkistä koskemattomuutta. Riittää, että näillä toimilla on objektiivisesti arvioiden ollut tällaiset seuraukset.

3. Virkaura

a) Palvelukseen ottaminen

Virkamiestuomioistuimelle tarjoutui kuluneena vuonna tilaisuus täsmentää useiden kilpailuihin sovellettavien oikeussääntöjen merkitystä.

Asiassa F-145/06, *Pascual-García vastaan komissio*, 22.5.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi, että se, että tutkimustoiminta on voinut ollut luonteeltaan sellaista, että hakija on saanut siinä koulutusta ja että hakija on tämän toiminnan ansiosta saanut myöhemmin tohtorin tittelin, ei sellaisenaan voi estää kyseisen toiminnan luokittelemista kilpailuilmoituksessa tarkoitetuksi työkokemukseksi.

Asiassa F-127/07, *Coto Moreno vastaan komissio*, 11.9.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi, että arviointeihin, joita kilpailun valintalautakunta tekee arvioidessaan hakijoiden tietoja ja taitoja, ei kohdistu tuomioistuinvalvontaa. Asia on toisin numeroina ilmaistun arvosanan ja valintalautakunnan kirjallisten arvioiden vastaavuuden osalta. Tämä vastaavuus, jolla taataan hakijoiden yhdenvertainen kohtelu, on yksi oikeussäännöistä, jotka ohjaavat valintalautakunnan työskentelyä ja joiden noudattamisen valvonta kuuluu tuomioistuimelle. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimet voivat tarkastella numeroina ilmaistun arvosanan ja kirjallisen arvioinnin välistä vastaavuutta riippumatta siitä,

tarkastelevatko ne valintalautakunnan hakijoiden suorituksista tekemää arviointia, jota tuomioistuin kieltäytyy tarkastelemasta, kunhan vastaavuuden tarkasteleminen rajoittuu siihen, että varmistetaan ilmeisten epäjohdonmukaisuuksien puuttuminen.

Asiassa F-74/07*, *Meierhof vastaan komissio*, 14.10.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi tietyn kilpailun valintalautakunnan suullisen kokeen osalta tekemän päätöksen perusteluvelvollisuuden osalta, että se, että hakijalle ilmoitetaan yksi yksittäinen hylkäävä arvosana, ei aina muodosta riittäviä perusteluja kyseisen tapauksen erityisistä olosuhteista riippumatta. Nyt esillä olevassa tapauksessa virkamiestuomioistuin katsoi, että sen seurauksena, että vastaaja kieltäytyi noudattamasta tiettyjä prosessinjohtotoimia, virkamiestuomioistuin ei voinut täysimääräisesti tutkia asiaa.

b) Arviointi

Asiassa F-46/06, *Skareby vastaan komissio*, 6.3.2008 antamassaan tuomiossa (josta on valitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen) virkamiestuomioistuin palautti mieleen, että henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisten täytäntöönpanosäännösten, jotka komissio on antanut, 8 artiklan 5 kohdan neljännestä alakohdasta seuraa, että hallinnon on asetettava viranhaltijalle tavoitteita ja arviointiperusteita. Tämän säännöksen mukaan arvioijan ja viranhaltijan kunkin arviointikierroksen alussa pitämän muodollisen keskustelun on koskettava paitsi kyseisen viranhaltijan viitekautena tekemiä suorituksia, mutta myös tavoitteiden asettamista viitekautta seuraavalle vuodelle. Nämä tavoitteet toimivat viitepohjana arvioitaessa työpanosta.

c) Ylentäminen

Neljässä 31.1.2008 antamassaan tuomiossa (asia F-97/05, *Buendía Sierra vastaan komissio*; asia F-98/05, *Di Bucci vastaan komissio*; asia F-99/05, *Wilms vastaan komissio* ja F-104/05, *Valero Jordana vastaan komissio*) virkamiestuomioistuin totesi, että koska ei ole säännöksiä, joilla poikettaisiin asetuksen N:o 723/2004, jolla muutetaan virkamiehiin sovellettavia henkilöstösääntöjä ja muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja siten, että muutos tulee voimaan 1.5.2004, uusien oikeussääntöjen välittömän sovellettavuuden periaatteesta, henkilöstösääntöjen, sellaisena kuin se on muutettuna tällä asetuksella, 45 artiklan 1 kohta oli välittömästi sovellettavissa heti kyseisen asetuksen voimaantulosta lähtien. Niinpä komissio ei voinut lainmukaisesti soveltaa marraskuussa 2004 aiempien henkilöstösääntöjen 45 artiklan 1 kohdan säännöksiä, jotka kumottiin tällä asetuksella, tehdäkseen päätöksen, jossa vahvistetaan tietyn virkamiehen ansiopisteiden kokonaismäärä vuoden 2004 ylennyskierroksen päätteeksi, ja tehdäkseen päätöksen olla ylentämättä häntä tällä ylennyskierroksella.

Neljässä 11.12.2008 antamassaan tuomiossa (asia F-58/07, *Collotte vastaan komissio*; asia F-66/07, *Dubus ja Leveque vastaan komissio*; asia F-92/07, *Evraets vastaan komissio*, ja asia F-93/07, *Acosta Iborra ym. vastaan komissio*) virkamiestuomioistuin totesi, että henkilöstösääntöjen 45 artiklan 2 kohtaa, joka koskee virkamiehen velvollisuutta osoittaa ennen

ensimmäistä ylennystä kykynsä työskennellä kolmannella kielellä, ei voitu soveltaa ennen kuin 45 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut yhteiset täytäntöönpanosäännöt tulevat voimaan.

d) Uusi urarakenne

i) Kerroin

Asiassa F-22/07, *Lafili vastaan komissio*, 4.9.2008 annettu tuomio (josta on valitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen) koski muun muassa sitä, kuinka tulkitaan henkilöstösääntöjen liitteessä XIII olevan 7 artiklan 7 kohdan neljättä virkettä, joka koskee niitä vaikutuksia, joita palkkaluokkien nimityksen muutoksella mahdollisesti on ennen 1.5.2004 palvelukseen otettujen virkamiesten palkkaan. Tässä suhteellisen teknisessä tuomiossa asetetaan etusijalle tulkinta, joka on uuden lainsäädännön, nyt esillä olevassa tapauksessa henkilöstösääntöjen muutoksen, välittömän soveltamisen periaatteen mukainen. Siinä erityisesti todettiin, että ”siirtymätoimilla pitäisi niiden luonteen puolesta helpottaa siirtymistä aiemmasta säännöstöstä uuteen säännöstöön siten, että samalla suojataan saavutetut oikeudet, ilman, että kuitenkaan säilytettäisiin tietyn virkamiesryhmän hyväksi aiemman säännöstön vaikutukset tulevaisuudessa syntyviin tilanteisiin, kuten eteneminen palkkatasolta toiselle uudessa urarakenteessa”. Lisäksi ”silloin, kun on kyse nyt esillä olevassa asiassa sovellettavien säännösten kaltaisista säännöksistä, joiden suhteissa toisiinsa on epäselvyyksiä ja jotka mahdollistavat yhtä useamman tulkinnan, etusija on annettava tulkinnalle, jolla vältetään tällainen virkamiesten kohtelun erilaisuus”.

ii) Todistusmenettely

Edellä mainitussa asiassa *Putterie-De-Beukelaer vastaan komissio* annetussa tuomiossa virkamiestuomion totesi, että arviointimenettely, josta säädetään komission antamissa henkilöstösääntöjen 43 artiklan yleisissä täytäntöönpanosäännöksissä, ja todistusmenettely, josta säädetään todistusmenettelyn soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 7.4.2004 tehdyssä komission päätöksessä, ovat erillisiä menettelyjä, jotka perustuvat erilaisiin yksityiskohtaisiin sääntöihin. Virkamiestuomioistuin totesi tältä osin, että vaikka arvioinnin vahvistaja on toimivaltainen hyväksymään urakehityskertomuksen, jota arvioinnin tarkastaja voi kuitenkin muuttaa, nimittävä viranomainen on se, jonka on otettava kantaa todistusmenettelyn kussakin vaiheessa tässä menettelyssä tehtyihin hakemuksiin. Juuri nimittävän viranomaisen, joka siis on toinen viranomainen kuin arvioinnin vahvistaja arviointimenettelyssä, tehtävänä on arvioida käytettävissä olevien urakehityskertomusten perusteella, todistusmenettelyn ehdokkaiden kokemusta ja ansioita.

Asiassa F-19/06, *Semeraro vastaan komissio*, 21.2.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi, että vuoden 2005 todistuskierroksen luokitteluperusteista 11.5.2005 tehdyn komission päätöksen 1.1 kohdalla, jossa todetaan, että jotta virkamies voitaisiin ottaa niiden virkamiesten luetteloon, jotka on hyväksytty todistusmenettelyyn, virkamiehen kehitysmahdollisuus on pitänyt todeta hänen urakehityskertomuksessaan, ylitetään sen valtuutuksen rajat, jonka mukaan nimittävä viranomainen päättää niiden virkamiesten, jotka hyväksytään todistusmenettelyyn, luettelon laatimiseksi perusteiden arvosta ja niiden painoarvosta saatuaan kyseisen todistuskierroksen pariteettikomitean lausunnon.

4. Virkamiehen palkkaus ja sosiaaliset edut

Asiassa F-131/07, *Baniel-Kubinova ym. vastaan parlamentti*, 2.12.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi, että väliaikaiset toimihenkilöt ja/tai ylimääräiset toimihenkilöt, jotka ovat saaneet päivärahoja ja osittaisen tai täysimääräisen asettautumiskorvauksen (niiden ilmoitusten perusteella, joissa he toteavat pysyvän kotipaikkansa siirtyneen asemapaikkaansa), eivät voi myöhemmin, kun heidät otetaan palvelukseen koeajalla olevina virkamiehinä tässä samassa asemapaikassa, vaatia uudelleen päivärahoja. Päivärahat ovat nimittäin varattu virkamiehille ja toimihenkilöille, joiden on vaihdettava asuinpaikkaa henkilöstösääntöjen 20 artiklassa asetettujen velvoitteiden täyttämiseksi, eivätkä kantajat täyttäneet tätä edellytystä, koska he olivat jo muuttaneet asuinpaikkaansa ja ilmoittaneet tästä muutoksesta saadakseen asettautumiskorvauksen.

5. Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavat palvelussuhteen ehdot

a) Sopimussuhteisen toimihenkilön palkkaluokan määrittäminen

Asiassa F-136/06, *Reali vastaan komissio*, 11.12.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi, että vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetulla neuvoston direktiivillä 89/48/ETY ei rajoiteta harkintavaltaa, jota toimielimellä on sen vertaillessa eri tutkintotodistusten arvoa palvelukseenottopolitiikkaansa harjoittaessaan. Direktiivin 89/48 järjestelmässä tutkintotodistuksia vertaillaan, jotta asianomaiset henkilöt voisivat ryhtyä harjoittamanaan tiettyjä säänneltyjä ammatteja eri jäsenvaltioissa. Tällaista harkintaa ei pidä sekoittaa siihen, että eri jäsenvaltioissa saatujen muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen akateemista arvoa arvioidaan Euroopan yhteisöjen toimielimissä olevan viran palkkaluokan määrittämiseksi.

b) Komission yksiköissä muuhun kuin pysyvään henkilökuntaan turvautumiselle asetetusta enimmäiskestosta 28.4.2004 tehty komission päätös

Asiassa F-54/07, *Joseph vastaan komissio*, 26.6.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin totesi komission yksiköissä muuhun kuin pysyvään henkilökuntaan turvautumiselle asetetusta enimmäiskestosta 28.4.2004 tehdystä komission päätöksestä, että kun lainsäätäjä on asettanut palvelussuhteen ehtojen 85 artiklan 1 kohdassa viiden vuoden enimmäisajan sekä sopimussuhteisten toimihenkilöiden sopimusten tekemiselle että niiden uusimiselle, lainsäätäjä ei ole kieltänyt toimielimiä tekemästä tai uusimasta tällaisia sopimuksia palvelussuhteen ehtojen 3 a artiklan nojalla lyhyemmäksi ajaksi, kunhan palvelussuhteen ehtojen 85 artiklan 1 kohdassa säädettyä vähimmäiskestoa (kuusi tai yhdeksän kuukautta tapauksesta riippuen) noudatetaan. Toimielin ei kuitenkaan saa rajoittaa yleisesti ja kaikkiin sovellettavalla tavalla, kuten se nyt esillä olevassa tapauksessa on tehnyt yleisillä täytäntöönpanosäännöksillä tai yleisesti sovellettavalla sisäisellä päätöksellä, sopimussuhteisten toimihenkilöiden palveluksessaoloajan mahdollista enimmäiskestoa, jonka itse lainsäätäjä on määrittänyt, sillä muuten toimielin rikkoo tätä viimeksi mainittua säännöstä.

Oikeudenkäyntikulut

1. Asiat, jotka oli pantu vireille ennen virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen voimaantuloa

Virkamiestuomioistuin on useaan otteeseen soveltanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohtaa, jota Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen perustamisesta 2.11.2004 tehdyn neuvoston päätöksen 2004/752/EY, Euratom (EUVL L 333, s. 7) 3 artiklan 4 kohdan nojalla sovelletaan soveltuvin osin virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen voimaantuloon asti. Niinpä asiassa F-84/07, *Islamaj vastaan komissio*, 24.6.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin päätti jakaa oikeudenkäyntikulut asianosaisten kesken erityisistä syistä, kun taas edellä mainituissa asioissa *Bui Van vastaan komissio* ja *Lafili vastaan komissio* annetuissa tuomioissa virkamiestuomioistuin jakoi oikeudenkäyntikulut asianosaisten kesken, koska osa vaatimuksista ratkaistiin toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi.

On syytä ottaa esille vielä se, että asiassa, jossa virkamiestuomioistuin totesi lausunnon antamisen asiasta raukeavan – tapaus, jossa tuomioistuin määrää vapaasti oikeudenkäyntikuluista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 6 kohdan nojalla, jota sovelletaan soveltuvin osin – vastaaja velvoitettiin korvaamaan kaikki kantajalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut (asia F-77/07, *Labate vastaan komissio*, määräys 1.2.2008). Virkamiestuomioistuin nimittäin otti huomioon yhtäältä sen seikan, että komissio ei ollut vastannut kantajan hallinnolliseen valitukseen, ja toisaalta sen seikan, että peruuttaessaan riidanalaisen päätöksen komissio oli implisiittisesti myöntänyt, että kyseisen päätöksen tekemismenettely antoi aihetta kritiikkiin, ja täten osaltaan vaikuttanut suoraan siihen, että asia saatettiin yhteisöjen tuomioistuinten käsiteltäväksi.

2. Asiat, jotka oli pantu vireille virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen voimaantulon jälkeen

Yksi tärkeistä uudistuksista, jotka tulivat käyttöön virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen tullessa voimaan 1.11.2007, koskee oikeudenkäyntikulujärjestelmää. Virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on tätä vaatinut. Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdassa määrätään, että kohtuuden niin vaatiessa virkamiestuomioistuin voi päättää, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut vain osittain tai että tätä ei lainkaan velvoiteta korvaamaan oikeudenkäyntikuluja.

Asiassa F-6/08, *Blais vastaan EKP*, 4.2.2008 antamassaan tuomiossa virkamiestuomioistuin sovelsi ensimmäisen kerran työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdassa säädettyä kohtuullistamislauseketta, kun se päätti, että vaikka kantaja oli hävinnyt asian, hänen oli, sen lisäksi, että hänen piti vastata omista oikeudenkäyntikuluistaan, korvattava ainoastaan puolet vastaajan oikeudenkäyntikuista. Virkamiestuomioistuin totesi, että olisi kohtuutonta panna kantaja korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti, kun otetaan huomioon ensinnäkin se seikka, että oikeudenkäynnin voitiin katsoa osittain johtuneen vastaajan toiminnasta, toiseksi oikeusriidan huomattava taloudellinen merkitys kantajalle,

kolmanneksi se seikka, että kantajan perustelut eivät olleet sellaisia, että ne olisi voinut hylätä suoraan, neljänneksi kantajan henkilökohtainen tilanne ja vielä se seikka, että oikeudenkäyntikulujen määrä, joista kantaja voisi joutua vastuuseen, oli korkeampi kuin useimmissa virkamiestuomioistuimen käsiteltäviksi saatetuissa tapauksissa, siitä syystä, että vastaaja oli valinnut edustajikseen paitsi omia työntekijöitään myös asianajajan.

Asiassa FF-141/07, *Maniscalco vastaan komissio*, 10.7.2008 annetussa määräyksessä todettiin, että vaatimusta siitä, että oikeudenkäyntikuluista määrättäisiin lain mukaan, ei voida pitää vaatimuksena siitä, että asian hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Lopuksi voidaan vielä mainita, että asiassa F-53/07, Iordanova vastaan komissio, 25.11.2008 antamassaan määräyksessä virkamiestuomioistuin sovelsi työjärjestyksen 98 artiklan 4 kohtaa, jossa säädetään, että kun maksuttoman oikeudenkäynnin saanut häviää asian, virkamiestuomioistuin voi siinä ratkaisussa, jolla asian käsittely päätetään, oikeudenkäyntikuluista lausuessaan määrätä kohtuuden niin vaatiessa, että yksi tai useampi muu asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan tai että virkamiestuomioistuimen kassa ottaa nämä kulut kokonaisuudessaan tai osittain vastattavakseen myönnetyn maksuttoman oikeudenkäynnin perusteella.

II. Välitoimihakemukset

Vuonna 2008 saatettiin päätökseen neljä välitoimihakemusta, jotka hylättiin sen vuoksi, että haetut toimenpiteet eivät olleet kiireellisiä, sillä vakiintuneessa oikeuskäytännössä kiireelliset välitoimet määritellään sellaisiksi, että niistä on määrättävä ja niiden vaikutusten on alettava jo ennen kuin pääasiassa annetaan ratkaisu, kantajan etuja koskevan vakavan ja korjaamattoman vahingon välttämiseksi (asia F-64/07 R, *S vastaan parlamentti*, määräys 30.1.2008; asia F-19/08 R, *Bennett ym. vastaan SMHV*, määräys 25.4.2008; asia F-52/08 R, *Plasa vastaan komissio*, määräys 3.7.2008 ja asia F-80/08 R, *Wenig vastaan komissio*, määräys 17.12.2008; kaikki nämä määräykset ovat virkamiestuomioistuimen presidentin antamia).

Edellä mainitussa asiassa *Wenig vastaan komissio* annetussa määräyksessä muistutettiin erityisesti siitä, että toimien on oltava siinä mielessä väliaikaisia, että ne eivät saa vaikuttaa pääasiassa annettavaan ratkaisuun. Esillä olevia intressejä vertailtaessa on otettava huomioon riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon mahdollisen lykkäämisen peruuttamattomuus, ja kantajan hakemus on hyväksyttävä vain, jos haetun toimen kiireellisyys vaikuttaa kiistattomalta.

III. Maksutonta oikeudenkäyntiä koskevat hakemukset

Asianosaisille suunnattujen käytännön ohjeiden tultua voimaan 1.5.2008 kaikki maksutonta oikeudenkäyntiä koskevat hakemukset on ehdottomasti tehtävä lomakkeella, jossa on ohjeita hakijoille.

Vuonna 2008 annettiin kahdeksan määräystä, joissa ratkaistiin maksutonta oikeudenkäyntiä koskevia hakemuksia. Lukuun ottamatta asiassa F-142/07 AJ, *Kaminska vastaan alueiden komitea*, annettua määräystä, jossa maksutonta oikeudenkäyntiä koskeva hakemus hyväksyttiin, hakemukset hylättiin sillä perusteella, että hakijat eivät taloudellisen tilanteensa perusteella olleet kykenemättömiä vastamaan oikeudelliseen avustamiseen ja edustamiseen liittyvistä kuluista tai että he eivät näyttäneet toteen sitä, että he eivät voineet vastata niistä.

Määräyksissä, joissa maksutonta oikeudenkäyntiä koskevat hakemukset hylättiin, palautettiin muun muassa mieleen, että työjärjestyksen 95 artiklan 2 kohdassa määrätään, että hakijan taloudellista tilannetta arvioitaessa otetaan huomioon objektiiviset seikat, kuten tulot, varallisuus ja perhetilanne. Lisäksi muistutettiin siitä, että työjärjestyksen 96 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan maksutonta oikeudenkäyntiä koskevaan hakemukseen on liitettävä kaikki tiedot ja selvitykset, joiden perusteella hakijan taloudellista tilaa voidaan arvioida, kuten toimivaltaisen kansallisen viranomaisen todistus hakijan taloudellisesta tilanteesta.

B – Virkamiestuomioistuimen kokoonpano

(Protokollajärjestys 31.12. 2008)

Vasemmalta oikealle:

Tuomari H. Tagaras, tuomari H. Kreppel, jaoston puheenjohtaja H. Kanninen, presidentti P. Mahoney, jaoston puheenjohtaja S. Gervasoni, tuomari I. Boruta, tuomari S. Van Raepenbusch, ja kirjaaja W. Hakenberg.

1. Virkamiestuomioistuimen jäsenet

(Virkaiän mukaisessa järjestyksessä)

Paul J. Mahoney

syntynyt 1946; oikeustieteellisiä opintoja (Master of Arts, Oxfordin yliopisto, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); luennoitsija, University College London (1967–1973); barrister (Lontoo, 1972–1974); hallintovirkamies, ylempi hallintovirkamies, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (1974–1990); vieraileva oikeustieteen professori, Saskatchewanin yliopisto, Saskatoon, Kanada (1988); henkilöstöpäällikkö, Euroopan neuvosto (1990–1993); osastopäällikkö (1993–1995), apulaiskirjaaja (1995–2001), kirjaaja (2001–syyskuu 2005), Euroopan ihmisoikeustuomioistuin; virkamiestuomioistuimen presidentti 6.10.2005 alkaen.

Horstpeter Kreppel

syntynyt 1945; yliopisto-opintoja Berliinissä, Münchenissä, Frankfurt am Mainissa (1966–1972); ensimmäinen valtiontutkinto (1972); tuomioistuinharjoittelu Frankfurt am Mainissa (1972–1973 ja 1974–1975); Collège d'Europe, Brugge (1973–1974); toinen valtiontutkinto (Frankfurt am Main, 1976); liittovaltion työvoimatoimiston virkamies ja asianajaja (1976); työoikeuden tuomari (Hessenin osavaltio, 1977–1993); luennoitsija, sosiaalialan ammattikorkeakoulu, Frankfurt am Main, ja hallinnollinen ammattikorkeakoulu, Wiesbaden (1979–1990); kansallinen asiantuntija, Euroopan yhteisöjen komission oikeudellinen yksikkö (1993–1996 ja 2001–2005); sosiaaliasioista vastaava attasea, Saksan liittotasavallan suurlähetystö Madridissa (1996–2001); työtuomioistuimen tuomari, Frankfurt am Main (helmikuu–syyskuu 2005); virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Irena Boruta

syntynyt 1950; oikeustieteen tutkinto (Wrocławin yliopisto, 1972), oikeustieteen tohtori (Łodz 1982); Puolan tasavallan asianajajaliiton jäsen (1977 alkaen); vieraileva tutkija (Université de Paris X, 1987–1988 ja Nantesin yliopisto, (1993–1994); asiantuntija, ”Solidarnosc” (1995–2000); eurooppalaisen työ- ja sosiaalioikeuden professori, Łodzin yliopisto (1997–1998 ja 2001–2005); dosentti, Varsovan kauppakorkeakoulu (2002); työ- ja sosiaaliturvaoikeuden professori, Cardinal Stefan Wyszynski -yliopisto, Varsova (2002–2005); työ- ja sosiaaliasioista vastaava varaministeri (1998–2001); Puolan tasavallan liittymistä Euroopan unioniin valmistelleen neuvottelukunnan jäsen (1998–2001); Puolan hallituksen edustaja Maailman työjärjestössä (1998–2001); kirjoittanut lukuisia teoksia eurooppalaisesta työ- ja sosiaalioikeudesta; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Heikki Kanninen

syntynyt 1952; tutkinnot Helsingin kauppakorkeakoulusta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisestä tiedekunnasta; esittelijä, Suomen korkein hallinto-oikeus; hallinnon oikeusturvakomitean pääsihteeri; hallinnollinen sihteeri, korkein hallinto-oikeus; hallintolainkäyttökomitean pääsihteeri; lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö; apulaiskansliapäällikkö, EFTAn tuomioistuin; lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin; korkeimman hallinto-oikeuden tuomari (1998–2005); turvapaikkalautakunnan jäsen; tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean varapuheenjohtaja; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Haris Tagaras

syntynyt 1955; oikeustieteen tutkinto (Thessalonikin yliopisto, 1977); eurooppaoikeuden jatkotutkinto (Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles, 1980); oikeustieteen tohtori (Thessalonikin yliopisto, 1984); juristi-lingvisti, Euroopan yhteisöjen neuvosto (1980–1982); tutkija, Thessalonikin kansainvälisen ja eurooppalaisen talousoikeuden tutkimuskeskus (1982–1984); hallintovirkamies, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ja Euroopan yhteisöjen komissio (1986–1990); yhteisön oikeuden, kansainvälisen yksityisoikeuden ja ihmisoikeuksien professori, Panteionin yliopisto, Ateena (1990 alkaen); oikeusministeriön Eurooppa-asioiden ulkopuolinen asiantuntija ja Luganon yleissopimuksen pysyvän komitean jäsen (1991–2004); kansallisen kilpailulautakunnan jäsen (1999–2005); kansallisen televiestintä- ja postilautakunnan jäsen (2000–2002); Thessalonikin asianajajayhdistyksen jäsen; kassaatiotuomioistuimen asianajaja; Euroopan asianajajaliiton (Union des avocats européens, UAE) perustajajäsen; Vertailevan oikeustieteen kansainvälisen akatemian (Académie internationale de droit comparé) jäsen; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Sean Van Raepenbusch

syntynyt 1956; oikeustieteen tutkinto (Université libre de Bruxelles, 1979); kansainvälisen oikeuden jatkotutkinto (Bryssel, 1980); oikeustieteen tohtori (1989); oikeudellisen osaston päällikkö, Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles (1979–1984); virkamies, Euroopan yhteisöjen komission sosiaaliasioiden pääosasto (1984–1988); Euroopan yhteisöjen komission oikeudellisen yksikön jäsen (1988–1994); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (1994–2005); luennoitsija, Charleroin yliopisto (kansainvälinen ja eurooppalainen sosiaalioikeus, 1989–1991), Mons-Hainaut'n yliopisto (eurooppaoikeus, 1991–1997), Liègen yliopisto (eurooppalainen virkamiesoikeus, 1989–1991; Euroopan unionin toimielimiä koskeva oikeus, 1995–2005; eurooppalainen sosiaalioikeus, 2004–2005); lukuisia julkaisuja eurooppalaisen sosiaalioikeuden ja Euroopan unionin valtiosääntöoikeuden alalla; virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Stéphane Gervasoni

syntynyt 1967; tutkinnot Institut d'études politiques de Grenoblesta (1988) ja École nationale d'administrationista (1993); Conseil d'État'n jäsen (riita-asioiden jaosto, 1993–1997, sosiaalioikeuden jaosto, 1996–1997; esittelijäneuvos 1996–2008; neuvos 2008 alkaen); luennoitsija, Institut d'études politiques de Paris (1993–1995); hallituksen asiamies, eläkevalituslautakunta (1994–1996); oikeudellinen neuvonantaja, julkisen hallinnon ministeriö ja Pariisin kaupunki (1995–1997); Yonnen departementin prefektuurin pääsihteeri, Auxerren alueen apulaisprefekti (1997–1999); Savoijin departementin prefektuurin pääsihteeri, Chambéryn alueen apulaisprefekti (1999–2001); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (syyskuu 2001–syyskuu 2005); NATO:n valituslautakunnan jäsen (2001–2005); virkamiestuomioistuimen tuomari 6.10.2005 alkaen.

Waltraud Hakenberg

syntynyt 1955; oikeustieteen opintoja Regensburgissa ja Genevessä (1974–1979); ensimmäinen valtiontutkinto (1979); yhteisöoikeuden jatko-opintoja, Collège d'Europe, Brugge (1979–1980); tuomioistuinharjoittelu Regensburgissa (1980–1983); oikeustieteen tohtori (1982); toinen valtiontutkinto (1983); asianajaja Münchenissä ja Pariisissa (1983–1989); Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen virkamies (1990–2005); lakimiesavustaja, Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (tuomari Jannin kabinetti 1995–2005); opettanut useissa yliopistoissa Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä ja Venäjällä; Saarin yliopiston kunniaprofessori (1999 lähtien); useiden oikeudellisten komiteoiden, yhdistysten ja lautakuntien jäsen; lukuisia julkaisuja, jotka koskevat yhteisön oikeutta ja lainkäyttöä yhteisöjen tuomioistuimissa; virkamiestuomioistuimen kirjaaja 30.11.2005 lähtien.

2. Protokollajärjestys

1.1.2008 – 30.9.2008

virkamiestuomioistuimen presidentti P. MAHONEY
jaoston puheenjohtaja H. KREPPEL
jaoston puheenjohtaja S. VAN RAEPENBUSCH
tuomari I. BORUTA
tuomari H. KANNINEN
tuomari H. TAGARAS
tuomari S. GERVASONI
kirjaaja W. HAKENBERG

1.10.2008 – 31.12.2008

virkamiestuomioistuimen presidentti P. MAHONEY
jaoston puheenjohtaja H. KANNINEN
jaoston puheenjohtaja S. GERVASONI
tuomari H. KREPPEL
tuomari I. BORUTA
tuomari H. TAGARAS
tuomari S. VAN RAEPENBUSCH
kirjaaja W. HAKENBERG

C – Virkamiestuomioistuimen oikeudenkäyntitilastot

Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta

1. Vireille tulleet, ratkaistut ja vireillä olevat asiat (2005–2008)

Vireille tulleet asiat

2. Asioiden prosentuaalinen osuus luokiteltuna tärkeimpien vastaajana olevien toimielinten mukaan (2006–2008)
3. Oikeudenkäyntikieli (2006–2008)

Ratkaistut asia

4. Tuomiot ja määräykset – ratkaisukokoonpano (2008)
5. Ratkaisun sisältö (2008)
6. Annetut välitoimimääräykset: ratkaisun sisältö (2008)
7. Käsittelyn kesto kuukausina (2008)

Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta

8. Ratkaisukokoonpano (2006–2008)
9. Kantajien määrä (2008)

Muuta

10. Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen (2006–2008)
11. Valituksiin annetut ratkaisut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (2006–2008)

1. *Virkamiestuomioistuimen yleinen toiminta*
Vireille tulleet asiat, ratkaistut asiat, vireillä olevat asiat (2005-2008)

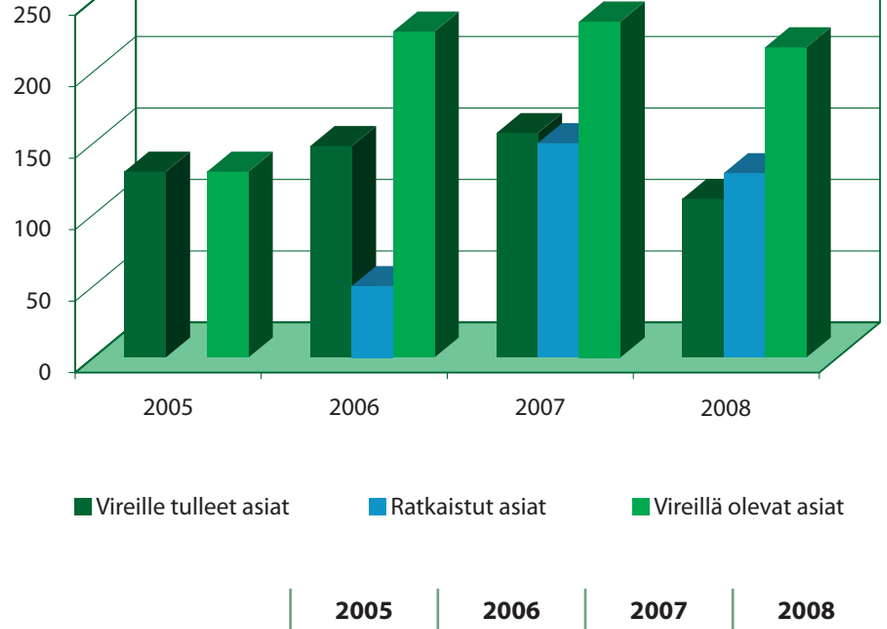

	2005	2006	2007	2008
Vireille tulleet asiat	130	148	157	111
Ratkaistut asiat	-	50	150	129
Vireillä olevat asiat	130	228	235	217[1]

Ilmoitetut luvut (bruttoluvut) kuvaavat asioiden kokonaismäärää, johon ei vaikuta toisiinsa liittyvien asioiden yhdistäminen (yksi asian numero = yksi asia).

[1] Joista 9:n asian käsittelyä on lykätty.

2. *Vireille tulleet asiat* – asioiden prosentuaalinen osuus vastaajana olevia tärkeimpiä toimielimiä kohden (2006-2008)

Vireille tulleiden asioiden prosentuaalinen osuus (2008)

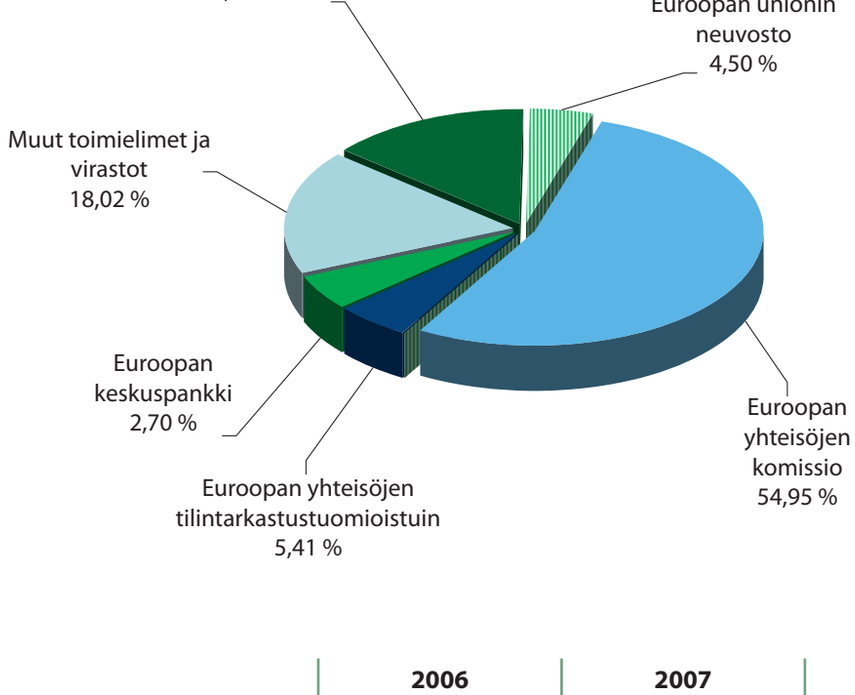

	2006	2007	2008
Euroopan parlamentti	7,14 %	13,38 %	14,41 %
Euroopan unionin neuvosto	6,07 %	3,82 %	4,50 %
Euroopan yhteisöjen komissio	75,00 %	50,96 %	54,95 %
Euroopan yhteisöjen tuomioistuin	3,57 %	3,82 %	-
Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuin	1,79 %	1,91 %	5,41 %
Euroopan keskuspankki	1,07 %	1,27 %	2,70 %
Muut toimielimet ja virastot	5,36 %	24,84 %	18,02 %
Yhteensä	**100,00 %**	**100,00 %**	**100,00 %**

3. *Vireille tulleet asiat* – oikeudenkäyntikieli (2006-2008)

Jakautuminen vuonna 2008

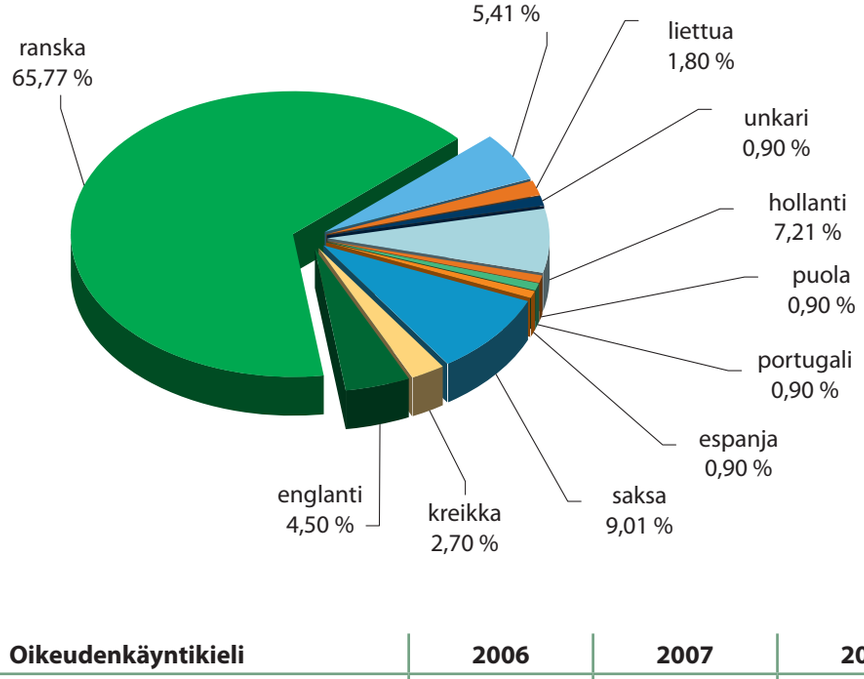

Oikeudenkäyntikieli	2006	2007	2008
bulgaria	-	2	-
espanja	1	2	1
saksa	2	17	10
kreikka	3	2	3
englanti	8	8	5
ranska	113	102	73
italia	10	17	6
liettua	-	2	2
unkari	2	1	1
hollanti	7	3	8
puola	-	-	1
portugali	-	-	1
romania	-	1	-
sloveeni	1	-	-
suomi	1	-	-
Yhteensä	**148**	**157**	**111**

Oikeudenkäyntikieli tarkoittaa sitä kieltä, jolla kanne asiassa nostettiin, eikä se viittaa kantajan äidinkieleen tai kansallisuuteen.

4. *Ratkaistut asiat* – Tuomiot ja määräykset – Ratkaisukokoonpanot (2008)

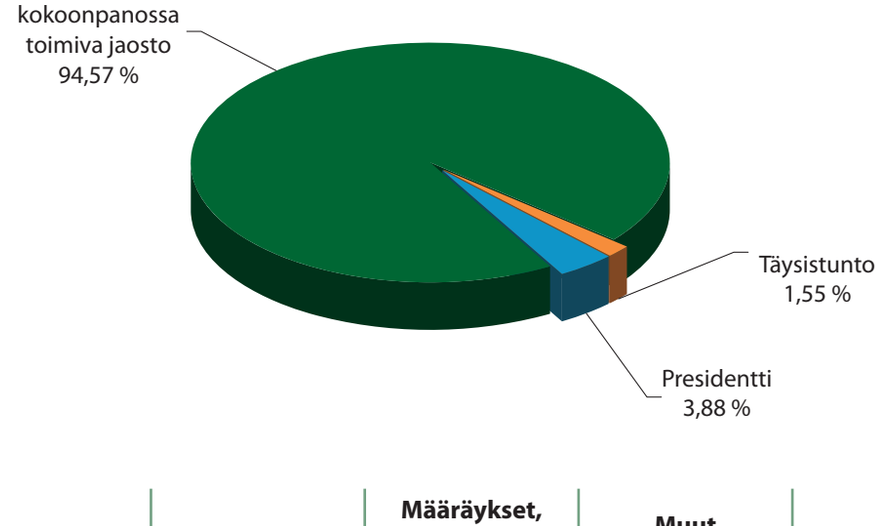

	Tuomiot	Määräykset, joilla asian käsittely on päätetty[1]	Muut päätökseen saatetut	Yhteensä
Täysistunto	2	-	-	2
Presidentti	-	5	-	5
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	66	55	1	122
Yhden tuomarin kokoonpano	-	-	-	-
Yhteensä	**68**	**60**	**1**	**129**

[1] Joista 7:n asiaa on ratkaistu sovinnolla

5. *Ratkaistut asiat* – Ratkaisun luonne (2008)

	Tuomiot			Määräykset					
	Kokonaan hyväksytyt kanteet	Osittain hyväksytyt kanteet	Kokonaan hylätyt kanteet	Kanteet/ hakemukset, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset (selvästi) puuttuvat tai jotka ovat perusteettomia	Sovinto-ratkaisut virkamies-tuomioistuimen myötävaikutuksella	Asian poistaminen rekisteristä muusta syystä, lausunnon antamisen raukeaminen tai siirtäminen	Hyväksytyt hakemukset (erityiset menettelyt)	Muut päätökseen saatetut	Yhteensä
Asemapaikkaan määrääminen/ Asemapaikan siirto	-	-	2	2	-	1	-	-	5
Kilpailu	1	2	4	2	-	-	-	-	9
Työsuhteen ehdot/ Lomat	-	2	2	1	1	-	-	-	6
Arviointi/ Ylennys	7	8	12	4	2	5	-	1	39
Eläkkeet ja työkyvyttömyyskorvaus	-	-	2	3	-	6	-	-	11
Kurinpitomenettelyt	-	-	1	2	-	-	-	-	3
Palvelukseen ottaminen/ Nimitys/ Palkkaluokan määrittäminen	1	6	4	5	-	2	-	-	18
Palkkaus ja korvaukset	-	-	8	2	4	3	-	-	17
Toimihenkilön sopimuksen irtisanominen	-	-	3	1	-	1	-	-	5
Sosiaaliturva/ Ammattitauti/ Onnettomuudet	1	1	1	1	-	2	-	-	6
Muut	-	-	-	8	-	1	1	-	10
Yhteensä	**10**	**19**	**39**	**31**	**7**	**21**	**1**	**1**	**129**

6. *Annetut välitoimimääräykset* – Ratkaisun sisältö (2006-2008)

Annettujen välitoimimääräysten lukumäärä		Ratkaisun sisältö	
		Hyväksyminen kokonaan tai osittain	Hylkääminen
2006	**2**	-	2
2007	**4**	-	4
2008	**4**	-	4
Yhteensä	**10**	**-**	**10**

7. *Ratkaistut asiat* – Käsittelyn kesto kuukausina (2008)

Tuomiot		**Keskimääräinen kesto**	**Yleinen keskiarvo**
Virkamiestuomioistuimessa vireille tulleet asiat	56	16,9	19,7
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa alun perin vireille tulleet asiat[1]	12	32,6	
Yhteensä	**68**		
Määräykset			
Virkamiestuomioistuimessa vireille tulleet asiat	55	11,3	14,0
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa alun perin vireille tulleet asiat[1]	6	38,3	
Yhteensä	**61**		
YHTEENSÄ	**129**		**17,0**

Kesto ilmaistaan kuukausina ja kuukausien kymmenesosina.

[1] Virkamiestuomioistuimen aloittaessa toimintansa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siirsi sille 118 asiaa.

8. *Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta –* Ratkaisukokoonpano (2006-2008)

Jakautuminen vuonna 2008

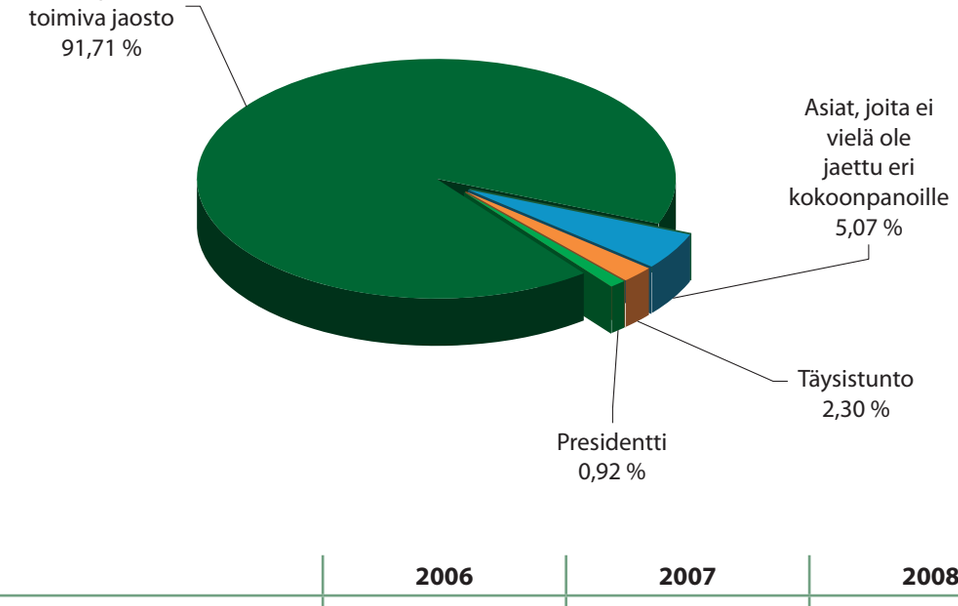

	2006	2007	2008
Täysistunto	6	3	5
Presidentti	4	2	2
Kolmen tuomarin kokoonpanossa toimiva jaosto	207	205	199
Yhden tuomarin kokoonpano	-	-	-
Asiat, joita ei vielä ole jaettu eri kokoonpanoille	11	25	11
Yhteensä	**228**	**235**	**217**

9. *Vireillä olleet asiat 31. joulukuuta* – Kantajien määrä (2008)

Kymmenen vireillä olevaa asiaa, joissa on suurin määrä kantajia yhtä asiaa kohden

Kantajien määrä asiaa kohti	Toimialat
181	Henkilöstösäännöt – Palvelukseen ottaminen – Sopimussuhteiset toimihenkilöt – Sopimusten kesto, uudistaminen ja/tai pidentäminen määräajaksi tai toistaiseksi
143	Henkilöstösäännöt – Nimitykset – Ennen uusien henkilöstösääntöjen voimaantuloa varallaololuetteloon kirjatut henkilöt
108	EIP – Eläke – Vuotuinen mukautus
80	Henkilöstösäännöt – Parlamentin istuntokauden väliaikaiset työntekijät – Uudelleenluokittelu sopimusperusteisiksi toimihenkilöiksi, joilla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus
76	Henkilöstösäännöt – Nimitykset – Määräaikaisten sopimusten uudelleenluokittelu yhdeksi ainoaksi toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi
59	Henkilöstösäännöt – Ylennys – Vuoden 2005 ylennyskierros – Uusissa henkilöstösäännöissä säädetyt uudet palkkaluokat
47	Henkilöstösäännöt – Sopimusperusteiset toimihenkilöt – Palvelukseenotto – Valintamenettely
29	Henkilöstösäännöt – Sopimussuhteiset toimihenkilöt – Palkkaluokan ja palkan tarkistaminen
27	Henkilöstösäännöt – Päiväkotien henkilöstö – Palkkaus
21	Henkilöstösäännöt – Palkkaus – Korvaus keskeytymättömästä vuorotyöstä – Korvaus päivystämään joutuvalle työntekijälle – Henkilöstösääntöjen 56 a ja 56 d artikla

Jäljempänä käsitteellä "henkilöstösäännöt" tarkoitetaan Euroopan yhteisöjen virkamiesten henkilöstösääntöjä ja Euroopan yhteisöjen muuhun henkilöstöön sovellettavia palvelussuhteen ehtoja.

Kantajien kokonaismäärä kaikkien vireillä olevien asioiden osalta

	Kantajien kokonaismäärä	Vireille tulleiden asioiden kokonaismäärä
2006	1 652	228
2007	1 267	235
2008	1 161	217

10. *Muuta* – Virkamiestuomioistuimen ratkaisut, joista on valitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen (2006-2008)

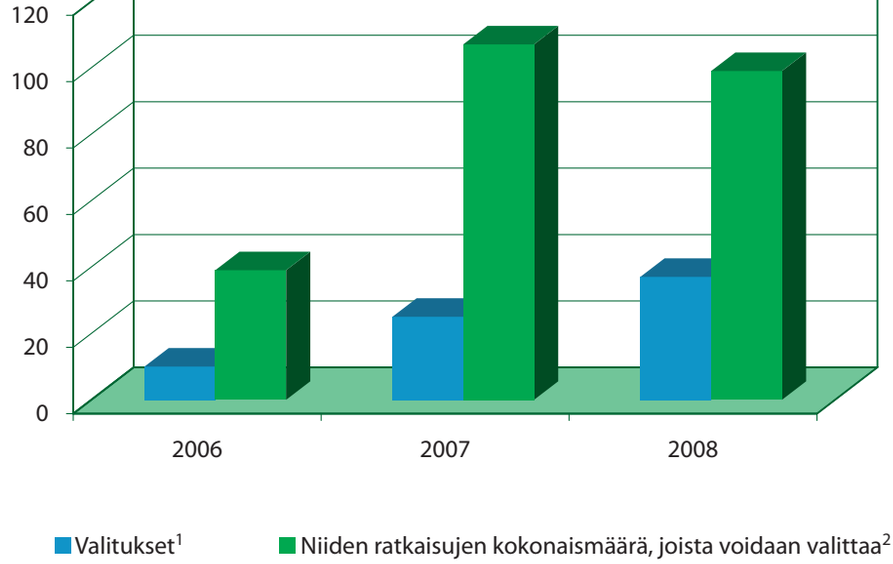

	Valitukset[1]	Niiden ratkaisujen kokonaismäärä, joista voidaan valittaa[2]	Valitusten prosentuaalinen osuus[3]	*Valitusten prosenttiosuus, kun jätetään huomiotta sovintomenettely*
2006	10	39	25,64 %	22,22 %
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %

1 Ratkaisut, joista useat asianosaiset ovat valittaneet otetaan huomioon vain yhden kerran. Vuonna 2007 kahdesta ratkaisusta tehtiin kummastakin kaksi valitusta.

2 Tuomiot ja määräykset, joissa kanne hylätään tai todetaan, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi tai että se on selvästi perusteeton; välitoimimääräykset ja määräykset lausunnon antamisen raukeamisesta tai väliintulon hylkäämisestä; julistettu tai annettu viitevuonna.

3 On mahdollista, että tämä prosenttiosuus ei tiettynä vuonna vastaa viitevuonna annettuja vertailukelpoisia ratkaisuja, koska muutoksenhaulle varattu aika voi osua kahdelle kalenterivuodelle.

11. *Muuta* – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tehtyihin valituksiin annetut ratkaisut (2006-2008)

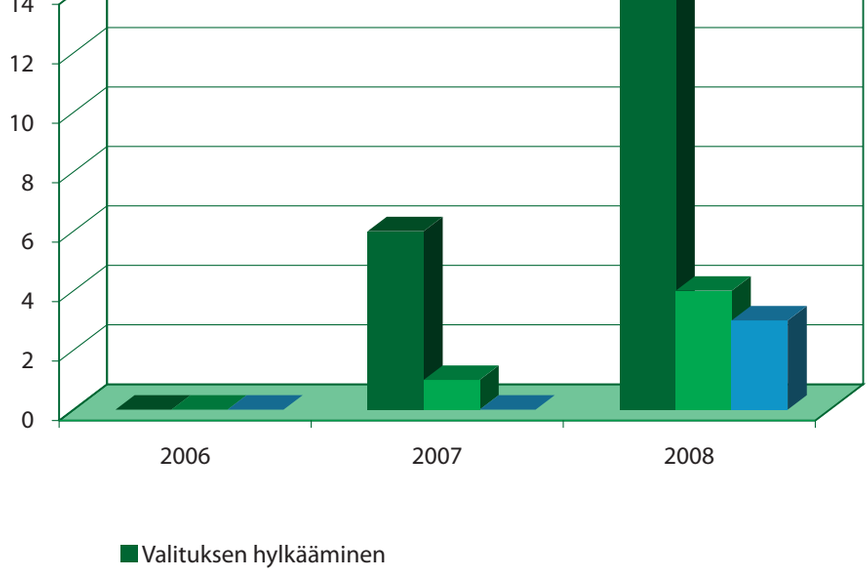

Valituksen hylkääminen
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asiaa ei palauteta
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asia palautetaan

	2006	2007	2008
Valituksen hylkääminen	-	6	14
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asiaa ei palauteta	-	1	4
Kumoaminen kokonaan tai osittain, siten, että asia palautetaan	-	-	3
Yhteensä		**7**	**21**

IV luku

Tapaamiset ja vierailut

A – Viralliset vierailut yhteisöjen tuomioistuimeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja virkamiestuomioistuimeen sekä niissä järjestetyt tapahtumat

Yhteisöjen tuomioistuin

24.1.	Espanjan kuningaskunnan ulkoasiainministeri M. A. Moratinos
25.1.	Ranskan tasavallan pääministeri F. Fillon
13.2.	Corte centroamericana de Justician valtuuskunta
1.4.	Australian Court of the Future Networkin valtuuskunta
9.4.	Nordrhein-Westfalenin osavaltion liittotasavaltaan ja Eurooppaan liittyvistä asioista ja mediasta vastaava ministeri A. Krautscheid
14.–15.4.	Alankomaiden tuomareiden ja tuomioistuimissa toimivien eurooppaoikeuden koordinaattoreiden valtuuskunta
17.4.	Saksan liittotasavallan Euroopan unionissa toimiva pysyvä edustaja E. Duckwitz
17.4.	Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionissa toimiva pysyvä edustaja K. Darroch
17.4.	Ruotsin kuningaskunnan oikeusministeri B. Ask
18.4.	Itävallan tasavallan Euroopan unionissa toimiva pysyvä edustaja H. D. Schweisgut
21.–28.4.	Keski-Afrikan talous- ja rahayhteisön (CEMAC) tuomioistuimen, Länsi-Afrikan talous- ja rahaliiton (UEMOA) tuomioistuimen ja Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (CEDEAO) tuomioistuimen valtuuskunta
28.4.	Tšekin tasavallan Euroopan unionissa toimiva pysyvä edustaja M. Vicenová
14.5.	Sveitsin valaliiton Luxemburgin suurherttuakunnassa toimiva suurlähettiläs Ph. Guex ja Sveitsin Euroopan unionissa toimivan edustuston päällikkö, suurlähettiläs J. De Watteville
5.6.	Tšekin tasavallan oikeusministeri J. Pospíšil
9.–10.6.	Jäsenvaltioiden (Belgia, Bulgaria, Tanska, Saksa, Viro, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Alankomaat, Puola, Portugal, Yhdistynyt kuningaskunta) tuomareiden tuomaripäivät
9.–27.6.	Taidemaalari ja pilakuvapiirtäjä Ph. Heinischin näyttely «Sous le regard de Dame Justice»
16.6.	Euroopan parlamentin budjettivaliokunnan esittelijä J. Lewandowski

17.6.	Ranskan tasavallan, Tšekin tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan virkamiehet, jotka edustavat näitä jäsenvaltioita yhteisöjen tuomioistuimessa
23.–27.6.	Keski-Afrikan talous- ja rahayhteisön (CEMAC) tuomioistuimen, Länsi-Afrikan talous- ja rahaliiton (UEMOA) tuomioistuimen ja Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (CEDEAO) tuomioistuimen valtuuskunta
8.7.	Hessenin osavaltion liittotasavaltaan ja Eurooppaan liittyvistä asioista vastaava ministeri V. Hoff
8.–9.9.	Espanjan Tribunal Supremon valtuuskunta
9.–12.9.	Romanian kassaatiotuomioistuimen valtuuskunta
15.–16.9.	Espanjan Consejo General del Poder Judicialin valtuuskunta
17.9.	Tanskan parlamentin valtuuskunta
7.10.	Valokuvanäyttely Euroopan yhteisöjen «ainutlaatuisen» tuomioistuimen perustamisen 50-vuotisjuhlan kunniaksi
9.10.	Seychellien muutoksenhakutuomioistuimen presidentti F. Mac Gregor
13.10.	Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan valtuuskunta
14.10.	Kiinan korkeimman oikeuden valtuuskunta
20.–21.10.	Luxemburger Expertenforum
23.10.	Italian tasavallan Euroopan unionissa toimiva pysyvä edustaja, suurlähettiläs F. Nelli Feroci
31.10.	Suomen hallinto- ja kuntaministeri M. Kiviniemi
6.11.	Bundestagin jäsenet M. Sarrazin ja J. Montag
20.11.	Itävallan perustuslakituomioistuimen presidentti G. Holzinger
24.11.	Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen valtuuskunta
5.12.	Luxemburgin suurherttuakunnan julkisten töiden ministeri C. Wiseler ja arkkitehti D. Perrault
10.–11.12.	Jäsenvaltioiden ja Euroopan unioniin liittymistä hakevien valtioiden vero-oikeuden alalla toimivien tuomareiden ja asiantuntijoiden valtuuskunta

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

22.4.	Sveitsin valaliiton Luxemburgin suurherttuakunnassa toimiva suurlähettiläs Ph. Guex
17.6.	Ranskan, Tšekin ja Ruotsin hallitusten asiamiesten sekä Euroopan unionin neuvoston oikeudellisten neuvonantajien työvierailu
9.7.	Euroopan oikeusasiamies N. Diamandouros
13.10.	Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan valtuuskunta
12.12.	Luxemburgin suurherttuakunnan valtioneuvoston kanslian virkamiehet

Virkamiestuomioistuin

22.4.	Komission sovitteluyksikön johtavan neuvonantajan M. De Sola Domingon vierailu
24.4.	Euroopan tietosuojavaltuutetun P. Hustinxin ja apulaistietosuojavaltuutetun J. Bayo Delgadon vierailu
13.10.	Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden valiokunnan valtuuskunnan vierailu
21.11.	Euroopan oikeusasiamies N. Diamandourosin vierailu

B – Opintomatkat yhteisöjen tuomioistuimeen (2008)

1. Jakautuminen ryhmiin

Ryhmien määrä

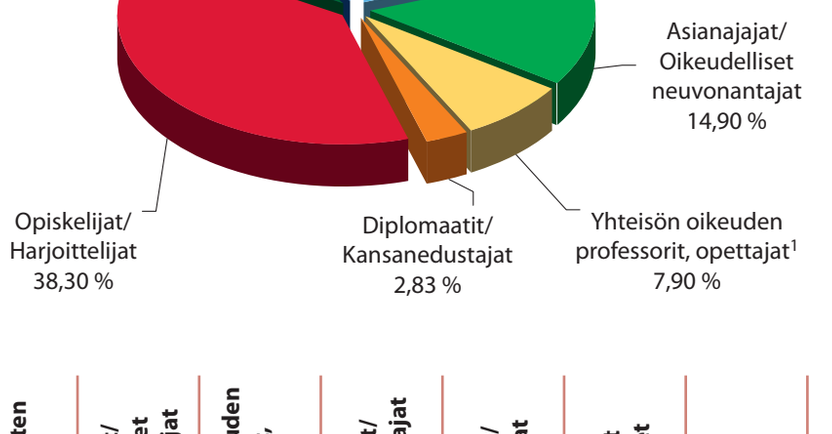

	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat/ Oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat[1]	Diplomaatit/ Kansanedustajat	Opiskelijat/ Harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä
Ryhmien määrä	131	100	53	19	257	47	64	671

2. *Opintomatkat yhteisöjen tuomioistuimeen – Jakautuminen jäsenvaltioittain (2008)*

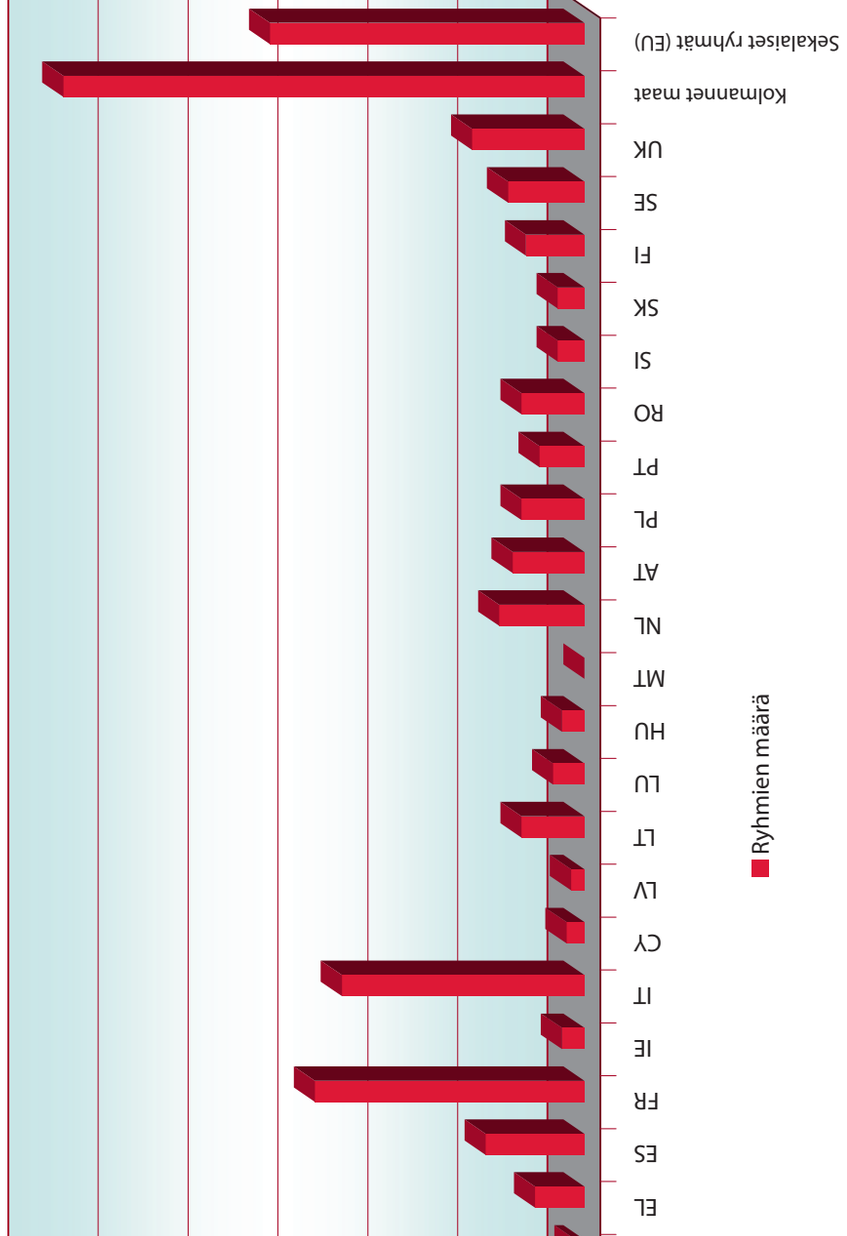

	Vierailijoiden määrä								Ryhmien määrä
	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat/ Oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat[1]	Diplomaatit/ kansanedustajat	Opiskelijat/ Harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä	
BE		53	1		400		20	**474**	**19**
BG	34	13			42			**89**	**5**
CZ		46	14		24			**84**	**14**
DK	8	10	43	31	98	27	90	**307**	**18**
DE	375	265	29	70	1113	163	828	**2 843**	**102**
EE				27				**27**	**2**
EL	121		6		150			**277**	**11**
ES	294	33			36	18	103	**484**	**22**
FR	230	46	7		1118	143	297	**1 841**	**60**
IE	10				74			**84**	**5**
IT		55	3		534			**592**	**54**
CY	4		8		16			**28**	**4**
LV					23	40		**63**	**3**
LT			9		15			**24**	**14**
LU		55			161	14		**230**	**7**
HU			8		80	8		**96**	**5**
MT								**0**	**0**
NL	86	52		50	271		42	**501**	**19**
AT	18	76	4		190		38	**326**	**16**
PL	68	73	4		84	105		**334**	**14**
PT	3		6		20			**29**	**10**
RO	60		2			3		**65**	**14**
SI	3	10				7		**20**	**6**
SK	78				34			**112**	**6**
FI		30		39	52	11	27	**159**	**13**
SE	188	17		6	61		97	**369**	**17**
UK	100	37			335		16	**488**	**25**
Kolmannet maat	215	57	12	39	1320	50	82	**1 775**	**116**
Sekalaiset ryhmät (EU)	568	291			802	427	214	**2 302**	**70**
Yhteensä	**2 463**	**1 219**	**156**	**262**	**7 053**	**1 016**	**1 854**	**14 023**	**671**

Format: (210.00 x 297.00 mm); Date: Apr 22, 2009 13:52:59; Output Profile: CMYK ISO Coated v2 (ECI); InkSave 200; Preflight: Failed

3. *Opintomatkat yhteisöjen tuomioistuimeen –* Kansallisten tuomioistuinten edustajat (2008)

	BE	BG	DK	DE	EE	EL	CY	LV	LT	LU	NL	PL	PT	UK	Yhteensä
Tuomareiden seminaari	8	6	3	16	2	8	2	2	4	2	7	15	8	8	91

4. Vierailijoiden määrät ja heidän edustamansa alat (2005-2008)

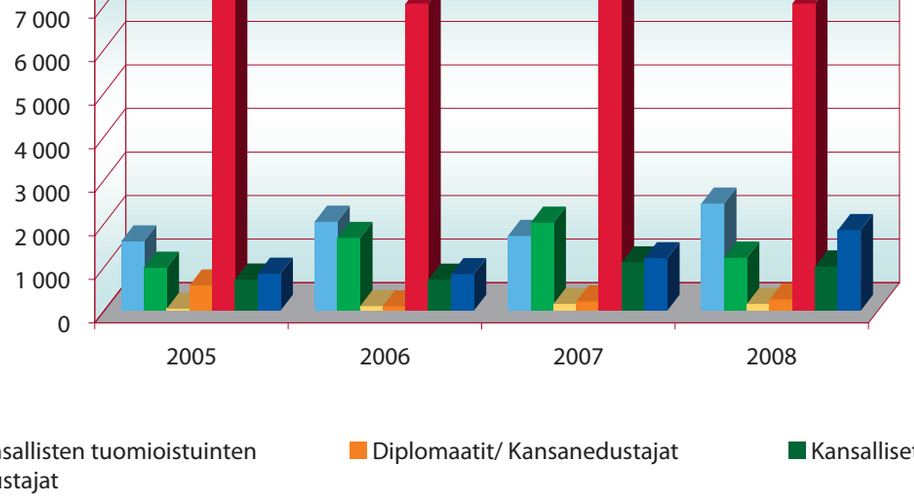

Kansallisten tuomioistuinten edustajat
Diplomaatit/ Kansanedustajat
Kansalliset virkamiehet
Asianajajat/ Oikeudelliset neuvonantajat
Opiskelijat/ Harjoittelijat
Muut
Yhteisön oikeuden professorit, opettajat[1]

Vierailijoiden määrä

	Kansallisten tuomioistuinten edustajat	Asianajajat/ Oikeudelliset neuvonantajat	Yhteisön oikeuden professorit, opettajat (1)	Diplomaatit/ Kansanedustajat	Opiskelijat/ Harjoittelijat	Kansalliset virkamiehet	Muut	Yhteensä
2005	1 595	989	48	581	7 267	716	853	12 049
2006	2 044	1 673	108	101	7 056	714	840	12 536
2007	1 719	2 025	157	213	7 178	1 111	1 206	13 609
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	14 023

C – Juhlalliset istunnot

14.1.	Juhlallinen istunto tuomari Schintgenin tehtävien päättämisen ja lähdön johdosta
28.1.	Juhlallinen istunto Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsenten osittaisen vaihtumisen johdosta
23.5.	Juhlallinen istunto sen johdosta, että Euroopan komission uusi jäsen A. Vassiliou antoi juhlallisen vakuutuksen
30.6.	Juhlallinen istunto muistopuheita varten
7.7.	Juhlallinen istunto sen johdosta, että Euroopan komission uusi jäsen A. Tajani antoi juhlallisen vakuutuksen
15.9.	Juhlallinen istunto tuomari Cooken lähdön johdosta ja sen johdosta, että K. O'Higgins aloitti tehtävät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarina
4.12.	Juhlallinen kokoontuminen yhteisöjen tuomioistuimen uuden palatsin vihkimistilaisuuden yhteydessä

D – Vierailut ja osallistumiset virallisiin tilaisuuksiin

Yhteisöjen tuomioistuin

11.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Pariisissa Cour de cassationin juhlallisessa istunnossa
12.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Valettassa pidetyssä tilaisuudessa, jonka Maltan pääministeri Lawrence Gonzi järjesti sen johdosta, että Malta liittyi euroalueeseen
16.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Berliinissä oikeusministeriön oikeuspoliittisella uudenvuodenvastaanotolla
18.–19.1.	Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Wienissä Itävallan, Saksan ja Sveitsin perustuslakituomioistuinten presidenttien, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen presidentin ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen presidentin kolmanteen neuvottelutilaisuuteen
22.–23.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Alicantessa Euroopan unionin 27 jäsenvaltion kansallisille tuomareille järjestetyssä yleisessä tavaramerkkejä ja malleja koskevassa koulutusseminaarissa
25.1.	Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Strasbourgissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen juhlalliseen istuntoon
25.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Roomassa Corte suprema di cassazionen istuntovuoden alkamisen johdosta järjestetyssä seremoniassa
25.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Strasbourgissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen juhlallisessa istunnossa ja seminaarissa, jonka aiheena oli konsensus Euroopan ihmisoikeussopimuksen järjestelmässä
29.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Lissabonissa Portugalin korkeimman oikeuden istuntovuoden alkamisen johdosta järjestetyssä seremoniassa
31.1.	Yhteisöjen tuomioistuin oli Saksan liittotasavallan oikeusministeri Brigitte Zypriesin kutsusta edustettuna Karlsruhessa juhlallisessa istunnossa, joka pidettiin Bundesgerichtshofin presidentin Günter Hirschin kunniaksi ja hänen seuraajansa virkaanastumisen johdosta
24.2.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Tartossa seremoniassa, jonka Viron tasavallan presidentti Toomas Hendrik Ilves järjesti Viron tasavallan 90-vuotisjuhlan yhteydessä

12.3.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Strasbourgissa juhlittaessa Euroopan parlamentin 50-vuotispäiviä
12.3.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Varsovassa Puolan tasavallan perustuslakituomioistuimen vuotuisessa yleisistunnossa
9.4.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Lissabonissa Portugalin perustuslakituomioistuimen 25-vuotisjuhlissa
7.5.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Hofburgin palatsissa Wienissä vastaanotolla, jonka Itävallan tasavallan presidentti järjesti Itävallan perustuslakituomioistuimen presidentin M. Korinekin tehtävien päättymisen johdosta
16.–17.5.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Andorre la Viellessä toisessa kansainvälisessä perustuslakeja koskevassa keskustelutilaisuudessa, jonka Andorran perustuslakituomioistuin järjesti ja jonka aiheena oli kansainvälinen oikeus ja kansalliset perustuslait perustuslakituomioistuinten oikeuskäytännössä
28.–31.5.	Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Linzissä FIDEn kongressiin
1.6.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Roomassa Italian kansallispäivän yhteydessä järjestetyssä seremoniassa
9.6.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Centre Pompidoussa Pariisissa arkkitehti Dominique Perrault'n näyttelyn avajaisissa
9.–10.6.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Tukholmassa keskustelutilaisuudessa, jonka aiheena oli ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen kansallisessa tasolla tapahtuvan täytäntöönpanon edistämisen keinot ja tavat
15.–16.6.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Varsovassa Euroopan unionin korkeimpien hallinto-oikeuksien ja ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen kokouksessa ja tämän yhdistyksen järjestämässä keskustelutilaisuudessa
30.6.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Ljubljanassa Euroopan unionin jäsenvaltioiden ylimpien tuomioistuinten presidenttien verkoston kolmannessa keskustelutilaisuudessa
3.7.	Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti osallistu Brysselissä tapaamiseen Euroopan unionin neuvoston oikeudellisen neuvonantajan, pääjohtaja J.-C. Pirisin ja Euroopan parlamentin puhemiehen H.-G. Pötteringin kanssa
2.–3.9.	Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Helsingissä Suomen korkeimman hallinto-oikeuden 90-vuotisjuhliin

8.–9.9.	Yhteisöjen tuomioistuin osallistui Santanderissa seminaariin, jonka Espanjan korkein oikeus järjesti yhdessä Euroopan unionin korkeimpien hallinto-oikeuksien ja ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen kanssa ja jonka aiheena oli Euroopan unionin korkeiden hallintotuomioistuinten läheneminen yhteisön oikeuden soveltamisessa
10.–11.9.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Brnossa juhlallisessa istunnossa, joka järjestettiin Tsekin tasavallan perustuslakituomioistuimen perustamisen 15-vuotisjuhlan yhteydessä
16.9.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Lissabonissa Portugalin korkeimman oikeuden 175-vuotisjuhlan yhteydessä järjestetyissä seremonioissa
22.9.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä Euroopan unionin korkeimpien hallinto-oikeuksien ja ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen valtuuskunnan ja komission jäsen Barrot'n tapaamisessa, jossa keskusteltiin yhdistyksen toiminnasta ja toiminnan rahoittamisesta
24.9.	Yhteisöjen tuomioistuin presidentti osallistui Brysselissä Helleenien tasavallan Euroopan unionissa toimivan pysyvän edustajan, suurlähettiläs V. Kaskarelisin kutsusta illallisille, joka järjestettiin ekumeenisen patriarkan Bartholomeuksen kunniaksi
29.9.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Madridissa Espanjan korkeimman oikeuden istuntovuoden avajaisseremoniassa, jonka puheenjohtajana toimi Espanjan kuningas
30.9.–1.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Lontoossa tuomioistuinkauden avajaisissa
1.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Wienissä Itävallan perustuslakituomioistuimen perustamisen juhlallisessa muistotilaisuudessa (Verfassungstag), johon osallistui myös Itävallan tasavallan presidentti
3.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Hampurissa Saksan yhtenäisyyden päivän yhteydessä järjestetyissä seremonioissa
7.–8.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Pariisissa Euroopan unionin ympäristötuomareiden foorumin vuotuisessa konferenssissa
9.–10.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Pariisissa Euroopan unionin pääkaupunkien muutoksenhakutuomioistuinten päälliköiden kokouksessa
13.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Strasbourgissa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11. pöytäkirjan voimaantulon 10-vuotisjuhlissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa

13.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Madeiralla tilaisuudessa nimeltä 10th Anniversary Meeting of the European Judicial Network
16.–17.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Wienissä Euroopan unionin jäsenvaltioiden korkeimpien oikeuksien presidenttien ja yleisten syyttäjien konferenssissa
25.–28.10.	Yhteisöjen tuomioistuimen valtuuskunta osallistui Sofiassa Bulgarian tasavallan korkeimpaan kassaatiotuomioistuimeen tehtyyn viralliseen vierailuun
31.10.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Haagissa juhlallisessa istunnossa, joka pidettiin Alankomaiden kassaatiotuomioistuimessa kyseisen tuomioistuimen presidentin W. J. M. Davidsin eläkkeelle lähdön johdosta
2.–3.11.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Pariisissa Conseil constitutionnelin 50-vuotisjuhlien yhteydessä järjestetyssä keskustelutilaisuudessa
17.11.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Brysselissä jäsenvaltioiden korkeimpien hallinto-oikeuksien ja ylimpien hallintotuomioistuinten yhdistyksen hallituksen kokouksessa
6.12.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Helsingissä itsenäisyyspäivän kunniaksi järjestetyllä vastaanotolla Suomen tasavallan presidentin kutsusta
18.12.	Yhteisöjen tuomioistuin oli edustettuna Ljubljanassa perustuslakipäivän yhteydessä järjestetyssä seremoniassa

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

11.1.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Pariisissa Cour de cassationin juhlallisessa istunnossa
15.1.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Bonnissa Bundeskartellamtin 50-vuotisjuhlien yhteydessä järjestetyssä konferenssissa
25.1.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Strasbourgissa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen juhlallisessa istunnossa
15.–18.5.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti ja jäsenet osallistuivat Nikosiassa tapaamiseen, jonka Kyproksen tasavallan yleinen syyttäjä ja eräät arvohenkilöt järjestivät, ja he käyttivät tilaisuudessa puheenvuoroja, joiden aiheena oli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valtuudet yhteisön kilpailuoikeuden alalla

28.–31.5.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Linzissä FIDEn 23. kongressissa
2.–5.6.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Vilnassa Euroopan perustuslakituomioistuinten 14. konferenssissa
25.6.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Pariisissa Ranskan pääministerin F. Fillonin vastaanotolle eurooppalaisista asioista vastaavan sihteeristön 60-vuotisjuhlien yhteydessä
2.9.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Helsingissä korkeimman hallinto-oikeuden 90-vuotispäivien yhteydessä järjestetyssä seremoniassa
29.9.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Madridissa tuomioistuinkauden juhlallisessa avajaisistunnossa, jonka puheenjohtajana toimi Espanjan kuningas
1.10.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Lontoossa tuomioistuinkauden avajaisseremoniassa
3.10.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Varsovassa teollisoikeuksille Puolassa annetun suojan 90-vuotisjuhlan yhteydessä järjestetyssä seremoniassa
6.–7.10.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Lontoossa kansainvälisessä konferenssissa, jonka aiheena oli kansainvälisille tuomioistuimille asetetut haasteet ja joka järjestettiin Euroopan neuvoston ministerikomitean Ruotsin puheenjohtajakaudella yhdessä Euroopan neuvoston kansainvälisen julkisoikeuden oikeudellisten neuvonantajien komitean kanssa
20.–21.10.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti ja jäsenet osallistuivat Luxemburgissa yhteisön oikeuden kehitystä koskevaan asiantuntijafoorumiin
24.10.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti osallistui Brysselissä konferenssiin nimeltä EU litigation – Using EU Law as a litigation tool, jonka IBC Legal Conferences järjesti, ja hän käytti tilaisuudessa puheenvuoron, jonka aiheena oli Efficient administration of justice in a changing environment – What lawyers and judges can do
25.10.–2.11.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna New Yorkissa Yhdistyneiden kansakuntien hallintotuomioistuimen syysistunnossa
25.11.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli edustettuna Luxemburgissa pyöreän pöydän keskustelutilaisuudessa, jonka aiheena oli Eurooppa ilman rajoja ja joka järjestettiin Suomen tasavallan presidentin T. Halosen valtiovierailun yhteydessä

5.12.	Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti ja jäsenet osallistuivat Luxemburgissa valtion tukia koskevaa yhteisön oikeutta koskevaan syksyn 2008 konferenssiin

Virkamiestuomioistuin

28.2.	Virkamiestuomioistuimen ja EFTA:n tuomioistuimen jäsenten tapaaminen
6.–8.3.	Vierailu Belgian Conseil d'État'han
15.–18.5.	Vierailu Suomen korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Suppea organisaatiokaavio

Suppea organisaatiokaavio

Tammikuu 2009

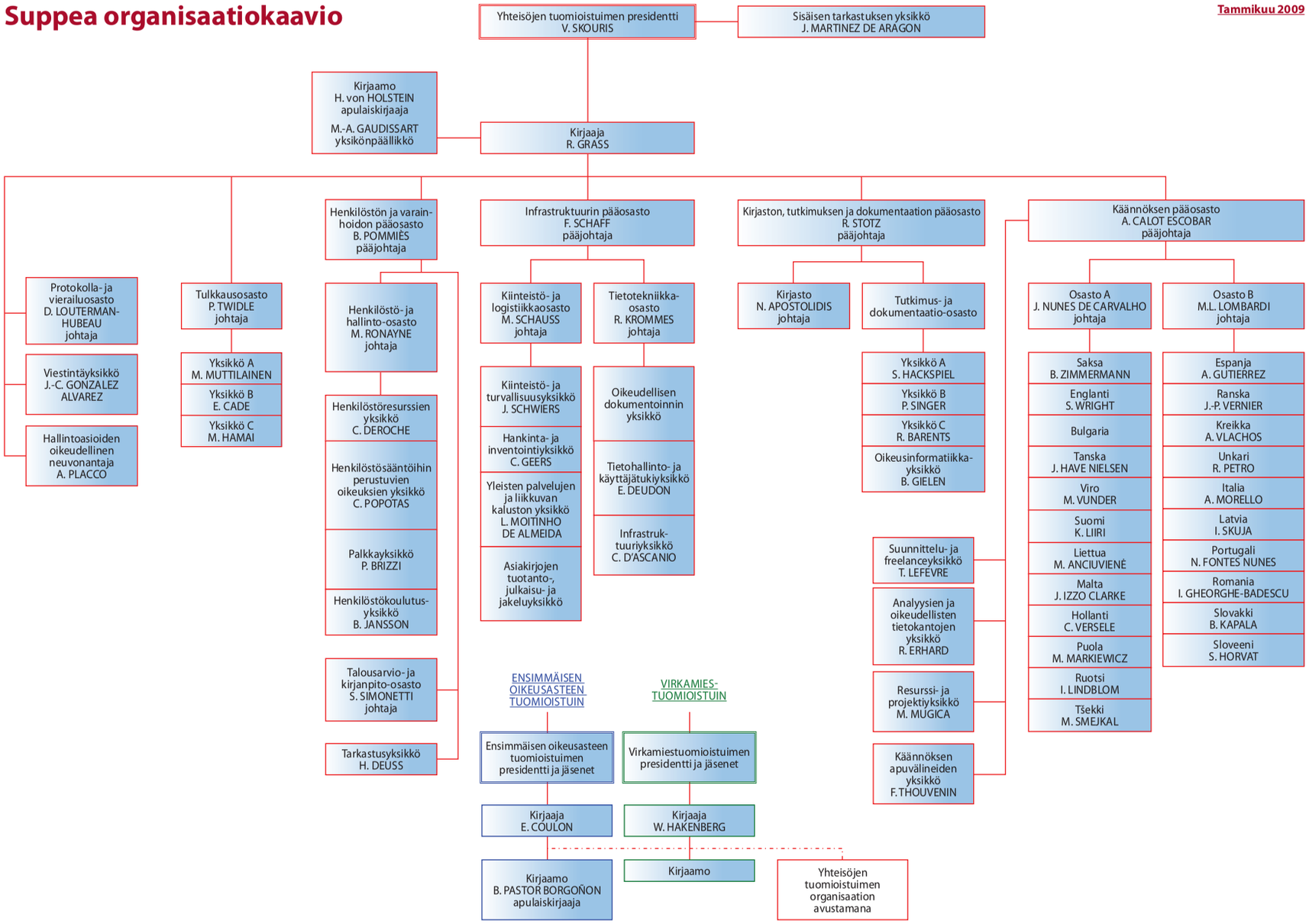

Formats: (210.00 x 297.00 mm); Date: Apr 22, 2009 13:53(12); Output Profile: CMYK ISO Coated v2 (ECI); InkSave 280; Preflight: Failed

Yhteisöjen tuomioistuimen yhteystiedot

Yhteisöjen tuomioistuimen yhteystiedot:

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Postiosoite:	L-2925 Luxembourg
Puhelin:	+352 4303-1
Kirjaamon teleksi:	2510 CURIA LU
Sähkeosoite:	CURIA
Yhteisöjen tuomioistuimen faksi:	+352 4303-2600
Tiedotusosaston faksi:	+352 4303-2500
Sisäiset palvelut – Julkaisuosaston faksi:	+352 4303-2650
Tuomioistuimen Internet-osoite:	www.curia.europa.eu

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin

Vuosikertomus 2008 – Katsaus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen, Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen toimintaan

Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2009 — 253 s. — 21 × 29,7 cm

Luettelonumero: QD-AG-09-001-FI-C

ISBN 978-92-829-0909-6

doi: 10.2862/58932

ISSN 1680-8320

Julkaisutoimisto

Publications.europa.eu

ISBN 978-928290909-6